2018

www.propontisymposium.com

ULUSLARARASI PROPONTİS VE ÇEVRE KÜLTÜRLERİ SEMPOZYUMU / BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF PROPONTIS AND THE SURROUNDING CULTURES / ABSTRACTS BOOKLET

ISBN: 978-605-68688-2-5

İÇDAŞ Yayınları: 10

ULUSLARARASI PROPONTİS VE ÇEVRE KÜLTÜRLERİ SEMPOZYUMU

-TARİH ÖNCESİ ÇAĞLARDAN ANTİK DÖNEM SONUNA KADAR-

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF PROPONTIS AND THE SURROUNDING CULTURES

-FROM PRE-HISTORY TO THE END OF ANTIQUITY-

ABSTRACTS BOOKLET

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BİGA - ÇANAKKALE / TURKEY

EKİM
OCTOBER
15-19
2018

www.propontisymposium.com

ULUSLARARASI
PROPONTİS VE ÇEVRE KÜLTÜRLERİ SEMPOZYUMU
-TARİH ÖNCESİ ÇAĞLARDAN ANTİK DÖNEM SONUNA KADAR-

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF PROPONTIS AND THE SURROUNDING CULTURES
-FROM PRE-HISTORY TO THE END OF ANTIQUITY-

ABSTRACTS BOOKLET

15-19 EKİM / OCTOBER

2018

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ / ATATÜRK CULTURE CENTER

BİGA /ÇANAKKALE

İÇDAŞ Yayınları: 10

ULUSLARARASI PROPONTİS VE ÇEVRE KÜLTÜRLERİ SEMPOZYUMU
-TARİH ÖNCESİ ÇAĞLARDAN ANTİK DÖNEM SONUNA KADAR-

INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF PROPONTIS AND THE SURROUNDING CULTURES

-FROM PRE-HISTORY TO THE END OF ANTIQUITY-

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI / *ABSTARCTS BOOKLET*

Editörler
Vedat KELEŞ
Cevat BAŞARAN
Hasan KASAPOĞLU
Hazar KABA
Ersin ÇELİKBAŞ
Kasım OYARÇİN
Alper YILMAZ
Büşra Elif KASAPOĞLU
Michael Deniz YILMAZ
İsmail AKKAŞ
Soner ÖZMEN

Yayınlayan
İÇDAŞ A.Ş.
Sertifika No: 33270
Türkçe ve İngilizce yayın hakları İÇDAŞ A.Ş.'ne aittir. Fikir ve sanat eserleri yasası gereğince yazılı izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ISBN: 978-605-68688-2-5
Eylül 2018

Baskı :
Pozitif Matbaa, Ankara
Çamlıca Mah. 145. Cd. No : 10/19 Yenimahalle / Ankara Tel : 0312 397 00 31
e-posta : pozitif@pozitifmatbaa.com - www.pozitifmatbaa.com

SEMPOZYUM WEB SAYFASI / SYMPOSIUM WEB PAGE
www.propontisymposium.com

SEMPOZYUMU DESTEKLEYEN KURUM VE KURULUŞLAR
INSTUTIONS SUPPORTING THE SYMPOSIUM

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

İÇDAŞ®

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Alexandru AVRAM (Universite du Maine)
Prof. Dr. Arthur MULLER (Université de Lille)
Prof. Dr. Beate BÖEHLENDORF ARSLAN (Philipps Universität Marburg)
Prof. Dr. Billur TEKKÖK (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Brian ROSE (University of Pennsylvania)
Prof. Dr. Burçin ERDOĞU (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Cevat BAŞARAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL (Ankara Üniversitesi emert.)
Prof. Dr. Dominique KASSAB TEZGÖR (Bilkent Üniversitesi)
Prof. Dr. François de CALLATAŸ (Royal Library of Belgium)
Prof. Dr. Gocha TSETSKHLADZE (University of Oxford)
Prof. Dr. Gürcan POLAT (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Halime HÜRYILMAZ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Johannes NOLLÉ (German Archaeological Institute)
Prof. Dr. Kaan İREN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN (İstanbul Üniversitesi emert.)
Prof. Dr. Mustafa Hamdi SAYAR (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Nurettin ARSLAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Oğuz TEKİN (Koç Üniversitesi, AKMED)
Prof. Dr. Rüstem ASLAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Şebnem Sedef ÇOKAY KEPÇE (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Turan TAKAOĞLU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Vedat KELEŞ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. William AYLWARD (University of Wisconsin)
Prof. Dr. Yaşar Selçuk ŞENER (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Doç. Dr. A. Harun ÖZDAŞ (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Erhan ÖZTEPE (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Göksel SAZCI (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Mikhail TREISTER (German Archaeological Institute)
Doç. Dr. Milena TONKOVA (National Institute of Archaeology and Museum)
Doç. Dr. Nurettin KOÇHAN (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Reyhan KÖRPE (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Davut KAPLAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Dr. Mustafa Tolga ÇIRAK (Hitit Üniversitesi)
Dr. Petya ILIEVA (Bulgarian Academy of Sciences)
Dr. Aneurin Ellis-Evans (University of Oxford)
Dr. Despoina TSIAFAKIS (Research and Innovation Centre “Athena”)
Dr. Evgeny PAUNOV (Independent Researcher)
Melih ARSLAN (Araştırmacı, Numismat)

HAKEM KURULU / REVIEWER COMMITTEE

Prof. Dr. Alexandru AVRAM (Universite du Maine)
Prof. Dr. Arthur MULLER (Université de Lille)
Prof. Dr. Billur TEKKÖK (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Brian ROSE (University of Pennsylvania)
Prof. Dr. Cevat BAŞARAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL (Ankara Üniversitesi emert.)
Prof. Dr. François de CALLATAŸ (Royal Library of Belgium)
Prof. Dr. Gocha TSETSKHLADZE (University of Oxford)
Prof. Dr. Gürcan POLAT (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Halime HÜRYILMAZ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Johannes NOLLÉ (German Archaeological Institute)
Prof. Dr. Kaan İREN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa Hamdi SAYAR (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Nurettin ARSLAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Turan TAKAOĞLU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Vedat KELEŞ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. William AYLWARD (University of Wisconsin)
Prof. Dr. Yaşar Selçuk ŞENER (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Doç. Dr. Erhan ÖZTEPE (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Göksel SAZCI (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Mikhail TREISTER (German Archaeological Institute)
Doç. Dr. Milena TONKOVA (National Institute of Archaeology and Museum)
Doç. Dr. Nurettin KOÇHAN (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Reyhan KÖRPE (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Davut KAPLAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Dr. Mustafa Tolga ÇIRAK (Hitit Üniversitesi)
Dr. Aneurin Ellis-Evans (University of Oxford)
Dr. Despoina TSIAFAKIS (Research and Innovation Centre "Athena")
Dr. Evgeny PAUNOV (Independent Researcher)
Melih ARSLAN (Araştırmacı, Numismat)

DÜZENLEME KOMİTESİ / ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Vedat KELEŞ	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Cevat BAŞARAN	(Atatürk Üniversitesi)
Mustafa CAN	(Biga Kaymakamı)
Şerif MUTLU	(İÇDAŞ A.Ş.)
Agâh AYHAN	(İÇDAŞ A.Ş.)
Dr. Hasan KASAPOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Ersin ÇELİKBAŞ	(Karabük Üniversitesi)
Dr. Kasım OYARÇİN	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Dr. Hazar KABA	(Sinop Üniversitesi)
Arş. Gör. Alper YILMAZ	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Arş. Gör. Büşra Elif KASAPOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Arş. Gör. Michael Deniz YILMAZ	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Arş. Gör. İsmail AKKAŞ	(Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)
Arş. Gör. Soner ÖZMEN	(Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

Konu : Tarihi Coğrafya / Çevre Kültürler

Mustafa H. SAYAR, Güney Propontis Kıyısının Eskiçağ Tarihi Boyunca Kuzey Propontis Sahili ve Trakya Chersones'i İle Olan İlişkileri 1
Reyhan KÖRPE, Karesene'den Propontis'e: Granikos Irmağı Havzası Yerleşimleri Üzerine Bir Değerlendirme 2
Krastina PANAYOTOVA & Margarit DAMYANOV, Urdoviza: An Early Greek Settlement on the West Pontic Coast 3
Klaus BELKE, On Some Locations of Settlements in the Propontic Area 4
Muzaffer DEMİR, Abydos ve Çevresi (MÖ 700-400) 4
Derya YALÇIKLI, Gönen İlçesi Prehistorik Çağ Yerleşmeleri 6
Andreas KULZER, In the Shadow of Mount Ida (Kaz dağı): Roads and Settlements in The Southern Troad during Late Antiquity and The Middle Ages 7
Aslı SAKA, Antik Dönemde Edremit Körfezi 7
Hüseyin Murat ÖZGEN, Güncel Araştırmalar ve Tespitler Işığında Adramyttene Yerleşim Modelleri Üzerine Düşünceler 9
Alexandar PORTALSKY, A Lydian Domain in the Thracian Chersonessos? 10
Ergün KARACA, Tarihsel Süreç İçerisinde Doğu Trakya'nın Küçük Asya ile Sosyo-Politik Bağlantıları 10
Ivo D. CHOLAKOV, Field Survey of Archaeological Sites in the Area of the Roman Colony Deultum, SE Bulgaria 11
Pavlina DEVLOVA, Apollonia Pontica 12
Meral BAŞARAN MUTLU, MÖ 2. Binyılda Kuzey Ege'de İletişim ve Kültürel Bağlantılar: Maydos Kilisetepe Höyüğü 13
Nurperi AYENGİN, Bitinya Bölgesinde Tarihöncesi Araştırmalarına Bir Örnek: Düzce İli 14
Maya VASSILEVA, Phrygians in Southern Propontis Area 15
Göksel SAZCI, Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Mimarisi 16
Madalina DANA, Strabo, the Greek Culture of Troad, and the "Intentional History" 16
Nurettin ARSLAN, Abydos ve Çevresinde Arkeolojik Araştırmalar 17
Sait BAŞARAN, Enez / Ainos Kazılarının Genel Değerlendirmesi 18
Mustafa ŞAHİN, Bursa'da Çağlar Boyunca Kentler ve Kentleşme 19
Martin GYUZELEV, Navigating in the Dardanelles & Bosphorus during Antiquity: Some Remarks about the Difficulties 20
Kaan İREN, Pers Daskyleion'un da 2009 ve 2018 yılları arası arazi Çalışması 21
Hüseyin ERPEHLİVAN, MÖ 8.-4. Yüzyılda Propontis'in Güneydoğusundaki Yerleşmeler 22
Gürcan POLAT, Arkaik Dönemde Antandros 23

Konu: Kolonizasyon

Mehmet Nezih AYTAÇLAR, Propontis'de Yunan Kolonizasyonu: Ne Biliyoruz? 27
Aytun YAZGI, Arkaik Dönem Lesbos Adası'ndan Troas Topraklarına Aiol Kolonizasyon Hareketlerinin Nedenleri 28
Erdinç BURULDAĞ, Troas'ta Roma Kolonizasyonu: Nedenler ve Sonuçlar 29

Konu: Seramik

Halime HÜRYILMAZ, Gökçeada-Yenibademli Höyük'te Keramik Endüstrisi: Troas Bölgesi Etkili ve Yerel Yapımlar 33
Anelia BOZKOVA & Peter DELEV, Two Pit Sites in South-Eastern Bulgaria in the context of First Millennium BC Pit Fields in Thrace 34

Büşra Elif KASAPOĞLU, Parion Antik Kenti'nden Arkaik Dönem'e Ait Bir Grup Seramik Üzerine Düşünceler 34
Roman STOYANOV, Attic Red-figure Pottery from Menekşe Çatağı at Propontis 36
Aygün EKİN MERİÇ, İznik (Nicaea) Roma Tiyatrosu'unda Bulunan Firnis Boyalı Roma Seramikleri 36
Billur TEKKÖK KARAÖZ, Akdeniz Ticareti ve Ürün Değişimlerinin Seramik Açısından Değerlendirilmesi 37
Murat FIRAT & Mehmet KAŞKA, Aleksandria Troas Antik Kenti'nin Ticari Etkileşim Sahası: Seramik Çalışmaları Doğrultusunda Bir Ön Görüş 38
Ömer KAYA, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kandilleri 39
Dürdane KAYA, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Geç Antik Çağ Yapı Kompleksinin Unguentariumlar Üzerinden Değerlendirilmesi 41
Rabia AKTAŞ, Antandros Yamaç Ev Sektörü'nde Ele Geçmiş "Light Colored Ware" Grubu Seramikler 42
Ayşe Ç. TÜRKER, Çanakkale Boğazı ve Çevresindeki Bizans Limanları: Üstünlü Limanı 43
Murat FIRAT & Merve YEŞİL, Aleksandria Troas'ta Ele Geçen Amphoralar: İlk Değerlendirmeler 44
İsmail AKKAŞ, Parion Kuzey Surları Çevresi 2017 Yılı Amphora Buluntuları Üzerine Değerlendirmeler 45

Konu: Küçük Buluntular & Cam / Metal/ Kemik Objeler
Binnur GÜRLER & Şerife VATANSEVER, İznik Roma Tiyatrosu Cam Buluntuları 49
Evren AÇAR, Antandros Geç Roma Dönemi Cam Buluntuları ve Cam Atölyesi. 49
Angela PENCHEVA & Petya PENKOVA, Production Technology of the Clay Funerary Wreaths from the Greek Apoikias at the Black Sea Coast of Modern Bulgaria 51
Şengün AYDINGÜN & Ömer KAYA, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kemik Objeleri 52
Alexey BELOUSOV & Mikhail TREISTER, The Gala Dagger with Dated Inscription from the Princely Sarmatian Burial Near Kosika in the Lower Volga Area 53
Ersin ÇELİKBAŞ, Parion Altın Eserleri 53
Borislav BORISLAVOV, Between Dabene and Ada Tepe: Bronze Age Gold Jewellery from Izvorovo – Southeastern Thrace 55
Özgün KASAR, Daskyleion ve Çevresinde Silah Çeşitliliği 55
Ayberk ENEZ, Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea?) Kazılarında Ortaya Çıkarılan Metal Buluntular 56
Mikhail TREISTER, Blechkanne. Copper Hammered Pitchers of the First Centuries AD from the Pontic Area and Sarmatia 57
Milena TONKOVA, Fifth Century BC Craftsmen's Deposit from the Pit Sanctuary at Malko Tranovo Village in the Middle Hebros Valley 58
Ioanna N. KOUKOUNI, Two New Lead Seals from Chios: Contribution to the Knowledge of the Early Byzantine Provincial Administration (6th-$9/10^{th}$ centuries) 58
Emil NANKOV, ΠΑΝΤΟΤΕ ΚΑΛΗ ΕΣΤΙΝ: Inscribed Steelyard Counterweight from Late Antique Parthicopolis 59
Gülbahar BARAN ÇELİK, İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki Bir Grup Bolu-Göynük/Yenişehir-Bilecik Buluntusu 60

Konu : Heykeltıraşlık / Koroplastik
Antonio CORSO, The Monumental Policy of Artabazus in the Hellespontic Area 63
S. Sezin SEZER, Claudiopolis (Bolu) Antik Kenti'nden Bir Lahit 64

Nihal KARDORUK, İznik Roma Tiyatrosu Taş Eserleri Üzerine Bazı Gözlemler 64
Fuat DURMUŞ, Venedik Arması ve Gelibolu Tarihindeki Yeri 66
Arthur MULLER, De l'atelier au sanctuaire et à la tombe. Nouvelles orientations de l'étude des figurines de terre cuite grecques 67
Tetiana SHEVCHENKO, Hellenistic Ritual Terracottas Used in Pontic Region 68
Neşe ATİK, Heraion Teikhos Kazılarında Bulunan Figürinler 69
Dora KATSONOPOULOU, Famous Sculptures by Classical Greek Masters in Parion and the Troad 70
Hasan KASAPOĞLU, Propontis ve Çevre Kültürleri Koroplastiği Çerçevesinde Parion Antik Kenti Roma Dönemi Koroplastiği Üzerine Genel Bir Değerlendirme 70

Konu: Mimari
Sedef ÇOKAY KEPÇE, Daskyleion'da Bir Lydia Mutfağı 75
Ahmet YARAŞ, Kuzeybatı Anadolu'da Antik Çağ Ilıcaları 76
Davut KAPLAN, Roma Hamamları içinde Smintheion Hamamlarının Yeri 78
Alper YILMAZ, Roma Hamam Mimarisinin Genel Özelikleri İçerisinde Parion Roma Hamamlarının Değerlendirilmesi 79
Korkmaz MERAL, Kyzikos Hadrian Tapınağı'ndaki Ek Yapı Üzerine Yeni Gözlemler 81
Murat AY, Troas Antik Granit Ocaklarındaki Sütun Üretim Teknikleri 81
Ali ÖZTÜRK, Adramytteion *Khora*'sında Bir Savunma Yapısı – Dedekaya 82

Konu: Kült
Cevat BAŞARAN, Parion Tiyatrosu Skenefrons Alınlık Kabartmaları Üzerine Yeni Gözlemler 87
Fatih YILMAZ, Kalkhedon'daki Apollon Pythios Kehanet Merkezi'nin Propontis Bölgesi Üzerindeki Etkisi 87
Tuba EFENDİOĞLU, Troas, Bithynia ve Mysia'da Theos Hypsistos Kültü 89
Enver AKIN, Parion'da Trak Süvarisi Kültünün İzleri 90
Şengül Dilek FUL, Mysia Bölgesi'nde Zeus Pandemos Kültü ve Zeus Pandemeia Bayramı 91
Musa TOMBUL, Kale Tepe: İç Troas Bölgesinde Bir Kutsal Alan ve Yerleşim 92
Erhan ÖZTEPE, Alexandria Troas'ta Hekate Kültü 93
Zeynep KOÇEL ERDEM, Kuzey Propontis'te Ana Tanrıça Kültü - Yeni Bulgular 94
Nurettin KOÇHAN & Ahmet TERCANLIOĞLU & Serdal GÜNDOĞDU, Kyzikos Hadrian Tapınağı Güney Frizinin Bir Kısmında Yer Alan Dionysos Kültü Kabartmaları Üzerine Kısa Bir Bakış 95
Milena RAYCHEVA, Neocorate Temples and Ceremonial Routes of Perinthos in the 3rd Century AD 96
Hacer ÇORUH, Sikkeler Işığında Kyzikos'ta Neokoria 97
Alexandru AVRAM, Autour de Quelques Monuments Funéraires de Mésie Inférieure: Cyzique, Nicomédie ou les deux à la fois? 98

Konu: Nekropolisler/Ölü Gömme Gelenekleri
Dragos HALMAGI, Protecting the grave in Roman Thrace: a look at the funerary inscriptions from the Propontic coast 103
Özden ÜRKMEZ, Propontis Çevresinde Öteki Dünya İnançlarının Görsel Yansımaları: Lahitler ve Steller 103
Gülnur KURAP, Ainos Su Terazisi Nekropolisi Arkaik Dönem Mezarları 104
Uğur CANDAR, Antandros Nekropolisi Lesbos Amphora Mezarları 105

Atiye Bahar MERGEN, Enez (Ainos) Toplumunda Bebek ve Çocuk Ölü Gömme Geleneği 106
Kahraman YAĞIZ, Antandros Nekropolisi: Klasik Dönem Ölü Gömme Gelenekleri 107
Hazar KABA & Ali ATMACA, From "Cultural Looting" Towards "Cultural Heritage" – Beyoba Tumulus in Troad 109

Konu: Epigrafi
Erkan KURUL, Antikçağdan Ortaçağa - *Propontis, Hellespontos* ve *Bosporos*: Thalassografik Bir Değerlendirme 113

Konu: Antik Çağ Ticareti ve Ekonomisi
Franck PRÊTEUX, Traders in Propontis in the Hellenistic Period, Epigraphical and Archaeological Evidences 117
Can Yümni GÜNDEM, Troas Bölgesi'nin MÖ 3. Bin yıl Hayvancılık Ekonomisini Anlamak 117
Ahmet Cuneydi HAS & Korkmaz MERAL & Tuba AYDIN, Propontis'in Güneyinde Güçlü Bir Liman Kenti: Kyzikos ve Deniz Ticareti 118
Nadezhda BORISLAVOVA, Transport Amphorae from the Black Sea Area of the Roman Province of Thrace 119
Erkan ALKAÇ, Parion'dan Knidos Amphora Mühürleri 120
Onur Sadık KARAKUŞ, MS 193-194 (Beş İmparator) Yılı ve Sonrasında Propontis ve Çevresinin Politik ve Ekonomik Yapısı 121
Michael D. YILMAZ, Propontis Bölgesi'nde Künk Ticareti: Parion Örneği 122
Halûk PERK, Halûk Perk Müze Koleksiyonunda Bulunan Lysimakheia Kent Terazi Ağırlıkları 123
Ömer Can YILDIRIM, Antik Dönem Tarımsal Üretimde Orak: Tanım, Gelişim ve Etnoarkeolojisi 123

Konu: Nümizmatik
Melih ARSLAN, Ayvalık-Cunda Adası, Dr. Kaya Sayar Koleksiyonundaki Troas Bölgesi Grek NüzDönemi Şehir Sikkeleri 127
William PILLOT, La cité d'Ilion et le *koinon* d'Athéna Ilias: une association religieuse de cités grecques, de la Troade au Bosphore 128
Koray KONUK, Propontine Astakos ve Sikke Darbı 129
Marie-Christine MARCELLESI, Monnaies de Propontide, Troade et Mysie trouvées à Thasos 129
Alev ÇETİNGÖZ, Kios/Prusias Ad Mare Kent Sikkeleri 130
Aliye EROL ÖZDİZBAY, Arıkantürk Koleksiyonu'ndaki Kuzeybatı Anadolu'da basılan Satrap Sikkeleri 131
Evgeny V. ZAKHAROV, On the chronology of the circulation of electrum coins of Cyzicus in the Pontic Region 132
Antony HOSTEIN, On both sides of the Propontis: A comparative approach to the Coins of Coela, Alexandria Troad and Parion 133
Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN, Smintheion ve Hamaksitos- Yeni Bir Sikke Tipi 133
Michel AMANDRY, The Coinage in the Name of Septimius Severus Struck at Ilium 135
Hüsamettin Hayri ŞENER, İlion Kenti'nin İkinci Sophistik Dönem Sikkeleri Üzerinde Mitolojik Tasvirler 135
Vedat KELEŞ, Parion Oda Mezarları (Toprak Kuleler)' den Ele Geçen Sikkeler 136
Oya YAĞIZ, Tekirdağ Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan Parion Sikkeleri ve Kılıçlar Definesi 137

Evgeni I. PAUNOV, PARION and APOLLONIA PONTIKA – Monetary inter-relations in the 5th Century BC 137
Kasım OYARÇİN, Parion Erken Bizans Dönemi Sikkeleri 138
Zeliha DEMİREL GÖKALP, Kocaeli Müzesi'ndeki Erken Bizans Sikkeleri 139

Konu: Kültürel Mirasın Korunması
Yaşar Selçuk ŞENER & Zafer KARAHAN & Melike DİKMENLİ, Parion Antik Kenti Arkeolojik Kazıları: Mimari Kalıntılar, Korunma Problemleri ve Çözüme Yönelik Uygulama Önerileri 143
Füsun ERDURAN NEMUTLU & Aysun ÇELİK, Kültürel Miras Alanı Koruma ve Yönetiminde Peyzaj Planlama Çalışmaları 144
Öznur YAZICI & Mediha SEYHAN, Parion ve Priapos Antik Kentlerinin Miras Dokusunu Koruma Kültürü 145
Yasemin YILMAZ, İstanbul'da Bayındırlık Projeleri ve Kent Arkeolojisi 146
Zeliha DOĞAN & Füsun ERDURAN NEMUTLU, Kültürel Miras Koruma ve Yönetiminde Peyzaj Mimarlığı: Priapos Antik Kenti - Karabiga Örneği 147
Engin ÇOŞAR, Doğalgaz Boru Hattı Projeleri ve Kültürel Mirasın Korunması Üzerine Bir Örnekleme - TANAP Doğalgaz Boru Hattı Projesi Marmara Bölgesi Çalışmaları 148
Aysun ÇELİK & Füsun ERDURAN NEMUTLU, Tarihi Mekânlarda Peyzaj Tasarımı 149
Vassil MARKOV & Dimitria SPASOVA & Anton GENOV, The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans 151

Konu: Antropoloji/Zooarkeoloji
İsmail ÖZER & Mehmet SAĞIR & İsmail BAYKARA & Berkay DİNÇER & Başak KOCA ÖZER & Serkan ŞAHİN & Ece EREN & Ayşegül ÖZDEMİR, Çanakkale İlinde Pleistosen Dönem İnsan İzleri 155
Ayşegül ŞARBAK & Asuman ÇIRAK & Mustafa Tolga ÇIRAK, Bakırköy Sümerbank Tekstil Fabrikası İskeletlerinin Antropolojik Açıdan Değerlendirilmesi 156
Mürsel SEÇMEN & Can Yümni GÜNDEM, Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde Zooarkeoloji Çalışmaları: Göçler ile Beraber Gelen Yeni Beslenme Modeli 157
Derya SİLİBOLATLAZ & İlkem GÜRGÖR & İsmail ÖZER, Paleolitik Çağ'dan Günümüze Propontis Bölgesi'nin Zooarkeolojik Analizi 158
Ayşegül ÖZDEMİR & Ece EREN & Başak KOCA ÖZER & İsmail ÖZER, Havuzdere Ortaçağ Toplumu Bebek, Çocuk ve Adölesan İskeletlerinin Paleoantropolojik Açıdan Değerlendirilmesi 159
Mustafa Tolga ÇIRAK & Asuman ÇIRAK & Ayşegül ŞARBAK, Spradon Toplumun Sağlık Sorunları 160
Muammer İREÇ, Geç Tunç Çağı'nda Kuzeybatı Anadolu'daki Politik Organizasyonu Tanımlamaya Yönelik Antropolojik Model Önerileri 161
Onur GÖNÜLAL, Erken Bronz Çağı Gökçeada (İmroz) Yenibademli Höyük'te Mollusca Filumun'un Yeri 162

Konu: Arkeometri
Nikola TONKOV, Geophysical Prospection of Thracian Burial Mounds 167
Derya YILMAZ & Mehmet Ali YÜCEL, Kuzey Troas Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırmasında İHA Görüntüsü Tabanlı Mekânsal Analizlerin Kullanımı 168
Ali Akın AKYOL & Halime HÜRYILMAZ, Yenibademli Höyük E.T.Ç. Seramiklerinde Arkeometrik Analizler 169
Atalay KARATAK & Ali Akın AKYOL & Kaan İREN, Daskyleion Doğu Nekropolü, Kaya Mezarı II'den Ele Geçen İki Metal Buluntunun Arkeometrik Analizleri 170

Ümit GÜDER & Turan TAKAOĞLU, Troas Bölgesi'nden Erken Bakır Aletlerin Arkeometrik Analizleri 172

Konu: Sualtı Arkeolojisi

Ahmet BİLİR & Oktay DUMANKAYA & Serkan GÜNDÜZ & Serkan GEDÜK, A Proconnesos Origin Marble Wreck in the North East Marmara……..……177

A.Harun ÖZDAS & Nilhan KIZILDAG, Çanakkale Kıyıları Antik Çağ Batıkları ve Denizciliği……..178

Poster Sunumlar

Ahmet Levent KESKİN, Parion Roma Hamamı 2016 Yılı Roma Seramiği Buluntuları..... 182

Eda KILIÇ, Parion Odeionu 3 Nolu Tonozundan Ele Geçen Roma Seramiklerinin Stratigrafik Açıdan Değerlendirilmesi 183

Erhan ÖZTEPE & Mehmet KAŞKA & Murat FIRAT, Aleksandria Troas 2017 Yılı Çalışmaları..... 184

Gonca FIRAT, Parion Yamaç Hamamı 1515-1260 Sektörü Hellenistik Dönem Seramikleri 184

Gözde ERGÜL, Parion Tiyatrosu Geç Roma Dönemi Seramikleri 185

Halil ÖZKAN, Parion Antik Kenti Kemik Oyun Taşları ve Markaları 186

İsmail AKKAŞ, Parion Güney-Tavşandere Nekropolisi 2005-2015 Yılları Arası Arkaik, Klasik Ve Hellenistik Dönem Amphora Buluntuları 187

Kübra PARLAK, Parion'da Ele Geçen Bizans Anonim Follis Sikkeleri Tipolojisi 188

Michael D. YILMAZ, Parion Azizleri..... 189

Mustafa YILDIZLI, Parion Tiyatrosu Victoria'lı Alınlık 190

Ulrike PETER & Viladimir STOLBA, Greek Coin Types of the Propontis and the Surrounding Regions 191

Sadık SULAN, Parion, Toprak Kuleler Mevkindeki OM 5 Adlı Oda Mezar 191

Salih PEKGÖZ, Parion Roma Hamamı 2017 Yılı Pişmiş Toprak Kandil Buluntuları 192

Selman TAMYÜREK, Arkeolojik Veriler Işığında Parion'da Eros Kültü 193

Sinan EKİNCİ, 2017 Yılı Parion Yamaç Hamamı Metal Buluntuları 194

Tzvetana POPOVA, Première approche des plantes exploitées à Labranda (Milas) 195

Tzvetana Popova & Hanna HRISTOVA, Setting the Bronze Age table: Archaeobotanical evidence of subsistence economy in Early Bronze Age settlement near Sokol, Bulgaria..... 196

Nümizmatik / Ek Bildiri

Julia TZVETKOVA & Mariana MINKOVA & Ilya PROKOPOV**,** Coin Hoards with Drachms and Hemidrachms of Parion and Thracian Chersonese 5th-4th Century BC: Territorial Distributions in Thrace and Problems of Interpretation……..197

CONTENTS

Topic : Historical Geography/ Surrounding Cultures

Mustafa H. SAYAR, The Connection between Southern Propontis Shore with the Northern Propontis Shore and Thracian Chersonessos 1

Reyhan KÖRPE, From Karesene to the Propontis: The Settlements of the Granicus River Basin 2

Krastina PANAYOTOVA & Margarit DAMYANOV, Urdoviza: An Early Greek Settlement on the West Pontic Coast 3

Klaus BELKE, On Some Locations of Settlements in the Propontic Area 4

Muzaffer DEMİR, Abydus and Its Vicinity (700-400 BC) 4

Derya YALÇIKLI, Gönen County Prehistoric Age Settlement 6

Andreas KULZER, In the Shadow of Mount Ida (Kaz dağı): Roads and Settlements in The Southern Troad during Late Antiquity and The Middle Ages 7

Aslı SAKA, Edremit Gulf in Antiquity 7

Hüseyin Murat ÖZGEN, Some Thoughts on the Settlement Patterns of "Adramyttene" with Respect to the Actual Observations and Discoveri 9

Alexandar PORTALSKY, A Lydian Domain in the Thracian Chersonessos? 10

Ergün KARACA, Socio-Political Relationships between Eastern Thrace and Asia Minor in the Historical Process 10

Ivo D. CHOLAKOV, Field Survey of Archaeological Sites in the Area of the Roman Colony Deultum, SE Bulgaria 11

Pavlina DEVLOVA, Apollonia Pontica 12

Meral BAŞARAN MUTLU, Communication and Cultural Connections in the 2nd Millennium BC in the Northern Aegean: Maydos Kilisetepe Mound 13

Nurperi AYENGİN, A Sample of The History Research in Bitinia Region: Düzce 14

Maya VASSILEVA, Phrygians in Southern Propontis Area 15

Göksel SAZCI, Bronze Age Architecture in the Maydos Kilisetepe Mound 16

Madalina DANA, Strabo, the Greek Culture of Troad, and the "Intentional History" 16

Nurettin ARSLAN, Archaeological Surveys in and around Abydos 17

Sait BAŞARAN, Overall Assessment of Enez / Ainos Excavation 18

Mustafa ŞAHİN, Cities and Urban Landscapes Through the Ages in Bursa 19

Martin GYUZELEV, Navigating in the Dardanelles & Bosphorus during Antiquity: Some Remarks about the Difficulties 20

Kaan İREN, Fieldwork at Persian Dascyleum between 2009 and 2018 21

Hüseyin ERPEHLİVAN, The Settlements in the Southeast of Propontis in 8th-4th Centuries BC 22

Gürcan POLAT, Antandros during the Archaic Period 23

Topic : Colonization

Mehmet Nezih AYTAÇLAR, The Greek Colonization of Propontis: what do we know? 27

Aytun YAZGI, Reasons for the Aeolian Colonization movements from Archaic Period Lesbos Island to the territories of Troad 28

Erdinç BURULDAĞ, Roman Colonization at the Troad: Reasons and Results 29

Topic: Pottery

Halime HÜRYILMAZ, Pottery Industry at Gökçeada (Imbros)-Yenibademli Höyük Troad Influenced and Local Products 33

Anelia BOZKOVA & Peter DELEV, Two Pit Sites in South-Eastern Bulgaria in the context of First Millennium BC Pit Fields in Thrace 34

Büşra Elif KASAPOĞLU, Thoughts on a Group of Pottery Belonging to the Archaic Period from the Ancient City of Parion 34
Roman STOYANOV, Attic Red-figure Pottery from Menekşe Çatağı at Propontis 36
Aygün EKİN MERİÇ, Slip Painted Roman Ceramics in İznik (Nicaea) Roman Theater 36
Billur TEKKÖK KARAÖZ, The Evaluation of Mediterranean Trade and Product Exchange through Ancient Ceramics..... 37
Murat FIRAT & Mehmet KAŞKA, The Commercial Interaction Domain of Alexandria Troas: A Preliminary View on the Direction of Ceramic Studies..... 38
Ömer KAYA, Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Oil Lamps 39
Dürdane KAYA, Evaluation of a Late Antique Building Complex Found in Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Excavations Based on Unguentaria..... 41
Rabia AKTAŞ, "Light Colored Ware" Group of Terrace House at Antandros..... 42
Ayşe Ç. TÜRKER, Byzantine Harbours in and around the Hellespont: Üstünlü..... 43
Murat FIRAT & Merve YEŞİL, Amphoras found in Alexandria Troas: Initial Evaluation..... 44
İsmail AKKAŞ, Assessment of The Amphora in 2017 Years in Parion North Walls..... 45

Topic: Small Finds & Glass/Metal/ Bone Objects

Binnur GÜRLER & Şerife VATANSEVER, Glass Finds from the Roman Theater in Iznik..... 49
Evren AÇAR, Late Roman Glass Finds and Glass Workshop (?) from Antandro..... 49
Angela PENCHEVA & Petya PENKOVA, Production Technology of the Clay Funerary Wreaths from the Greek Apoikias at the Black Sea Coast of Modern Bulgaria 51
Şengün AYDINGÜN & Ömer KAYA, Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Bone Objects..... 52
Alexey BELOUSOV & Mikhail TEISTER, The Gala Dagger with Dated Inscription from the Princely Sarmatian Burial Near Kosika in the Lower Volga Area 53
Ersin ÇELİKBAŞ, Golden Artifacts from Parion.....53
Borislav BORISLAVOV, Between Dabene and Ada Tepe: Bronze Age Gold Jewellery from Izvorovo – Southeastern Thrace..... 55
Özgün KASAR, Weapon Diversity at and Around Dascyleum..... 55
Ayberk ENEZ, Metal Finds from the Küçükçekmece Lake Basin (Bathonea?) Excavations..... 56
Mikhail TREISTER, Blechkanne. Copper Hammered Pitchers of the First Centuries AD from the Pontic Area and Sarmatia 57
Milena TONKOVA, Fifth Century BC Craftsmen's Deposit from the Pit Sanctuary at Malko Tranovo Village in the Middle Hebros Valley 58
Ioanna N. KOUKOUNI, Two New Lead Seals from Chios: Contribution to the Knowledge of the Early Byzantine Provincial Administration (6th-9/10th centuries)..... 58
Emil NANKOV, ΠΑΝΤΟΤΕ ΚΑΛΗ ΕΣΤΙΝ: Inscribed Steelyard Counterweight from Late Antique Parthicopolis 59
Gülbahar BARAN ÇELİK, A Group of Finds in Istanbul Archaeological Museums from Bolu-Göynük/Bilecik Yenipazar..... 60

Topic : Sculpture/Coroplastics

Antonio CORSO, The Monumental Policy of Artabazus in the Hellespontic Area..... 63
S. Sezin SEZER, A Sarcophagus from Ancient Claudiopolis (Bolu) 64
Nihal KARDORUK, Some Observations about the Stone Artifacts of İznik Roman Theater..... 64

Fuat DURMUŞ, The Coat of Arms of Venice and its Importance in the History of Gelibolu (Gallipoli) 66
Arthur MULLER, From Workshop to Sanctuary and Grave. New Trends in the Study of Greek Terracottas 67
Tetiana SHEVCHENKO, Hellenistic Ritual Terracottas Used in Pontic Region 68
Neşe ATİK, Figurines from the Heraion Teikhos Excavations 69
Dora KATSONOPOULOU, Famous Sculptures by Classical Greek Masters in Parion and the Troad 70
Hasan KASAPOĞLU, A General Evaluation on the coroplastic of the Ancient City of Parion in the Roman Period within the Framework of Coroplastic of Propontis and Environmental Cultures 70

Topic: Architecture
Sedef ÇOKAY KEPÇE, A Lydian Kitchen in Dascyleum 75
Ahmet YARAŞ, Ancient Age Thermae in Northwest Anatolia 76
Davut KAPLAN, Importance of Smintheion Baths in Roman Baths 78
Alper YILMAZ, Evaluation of Roman Baths in Parıon Regarding the General Characteristics of Roman Bath Architecture 79
Korkmaz MERAL, New Observations on the Additional Structure in Cyzicus Hadrian Temple 81
Murat AY, Column Production Techniques in the Ancient Granite Quarries in Troad Region 81
Ali ÖZTÜRK A Fortification in Adramytteion *Chora* – Dedekaya 82

Topic: Cult
Cevat BAŞARAN, New Observations on the Pediments Reliefs from the Sceneafrons of Parion Theater 87
Fatih YILMAZ, The Influence of Apollo Pythios' Oracle Center in Kalkhedon upon the Propontis Region 87
Tuba EFENDİOĞLU, The Cult of Theos Hypsistos in Troad, Bithynia and Mysıa 89
Enver AKIN, Traces of the Cult of the Thracian Horseman in Parion 90
Şengül Dilek FUL, Zeus Pandemos Cult and Feast of Zeus Pandemeia in Mysia Region 91
Musa TOMBUL, Kale Tepe: A Sacred Space and Settlement in the Inner Troad 92
Erhan ÖZTEPE, The Cult of Hekate at Alexandria Troas 93
Zeynep KOÇEL ERDEM, The Cult of the Mother Goddess in the Northern Propontis - New Findings 94
Nurettin KOÇHAN & Ahmet TERCANLIOĞLU & Serdal GÜNDOĞDU, A Brief Review About The Reliefs of Cult of Dionysus in Part of South Frieze of the Temple of Cyzicus Hadrian 95
Milena RAYCHEVA, Neocorate Temples and Ceremonial Routes of Perinthos in the 3rd Century AD 96
Hacer ÇORUH, Neochoria in Cyzicus in the light of Coins 97
Alexandru AVRAM, Autour de Quelques Monuments Funéraires de Mésie Inférieure: Cyzique, Nicomédie ou les deux à la fois? 98

Topic: Necropoleis/Burial Customs
Dragos HALMAGI, Protecting the grave in Roman Thrace: a look at the funerary inscriptions from the Propontic coast 103
Özden ÜRKMEZ, Visual Reflections of Hereafter Beliefs Around Propontis: Sarcophagi and Stelai 103

Gülnur KURAP, Graves Dating to Archaic Period from Ainos Su Terazisi Necropolis 104
Uğur CANDAR, Lesbos Amphora Tombs from the Necropolis of Antandros..... 105
Atiye Bahar MERGEN, Infants and Children Burial Custom in Enez (Ainos) Population 106
Kahraman YAĞIZ, Necropolis of Antandros: Burial Customs in Classical Period..... 107
Hazar KABA & Ali ATMACA, From "Cultural Looting" Towards "Cultural Heritage" – Beyoba Tumulus in Troad 109

Topic: Epigraphy
Erkan KURUL, *Propontis*, *Hellespontos* and *Bosporos*: From Antiquity to the Medieval - A Thalassographic Assessment 113

Topic: Ancient Trade and Economy
Franck PRÊTEUX, Traders in Propontis in the Hellenistic Period, Epigraphical and Archaeological Evidences..... 117
Can Yümni GÜNDEM, Understanding the Livestock Economy in the Troad Region during the Third Millennium 117
Ahmet Cuneydi HAS & Korkmaz MERAL & Tuba AYDIN, A Powerful Harbour City in the Southern Part of Propontis: Cyzicus and Sea Trade..... 118
Nadezhda BORISLAVOVA, Transport Amphorae from the Black Sea Area of the Roman Province of Thrace 119
Erkan ALKAÇ, Cnidian Amphora Stamps from Parion..... 120
Onur Sadık KARAKUŞ, Political and Economic Structure of Propontis and Its Periphery in 193-194 AD (Five Emperors) Years and After 121
Michael D. YILMAZ, Trade of Terracotta Water Pipes in the Propontis Region: Parion Example..... 122
Halûk PERK, Lysimakheia Town Scale Weights in Halûk Perk Museum Collection Halûk Perk..... 123
Ömer Can YILDIRIM, Sickle in Ancient Agricultural Production: Description, Development, and Ethnoarchaeology 123

Topic: Numismatic
Melih ARSLAN, Greek City Coins from the Troad Region in the Collection of Dr. Kaya Sayar, Ayvalık-Cunda Island..... 127
William PILLOT, La cité d'Ilion et le *koinon* d'Athéna Ilias: une association religieuse de cités grecques, de la Troade au Bosphore 128
Koray KONUK, Propontine Astakos and its Coinage 129
Marie-Christine MARCELLESI, Monnaies de Propontide, Troade et Mysie trouvées à Thasos..... 129
Alev ÇETİNGÖZ, Kios/Prusias Ad Mare Coins 130
Aliye EROL ÖZDİZBAY, The Coins of the Satraps from Northwest Anatolia in the Arıkantürk Collection 131
Evgeny V. ZAKHAROV, On the chronology of the circulation of electrum coins of Cyzicus in the Pontic Region..... 132
Antony HOSTEIN, On both sides of the Propontis: A comparative approach to the coins of Coela, Alexandria Troad and Parion 133
Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN, Smintheion et Hamaxitos- un nouveau type monétaire 133
Michel AMANDRY, The Coinage in the Name of Septimius Severus Struck at Ilium..... 135
Hüsamettin Hayri ŞENER, Mythological Representations on the Coins of the Second Sophisticated Period of Ilion City..... 135
Vedat KELEŞ, Coins Found from the Parion Chamber Tombs (Toprak Kuleler) 136

Oya YAĞIZ, Coins of Parion and Kılıçlar Hoard in the Tekirdağ Archaeological Museum.....137
Evgeni I. PAUNOV, PARION and APOLLONIA PONTIKA – Monetary inter-relations in the 5th Century BC.....137
Kasım OYARÇİN, Parion Coins of The Early Byzantine Period.....138
Zeliha DEMİREL GÖKALP, Early Byzantine Coins in The Kocaeli Museum.....139

Topic : Protection of Cultural Herigate
Yaşar Selçuk ŞENER & Zafer KARAHAN & Melike DİKMENLİ, Parion Ancient City Archaeological Excavations: Architectural Remains, Protection Problems and Solution Procedure Suggestions.....143
Füsun ERDURAN NEMUTLU & Aysun ÇELİK, Landscape Planning Studies in Cultural Heritage Field Conservation and Management.....144
Öznur YAZICI & Mediha SEYHAN, Heritage Conservation Culture of Parıon and Priapos Ancient Cities.....145
Yasemin YILMAZ, Public Works Projects and Urban Archaeology in Istanbul.....146
Zeliha DOĞAN & Füsun ERDURAN NEMUTLU Landscape Architecture in the Management and Preservation of Cultural Heritage: Example of the Ancient City of Priapos – Karabiga.....147
Engin ÇOŞAR, An Examinatıon on Natural Gas Pipeline Projects and Cultural Heritage Protection- Marmara Regional Works of TANAP Natural Gas Pipeline Project.....148
Aysun ÇELİK & Füsun ERDURAN NEMUTLU, Landscape Design in Historical Places.....149
Vassil MARKOV & Dimitria SPASOVA & Anton GENOV, The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans.....151

Topic: Antrophology/Zooarchaeology
İsmail ÖZER & Mehmet SAĞIR & İsmail BAYKARA & Berkay DİNÇER & Başak KOCA ÖZER & Serkan ŞAHİN & Ece EREN & Ayşegül ÖZDEMİR, Human Activity in Pleistocene Period in Çanakkale Province.....155
Ayşegül ŞARBAK & Asuman ÇIRAK & Mustafa Tolga ÇIRAK, Antropological Evaluation Of The Skeletons From Bakırkoy Sümerbank Textile Factory.....156
Mürsel SEÇMEN & Can Yümni GÜNDEM, Archeozoology Studies nn the Maydos Kilisetepe: Changes in the Dietary after the Immigrations.....157
Derya SİLİBOLATLAZ & İlkem GÜRGÖR & İsmail ÖZER, Zooarchaeological Analysis of Propontis Region from Paleolithic to Recent.....158
Ayşegül ÖZDEMİR & Ece EREN & Başak KOCA ÖZER & İsmail ÖZER, Palaeoanthropological Evaluation of Infant, Child and Adolescent Skeletons of Havuzdere Medieval Population.....159
Mustafa Tolga ÇIRAK & Asuman ÇIRAK & Ayşegül ŞARBAK, Health Problems in Spradon Population.....160
Muammer İREÇ, Anthropological Model Proposals to Define the Political Organization in the Northwest Anatolia during Late Bronze Age.....161
Onur GÖNÜLAL, Phylum Mollusca at Early Bronze Age in Gökçeada Island (İmroz) Yenibademli Mound.....162

Topic: Archaeometry
Nikola TONKOV, Geophysical Prospection of Thracian Burial Mounds.....167
Derya YILMAZ & Mehmet Ali YÜCEL, Archaeological Surface Survey in the Northern Troad Region Using UAV Data Based Spatial Analysis.....168

Ali Akın AKYOL & Halime HÜRYILMAZ, Archaeometric Analyzes of Ceramics From Yenibademli Early Bronz Age Mound 169
Atalay KARATAK & Ali Akın AKYOL & Kaan İREN, Archaeometric Analysis of Two Metal Finds from Dascyleum Eastern Necropolis, Rock-cut Tomb II 170
Ümit GÜDER & Turan TAKAOĞLU, Archaeometric Analysis of Early Copper Tools from Troad 172

Topic: Underwater Archaeology
Ahmet BİLİR & Oktay DUMANKAYA & Serkan GÜNDÜZ & Serkan GEDÜK, A Proconnesos Origin Marble Wreck in the North East Marmara……..……177
A.Harun ÖZDAŞ & Nilhan KIZILDAĞ, Ancient Shipwrecks and Seafaring along the Coast of Çanakkale……,……..……..178

Poster Presentations
Ahmet Levent KESKİN, Roman Ceramic Finds of Parion Roman Bath in 2016 182
Eda KILIÇ, Stratigraphic Evaluation of the Roman Ceramics in Vault 3 of The Parion Odeion 183
Erhan ÖZTEPE & Mehmet KAŞKA & Murat FIRAT, Excavations at Alexandria Troas in 2017 184
Gonca FIRAT, Hellenistic Period Ceramics of Parion Slope Bath 1515-1260 Sector 184
Gözde ERGÜL, Late Roman Ceramics from the Theather of Parion 185
Halil ÖZKAN, Bone Games Stones and Brands of Parion Ancient City 186
İsmail AKKAŞ, Archaic, Classical and Hellenistic Amphora Findings of the 2005-2015 Seasons from Parion South-Tavşandere Necropolis 187
Kübra PARLAK, Anonymous Folles Byzantine Coins Typology Found in Parion 188
Michael D. YILMAZ, Saints of Pari 189
Mustafa YILDIZLI, Victoria Pediment of the Theater of Parion 190
Ulrike PETER & Viladimir STOLBA, Greek Coin Types of the Propontis and the Surrounding Regions 191
Sadık SULAN, The Chamber Tomb OM 5 in the Location of Toprak Kuleler in Parion 191
Salih PEKGÖZ, Terracotta Lamps of the 2017 Season from the Parion Roman Bath 192
Selman TAMYÜREK, Cult of Eros in Parıon in Light of the Archaeological Data 193
Sinan EKİNCİ, Metal Finds from the 2017 Excavation Season of the Parion Slope Bath 194
Tzvetana POPOVA, Première approche des plantes exploitées à Labranda (Milas) 195
Tzvetana Popova & Hanna HRISTOVA, Setting the Bronze Age table: Archaeobotanical evidence of subsistence economy in Early Bronze Age settlement near Sokol, Bulgaria 196

Numismatic / Additional Presantation
Julia TZVETKOVA & Mariana MINKOVA & Ilya PROKOPOV**,** Coin Hoards with Drachms and Hemidrachms of Parion and Thracian Chersonese 5th-4th Century BC: Territorial Distributions in Thrace and Problems of Interpretation……..197

TARİHİ COĞRAFYA / ÇEVRE KÜLTÜRLER
HISTORICAL GEOGRAPHY / SURROUNDING CULTURES

Güney Propontis Kıyısının Eskiçağ Tarihi Boyunca Kuzey Propontis Sahili ve Trakya Chersones'i İle Olan İlişkileri

Mustafa H. SAYAR*

Özet: Propontis'in güney sahilinde MÖ 1. bin yılın ilk çeyreğinden itibaren kurulan koloniler bu bölgedeki ilk şehir devleti örnekleridir. Bu oluşumların yanısıra pazar yerleri olarak kurulan yerleşimlerin nitelikleri Propontis'e kıyısı olan bölgelerde yaşayan insanlar arasındaki iletişimin ticari boyutunu belgeleyen önemli ipuçları vermektedirler. Bu bildiri kapsamında Marmara Denizinin çevresindeki yerleşimlerin bölgenin tarihi coğrafyası yönünden, eskiçağ coğrafyacılarının verdikleri bilgiler dikkate alınarak incelenmeleri de öngörülmektedir. Propontis kıyıları ve kıyılara yakın çevreler eskiçağ tarihi boyunca Ege ve Karadeniz'de meydana gelen tarihi olaylardan da doğrudan etkilenmişlerdir. Hem bölgedeki şehir devletlerinin yerel yönetim birimlerinin kurumsal düzeyde ve hem de bu bölgede yaşayan insanların bireysel düzeyde yoğun iletişim içinde oldukları görülmektedir. Bildiri kapsamında ayrıca Propontis'in kıyılarında bulunan şehir devletlerinin vatandaşlarının diğer Propontis şehirlerinin vatandaşlarıyla olan ilişkilerinin nasıl geliştiği ve hangi düzeyde oluştuğunun örnekleri de verilecektir.

Anahtar Kelimler: *Güney Propontis, Kuzey Propontis, Trakya Chersones'i.*

The Connection between Southern Propontis Shore with the Northern Propontis Shore and Thracian Chersonessos

Abstract: The colonies established on the southern shore of Propontis at the first quarter of the 1st millennium BC are examples of the first city-states in this region. Apart from these formations, the qualities of the settlements established as market places give important clues which document the commercial dimension of the communication between the people living in the regions on the shores of Propontis. The settlements in the surrounding area of the Marmara Sea will be examined in terms of the historical geography of the region, taking into account the information given by ancient geographers within the context of this paper. Propontis shores and surrounding areas were also directly influenced by historical events that have taken place in the Aegean and Black Seas throughout Ancient history. It is understood that the local government units of the city-states in the region are in intensive communication on an institutional level and also people living in the area were in communication on an individual level. In the scope of this paper, examples on the relation and its development of citizens of the coastal city-states of Propontis with the citizens of other Propontis cities will be given.

Keywords: *Southern Propontis, Northern Propontis, Thracian Chersonessos.*

* Prof. Mustafa H. SAYAR, Istanbul University, Faculty of Letters, History Department, Istanbul/TURKEY. E-mail: mhsayar@gmail.com

Karesene'den Propontis'e: Granikos Irmağı Havzası Yerleşimleri Üzerine Bir Değerlendirme

Reyhan KÖRPE*

Özet: Troas bölgesinin önemli üç akarsuyundan biri olan Granikos ırmağı, iç Troas'ta Karesene bölgesindeki küçük dere ve çayların birleşmesiyle oluşur. Irmak, kuzeye doğru akarak Adresteia ovası içinden geçip, Priapos ve Harpagia kentleri arasından Propontis'e dökülür. Yaklaşık 80 km uzunluğunda ve 40 km genişliğinde bir alana yayılan Granikos havzası içinde günümüzde kuzeyden güneye doğru Biga ve Çan ilçelerinin büyük bir bölümü, Lapseki, Bayramiç ve Yenice ilçelerinin çok az bir kısmı yer almaktadır. Bölgede yaptığımız yüzey araştırmalarında bu havzada tunç çağlarından, Osmanlı dönemine kadar çok sayıda eski yerleşim saptanmıştır. Sadece bu çalışmaya dâhil edebileceğimiz ve üzerinde Arkaik-Klasik dönemlere ait kalıntılar bulunan antik yerleşim sayısı yirmi altı adettir. Bölgede tarafımızca ilk defa ayrıntılı bir şekilde yapılan yüzey araştırmasıyla, Granikos havzası yukarı, orta ve aşağı Granikos olarak üç bölgeye ayrılarak incelenmiştir. Bu bölgeler birbirlerinden sadece coğrafi olarak değil, demografik yapı ve kültürel anlamda da farklılıklar gösterirler. Antik çağlarda çoğunlukla Hellen koloni kentlerinin bulunduğu Propontis kıyıları daha yumuşak iklime sahip ve düz ovalardan oluşurken, içeriye gittikçe ovaların yerini daha çok dağlık arazi ve daha sert bir iklim alır. İç bölgede erken dönemlere ait Hellen koloni kenti bulunmaz. İç kısımların Hellenleşmesi İskender ve sonraki dönemlerde gerçekleşmiş olmalıdır. Havzanın kuzey bölümü olan Aşağı Granikos herkesçe bilinen Adresteia ovası içinden akan ve Büyük İskender'in MÖ 334 yılında Akhaimenid ordusunu yendiği savaşın da gerçekleştiği yerdir. Ovanın kuzeyinde, Propontis kıyısında ve ovada bir grup antik kent bulunur. Bunlar Parion, Pyteia, Linon, Priapos, Harpagia, Didymontheikos, Sidene, Adresteia ve Hermaion'dur. Araştırmalarımız öncesinde, MÖ 7. yüzyılda deniz kıyısında ve verimli ovada İonia'lı göçmenler tarafından kurulmuş olan bu koloni kentlerinden sadece Parion ve Priapos'un kesin lokalizasyonu yapılmıştı. Antik kaynaklar bu kentler hakkında az çok bilgi verseler de, bunların kesin lokalizasyonları ancak bölgedeki yoğun yüzey araştırmalarıyla yapılabilmiştir. Aşağı Granikos bölgesindeki çalışmalarımızda Hermaion ve Adresteia kentleri dışında deniz kenarında ve ovada bulunan diğer yerleşimlerin yerleri tespit edilebilmiştir. Granikos Havzasının güney kısmı fazla bilinmemekle birlikte, araştırmalarımız yerleşim yoğunluğunun Karesene bölgesine kadar azalmadan devam ettiğini göstermiştir. Bu civarda tespit ettiğimiz çok sayıdaki tümülüs ve antik yerleşim Troas bölgesinin yerleşim coğrafyasına ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimler: *Granikos Irmağı, Karasene, Propontis, Troas.,*

From Karesene to the Propontis: The Settlements of the Granicus River Basin

Abstract: One of the most important rivers of northwestern of Asia Minor, i.e., the Troad, the Granicus River rises at the base of Ida Mountains and flows north through the Adresteia Plain and empties its waters into the Propontis between Priapos and Harpagia. The river basin, which is about 80 km long and 40 km wide, includes now

* Assoc. Prof. Reyhan KÖRPE, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, History Department, Terzioğlu Campus, Çanakkale/TURKEY. E-mail: rkorpe@comu.edu.tr

most of the territories of Biga and Çan and also some territories of Lapseki, Bayramiç and Yenice. Our surveys in the region resulted in the discovery of several settlements dating from the Bronze Age to the Ottoman period, with 26 settlements dated to archaic and classical periods alone. The basin has a varied topography, population and climate resulting in different settlement patterns. The lower basin that is the coast of the Propontis was settled by the Greek settlers since the Dark Ages while upper basin that is the hilly interior was the domain of the indigenous population. The Hellenization of the interior took place during the Hellenistic Age. The lower basin was famous for the battle of Granicus that took place in 334 BC between the Macedonians and the Persians. The Greek poleis that were on the Propontis and the Adresteia plain were Parion, Pyteia, Linon, Priapos, Harpagia, Didymontheikos, Sidene, Adresteia and Hermaion. Before our survey in the region, the sites only two of these Parion and Priapos were identified. Our survey led to the identification of all the aforementioned sites with the exception of Hermaion and Adresteia. The upper Granicus basin is less well known. But our research indicates that the region was populous with several settlements and dotted with tumuli up to the Karesene region. It is clear that the interior was Hellenized after the conquests of Alexander, i.e. during the Hellenistic period.
Keywords: *Granicus River, Karasene, Propontis, Troad.*

Urdoviza: An Early Greek Settlement on the West Pontic Coast

Krastina PANAYOTOVA[*] & Margarit DAMYANOV[**]

Abstract: In 2012-2013, the investigations of Late Antique and medieval fortifications on Urdoviza Peninsula in the present-day town of Kiten on the Bulgarian Black Sea coast revealed an earlier layer with materials from the Archaic and Classical periods. The site is at some 30 km to the south of Apollonia Pontica and has been referred to in the existing publications as an *emporion* of the Milesian colony. The excavated materials indicate the ancient settlement emerged as early as the first half of the 6th century BC and attest its existence at least to the end of the 4th century BC. The assemblage displays features that are observed also in the early materials from Apollonia – predominantly East Greek amphorae and fine ware in the Archaic Period, with a very small share of hand-made pottery of local Thracian shapes. The settlement is only one among such smaller sites that existed on the West Pontic coast and for the first time illustrates the early chronology of their emergence. Similar phenomena are also observed on the Propontic coast of Thrace, where numerous toponyms are attested in the written sources and some sites have been investigated.
Keywords: *Early Greek settlement, Propontis, Urdoviza, West Pontic coast*.

[*] Assoc. Prof. Krastina PANAYOTOVA, National Archaeological Institute with Museum – Bulgarian Academy of Sciences, 2 Saborna St., 1000 Sofia/BULGARIA. E-mail: kpanayotova@abv.bg
[**] Dr. Margarit DAMYANOV, National Archaeological Institute with Museum – Bulgarian Academy of Sciences, 2 Saborna St., 1000 Sofia/BULGARIA. E-mail: mmdamyanov@gmail.com

On Some Locations of Settlements in the Propontic Area

Klaus BELKE*

Abstract: The so-called "Synekdemos of Hierokles" is, although defective and not free of mistakes, the most important catalogue of cities of the Eastern Roman Empire for the fifth and sixth centuries. The basis of our considerations on possible locations of cities is therefore Hierokles' catalogue of the Hellespontic cities. As is well-known, quite often the cities are given in a certain geographical sequence which is interrupted and started again for reasons that are not clear to us. So the Hellespontic list begins with the a correct sequence of the coastal cities from Kyzikos to Troad (Alexandreia Troas) and then turns to the inland cities of Skamandros and Polichna (not exactly located, probably in the region of the upper Granikos river). Here the sequence breaks off, and a new group from Poimanenos to Germe comprises seven cities which probably lie all in the northern and the middle part of the province. The sequence is less clear, because only three of these cities are surely located. The same holds true for the third and largest group with fourteen cities of the southern and, again, the middle part of Hellespont, where the second and the third group overlap. Six of them are located, and some are not mentioned in any other source. The aim of the contribution is to combine data from written sources (where available), archaeological observations and the courses of ancient roads with the sequence in the "Synekdemos" in order to propose possible locations for some of the unlocated cities. Even if only the area in which a city is to be searched for is narrowed, further research will be possible more easily. In addition, a similar approach is extended to some other toponyms of the Propontic area.

Keywords: *Hellespontic cities, Propontic area, Synekdemos of Hierokles, Troad.*

Abydos ve Çevresi (MÖ 700-400)

Muzaffer DEMİR*

Özet: Kapsamlı kazı çalışmalarının yapılmadığı ve tam alan lokalizasyonları hala tartışma konusu olan Abydos (Nara burnu?) ve Sestos (Akbaş burnu?) kentleri, antikçağ boyunca Hellespontos (Çanakkale boğazı)'un Asya ve Avrupa yakasındaki stratejik konumlarıyla önemli rol oynamışlardır. Abydos, özellikle Ege denizinden Propontis (Marmara Denizi)'e girişte gemilerin uğrak yeri ve gümrük istasyonu kapsamında kontrollü geçişin sağlandığı ve hatta Küçük Asia'dan Avrupa'ya geçişte muhtemelen akıntının daha az olması ve boğazın dar noktalarından birisi olmasından geçiş köprülerinin kurulmasının tercih edildiği stratejik ve ticari öneme sahip bir liman kenti olmuştur. Homeros'un *Ilias* destanında Abydoslulardan Troialıların müttefiki olarak söz etmesi bu yerleşim yerini Tunç devri Troia kentinin çağdaşı yapmaktadır. Strabon'a göre Troia savaşlarından sonra burasını Thrakia kavimleri işgal etmiştir.

* Assoc. Prof. Klaus BELKE, Austrian Academy of Sciences, Institute of Medieval Research, Department of Byzantium Research, Wohllebengasse 12-14 1040 Vienna / AUSTRIA. E-mail : Klaus.Belke@assoc.oeaw.ac.at

* Prof. Muzaffer DEMİR, Muğla Sıtkı Koçman Universtiy, Faculty of Letters, History Department, Muğla/TURKEY. E-mail: dmuzaffer68@gmail.com

Daha sonra Lydia kralı Gyges'in rızasıyla Miletoslu kolonistler MÖ 670 yılı civarında Abydos'a yerleştirilmişlerdir. Pers yanlısı tiran Datis MÖ 520'li yıllarda burasını yönetmiştir. Pers kralı I. Dareios'un MÖ 512 yılında gerçekleştirdiği İskit seferi sırasında kent yıkıma uğramıştır. I. Kserkses, MÖ 480'lerde Hellas'ın İkinci Pers istilası sırasında boğazdan geçiş köprüsünü burada kurdurtmuştur. Kent, MÖ 500 yılı civarından itibaren önyüzünde genelde kartal, arkasında Apollon'un başlarının resmedildiği sikkeler basmaya devam etmiştir. MÖ 478/7 yılında Hellenler arasında Perslere karşı Delos Deniz Birliği kurulduktan hemen sonra bölgeye sefer düzenleyen Spartalı Pausanias burasını da kontrol altına almış olmalıdır. Atina, MÖ 454 yılında Birliğin kontrolünü tamamen ele geçirerek, Hellespontos eyaleti kapsamında Abydos ve çevresindeki birlik üyelerinin yaptıkları 1/60 oranındaki ödemelerini de taş bloklar üzerine kaydetmeye devam etmiştir. Diodoros, Ksenophon ve Plutarkhos gibi antik yazarların kaydettiği üzere, Atina ve Sparta arasında MÖ 411 yılı civarında Abydos ve çevresinde çetin çatışmalar yaşanmıştır. Biz bu çalışmamızda özellikle Abydos ve çevresindeki kentlerin Attika-Delos Deniz Birliği'ne yaptığı epigrafik ödeme kayıtları ve ilgili edebi antik kaynakları dikkate alınarak MÖ 5. yüzyıl sonuna kadar, Atina, Sparta ve Pers ilişkileri bağlamında, Abydos ve çevresindeki siyasi koşullar hakkında bazı çıkarımlarda bulunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *Abydos, Atina, Sparta, Hellespontos, Propontis.*

Abydus and Its Vicinity (700-400 BC)

Abstract: The cities of Abydus (Nara promontory ?) and Sestus (Akbaş promontory?), where the extensive excavation works have not yet been done and of which their exact localizations are still debated, played significant roles due to their strategic positions on Asian and European sides of Hellespont throughout antiquity. Abydus was a strategically and commercially an important harbour city which was especially suitable for founding the passing bridges as it was located in one of the narrowest places of Hellespont and where the current was less fierce while passing from Asia to Europe as well as especially in passing from the Aegean sea to Propontis it was a frequented place for the ships and a place where the controlled passage was provided for the ships within the scope of customs. Since in his Iliad Homer mentions Abydus as a Trojan ally, this settlement seems to have been contemporary with the Bronze Age city, Troy. As for Strabo, it was occupied by Thracians after the Trojan War. Afterwards with the consent of Lydian king, Gyges, Abydus was settled by Milesian colonists in ca. 670 BC. Abydus was ruled by Daphnis, a pro-Persian tyrant, in the 520s BC. But it was destroyed by the Persian ruler, Darius I, following his Scythian campaign in 512 BC. In 480 BC, at the beginning of the Second Persian invasion of Greece, Xerxes I ordered the establishment of a bridge here by which the Persian army passed through Abydus on their march to Greece. From 500 BC onwards, the city held on minting coins depicted with an eagle on front and the head of Apollon at the reverse. Having been formed the Delian League against the Persians in 478/7 BC, the Spartan general Pausanias, who had set out for a sail to this region, must also have controlled this settlement. Athens, having taken the full supervision of the League in 454 BC, continued to record the tributes on stones made by Abydus and the cities around it within the Hellespont district at the rate of sixtieth. As written by ancient writers such as Diodorus, Xenophon and Plutarch, there occurred fierce fighting at Abydus and its

vicinity around 411 BC. In this study, by taking into account the inscriptive evidence concerning the payments of Abydus and the cities around it to the League as well as the other relevant literary sources, we shall try to make new inferences about the political circumstances around Abydus and its vicinity within the context of Athenian struggle against Persia and Sparta until the end of 5th century BC.
***Key words**: Abydus, Athens, Sparta, Hellespont, Propontis*.

Gönen İlçesi Prehistorik Çağ Yerleşmeleri

Derya YALÇIKLI*

Özet : *Neolitik, Kalkolitik ve Tunç Çağlarında, Ege ve Marmara Bölgeleri Arasında Yol Güzergâhları ve Yerleşimleri* konulu projemiz kapsamında gerçekleştirdiğimiz yüzey araştırması sırasında Gönen Ovası ve çevresinde yer alan vadilerde bulunan Prehistorik Çağlara ait yerleşmeler incelenmiştir. Araştırma yürüttüğümüz vadilerden Gönen Çayı Vadisi ve Kocakırma Deresi Vadisi Prehistorik Çağlara ait verileriyle ön plana çıkmaktadır. Yenice Kalkım-Pazarköy Ovası'nı Gönen Ovası'na bağlayan Gönen Çayı vadisinde saptadığımız Neolitik ve Kalkolitik Çağlara ait bulgular veren mağara ve sığınaklar vadinin önemli bir yerleşim alanı ve güzergâh olduğunu ortaya koymuştur. Kalkolitik ve Tunç Çağlarına ait buluntuların ele geçtiği mağaraların yer aldığı Kocakırma Deresi Vadisi'nde de benzer bir durumun varlığı gözlenmektedir.
Anahtar Kelimeler: *Gönen Çayı Vadisi, Kalkolitik. Çağ, Kocakırma Deresi Vadisi, Neolitik Çağ, Tunç Çağ*

Gönen County Prehistoric Age Settlements

Abstract: The settlements of the Prehistoric Ages located in the Gönen Plain and surrounding valleys were examined during the survey we conducted within the scope of our project on *Road Routes and Settlements Between the Aegean and Marmara Regions in Neolithic, Chalcolithic and Bronze Ages.* Gönen Çayı Valley and Kocakırma Deresi Valley are preliminary with the data from Prehistoric Ages. Findings of the Neolithic and Chalcolithic Ages found in the caves and shelters in the valley of Gönen Çayı connecting Yenice Kalkım and Pazarköy Plain to Gönen Plain proved that the valley is an important settlement area and route. There is a similar situation in Kocakırma Deresi Valley where there are caves where the Chalcolithic and Bronze Age findings are found.
Keywrods: *Gönen Çayı Valley, Chalcolithic Age, Kocakırma Deresi Valley, Neolithic Age, Bronze Age.*

* Asst. Prof. Derya YALÇIKLI, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Terzioğlu Campus, Çanakkale/TURKEY. E-mail: dyalcikli@comu.edu.tr

In the Shadow of Mount Ida (Kaz dağı): Roads and Settlements in The Southern Troad during Late Antiquity and The Middle Ages

Andreas KULZER*

Abstract: The ridges of Mount Ida (Kaz Dağı) dominate the southern part of the Troad; its highest peaks are Karataş tepesi with 1,774 m and Babadağı with 1,765 m. The south- ern foothills of the mountain range approach the Gulf of Adramyttium (Edremit körfezi). The landscape is cultivated for centuries; its main urban centers were Assos (Behram Kale), Gargara (first on Kocakaya hill, since the 4th century BC southwest of Arıklı köy near the seaside) and Antandros (west of Avcılar). Among these, Assos is best studied; scholars and historians know about the various phases of its urban development from Antiquity to the middle Ages. In Antandros, only a small part of the city area is archaeologically docu- mented. In Gargara, there is good information concerning the older settlement place, while the later one near the coast is relatively unexplored. These three cities functioned as market centers for centuries; the villages in their hinterland needed them for trade and supply. Since Late Antiquity, all of them were bishoprics under the influential metropolis of Ephesos. The resulting administrative function favored the genesis and continuity of their urban infrastructure. All of them were harbor places; therefore, they were part of the supra-regional maritime network that connected Constantinople and the Propontis with the Western Aegean and the Mediterranean Sea. Furthermore, they were part of an extensive road system, which linked them since Roman times with various villages and cities in the central and northern parts of the Troad, which ensured the connection to the southern coastline of the Propontis. The lecture wants to discuss the history of this special region, its settlement system and the transport and communication routes during Late Antiquity and the Middle Ages.

Keywords: *Late Antiquity, Mount Ida, Ancient Roads, Ancient Settlements, Troad.*

Antik Dönemde Edremit Körfezi

Aslı SAKA*

Özet: 2013 yılında araştırmaya başlanan alan Mysia'nın batısındadır. Günümüzde, Çanakkale ve Balıkesir İl sınırları içerisinde yer alan körfez antik dönemde Troas, Mysia ve Aiolis bölgelerinin kesişim noktalarında yer almaktadır. Sınırların nerede başladığı ve nerede bittiği antik yazarlardan edinilen bilgilerde bile net değildir. Günümüzde körfezin sınırları, kuzeyde Bababurnu, antik dönem adı ile Lekton olarak anılan burun, güneyde ise Ayvalık İlçesine bağlı adalardan biri olan, Büyük Maden Adası, antik dönem adı ile Hekatomnos Adaları'nın parçası Pyrgos ile sınırlanmaktadır. Edremit Körfezi'nin sınırları içerisinde kalan Edremit, Havran, Burhaniye ve Gömeç İlçeleri'nin arkeolojik değerler bakımından detaylı incelenmesinin yapılacağı doktora

* Prof. Andreas KULZER, Austrian Academy of Sciences, Institute of Medieval Research, Department of Byzantium Research, Hollandstraße 11-13/4th floor 1020 Vienna/AUSTRIA. E-mail: Andreas.Kuelzer@oeaw.ac.at

* Dr. Aslı SAKA, 6523. Ave, Yalı District, No:30, Bl. A3/17, 35590 Karşıyaka, İzmir/TURKEY. E-mail : aslsaka@hotmail.com

tezi çalışmasında, bölgenin büyüklüğü de göz önüne alınarak birtakım sınırlamalara gidilmiştir. Coğrafi alanın genişliği çalışma alanının sınırlandırılmasını gerektirmektedir. Bu sebepten dolayı Edremit İlçe sınırları içinde kalan Narlı Köyü yüzey araştırmasının başlangıcını, Gömeç İlçesine bağlı Kerem Köy ise bitiş sınırını oluşturmaktadır. Doğuya doğru ise Havran'da bulunan Büyük Çal Tepe ile Küçük Çal Tepe sınır olarak belirlenmiştir. "Antik Dönemde Edremit Körfezi: Balıkesir İli Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç İlçeleri Yüzey Araştırması" başlıklı doktora tezinin hazırlanış amacı; intensif (yoğunlaştırılmış) yüzey araştırması yöntemi ile körfezin teritoryası içinde kalan yerleşim yerlerini tespit etmektir. Böylelikle çalışılan coğrafyada antik dönemden günümüze kadar takip edilen yerleşim davranışları bir bütün olarak algılanabilecektir. Yoğunlaştırılmış yüzey araştırmasında körfez, kuzeyde Narlı Köyü'nden, güneyde yer alan Gömeç İlçe sınırları içerisindeki Kerem Köy'e kadar detaylı incelenmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Aiolis, Antik Yerleşimler, Edremit Körfezi, Mysia, Troas.*

Edremit Gulf in Antiquity

Abstract: The area searched during 2013-14 seasons located on the western side of Mysia. In modern time gulf located betwen the boarders of Çanakkale and Balıkesir provinces, in ancient times it was located on the boarders of Troad, Mysia and Aiolis. Even in the works of ancient writers, Exact boarders of the gulf not openly mentioned. Today, the limits of gulf restricted with Bababurnu on the northern side, ancient name of the area known as Lekton, and on the south Büyük Maden Adası, known as Prygos in Ayvalık district. The surface area of working place is rather board. Therefore working area has to be restricted. Only four district have been choosen for archaeological survey project. Edremit, Havran, Burhaniye and Gömeç are the main research areas and both of them belongs to the Balıkesir province. Broad geographycal measurements leads to this restriction. The starting point of the research is Narlı village, located on the norhent side of the gulf in Edremit district and Kerem Köy on the southern side of the gulf which located between the boarders of Gömeç district representing the ending boarder. On the eastern side of the gulf Küçük Çal Tepe and Büyük Çal Tepe representing eastern boarder of resaerch area. The aim of the thesis "Edremit Gulf in Antiquity: Archaeological Survey of Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç Districts in Balıkesir Province", to locate ancient settlements in the gulf territory with the intensive survey method. With this way the settlement layers and habitations tried to be understood in mentioned geography.
Keywords: *Aiolis, Ancient Settlements, Edremit Gulf, Mysia, Troad.*

Güncel Araştırmalar ve Tespitler Işığında Adramyttene Yerleşim Modelleri Üzerine Düşünceler

Hüseyin Murat ÖZGEN*

Özet: Adramytteion Antik Kenti'nde sürdürülmekte olan güncel kazı çalışmalarının yanı sıra, 2015 yılından bu yana çevre alanında Körfez'in doğusu ve güneyine odaklanan yüzey araştırmalarında birçok yeni tespit gerçekleştirilmiştir. Adramyttenos Sinus ya da Strabon'un deyişiyle Adramyttene'de yapılan araştırmalar, antik çağlar için olduğu kadar, prehistorik ve geç antik dönem ile sonrası ilgisinde de bu coğrafyanın yerleşim modelleri üzerine yeni yorumlar getirebilmektedir. Yüzey araştırmalarıyla kıyı ve Körfez ilgisinde prehistorik yerleşim modelleri için önemli veriler sunan yeni tespitler yapılmıştır. Klasik ve Hellenistik dönemler boyunca Adramyttene'yi kontrol edip güven sağlayan ve bir sistem dâhilinde birbirleriyle topoğrafik ilişki içerisinde konumlanan, bir kısmı yeni tespitler niteliğindeyken bazıları da yeniden yorumlanarak belgelenen tahkimli yerleşim örnekleri bir başka model teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra, kırsal Roma ve Bizans yerleşimleri ve Körfez'deki ilk Türk izlerine ait tespitler de bölgenin tarihsel topoğrafyasını bütünler yeni veriler arasındadır. Bu kapsamda farklı kültür ve dönemlere dair yeni arkeolojik veriler sunum dâhilinde özetlenecektir.
Anahtar Kelimeler: *Adramytteion, Adramyttenos Sinus, Geç Antik Dönem, Klasik Çağ, Prehistorik Çağ, Propontis.*

Some Thoughts on the Settlement Patterns of "Adramyttene" with Respect to the Actual Observations and Discoveries

Abstarct: In addition to the recent research in the city of Adramytteion, the ongoing territorial field surveys around the settlement and at the eastern & southern limits of the Gulf since 2015, have yielded numerous discoveries. The research around the *Adramyttenos Sinus*, or as in Strabo's words "*Adramyttene*", has yielded new evidence for the settlement patterns, not only comprising the Classical ages but also covering the prehistoric and the late antique periods. The surveys have identified new areas that provide invaluable information for the settlement models, particularly in relation to the shore and the Gulf. Another observed settlement pattern in Adramyttene has been a system of partly newly discovered or re-evaluated fortified settlements (topographically in connection with each other), which were built with the aim of providing shelter and to exercise control over the entire region in the Classical and Hellenistic Ages. Several traces of the rural Roman and Byzantine settlements and the first signs of the Turkic impact in the vicinity of the Gulf have also figured among the new evidence that may serve to fill the gap in the historical topography of the region, due to the lack of sufficient field research up to now. This presentation will summarize the actual archaeological evidence of different cultures and periods in this respect.
Keywords: *Adramytteion, Adramyttenos Sinus, Late Antique Period, Classical Age, Prehistoric Age, Propontis.*

* Asst. Prof. Hüseyin Murat ÖZGEN, Mimar Sinan Fine Arts University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Meclisi Mebusan Ave. Nr. 24 34427 Fındıklı, İstanbul/TURKEY. E-mail: murat.ozgen@msgsu.edu.tr

A Lydian Domain in the Thracian Chersonessos?

Alexandar PORTALSKY*

Abstract: My paper discusses the struggle to control the Thracian Chersonessos in 8th-6th century BC, led by Lydian kingdom and the Thracians on the peninsula and around it. An analysis of the Milesian colonization shows that it was conducted by Lydia in order to create a chain of *apoikiai* on the coasts that would not allow the free movement of Thracians through the seas. The policy was probably initiated by King Gyges and was followed by his heirs. The testimony that Abydos and Sestos are subjects to the same ruler suggests that Lydia seeks control over the two shores of the Hellespontus. Here Lydian interests are confronted with those of Lesbos and Athens intervenes as Lydia's ally. Lesbos founded Sigeion in Troad and Elaius in Thracian Chersonessos, but rejected his old connection with Lydia. Athens is willing to attend the peninsula and is ready to defend Lydia's interests as well. A detailed analysis of the sources for the rule of Miltiades the Elder, Stesagoras, and Miltiades the Younger in the Thracian Chersonessos shows that Miltiades the Elder comes as elected by the Lydian king Croesus, *paradynast* and governor on the Thracian Chersonessos. After the fall of Sardis, the Athenians are acting fast and retain control over the peninsula for themselves, probably in alliance with the Thracians (Odryses?). The control is protected by Lesbos, but it is unprotected when King Darius invades.
Keywords: *Lesbos, Lydian domain, Milesian colonization, Thracian Chersonessos, Troad.*

Tarihsel Süreç İçerisinde Doğu Trakya'nın Küçük Asya ile Sosyo-Politik Bağlantıları

Ergün KARACA*

Özet: Doğu Trakya veya Türkiye Trakyası olarak adlandırılan bölge, Avrupa'nın güneydoğusunda ve Küçük Asya'ya en yakın kara parçasıdır. Bölge Çanakkale (Hellespontos) Boğazı, Marmara (Propontis) Denizi ve İstanbul Boğazı (Bosphoros Thrakios) olmak üzere doğal coğrafi unsurlar tarafından Küçük Asya'dan ayrılmaktadır. Konumu gereği iki kıtanın birleşme noktasında ve bir köprü şeklindeki bölge, Prehistorik Dönem'den itibaren farklı kültürlerin veya siyasi oluşumların buluşma veya tam tersine çatışma alanı olmuştur. Bu çalışma kapsamında Prehistorik Dönem'den başlayarak Roma İmparatorluğu hâkimiyetine kadar Doğu Trakya bölgesi ile Küçük Asya (özellikle Batı Küçük Asya) arasındaki kültürel, siyasi ve dinsel bazı etkileşimlerin, Doğu Trakya bölgesinde yapılan modern araştırmalar, maddi kültür kalıntıları ile Antik Çağ yazarlarından elde edilen bilgilerle ortaya koyulması amaçlanmıştır. Doğu Trakya'nın tarihsel sürecine bakıldığında birçok farklı kültür, ekonomik ve siyasi gücün etkisinde kaldığı görülmektedir. Elimizdeki maddi kalıntılar

* Asst. Prof. Alexandar PORTALSKY, South-West University, Faculty of Law and History, History Department, 66 Ivan Michailov St. 2700 Blagoevgrad/BULGARIA. E-mail: portalsky@gmail.com portalsky@abv.bg
* Dr. Ergün KARACA, Trakya University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Balkan Yerleşkesi, Edirne / TÜRKİYE, E-mail: ergunkaraca@gmail.com , ergunkaraca@trakya.edu.tr , Orcid ID: 0000-0002-0270-3258

ve antik kaynaklara göre bu kültürel, siyasi ve ekonomik ilişkiler aralıklarla kesintiye uğrasa veya sadece bölgenin Küçük Asya'ya yakın kıyılarında görülse de Geç Antik Çağ'a kadar sürdüğü anlaşılmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Bosphoros Thrakios, Doğu Trakya, Propontis, Hellespontos, Küçük Asya.*

Socio-Political Relationships between Eastern Thrace and Asia Minor in the Historical Process

Abstract: The region called Eastern Thrace or Turkish Thrace is the closest piece of land to Asia Minor in southeast Europe. The region is separated from Asia Minor by other natural geographical factors such as the Dardanelles (Hellespontos), Marmara Sea (Propontis), and the Bosphorus (Bosphoros Thrakios). A junction point and a bridge between two continents because of its location, the region has been an area where different cultures or political groups come to make treaties or wars starting from the Prehistoric Period. In this study, the aim is to put forth some cultural, political, and religious interactions between the Eastern Thrace region and Asia Minor (especially Western Asia Minor) from the Prehistoric Period to the rule of the Roman Empire from modern studies and material cultural remains in Eastern Thrace as well as the information gathered from the writers of the Antique Age. When the historical process of Eastern Thrace is taken into consideration, it can be seen that it has been under the influence of many cultural, economic, and political powers. According to the material remains and the written sources, even though these cultural, political, and economic relationships were interrupted from time to time or were only seen on the coasts near Asia Minor in the region, it is understood that these relationships lasted until the Late Antique Age.
Keywords: *Bosphoros Thrakios, Eastern Thrace, Propontis, Hellespontos, Asia Minor.*

Field Survey of Archaeological Sites in the Area of the Roman Colony Deultum, SE Bulgaria

Ivo D. CHOLAKOV[*]

Abstract: Southeastern Thrace, a region that includes the Thracian Chersonessos and the north coast of Propontis, has its provisional border at the northern slopes of the Strandja Mountain. In the 50s and 80s of the 20th century, some expeditions were conducted in the Bulgarian part of the Strandja mountain, resulting in the discovery of various archaeological sites. These field surveys were not carried out according to the principle of total coverage of the territory, thus the registered archaeological monuments were very limited in number. One of the most important sites in the area is the Colonia Flavia Pacis Deultensium, where regular archeological research takes place for over 30 years now. However, up until now, no field surveys have been conducted near the ancient and medieval city, and the information on the presence of

[*] Dr. Ivo D. CHOLAKOV, National Institute of Archaeology and Museum at the Bulgarian Academy of Sciences, 2 Saborna Str., 1000 Sofia, BULGARIA. E-mail: ivocholakov@gmail.com

archaeological sites is scarce. The paper shows the results of a total-coverage field survey of the archaeological sites in the vicinity of the Roman colony, thus providing new data about the less known north periphery of the Propontis. The survey was accomplished in the spring of 2018 along the Sredetska River and its tributaries, between the Lake Mandra, the River Rusokastrenska, the River Fakiyska and the north slopes of the Strandja Mountain. The methodology for conducting the field survey is also presented.
Keywords: *Deultum, Propontis, Thracian Chersonessos, Roman colony, archaeological survey.*

Apollonia Pontica

Pavlina DEVLOVA*

Abstract: Apollonia Pontica is the earliest Greek apoikia on the Bulgarian Black Sea coast. The Greek city was founded at the end of the 7th century BC and gradually acquires the appearance of a classic, well-developed city center with monumental public buildings, fortress walls, organized residential neighborhoods, necropolis and suburban territories. As a result of the surveys over the past 25 years, new data have been gathered on the urban planning, public works, citizens' lives, and the symbiosis between the Thracian tribes - Skirmians and the Ionian colonists. Survey results show that since the very beginning, the settlers have occupied the St.Cyricus Island and the Skamni Peninsula. They have created and developed a pre-planned city, where continuity and long-term use of public and residential buildings is observed. For the first time in 2017, the complete structure has been fully explored since the earliest period of the city - the first years of settling of the colonists. A dwelling dug in the rock scale from the end of the 6th centuryto the beginning of the 5th century BC was discovered. The related archaeological materials represent a great variety and luxury in the life of the citizens. They show the numerous and varied commercial contacts of the citizens. Unknown to the science until 2017 is the fortified fortress discovered on the territory of Apollonia Pontica and located in the land of the village of Ravadinovo at approximately 6 km from the coastline. The initiated study discovered sections of a wall of considerable size (with a preserved height of 1.80 m and a thickness from 1.60 m to 2.20 m). A massive building (citadel) was discovered in the protected area. Based on the analysis of the archaeological finds at this stage of the study, the site is placed in the chronological framework of the most powerful period of the colony development (mid-5th century BC - second half of the 4th century BC).
Keywords: *Apollonia Pontica, Bulgarian Black Sea coast, Greek Apoikia, Skirmians, Thracia.*

* Pavlina DEVLOVA, Sofia University "St.Kliment Ohridsky", Historia Department BULGARIA, E-Mail: pavlinadevlova@gmail.com

MÖ 2. Binyılda Kuzey Ege'de İletişim ve Kültürel Bağlantılar: Maydos Kilisetepe Höyüğü

Meral BAŞARAN MUTLU*

Özet: Maydos Kilisetepe Höyüğü Çanakkale Boğazı kıyısında kurulması sebebiyle deniz ve kara ulaşım ağlarını kontrol eden stratejik bir konuma sahip olmuştur. Konumunun sağladığı avantaj sayesinde yerleşim, bilinen en erken tabakasından itibaren, yani MÖ 3. binyılın son çeyreğinden günümüze kadar farklı kültürler tarafından tercih edilmiştir. Erken Tunç Çağı'nda teknolojik gelişmelerle birlikte ulaşım ağlarının ve araçlarının gelişerek yaygınlaşması, stratejik konumda yer alan yerleşmelerin önemini de arttırmıştır. Ulaşımdaki yeni gelişmeler uzak coğrafyalardaki kültürlerin birbirleriyle iletişim kurmalarını dolayısıyla etkileşim içine girmelerini kaçınılmaz hale getirmiştir. Erken Tunç Çağı sonunda boğazın girişine hâkim konumdaki Troia limanı dolarak işlevini yitirmiş ve karşı kıyısındaki Karaağaçtepe de terk edilmiştir. Bu dönemden sonra boğazı hem karadan hem de denizden kontrol edebilecek konumdaki Maydos Kilisetepe'nin önemi artmış olmalıdır. MÖ 2. binyıl başından ortalarına kadar devam eden süreçte Maydos'da Kuzey Ege ve Tuna Havzası kültürleriyle benzeşen bulguların varlığı, bu dönemde yerleşimin etkileşim sahasının Anadolu'dan Kuzey Ege'ye doğru kaydığını ortaya koymaktadır. Bu çalışma ile Maydos Kilisetepe'nin MÖ 2. binyılda Kuzey Ege ile iletişim içinde olduğunu gösteren buluntular ışığında muhtemel ulaşım ve iletişim ağlarını tanımlamak amaçlanmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Kuzey Ege İletişim Ağları, Kültürel Etkileşim, Maydos Kilisetepe, MÖ 2. Binyıl.*

Communication and Cultural Connections in the 2nd Millennium BC in the Northern Aegean: Maydos Kilisetepe Mound

Abstract: Maydos Kilisetepe Mound located at the Dardanelles Straits has a strategic location controlling sea and land transportation networks. Due to its locational advantage, the settlement has been inhabited by different cultures from the earliest known layer until today, which covers the time from the last quarter of 3rd millennium BC onwards. Due to the technological innovations in the Early Bronze Age and the frequent use of transportation networks the importance of settlements located in strategic locations have increased. New developments in transportation, inevitably, have ensured the communication and thus interaction of cultures at distant geographies. At the end of the Early Bronze Age, harbor of Troia in the prevailing entrance of the Hellespont has lost its function and the Karaağaçtepe on the opposite shore has been abandoned. After this period, Maydos Kilisetepe might have played an important role controlling the straits through the sea and the land. From the beginning until the middle of the 2nd millennium BC the existence of similar findings in Maydos with the cultures of the Northern Aegean and the Danube Basin demonstrate that there was a shift in the area of the interaction, namely from Anatolia to the Northern Aegean. This study aims to define the possible transportation and communication networks of Maydos Kilisetepe in the 2nd millennium BC with a special emphasis on the Northern Aegean.

* Res. Asst. Meral BAŞARAN MUTLU, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Çanakkale/TURKEY. E-mail: meral.basaran@gmail.com meralmutlu@comu.edu.tr

Keywords: *North Aegean Networks, Cultural Interaction, Maydos Kilisetepe, 2nd Millennium BC.*

Bitinya Bölgesinde Tarihöncesi Araştırmalarına Bir Örnek: Düzce İli

Nurperi AYENGİN*

Özet: Bölgeye ilk ziyaretlerden birini 1940 yıllarda Kılıç Kökten yapmıştır. Kendisi bölgenin arkeolojik potansiyelinin yüksekliğinden bahsetmiş olup bölgede çalışmaların yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Bunun üzerine 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünden gerekli izinler alınarak çalışmalara başlanmıştır. Düzce ilinin sekiz ilçesi vardır. Bugüne kadar beş ilçede yüzey araştırması yapılmıştır. Düzce ilinin coğrafik yapısı ve bitki örtüsünün zorlukları bizi klasik yüzey araştırmaları yöntemlerinin dışında farklı yöntemlerle tespitler yapmaya zorlamıştır. Özellikle bitki örtüsü ve erozyonla oluşan dolgular ve alüvyon kaplanmasıyla oluşan sıkıntılar bizi zorlamış olsa da bölgenin ne kadar eski kültürlere ev sahipliği yaptığı anlaşılmıştır. Böyle bir coğrafya ve bitki örtüsünde kesit taramaları bizim için önemli bir yöntem olmuştur. Bu yöntemle Epipaleolitik Döneme tarihlenen taş aletler bulunmuştur. Bu da Düzce tarihini çok erken dönemlere taşımıştır. İlerde yapılması planlanan kesit tıraşlaması yöntemiyle dolguların niteliği daha iyi anlaşılacaktır. Yine bir tarlaya insanlar tarafından taşınan ikincil dolguların içinde Paleolitik (?) Çağa tarihlenebilecek bir çakmaktaşı çekirdek de tespit edilmiştir. Yerleşim sistemleri açısından baktığımızda Düzce'de tarihöncesi yerleşimlerin alüvyon dolgular altında kalmış olduğu düşünülmektedir. Melen çayına yakın bir mevkide bir höyüğün tespit edilmesi ve bu höyüğün tamamen mil ile kaplı olması bizi bu düşünceye sevk etmiştir. Yer yer tarihöncesi yerleşim yerlerinin daha geç yerleşimlerin altında kalmış olabileceği anlaşılmıştır. Beş yıllık çalışmalarımızın sonucunda Düzce'nin arkeolojik potansiyelinin yüksek olduğunu ve pratikte bitki örtüsünün yoğun olduğu bölgelerde çalışma sisteminin nasıl olması gerektiğini saptamış olduk.
Anahtar Kelimeler: *Bitinia, Düzce, Epipaleolitik Dönem, Paleolitik Çağ.*

A Sample of The History Research in Bitinia Region: Düzce

Abstract: Düzce was on an important route in prehistoric times. The recent studies, done in the Marmara Region, have showed us that. It's of great importance in this respect. One of the first visits to the region was made by Kılıç Kökten in 1940. He spoke of the high level of archaeological potential of the region and emphasized the need to conduct surveys in the region. Thereupon, in 2012, the necessary permissions were taken from Ministry of Culture and Tourism, General Directorate of Cultural Assets and the Museums and studies were started. Düzce has eight different counties. Surface surveys have been conducted in five of them to date. The geographical structure of Düzce and the difficulties of the vegetation cover have forced us to make observations by using different methods other than the conventional surface survey

* Asst. Prof. Nurperi AYENGİN, Düzce University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Düzce/TURKEY. E-mail: nurperiayengin@duzce.edu.tr

methods. It has been understood that the region has been home to the old cultures although especially the embankment caused by erosion and vegetation cover and the distress caused by alluvial coverage have forced us. Crosshatching over such vegetation and geography has become an important method for us. Stone tools have been found dating to Epipalaeolithic Age thanks to this method. This carried the history of Düzce into the early periods. The characterization of the fillings will be better understood by means of the cross cut method which is planned to be done in the future. In the same way, a flintstone core, which could be dated to Palaeolithic (??) Age, was found in the secondary fillings carried by humans in a field. When we look at settlement systems, it is thought that the prehistoric settlements in Düzce remained under alluvial fillings. The fact that a mound was found near the Melen River and this mound was completely covered with a shaft caused us to think so. It has been understood that pre-historic settlements may have remained below the later settlements locally. As a result of our five-year studies, we have identified how high the archaeological potential of Düzce is and how the working system should be in areas where the plants cover is intense in practice.

Keywords: *Bitinia, Düzce, Epipaleolithic Period, Paleolithic Age.*

Phrygians in Southern Propontis Area

Maya VASSILEVA*

Abstract: Propontis area was multicultural since late 2nd millennium BC at least. In the 1st millennium BC Greeks, Phrygians, Thracians and Persians met there.The present paper is focused on the Phrygian presence along the southern shore of the Propontis and its vicinity as attested by the inscriptions. The westernmost Old Phrygian inscription was found at Parion and recently published. Daskyleion which was the capital of the Persian satrapy of Hellespontine Phrygia has also yielded Phrygian texts. Thracian Bithynians were living at the eastern corner of the Propontis. Phrygian inscriptions found in northwestern/western Anatolia display some graphic peculiarities in addition to being among the latest Old Phrygian texts. The latest one was found south of the area. The missing link between Old and Neo Phrygian texts might appear just in this region, in the vicinity of southern Propontis. Beside the inscriptions, if one considers the monuments on which they were carved, certain parallels with Thracian elite imagery can be drawn. Persian presence in the area additionally contributed to the hybrid nature of the monuments.

Keywords: *Greeks, Persians, Phrygians, Propontis, Thracians.*

* Assoc. Prof. Maya VASSILEVA, New Bulgarian University, Mediterranean and Eastern Studies Department, Sofia/BULGARIA. E-mail: lavagetas@hotmail.com

Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Mimarisi

Göksel SAZCI*

Özet: Çanakkale Bölgesi'nde Tunç Çağı'nın erken dönemleri, Troia, Beşik Yassıtepe ve Kumtepe yerleşmelerinden bilinmektedir. Orta ve Geç Tunç Çağı ise yalnızca Troia yerleşmesinden bilinmektedir. Bölgede yapılan yüzey araştırmalarında Çanakkale Bölgesi'nin farklı kısımlarında Orta ve Geç Tunç Çağı'na tarihlenen yerleşimler tespit edilmiştir. Bunlardan yalnızca Çanakkale'nin Avrupa yakasında yer alan Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde arkeolojik kazılar yapılmaktadır. Yapılan arkeolojik kazı çalışmalarında günümüze kadar, henüz anakayaya ulaşılamamış olunmasına rağmen, sekiz tabaka tespit edilmiştir. Bunlardan en alttaki Erken Tunç Çağı'nın son dönemlerine, üzerindeki üç tabaka da Orta ve Geç Tunç Çağları'na tarihlenmektedir. Ortaya çıkan sonuçlar Tunç Çağı'nda bölgede hem savunma mimarisinde hem de sivil mimaride, Troia'dan bilinenden farklı olarak yapılaşma geliştiğini göstermiştir.
Anahtar Kelimeler: *Maydos Kilisetepe Höyüğü, Mimari, Propontis, Tunç Çağı.*

Bronze Age Architecture in the Maydos Kilisetepe Mound

Abstract: The Early Bronze Age in Çanakkale region is known from Troia, Beşik Yassıtepe, and Kumtepe settlements, whereas the data on the Middle and Late Bronze Age have only been retrieved from Troia. Surface surveys carried out in the region revealed settlements in different sections, which were dated back to the Middle and Late Bronze Age. Only in the Maydos Kilistepe Mound on the European side of Çanakkale are archaeological excavations conducted. Although the bedrock has not been reached in the excavations having been performed so far, eight layers have been identified. The undermost layer was dated to the Early Bronze Age, while the three layers above were dated back to the Middle and Late Bronze Age. The obtained results revealed defensive and civil architectural approaches different from the ones unearthed in Troia.
Keywords: *Maydos Kilisetepe Höyüğü, Architecture, Propontis, Bronz Age.*

Strabo, the Greek Culture of Troad, and the "Intentional History"

Madalina DANA*

Abstract: This article offers a regional perspective of the Greek paideia and its actors, as proposed by Strabo for a region concerned by many references to the Greek myths. It is well known that the interest of Strabo, admirer of Homer, for Troad lies in its status of "theater of operation" of the Trojan War. If the Geographer dwells on the description of the different cities it is to point out the landmarks of this event: indeed, strong controversies opposed the ancient scholars concerning the identification of such or such "lieu de mémoire" linked to the war. However, through his meticulous investigation of

* Assoc. Prof. Göksel SAZCI, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Terzioğlu Campus, Çanakkale/TURKEY. E-mail: gsazci@yahoo.de gsazci@comu.edu.tr
* Assoc. Prof. Madalina DANA, University Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Histoire, Faculty Member, Paris/FRANCE. E-mail: m_firicel@yahoo.com

the credibility of the theories emitted in general by the local historians and grammarians, Strabo draws up a cultural landscape as rich as it is varied. He does not merely review the men famous for their culture, but also cites significant events for the history of Greek philosophy such as the transfer of the library of Aristotle to Scepsis by Neleus, a disciple of Theophrastus; as methodological approach, in order to establish the cultural geography of Troad, the information offered by Strabo will be supplemented by other cultural data, provided by both local and external sources. Strabo's particular attachment to Troas could be explained by the interest and consideration he has for his "colleagues" in the field of Homeric studies, even if with some of them he stands on antagonistic positions, but also, given the attention he pays to the two neighboring regions, the Propontis and Bithynia, by a sort of "cultural patriotism". This attitude led him to give a special place, on the one hand to the cultural centers of Asia Minor where he had been educated himself, on the other hand to the regions close to his own homeland, Amaseia of Pontus. The significant number of andres axiologoi kata paideian from this geographical area, cited by Strabo while they are attested by other sources, prove the importance that these Greek cities had in the eyes of Strabo, for which the reputation of a city is reflected by that of his men of culture. We can thus speak of an "intentional history"1, in the sense that it is selective – in our case, according to a regional criterion – and manipulated, according to the own interests of the author, but always intended.

Keywords: *Asia Minor, Greek Culture, Intentional History, Propontis, Strabo, Troad.*

Abydos ve Çevresinde Arkeolojik Araştırmalar

Nurettin ARSLAN[*]

Özet: Homeros'un Ilyada'da sözünü ettiği Abydos, Hellespontos'un en dar noktasında Asya topraklarında yer almaktadır. MÖ 7. yüzyılda Miletoslular tarafından koloni edilen kent Bizans Çağı sonlarına kadar varlığını sürdürmüştür. Konumu, altın madenleri ve bereketli tarım alanları Abydos'un zenginliğini sağlamıştır. Abydos ve teritoryumunda yüzey araştırmaları yapılarak, arkeolojik bulguların belirlenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu polisin akropolisi olarak önerilen en yüksek noktası Maltepe'de bunu destekleyen hiçbir bulguya rastlanmamıştır. Yüzeydeki seramiklerin dağılımı antik yerleşmenin Naraburnu'nun batısında deniz kıyısından başlayarak doğuya doğru hafif yükselen bölgede olduğuna işaret etmektedir. Bu alandaki seramik parçaları Arkaik Çağı ile Osmanlı Çağı arasındaki dönemlere aittir. Naraburnu'nun doğusunda boğazın kıyısında Kalkolitik Çağa ait bir höyük ve bunun hemen kenarında bir nekropolis tespit edilmiştir. Kentin teritoryumunda kalan Arisbe höyükte, Bronz Çağı ve sonrasına ait iskânı gösteren arkeolojik veriler elde edilmiştir. Abydos'un güneyinde ise etrafı sur ile çevrili yerleşmede Arkaik Çağa tarihlenen bir tapınak belirlenmiştir. Yüzey araştırmaları yanında Çanakkale'deki bulunan ve Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen eserler Abydos kentinden geriye kalan diğer kanıtlardır. Antik

[*] Prof. Nurettin ARSLAN, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Terzioğlu Campus, Çanakkale/TURKEY. E-mail: arslan@hotmail.de arslan@comu.edu.tr

kaynaklar, yüzey araştırması ve müzelerdeki eserler birlikte değerlendirilerek kentin yeri ve teritoryumu hakkında yeni öneriler sunulmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Abydos, Arisbe, Hellespontos, Propontis, Troas.*

Archaeological Surveys in and around Abydos

Abstract: Abydos, located on Asian lands, is at the narrowest point of Hellespontos. Abydos, which Homer mentioned in the epic of Iliad, It was colonized by the Miletos in the 7th BC century. Continuing its presence in the process up to the end of the Byzantine period, due to its position of Abydos has earned a reputation for its wealth of gold mines and fertile farmland. Within the scope of Northern Troas surveys, three season surveys were carried out in and around Abydos. Although the highest point of Naraburnu was proposed as the acropolis of Maltepe, this situation could not be supported with archaeological finds. The researches in Naraburnun archaeological evidence has been found that Abydos west of Maltepe is located in a slightly rising region from the shore to the east. The ceramics in this area continue from the Archaic Age until the Byzantine Age without interruption. Besides the ceramics, a wall belonging to the Classical Age and a marble column and architectural pieces made of column head were also found in this area. A necropolis was identified on the Hellespontus coast east of Naraburnu. In this area, rock tombs and sarcophagus made of local stone are seen. About 30 meters to the south of the necropolis, the mound was the settlement in Chalcolithic Age and is located on the edge of a small stream. The necropolis and the mound are located on the immediate shore of the ancient road running parallel to the seashore. Inside the university campus in the near vicinity of Abydos, Çığlitepe (Arisbe) and Saraycık-Ambarlıtarla have Bronze Age settlements. The last two of these ceramics reveal a strong settlement of Archaic Period. Surrounding by polygonal walls, the architectural terracotta fragments of a temple belonging to of the Archaic Period were found in Ambarlıtarla. Among the works of Abydos origin that take place in Çanakkale Archeology Museum, A frieze dated to the Classical Age and, Persian warrior sculpture, as well as weights and coins, attract attention. The remains of an ancient building that survived in Abydos are limited to a wall. Archaeological excavation is necessary for the investigation of this city.
Keywords: *Abydos, Arisbe, Hellespontos, Propontis, Troad.*

Enez / Ainos Kazılarının Genel Değerlendirmesi

Sait BAŞARAN*

Özet: Enez ya da eski adıyla Ainos olarak bilinen kent, Edirne İlinin Ege kıyısında Meriç Nehrinin denize kavuştuğu alanda yer almaktadır. Bu günkü Enez, antik kentin üzerinde kurulmuştur. Bundan dolayı çalışmalarımız sınırlı alanlarda gerçekleştirilebilmektedir. Buna rağmen Ainos'ta yürütülen arkeolojik kazılardan ve araştırmalardan gün ışığına çıkan kalıntılar, başta Trakya olmak üzere Anadolu, Ege Adaları, Yunanistan ve Güney Doğu Avrupa arkeolojisine önemli katkılar sağlamıştır.

* Prof. Sait BAŞARAN, Enez/Ainos Excavation Team Leader, E-mail: sait.basaran@gmail.com

Ainos ören yerinde ve Hoca Çeşme Höyüğünde yapılan kazı ve araştırmalar, bölgedeki ilk yerleşimin Neolitik Çağ'da (MÖ 6500 yıllarında) başladığını, Kalkolitik ve Tunç Çağlar'da devam ettiğini, Demir Çağ, Klasik Çağlar, Roma, Bizans ve Osmanlı Dönemleri'ne ait uygarlıkların kesintiye uğramadan günümüze kadar gelişerek ulaştığını gösteriyor. Enez ve çevresinde yeşeren uygarlıkların bu denli gelişmiş olması, bölgenin ekonomik zenginliği, deniz bağlantılı kara ve nehir ticaret yolların varlığı ile Anadolu - Avrupa arasında doğal köprü konumunda olmasının büyük rolü olmuştur.
Anahtar Kelimeler: *Ainos, Edirne, Enez, Güney Doğu Avrupa arkeolojisi, Trakya.*

Overall Assessment of Enez / Ainos Excavation

Abstract: The town which is known as Enez, or Ainos in antiquity, is situated on the Aegean coast of the province of Edirne, where the river Meriç (Evros/ Maritsa) joins the sea. The modern town of Enez was founded right on top of the ancient city. For this reason, our work is limited to certain areas only. Even with this impediment, the remains which have been unearthed through archaeological excavations and research in Ainos, have made tremendous contributions to the archaeology not only of Thrace and Anatolia but also to the archaeology of the Aegean Islands, Greece and South-East Europe. Excavations and research conducted in Ainos and at the nearby Hoca Çesme Mound revealed that the first settlement in the area dates back to the Neolithic Age (around 6500 BC) and has continued to develop without a break throughout the Chalcolithic Age, the Bronze Age, the Iron Age, the Classical Period, Roman, Byzantine and Ottoman civilizations, until [to] our day. The reasons for such advanced civilizations to bloom in and around Enez is due to the economic richness of the region; the existence of trade routes over sea, river and land; and also mainly due to Ainos's location as it stands like a natural bridge between Anatolia and Europe.
Keywords: *Ainos, Edirne, Enez, Archaeology of South-East Europe, Thrace.*

Bursa'da Çağlar Boyunca Kentler ve Kentleşme

Mustafa ŞAHİN[*]

Özet: Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Denizi'nin güneyinde uzanan Bursa, Bithynia ve Mysia Bölgelerinin içinde yer alır. Her iki bölgeyi birbirinden Rhyndakos Irmağı'nın ayırdığı kabul edilmektedir. Marmara Denizi ile Uludağ arasında uzanan verimli vadi, Uludağ'dan kaynaklanan volkanik arazi ve ormanlar bu bölgeyi cazibe merkezi haline getirmiştir. Bununla birlikte Marmara Denizi'ni Anadolu'nun içlerine, kuzeyi-güneye bağlayan karayolunun da Bursa'dan geçmesi yerleşim cazibesinin artmasına neden olmuştur. Bundan dolayı da Bursa İl sınırları içerisinde kalan modern yerleşimlerin altında veya yakınında mutlaka antik dönemden bir yerleşime ait izler bulunmaktadır. Örneğin Bursa şehir merkezinin altında Prusa ad Olympum, İznik'te Nicaea (Nikaia), Gemlik'te Kios, Mudanya'da Myrleia vb. Benzer durum prehistorik

[*] Prof. Mustafa Şahin, Uludağ University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, 16059 Görükle-Bursa/TURKEY. E-mail: mustafasahin@uludag.edu.tr

çağlar için de geçerlidir. Bölgede birbirinden bağımsız şekilde uzanan vadilerde yer alan höyük yerleşimleri modern yerleşimlerinin altında veya yakınındadır. Bildiri kapsamında Bursa il sınırları içerisinde yer alan höyük ve kent yerleşimleri coğrafi ve şehircilik açılarından incelenip, birbirleri arasındaki bağlar belirlenmeye çalışılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Bithynia, Prusa ad Olympum, Kios, Myrlea, Mysia, Nicaea (Nikaia).*

Cities and Urban Landscapes Through the Ages in Bursa

Abstract: Extending south of the Sea of Marmara, Bursa is located in the ancient regions of Bithynia and Mysia in northwestern Turkey. It's accepted that the Rhyndakos River was the border between these two regions. Both fertile valley extending between Marmara Sea and Uludağ, and, volcanic lands and forests originating from Uludağ have made this region a center of attraction. In addition to this, the route which passes through Bursa connects the Sea of Marmara both to inlands of Anatolia and North to South, and thanks to this route there has always been an increased interest in establishing settlements. Therefore, under or near the modern settlements in Bursa, it's highly possible to find traces and remains of an ancient settlement. For example, ancient city of Prusa ad Olympum is under modern Bursa city center, Nicaea in Iznik, Kios in Gemlik, Myrleia in Mudanya and so on. The mounds located in valleys extending independently from each other are under or near modern settlements. In this paper, the mounds and urban settlements located within the borders of Bursa will be examined from geographical and urbanist perspectives and the possible connections between each other will be tried to be identified.
Keywords: *Bithynia, Prusa ad Olympum, Kios, Myrlea, Mysia, Nicaea (Nikaia).*

Navigating in the Dardanelles & Bosphorus during Antiquity: Some Remarks about the Difficulties

Martin GYUZELEV*

Abstract: Irrespective of the fact that the navigation from the Sea of Marmara to the Black Sea and *vice versa* was not a serious navigation problem at least from the Classical Period on, yet the ancient sailors had to take into consideration a variety of features of the marine traffic in this region. First of all, this is the seasonal nature of the navigation which varied from summer to autumn due to the wind factor. Another condition was the overcoming of the currents in the Dardanelles and especially in the Bosphorus which had sometimes turned into a serious hardship particularly when the commanders and the crew did not know the local conditions. The intensifying of the marine traffic after the wave of Hellenic settlers along the Black Sea coast triggered the arising of issues of political and economic nature. The increasing importance of the Straits in this case led to a number of partial or complete sea blockades. Besides, there were also drastic cases of arbitrariness on behalf of the local poleis (particularly, Byzantion), Thracian rulers, Persian kings and satraps or the Hellenic leagues when

* Assoc. Prof. Martin GYUZELEV, Assen Zlatarov University, Burgas/BULGARIA. E-mail: martingiuzelev@abv.bg

they established direct control over this part of the South-Eastern Europe and North-Eastern Asia Minor with its adjacent sea basins. If we add to these the common maritime piracy, the situation of the free moving from and to the Pontus had really become too complicated with certain variations in the course of time. The present study focuses in general on the problems of navigation that are of nature character, and the political and economical issues are only mentioned as background for the cumulative picture of this part of the ancient world.
Keywords: *Ancient navigation, Black Sea, Dardanelles & Bosphorus, Sea of Marmara, Propontis.*

Pers Daskyleion'un da 2009 ve 2018 yılları arası arazi Çalışması

Kaan İREN*

Özet: Daskyleion, Bandırma ilçesinde Manyas Kuş Gölü'nün güneydoğusunda yer alan bir İlk Çağ merkezidir. Daskyleion Pers İmparatorluğu zamanında (MÖ 546-333) önemli bir satraplık merkeziydi. Şehir Perslerden önce de bir Phryg ve Lydia yerleşmesi olarak Propontis bölgesinde mevcut idi. Perslerin gelişiyle birlikte şehrin çok kültürlülüğüne yeni renkler katılmış oldu. Buradaki satrap sadece Büyük Krala bağlılığı olan kendi bölgesinde kral muamelesi gören bir yönetici idi. Kontrol ettiği alan Aiolis'ten, Paphlagonia'ya, Trakya'dan Kappadokkia'ya kadar büyük bir alan idi. Bu bildiride Daskyleion'da üçüncü nesil kazılar sırasında arazide Pers dönemine ait hangi bulgulara ve buluntulara rastlanıldığı sunulmaktadır. Bu arada Şehrin Kraliyet Nekropolis'lerinde yapılan çalışmalar da ayrıntılı bir biçimde bildiride yer almaktadır.
Anahtar kelimeler*: Daskyleion, Persler, Klasik Dönem.*

Fieldwork at Persian Dascyleum between 2009 and 2018

Abstract: Dascyleum is an ancient city in the southeast of the Lake of Manyas at the village of Bandırma. Dascyleum was an important satrapal centre during the time (546-333 BC) of the Persian Empire. The city already existed before the Persians as a Phrygian and Lydian settlement in Propontis. After the arrival of Persians, multicultural character of the city flourished. The satrap had loyalty only to the Great King and was a ruler respected as a king in his region. His controlling area was huge from Aeolia to Paphlagonia and from Thracia to Cappadocia. This paper is reporting what kind of new discoveries emerged in Dascyleum during excavations of the third generation. And also, new investigations in the royal necropolis of the city are presented in details.
Keywords*: Dascyleum (Daskyleion); Persians; Classical Period.*

* Prof. Kaan İREN, Muğla Sutlı Koçman University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Muğla/TURKEY. E-mail: kaaniren@mu.edu.tr

MÖ 8.-4. Yüzyılda Propontis'in Güneydoğusundaki Yerleşmeler

Hüseyin ERPEHLİVAN*

Özet: Bu araştırma Anadolu'nun kuzeybatısındaki Propontis, modern adıyla Marmara Denizi'nin güneydoğusunda kalan, Kios (modern Gemlik) ve Kyzikos (modern Belkıs) arasındaki sahil ve bu sahil hattı boyunca Kuzeybatı Anadolu'nun dağlık kesimlerine kadar ulaşan iç bölgenin, MÖ 8.-4. yüzyıllardaki yerleşmelerin ve kültürlerin yeniden değerlendirilmesi amaçlamaktadır. Bölge antik kaynaklarda Mysia, Bithynia ya da Hellespontos Phrygiası olarak bilinir. Bu süreçte, bölgenin politik durumu, sahil şeridindeki bağımsız Hellen koloni kentleri ile önce Lydia, ardından Akhaimenid hâkimiyetindeki iç bölge ile karakterize edilmektedir. Araştırma kapsamında yapılan değerlendirmeler; yayınlanmış sonuçlar, müzelerin yayınlanmamış raporları, tekil eserler ve araştırma kapsamındaki yüzey araştırmalarından gelmekte ve bölgedeki tüm yerleşmelerin belirlenmesini sağlamaktadır. Sonuç olarak gerek literatür gerekse arazi ve arşiv çalışmaları ışığında bölgenin çok kültürlü bir yapısı olduğu, farklı siyasi ve kültürel kimlikleri aynı anda barındırdığı ancak Anadolu'daki komşu bölgelerle karşılaştırıldığında pek çok yönden benzerlikleri olduğu tespit edilmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Mysia, Bithynia, Phrygia, Arkaik Dönem, Akhaimenid Dönem.*

The Settlements in the Southeast of Propontis in 8th-4th Centuries BC.

Abstract: This research aims to reassess settlement patterns during the 8th-4th centuries BC in north-western Anatolia, particularly in the south-east of the Propontis, an area that extends along the Marmara Sea between Cius (modern Gemlik) and Cyzicus (modern Belkıs) and reaches inland until the north-western Anatolian highlands' piedmont. The region is known as Mysia, Bithynia or Hellespontine Phrygia from ancient sources. During this phase, the regional political geography is characterised by autonomous Greek colonies on the coast, as well as Lydian and -later- Achaemenid rule inland. The analysis, based on published data, unpublished museum excavation reports and surveys builds a dataset of all known evidence in the region and reassesses the patterns of the settlements. In conclusion of the researches and surveys it has been determined that the region has multi-cultural structure and consists of different political and cultural identities however, so many similarities have been detected when compared to the neighbouring Anatolian regions.
Keywords: *Mysia, Bithynia, Phrygia, Archaic Period, Achaemenid Period.*

* Res. Asst. Hüseyin ERPEHLİVAN, Bilecik Şeyh Edebali University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Bilecik/TURKEY. E-mail: huseyinerpehlivan@gmail.com huseyin.erpehlivan@bilecik.edu.tr

Arkaik Dönemde Antandros

Gürcan POLAT*

Edremit Körfezi'nin kuzeyine, İda Dağı'nın güney eteklerine konumlanmış bir Troas kenti olan Antandros'da kazı çalışmaları 2001 yılından beri sistemli olarak yürütülmektedir. Kentin nekropolisinde sürdürülen çalışmalarda şimdiye kadar 517 mezar saptanmış olup, bunların bir bölümü Arkaik Döneme aittir. Erken Arkaik Dönemde tüm yetişkinler kremasyon, çocuklar inhumasyon olarak gömülürken, dönemin sonlarına doğru bazı yetişkinlerin pişmiş toprak lahit ve pithoslara inhumasyon olarak gömülmeye başlandığı görülür. Antandros nekropolisinde özellikle MÖ 7. yüzyıl sonlarına tarihlenen, mezar taşları in-situ olarak korunmuş aile mezarları da dikkat çekmektedir. Aynı zamanda pithosların da aile mezarı olarak kullanıldığı ve toprak üzerinden yerlerinin mezar stelleri ile işaretlendiğine dair kanıtlar da ele geçmiştir. Nekropoliste yoğun olarak ele geçen Arkaik Dönem mezarlarına karşın, yerleşim alanında üstte Roma Dönemi yapıları olması nedeniyle Arkaik Dönem tabakalarına fazlaca ulaşılamamıştır. Yapılan bir sondajda ortaya çıkarılan yangın ile sonlanmış mekan tabanındaki in-situ buluntular, yapının Arkaik Döneme ait olduğunu ortaya koymuştur. Son yıllarda yerleşim yerinde Roma Dönemi dolgusu içerisinde ele geçen oldukça süslü ante başlığı ve mimari terrakotta parçası, özellikle geç arkaik dönemde Antandros'un zenginliğini gösteren önemli verilerdir. Gerek nekropolis ve gerekse de yerleşim alanında Korinth ve Attika seramiklerinin yanı sıra yoğun gri seramik buluntuya rastlanması, Antandros Arkaik Dönem yerel seramiğini gri seramiklerin oluşturduğunu düşündürmektedir. Buna karşın Lydia ve Oryantalizan seramiğin oldukça az örnek ile temsil edilmesi dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: *Troas, Antandros, Arkaik Dönem, nekropol, seramikler.*

Antandros during the Archaic Period

Antandros is in the Troad, located to the north of Edremit Gulf and at the southern skirts of Mount Ida. The Antandros excavations have been conducted since 2001. 517 graves were excavated in the necropolis. Some of these burials belong to the Archaic Period. The burials of the adults are cremations, and the children are inhumations in the Archaic Period. However, during the later Archaic Period, inhumation in sarcophagi and pithoi for adults was common. It is important to note here that the family graves, which were found in-situ, held stelai belong to the 7th century BC. There is also evidence that shows pithoi were used as family graves, and stelai were used as grave markers. Contrary to the large numbers of finds dated to the Archaic period in the necropolis, the Roman structures prevented to reach archaic levels. The destruction level excavated in the test trench revealed in-situ remains. These artifacts show that the structures belong to the Archaic period. The Roman deposit at the settlement area included archaic fragments of decorated achitectural elements. These show the richness

* Prof. Gürcan POLAT, Ege University, Faculty of Literature, Department of Archaeology – Classical Archaeology, İzmir/TURKEY. E-mail : gurcan.polat@ege.edu.tr

of Antandros during the Late Archaic period. Whether it is from the necropolis or settlement area, the discovery of numerous gray ceramics in addition to the Corinthian and Attic pottery, may be the sign that gray ware was among the local pottery in the Archaic period at Antandros. The Lydian and Greek Orientalizing pottery are few.
Key Words: *Troad, Antandros, Archaic Period, necropolis, ceramics.*

KOLONİZASYON
COLONIZATION

Propontis'de Yunan Kolonizasyonu: Ne Biliyoruz?

Mehmet Nezih AYTAÇLAR*

Özet: Karadeniz'deki Yunan kolonizasyon hareketi üzerine günümüz Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya, Gürcistan sınırlarında yapılan çok sayıda arkeolojik kazının sağladığı zengin veriler sayesinde ciddi bir bilimsel tartışma süreci yaşanmaktadır. Propontis, Karadeniz'e ulaşımda zorunlu bir durak olarak bu tartışmalara anlamlı katkılar sağlayabilecek bir "iç deniz" olarak önem taşımaktadır. Ancak son yıllara kadar Propontis yerleşimlerinde ya hiç kazı yapılmamış ya da arkeolojik olarak araştırılan merkezlerde kolonizasyon sorununa ışık tutabilecek erken tabakalar üzerine yoğunlaşılmamıştır [mesela Kyzikos]. Bu durumda elimizdeki tüm veriler antik kaynakların zikrettikleri ile sınırlı kalmıştır. Son yıllardaki bir dizi kazı [Parion, Byzantion, kıyı yerleşimi olmamakla birlikte Daskyleion] ve yüzey araştırması sayesinde yeni veriler elde edilmiştir. Bunlara Hellespontos ve Bosphorus verileri eklenebilir. Bu veriler ışığında muhtemel kolonizasyon tarihleri, kolonizasyonu yapan metropoller ile arkeolojik verilerin uyumluluğu, farklı metropoller arasında stratejik yerleşimlerin paylaşımı mücadelesi, kolonistler ile yerli halk arasındaki muhtemel ilişkilere yönelik ipuçları gibi konularda neler söyleyebileceğimiz bu sunumun ana konusunu oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bosphoros, Hellespontos, Karadeniz, Propontis, Yunan Kolonizasyonu.*

The Greek Colonization of Propontis: What do we know?

Abstract: A serious scientific debate on the Greek colonization movement in the Black Sea is ongoing thanks to the rich data provided by the numerous archaeological excavations in modern Bulgaria, Romania, Ukraine, Russia and Georgia. Propontis, as an obligatory stop on the way to the Black Sea, is an important "inner sea" which can make meaningful contributions to this controversy. However, until recent years, the settlements of Propontis were either not excavated or there had been no focus on early layers which could illuminate the problem of colonization in archaeologically explored centers, such as Kyzikos. Under these circumstances all available data was limited to what the ancient sources told. A number of excavations (Parion, Byzantion and, although not a coastal settlement, Daskyleion) and surveys in recent years have resulted in new data. The data from Hellespontos and Bosphorus can be added to these. In light of this data a discussion regarding the possible dates of the colonization, the consistency of the archaeological data and the metropolises behind the colonization movement, the conflicts regarding the sharing of strategic settlements between different metropolises, clues regarding the possible relations between the colonists and the indigenous people will be the main subject of this presentation.

Keywords: *Bosphoros, Hellespontos, Black Sea, Propontis, Greek Colonization.*

* Assoc. Prof. Mehmet Nezih AYTAÇLAR, Ege University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, İzimir/TURKEY. E-mail: naytaclar@yahoo.com aytaclar@ege.edu.tr

Arkaik Dönem Lesbos Adası'ndan Troas Topraklarına Aiol Kolonizasyon Hareketlerinin Nedenleri

Aytun YAZGI*

Özet: Lesboslu Aioller, Arkaik Çağ'ın başlarında Troas'a geçerek burada birçok yeni yerleşim (*apoikia*) kurdular. Troas bölgesine yapılan Aiol göç hareketleri, esasen Yunan kolonizasyon hareketinin bir parçasıydı. Arkaik Çağ'ın başlarından itibaren Yunan dünyasında görülen nüfus patlaması sonucu birçok şehir devleti deniz aşırı ülkelere göçmen yollayarak artan nüfusun toprak ihtiyacını bu şekilde karşılamaya çalıştılar. Arkaik Yunan dünyasındaki bu göç hareketlerinin diğer bir sebebi de, şehir devletleri içinde şiddetli iç çekişmelerin meydana gelmesiydi. Lesboslu Aioller de Karanlık Çağ'ın sonundaki nüfus artışından sosyal ve ekonomik yönden etkilendiler ve nüfus fazlasını dışarı yolladılar. Mytileneliler, Troas'taki nüfuz alanları için uzun yıllar hem Troas'ın yerli halklarına karşı hem de Troas'a yerleşmek isteyen diğer Yunanlılara karşı zorlu mücadeleler verdiler. Lesboslular, hemen karşı kıyılarındaki bereketli Troas sahillerini tercih etmiş ve ilk olarak bölgenin güney ve batı sahillerini ardından da iç kısımları kolonize etmişlerdir. Bu durum şaşırtıcı değildir. Çünkü Troas, bereketli topraklar arayan yerleşimciler için ideal bir yerdi. Troas'ta bulunan verimli ovalar ve Troas'ın iç bölgelerinin küçükbaş hayvan yetiştirilmesine uygun iç kısımları, bölgeyi oldukça cazip kılıyordu. Troas'ta Aiollerin ilgisini çeken zenginlikler sadece verimli tarım alanları ve otlaklar ile kısıtlı kalmamıştır. İda Dağı'ndan elde edilen kereste, Arkaik Dönem'de hızla gelişen ticaret sonucunda artan gemi ihtiyacının hammaddesiydi. İda Dağı'nda bolca bulunan ağaçlar kesilerek kış aylarında nehir sularıyla kıyıya taşınıp kıyı kesimde pazarlanıyordu. Ayrıca bölgeden elde edilen demir, gümüş, bakır gibi madenler Aioller için zenginlik kaynağıydı.
Anahtar Kelimeler: *Arkaik Dönem, Aiol, Lesbos, Troas, Yunan Kolonizasyonu.*

Reasons for the Aeolian Colonization movements from Archaic Period Lesbos Island to the territories of Troad

Abstract: Aeolians from Lesbos crossed to the Troad at the beginning of the Archaic Period and founded many new settlements (*apoikia*) in that region. Aeolian migration movements made to the Troad region were essentially a part of the Greek colonization movement. Starting from the beginning of the Archaic Period, many city states sent migrants to overseas lands as a result of the population explosion seen in the Greek world and these polities tried to meet the expanding population's need for land through that method. Another reason for this migration movement in the Archaic Greek world was the occurrence of violent internal struggles within the city states. Aeolians from Lesbos were also affected in social and economic aspects from the population growth, and they sent their surplus population to the outside world. Mythilenians had to struggle a lot for their population areas in Troad for many years against both the local peoples of Troad and against other Greeks who desired to settle there. The Lesbosians preferred fertile Troad coasts right across the opposite side of the sea and initially colonized the southern and western coasts of the region, later colonizing the hinterland as well. This is not surprising, because Troad was an ideal place for settlers seeking fertile lands. Fertile plains in the Troas, as well as the zones in the

* Aytun YAZGI, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, History Department, Terzioğlu Campus, Çanakkale/TURKEY. E-mail: aytunyazgi@gmail.com

hinterland that were suitable for small cattle breeding, were making the area quite attractive. Riches that attracted the attention of Aeolians in Troad were not limited to fertile farmlands and pastures. Timber acquired from Mt. Ida was the raw material of the need for ships which was a result of the trade that rapidly emerged in the Archaic Period. Trees that could be found abundantly in Mt. Ida were cut down and transported to the coast via rivers during winter months, and then they were marketed in the coastal zone. Mines such as iron, silver and copper that were acquired from the region were also resources of wealth for the Aeolians.
Keywords: *Archaic Period, Aeol, Lesbos, Troad, Greek Colonization.*

Troas'ta Roma Kolonizasyonu: Nedenler ve Sonuçlar

Erdinç BURULDAĞ*

Özet: Anadolu'nun kuzeybatı köşesinde yer alan Troas, asırlar boyu kıtaları ve kültürleri birbirine bağlarken, iki önemli kolonizasyon hareketine tanıklık etmiştir. Bunlardan ilki, MÖ 1. binyılın ikinci çeyreğinde gerçekleşen Grek kolonizasyonudur. Aynı binyılın sonu yani MÖ 1. yüzyıl ikinci yarısında ise bölge, Roma tarafından kolonize edilir. I. Caesar döneminde başlayan Roma kolonizasyon politikası ile kuzey Troas'ta bulunan Lampsakos ve Parion birer Roma kolonisine dönüştürülür. Bu ilk kolonizasyon faaliyetlerini takiben, İmparator Augustus döneminde, Aleksandria Troas'a da Roma kolonisi statüsü verilmiştir. Troas'ın kıyı hattında yaklaşık çeyrek asır kadar kısa bir süre içerisinde gerçekleşen kolonizasyon faaliyetlerinin birden çok sebebi olmalıdır. Bunlardan ilki, hiç kuşkusuz askeri gerekçelere dayanır. Çünkü kolonizasyon hareketlerinin hemen öncesinde gerçekleşen I. Mithradates Savaşı'nda da Lampsakos, Parion, Aleksandria Troas ve Ilion bölgede bir savunma hattı oluşturmuş ve bu sayede Roma'dan "bağımsızlık statüsü" kazanmışlardı. Bu savaşın ardından Ilion'un dışındaki diğer yerleşimlerin birer Roma kolonisine dönüştürülmesi de bir tesadüften öte, bu yerleşimlerin askeri açıdan önemlerini göstermektedir. Jeopolitik konum yanı sıra koloni olarak seçilen yerleşimlerin, yeraltı kaynakları bakımından zengin ve verimli arazilere sahip liman kentleri oldukları dikkati çeker. Tüm bu unsurlar, kolonizasyon faaliyetleri neticesinde kolonistlere sağlanması beklenen "yeni bir yaşamın" yani aslında kolonilerin ve onların yeni sakinlerinin, mali açıdan İmparatorluğa olabildiğince az bağımlı olarak kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlamış olmalıdır. Kolonizasyon faaliyetlerinin sözü edilen birincil amaçları doğrultusunda, birer Roma kolonisine dönüştürülen, Troas'ın birbirine komşu üç Grek yerleşiminde, İtalik kolonistlerin iskânı ile mevcut siyasi, ekonomik, sosyo-kültürel, dini ve demografik yapıda bir dizi değişimler gözlemlenmeye başlar. Kolonilere verilen Latin karakterli yeni isimler ile birlikte artık en azından yazı dilinde Grekçenin yanında Latincenin de kullanıldığı görülmektedir. Yeni iskân ve göç hareketi ise Roma kültür öğelerinin yerel kültür ile karşılıklı etkileşimini hızlandırmıştır. Yine epigrafik verilerden kolonilerdeki yeni idari yapı içerisinde, üst düzey memuriyetler ile bazı dinsel görevlere sadece Roma yurttaşlarının getirildiği anlaşılmaktadır. Parion ve Alexandria Troas'a verilen

* Asst. Prof. Erdinç BURULDAĞ, Çankırı Karatekin University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Çankırı/TURKEY. E-mail: erdincburuldag@hotmail.com

ius Italicum hakkı, kolonilere mali açıdan özgürlük yani vergi muafiyeti sağlamış ve böylece her iki kent için limanlar ve buralarda gerçekleşen ticari faaliyetler ekonominin temelini oluşturmuştur.
Anahtar Kelimeler: *Aleksandria Troas, Roma Kolonizasyonu, Lampsakos, Parion, Troas.*

Roman Colonization at the Troad: Reasons and Results

Abstract: The Troad, which is located at the northwestern corner of Anatolia, connected the continents and cultures to each other for centuries also witnessed two significant colonization movement. The first of these movements is the Greek colonization that took place in the second quarter of the 1st millennium BC. At the end of the same millennium, in other words in the second half of the 1st century BC, the region was colonized by Rome. Lampsakos and Parion, which were located at the northern Troad, were converted to Roman colonies with Roman colonization policy that started in the period of Julius Caesar. Following these first colonization movements, Alexandria Troas was given a colony status during Emperor Augustus era. There has to be multiple reasons for these colonization activities that took place in the shore line of Troad in a period less than a quarter century. It is unquestionable that the first one of these reasons is based on military reasons. Because Lampsakos, Parion, Alexandria Troas and Ilion has constituted a line of defense during the First Mithradatic War, which took place just before the colonization movements, and therefore these regions obtained "an independent city status" from Rome. Conversion of settlements other than Ilion to a Roman colony after this was is beyond a coincidence and displays the significance of these places from a military perspective. Along with their geopolitical locations, the fact that these places that were chosen as colonies also are port towns, which have rich and productive lands in terms of underground sources, attracts attention. All these aspects in conclusion of colonization activities shall have provided "a new life" to the colonists or in other words enabling the colonies and their new habitants to become less dependent on the Empire and stand on their own feet financially. A series of changes started to be observed in the existing political, economic, socio-cultural, religious and demographical structures with the Italic colonists' settlement in three neighbor Greek residences of the Troad, which were converted to Roman colonies, in accordance with aforementioned primary objectives of colonization activities. In association with the new names with Latin characters given to the colonies, it may be observed that now Latin language has started to be used in at least in written language along with Ancient Greek. The new settlement and migration movement accelerated the mutual interaction between Roman cultural elements and local culture elements. Once more it may be understood from the new epigraphic data that only Roman citizens appointed to senior official employments and some of the religious positions within the new administrative structure. The *ius Italicum* right given to Parion and Alexandria Troas provided financial freedom or in other words exemption from task to the colonies and therefore the ports and the commercial activities took place in these ports formed the basis for the economy of both of these two cities.
Keywords: *Alexandria Troas, Roman Colonization, Lampsakos, Parion, Troad.*

SERAMİK
POTTERY

Gökçeada-Yenibademli Höyük'te Keramik Endüstrisi: Troas Bölgesi Etkili ve Yerel Yapımlar

Halime HÜRYILMAZ*

Özet : Kültür dolgusu büyük çapta EBÇ'ın II. etabına (Ege kronolojisine göre) tarihlenen Yenibademli Höyük, Gökçeada'nın en verimli toprağını barındıran Büyükdere vadisinde yer almaktadır. 1996 yılından beri höyükte sürdürülen kazılar, bu eski yerleşimin üretim ekonomisinin keramik, kemik ve taş endüstrisine dayandığını ortaya koymaktadır. Üretime yönelik faaliyetlerin zirvesine yerleşen keramik endüstrisinde, Troas Bölgesi etkili yapımlar baskın görünmektedir. Tamamı el yapımı olan çanaklar içe çekik ağızlı, omurgalı ve yatay ip delikli tutamak özellikleriyle, kuzeybatı Anadolu'nun Troia I dönemi yapımlarının adeta kopyalarıdır. Kap repertuarının ikinci sırasında yer alan orta boy testiler, küçük ayrıntılar dışında, Troia I kültüründeki örnekleri çağrıştırmaktadır. Göze hoş görünen bezemeli minyatür testileriyle, yaka boyunlu iri depolama çömlekleriyle ve dikey ip delikli tutamaklı ufak çömlekleriyle Troas Bölgesi yapımlarını model alan yerel çömlekçiler, üstü düz ve taç biçimli kapak tiplerini de benimseyerek, kuzeybatı Anadolu'nun geleneklerine sadık kalmışlardır. Konservatif tutuma dayalı üretimlerin yanı sıra, duyulan ihtiyaç karşısında teknik bilgilerle boşaltım kaplarının kullanımına çözüm getiren ve değişik tipte *pyxis*üreten ustalar, kuzey Ege'nin kap spektrumuna yeni tasarımlar da katmışlardır. Kuzeybatı Anadolu'nun normlaşan üretimlerine aykırı görünen boyundan dört kulplu çömlek ve yüksek ayaklı sığ çanaklar, Yenibademli ve Poliochni II arasında kültürel bağlantıların doğrudan kurulduğunu ve MÖ 3. Bin yılının ilk yarısında, adalar arasında deniz yolu trafiğinin açık tutulduğunu göstermektedir.

Anahtar sözcükler: *Erken Bronz Çağ, Gökçeada (Imbros), Keramik, Poliochni II, Yenibademli Höyük.*

Pottery Industry at Gökçeada (Imbros)-Yenibademli Höyük Troad Influenced and Local Products

Abstract: Yenibademli Höyük is located in Büyükdere valley on Gökçeada (Imbros), in the most fertile land of the island. The cultural deposits of the mound are mainly dated to the II. Phase of the Early Bronze Age (in terms of Aegean chronology). The excavations carried out since 1996 have revealed that the production economy of this settlement was based on pottery, bone and lithic industries. Regarding the pottery industry, which reflects the peak of production-oriented activities, Troad influenced wares seem to be dominant. All of the hand-made bowls are almost identical copies of the Troia I period wares from north-western Anatolia with their inverted rims, carinated profiles and horizontal pierced lugs. Except for some minor details, medium-sized jugs as the second large group in pottery repertoire, evoke the common shapes of Troia I culture. While imitating Troad wares with attractive, decorated juglets, collared-neck, large storage jars and small pots with vertical pierced lugs, the local potters were also loyal to the north-western Anatolianpottery tradition by adopting the flat and crown-shaped lids. In addition to their conservative production strategies, the craftsmen used

* Prof. Halime HÜRYILMAZ, Hacettepe University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Ankara/TURKEY. E-mail: floros96@gmail.com

their technical abilities – when needed – to create solutions to the use of pouring vessels, produced different types of *pyxides* and added new designs to the north Aegean vessel inventory. Four handled jars and high footed shallow bowls, which seem contrary to the production norms of north-western Anatolia, indicate the direct contacts between Yenibademli and Poliochni II and show that the intra-islands sea routes were open and active during the first half of the 3rd millennium BC.

Keywords: *Early Bronze Age, Gökçeada (Imbros), Ancient Ceramic-Pottery, Poliochni II, Yenibademli Höyük.*

Two Pit Sites in South-Eastern Bulgaria in the context of First Millennium BC Pit Fields in Thrace

Anelia BOZKOVA* & Peter DELEV**

Abstract: The communication presents two archaeological sites in the valley of the river Maritsa (Hebros) in South-Eastern Bulgaria, the one near Simeonovgrad and the other near Harmanli, on both of which complexes of negative structures (pits) were excavated. In each case several dozens of individual pits were studied; these were of different shapes and dimensions, always filled in with dark surface soil. The finds from the pits include fragments of various ceramic vessels, charcoal, pebbles, animal bones and various other small finds, including clay figurines, loom weights and spindle whorls. According to the archaeological material both pit fields were used through the Early Iron Age and the Classical Age. The Early Iron Age pottery has common general characteristics and displays some regional features. Fragments of Late Geometric painted pottery of the type G 2-3 were found in some of the pits, as well as the earliest examples of local gray wheeled pottery dating from the 7th century BC. The interpretation of the pits fits the hypothesis of their ritual purpose connected with sacrifices and offerings.

Keywords: *Ancient Thrace, Classical Age, Iron Age, Ritual Pit Sites, South-Eastern Bulgaria.*

Parion Antik Kenti'nden Arkaik Dönem'e Ait Bir Grup Seramik Üzerine Düşünceler

Büşra Elif KASAPOĞLU*

Özet: Parion Antik Kenti, Troas Bölgesi'nin önemli liman kentlerinden biridir. Bu kentin önemini Arkaik Dönem'de de sürdürdüğü, son dönem kazılarında ortaya çıkan buluntular yardımıyla açıkça görülebilmektedir. Arkaik Dönem'e ait buluntuların büyük bir bölümü, birçok mezar tipine ev sahipliği yapan Parion Güney-Tavşandere

* Prof. Anelia BOZKOVA, National Institute of Archaeology and Museum, Bulgarian Academy of Sciences, Thracian Archaeology, 2 Saborna Str., 1000 Sofia/BULGARIA. E-mail: aneliabozkova@yahoo.com

** Prof. Peter DELEV, Sofia University 'St Kliment Ohridski', Faculty of History, 15 Tzar Osvoboditel, 1504 Sofia/Bulgaria. E-mail: peter.delev@yahoo.com

* Res. Asst. Büşra Elif KASAPOĞLU, Atatürk University, Faculty of Letter, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY, E-Mail: busraelifkasapoglu@gmail.com

Nekropolisi'nde ele geçmiştir. Güney-Tavşandere Nekropolis kazıları 2005 yılında Prof. Dr. Cevat Başaran başkanlığındaki bir kazı ekibi ile başlamış ve bugün Prof. Dr. Vedat Keleş başkanlığında hala devam etmektedir. Güney-Tavşandere Nekropolis, Arkaik Dönem'den (MÖ 625), Roma Dönemi sonlarına kadar (MS 3. yüzyıl) aralıksız kullanılmıştır. Mezarlardan ve ikincil kremasyonun varlığını gösteren krematoryumlardan Korint, Attika, Kuzey ve Güney İonia orijinli seramikler bulunmuştur. Çalışmada Güney-Tavşandere Nekropolisi'nde bulunan Arkaik Dönem'e ait seramikler köken ve formlarına göre gruplara ayrılarak değerlendirilmiştir. Aryballos, alabastron, oinokhoe ve skyphos Korinth'den ithal edilen formlar arasındadır. Attika'dan birçok siyah figürlü lekythos ithal edilmiştir. Araştırılacak örnekler arasında yer alan oryantalizan üsluptaki oinokhoe, olpe, meyve tabağı ve destekli kraterlerin ise, Kuzey ve Güney İonia yerel atölyelerinden olabilecekleri düşünülmektedir. Parion'da, bu dört üretim bölgesine ait olabileceği düşünülen seramiklerin yanı sıra, "Kuzey ve Güney İonia tipi" olarak adlandırabileceğimiz örneklere de rastlanılmaktadır. Bu grubun menşei anlamında birkaç ihtimal üzerinde durulması gerekmektedir. Bu bağlamda, Kuzey ve Güney İonia atölyelerinden ziyade Troas Bölgesi'nde seramik ürettiği düşünülen, Parion'a yakın konumdaki Abydos akla gelen ilk seçenektir. Parion'un daha yakın bir seramik merkezi var olduğu halde, daha uzak olan bir atölyeden aynı tip seramiği ithal etmesi mantıksız olacağından, Kuzey ve Güney İonia grubunda yer alan bazı seramiklerin kil, bezeme ve boya özelliklerine bakılarak gerçekten Kuzey ve Güney İonia atölyelerine mi, yoksa Abydos'a mı ait olduğu ihtimali irdelenecektir. Bununla birlikte bu grup seramiklerin bu iki seçenek dışında yerel üretim ya da farklı bir merkez üretimi olabileceği ihtimalleri üzerinde de durulacaktır.

Anahtar sözcükler: *Arkaik Seramik, Güney-Tavşandere Nekropolisi, Parion, Troad, Kuzey-Güney Ionia Seramiği.*

Thoughts on a Group of Pottery Belonging to the Archaic Period from the Ancient City of Parion

Abstract: The Ancient City of Parion is one of the major port cities in the Troas Region. It can be clearly seen with the help of the finds from the recent period excavations that this city had continued its importance in the Archaic Period. Most of the Archaic finds were unearthed at the Parion Southern-Tavşandere Necropolis, which hosts many types of graves. The excavations at the Southern-Tavşandere Necropolis started with an excavation team led by Prof. Dr. Cevat Başaran in 2005 and today, the excavations there still continue under the presidency of Prof. Dr. Vedat Keleş. The Southern-Tavşandere Necropolis was used continuously from the Archaic Period (625 BC) until the end of the Roman Period (3rd century AD). Potteries with Corinth, Attica, North and South Ionia origins were found from graves and crematoriums showing the presence of secondary cremation. In the study, the potteries belonging to the Archaic Period in the Southern-Tavşandere Necropolis were evaluated by grouping them according to their origins and forms. Aryballos, alabastron, oinokhoe and skyphos are among the forms imported from Corinth. Many black figured lekythoi have been imported from Attica. It is thought that oinochoe, olpe, fruit plate, column crater in orientalizan style which are all among the examples to be investigated, can be from the local workshop of North and South Ionia. In Parion, there are potteries thought to

belong to these four production region, as well as examples that can be called as "North and South Ionia type". As the origin of this group, a few possibilities need to be considered. In this context, Abydos in the vicinity of Parion is the first choice, which is thought to have produced potteries in the workshops of Troas region rather than those of North and South Ionia. Since it would be unreasonable to import the same type of pottery from a farther workshop, while there was a pottery center closer to the Parion, some potteries in the North and South Ionia group will be examined for the possibility of belonging really to North and South Ionia workshops or Abydos by looking at their clay, ornament and paint properties. Nevertheless, apart from these two options, the possibility that these group potteries may have been produced by local production or a different center will be examined.

Keywords : *Archaic Ceramic-Pottery, Southern-Tavşandere Necropolis, Parion, Troad, North-South Ionia Ceramic.*

Attic Red-figure Pottery from Menekşe Çatağı at Propontis

Roman STOYANOV*

Abstract: Menekşe Çatağı situated near Tekirdağ at the northern coast of the Marmara Sea. A site was excavated in 1993-2007. Total number of Red-figure pottery is relatively few as compared with other pottery groups from the settlement. By the form the vessels are divided to table ware and perfume containers. All the vessels are Attic with some variability in colors and density characteristics of clay surfaces, within the limits of the characteristics for typical products of the center. The collection covers the chronological period from the 2nd half of the 6th century BC to the 1st half of 4th century BC. The highest volume of imports, apparently accounted for the 5th century BC. It reflects the overall dynamics of import Attic painted pottery in the region.

Keywords: *Attic Red-figure Pottery, Marmara Sea, Menekşe Çatağı, Propontis, Thrace.*

İznik (Nicaea) Roma Tiyatrosu'nda Bulunan Firnis Boyalı Roma Seramikleri

Aygün EKİN MERİÇ*

Özet: Tiyatro'da 2016 yılından beri sürdürmekte olduğumuz kazılarda bulunan seramikler çoğunlukla Geç Roma Dönemi'ne (MS 4-6. yüzyıllara) tarihlenmektedir. Kazılarda ayrıca çok yoğun bir grup olarak firnis boyalı yemek takımları ortaya çıkmaktadır. Özellikle ince cidarlı ve kıvrımlı dudak profilli tabaklar çok yaygındır. Bunun yanında az da olsa büyük çanak tarzında servis takımları da vardır. Tabakların iç yüzlerinde, dudak kısımlarında, bazen de dış yüzlerinde serbest elle fırçayla yapılmış bant bezemeler bulunur. Boya rengi kırmızı, kahverengi tonlarında dalgalı bir

* Ph.D Roman STOYANOV, Russian Academy of Sciences, Institute for the History of Material Culture, Department of Classical Archaeology, St. Petersburg/RUSSIA. E-mail: roman.stoyanov@gmail.com

* Assoc. Prof. Aygün EKİN MERİÇ, Dokuz Eylül University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, İzmir/TURKEY. E-mail : aygunek@gmail.com ; aygun.ekin@deu.edu.tr

görünümdedir. Kil analizi sonuçları birkaç ay içinde beklenmektedir. Çok yakın benzerleri Pompeiopolis'de tespit edilmiş ve "Marble Ware" olarak adlandırılmış bu örnekler MS 2. yüzyılın sonu – MS 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Bithynia bölgesinde yaygın olabileceğini düşündüğümüz bu seramik tipi form ve bezeme örnekleriyle bu sempozyum aracılığı ile sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bithynia, Firnis Boyalı Roma Seramiği, İznik, Marble Ware, Nicaea, Roma Tiyatrosu.*

Slip Painted Roman Ceramics in İznik (Nicaea) Roman Theater

Abstract: The ceramics in the excavations we have been carrying out in the theater since 2016 are mostly dated to the Late Roman period (4th to 6th centuries AD). In excavations, slip painted dinner sets are emerging as a very intensive group. Especially thin-walled, folded lip profile plates are very common. Beside this, there are also some large dish type service kits. On the inner faces of the plates, on the lips, and sometimes on the outer faces, there are banded beads made with free hand brushes. The paint color is a wavy look in red, brown tones. Clay analysis results are expected within a few months. This ceramic examples that very close analogues have been identified in Pompeiopolis and these are called "Marble Ware" dated to the end of the 2nd century AD / 3th century AD. This type of ceramics that we think may be widespread in the Bithynia region will be presented with examples of form and emery through this symposium.

Keywords : *Bithynia, Slip Painted Roman Ceramics, İznik, Marble Ware, Nicaea, Roman Theatre.*

Akdeniz Ticareti ve Ürün Değişimleri'nin Seramik Açısından Değerlendirilmesi

Billur TEKKÖK KARAÖZ*

Özet: Antik çağ liman kentleri erken Bronz Çağı'ndan beri Ege Akdeniz uzantılı bir ticaret rotasına tanıklık etmiştir. Bölgelerarası tarım, gıda ürünlerinin satıldığı kargo gemilerinde aynı zamanda her bölgenin kendi üretimi olan masa servisleri de satılmıştır. Ürün değişimi sadece deniz yoluyla değil, kara yoluyla da yapılmıştır. Aracı olan kişiler aracılığıyla bazı özel ürünler iç bölgelere dek ulaşmıştır. Bu anlamda antik ticari rotaların hem deniz, hem de kara yoluyla dağılım şeması bölgelerarası etkilenişimi belgeler. Yerel üretilenler yerel ve bölgesel pazarlarda satılır, ürünün niteliğine göre değişken olan seramikler bir anlamda ambalaj niteliğinde olduğu için bölge ekonomisi ile ilgili bilgi verir. İthal ürünlerin taklidinin üretildiği antik çağda da görülen bir durumdur. Özellikle vergilendirme açısından pahalı ürünün yerel veya bölgesel taklidleri tercih edilmiştir. Bu sunum, özellikle Troas bölgesi üzerine odaklanılarak, Anadolu Helenistik ve Roma Dönemi pazar ekonomisi, masa servisi, depolama kapları ve kiremit üretimi ile ilgili bilgiler içerecektir.

Anahtar Kelimeler: *Antik ticaret, Anadolu seramik üretim grupları, deniz ve iç yol ağları kullanımı, Troas.*

* Prof. Billur TEKKÖK KARAÖZ, Başkent University, Ankara/TURKEY. E-mail: Tekkok@baskent.edu.tr

The Evaluation of Mediterranean Trade and Product Exchange through Ancient Ceramics

Abstract: The ancient cities with ports have witnessed trade dynamics on the route from Aegean to Mediterranean since the Early Bronze Age. The agricultural products along with ceramics from different production centers were shipped in the same kargo ships. The exchange was not only through maritime route, but also land roads were used for distribution of specific products. Some special products have reached the inner regions through intermediary persons. In this sense, both sea and land distribution schemes of ancient commercial routes document the interregional influences. Local products have been sold in local and regional markets, ceramics produced for packaging of a specific product provide important information on the regional economy. The highly popular exported ceramics have been imitated by local shops. Due to the taxation of the imported products, local or regional products have been preferred. This paper will provide information on the market economy, also on the highly prefferred table services, storage wares, tiles during the Hellenistic and Roman periods in Anatolia, mostly focusing on Troad region.
Keywords: *Antique trade, Anatolian ceramic production, maritime and inland trade networks, Troad.*

Aleksandria Troas Antik Kenti'nin Ticari Etkileşim Sahası: Seramik Çalışmaları Doğrultusunda Bir Ön Görüş

Murat FIRAT* & Mehmet KAŞKA**

Özet: Aleksandria Troas antik kenti Çanakkale İli, Ezine İlçesi, Dalyan Köyü'nün hemen güneyinde, çevresine hâkim tepelik bir alan üzerinde kurulmuştur. Diadokhlar'dan Antigonos Monophtalmos tarafından MÖ 310 yılından kısa bir süre sonra Antigoneia adıyla kurulmuştur. Bir synoikisis sonucunda kurulan bu kentin ismi, Antigonos Monophtalmos'un MÖ 301 tarihinde Ipsos Savaşı'ndaki yenilgisinden sonra bölgenin egemenliğini ele geçiren Lysimakhos tarafından Aleksandria Troas olarak değiştirilecektir. Kentte yürütülen kazı çalışmaları henüz başlangıç seviyesindedir. Buna karşın özellikle Hellenistik Stoa alanında, 2013 yılından itibaren yürütülen kazı çalışmaları sırasında son derece önemli arkeolojik verilere ulaşılmaya başlanmıştır. Çalışmalar sırasında saptanan ilginç seramik buluntular, hem Hellenistik Dönem'den Geç Roma sürecine kadar uzanan sürece ait geniş bir form yelpazesi sunması açısından, hem de söz konusu antik kentin ticari bağ kurmuş olabileceği diğer kentleri işaret etmeleri açısından son derece önemlidir. İrdelenen eserler geniş bir seramik form yelpazesi (kandiller, amphoralar, kırmızı astarlı kap grupları, mutfak kabı örnekleri vb.) sunar. Bunların büyük çoğunluğunun ithal ürün olduğu ilk incelemelerimiz doğrultusunda söylenebilmektedir. Özellikle amphoralar ve kırmızı astarlı seramikler

* Assoc. Prof. Murat FIRAT, Süleyman Demirel University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, East Campus 32260 Çünür-Isparta/TURKEY. E-mail: murat.frat@gmail.com
** Assoc. Prof. Mehmet KAŞKA, Süleyman Demirel University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, East Campus 32260 Çünür-Isparta/TURKEY. E-mail: mtkaska@gmail.com

coğrafi konumu itibarıyla yoğun bir ticaret ağının önemli merkezlerinden biri olduğu kolayca anlaşılabilen bu kentin, hangi yerleşimlerle ilişkisinin olduğunun anlaşılabilmesi noktasında ilginç ipuçları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Aleksandria Troas, Seramik, Ticaret, Hellenistik Dönem, Roma Dönemi.*

The Commercial Interaction Domain of Alexandria Troas: A Preliminary View on the Direction of Ceramic Studies

Abstract: Aleksandria Troas is located on a hilly area around the south of Çanakkale, Ezine District, Dalyan Village. The ancient city was built by Antigonos Monophtalmos. It was founded with the name of Antigoneia shortly after 310 BC. The name of this city, which was established as a result of a synoikisis, was changed to Alexandria Troas by Lysimakhos who took over the rule of the region after the defeat of Antigonos Monophthalmos in Ipsos Battle in 301 BC. Excavation work carried out in such an important city can still be counted at the beginning stage. However, in the Hellenistic Stoa area, extremely important archaeological data have been reached during the excavations conducted since 2013, just south of the Kryptoporticus structure. The interesting ceramic artifacts found are of great importance both in terms of presenting a wide range of form from the Hellenistic to the Roman periods and also pointing to other cities where the ancient city may have established commercial ties. The interesting ceramic artifacts found in the city are great importance both in terms of presenting a wide range of form the Hellenistic to the Roman period and also pointing to other cities where the ancient city may had established commercial ties. In the excavations, a wide range of ceramic forms (candles, amphoras, red slipped vessels, kitchen ware, etc.) were observed. It can be said that most of them are imported products. Especially amphoras and red slipped ceramics can be easily understood as one of the important centers of a dense trade network in terms of their geographical location, offering interesting clues to understand where they are related to which settlements. However, the fact that excavation work is very new is not to be ignored.

Keywords: *Alexandria Troas, Ceramic, Trade, Hellenistic Period, Roman Period.*

Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kandilleri

Ömer KAYA[*]

Özet: İstanbul ili Avcılar İlçesi Küçükçekmece Gölü kıyısında yürütülen kazı çalışmaları ilk olarak 2009 yılında başlamıştır ve hala devam etmektedir. Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazılarında ele geçirilmiş olan Geç Antik ve Bizans Dönemi pişmiş toprak kandilleri ile kandil parçaları bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada, ele geçirilmiş olan kandiller malzeme, bezeme ve yapım tekniği gibi özellikleri bakımından incelenerek alınan veriler doğrultusunda tarihleri, kullanım alanları ve ticaretleri hakkında bilgi sahibi olmamızı

[*] Ömer KAYA, Kocaeli University, Institute of Social Sciences, Student of Master Degree Kocaeli/TURKEY. E-mail: 1994omerkaya@gmail.com

sağlamıştır. MS 5 - 8. yüzyıl arasına tarihlenen bu kandiller kendi içlerinde Haç motifli, Bezemesiz, Geometrik motifli, Bitkisel motifli, Hayvan motifli ve Tapınak motifli kandiller olarak gruplara ayrılmış ve kontekstleri çerçevesinde değerlendirilerek tarihlendirilmişlerdir. Aynı zamanda yakın çevrede ve Batı Anadolu'da yapılmış benzer dönem arkeolojik kazılardaki kandil buluntuları ile karşılaştırılma yapılmış ve değerlendirilmiştir. İnsanoğlunun tarihsel süreçteki yolculuğunda ateşi keşfetmesi ve ateşe hükmedebilmesi ile birlikte aydınlatma araçlarının tarih sahnesindeki yerlerini almaya başladıklarından söz edebiliriz. Doğal aydınlatma olan gün ışığının yok olduğu gece vakitlerinde ya da mağaraların gün ışığı almayan derinliklerinde insanoğlu ateşi aydınlatma aracı olarak kullanmıştır. Gelişen aydınlatma araçlarının tarih sahnesinde geçirdiği evreler ve büyük ölçüde ilerleme kaydetmesi ile birlikte aydınlatma günümüzde insan yaşamının vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelmiştir ve mutlak suretle gelişmeye devam etmektedir. Yenilik getiren her icat mutlak suretle kendi bünyesinde bir gelişim içindedir. Her yeni gelişmenin bir öncülü ve ardılı mutlaka mevcuttur bu bağlamda aydınlatma araçlarının da, ihtiyaçlar doğrultusunda gözlem ve deneme yöntemleri ile geliştiği düşünülebilir.
Anahtar Kelimeler: *Bathonea, Bizans Dönemi, Küçükçekmece Göl Havzası, Kandil, Propontis.*

Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Oil Lamps

Abstract: It is possible to trace the history of illumination to the humanity's invention about how to start and control the fire. In night times, when the natural light ceases to exist or inside the deep caves where it cannot reach, humans used the fire as an effective solution. Throughout the history the illumination devices evolved and became indispensable part of everyday life and still continue their development. Each new invention can be traced back to an earlier development and can also be followed by further improvements. The same can be stated for illumination technologies which are becoming more efficient and more ubiquitous day by day following suit with the ever increasing needs of each new generation of human populations. The terracotta oil lamps dated from 5th to 7th century AD, recovered from a secure context of Istanbul's Avcılar district's, Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Excavations offers to the scientific community new insights about the use of illumination devices in the Late Antiquity - Early Byzantine Period.
Keywords: *Bathonea, Byzantine Period, Küçükçekmece Lake's Basin, Oil Lamps, Propontis.*

Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Geç Antik Çağ Yapı Kompleksinin Unguentariumlar Üzerinden Değerlendirilmesi

Dürdane KAYA*

Özet: 2009 yılından itibaren İstanbul'un Avrupa yakasında Avcılar-Küçükçekmece ilçelerinin sınırlarında Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) kazıları yürütülmektedir. Söz konusu kazılar kapsamında 8. alan olarak adlandırılan bölgede bulunan 12-17EFG açmalarında kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu büyük bir mimari yapı kompleksi ortaya çıkarılmaya başlanmıştır. Söz konusu yapı kompleksinde hem tekil hem de yapının doğusunda toplu olarak yoğun bir şekilde unguentariumlar bulunmuştur. Unguentariumların bir tanesinin içerisinde rastlanılan reçine kalıntısına yaptırılan analiz sonucunda pişmiş toprak şişe içerisinde "*Methanone*" ve "*Phenanthrene*" maddeleri tespit edilmiştir. Bu maddelerin psikoaktif sakinleştirici ile yaraları iyileştirici, iltihapları önleyici, fagositleri aktifleştirici, adet öncesi ve sonrası rahatsızlıkları önleyici, damarları büzücü, mikropları yok edici, immün sistemini kuvvetlendirici etkilerinin bulunması nedeniyle unguentariumların, ilaç şişeleri olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Unguentariumların bulunduğu kontekst içerisinde çeşitli boyutlarda eczacılıkta kullanılan havan ve havanelleri ele geçirilmiştir. Yoğun olarak yapının doğu mekânında bulunan unguentariumlar ve diğer küçük buluntular doğrultusunda bu yapı grubunun sağlıkla ilişkili olduğu düşünülmektedir. İlerleyen kazı sezonlarında elde edilecek bulgular ile bu düşüncenin daha da netleşeceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bathonea, Geç Antik Çağ, İstanbul, Propontis, Unguentarium*

Evaluation of a Late Antique Building Complex Found in Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Excavations Based on Unguentaria

Abstract: Since 2009, excavations at Küçükçekmece Lake Basin (Bathonea) are being conducted within Avcılar and Küçükçekmece boroughs of Istanbul's European side. Within scope of these excavations, a great, northwest-southeast oriented architectural building complex is being unearthed in trenches 12-17 EFG inside boundaries of the 8th region of the site. This building complex yielded numerous *unguentaria* which have been obtained as both single and multiple finds at the eastern part of structure. Results of analysis conducted on the resin residue found inside one ceramic *unguentarium* revealed chemicals "methanone" and "phenanthrene". As these materials possess psychoactive tranquilizer, anti-inflammatory, phagocyte activator, preventive for troubles occurring both before and after menstruation, vasoconstrictor, disinfectant and immune-enhancing qualities; it has become clear that these *unguentaria* have been used as medicine containers. Context which yielded *unguentaria* had also contained various sized mortars and pestles that have been used in pharmaceutical processes. *Unguentaria* and other small finds mainly obtained from the eastern side of structure, indicate a health related purpose for function of the structure. It is believed that future finds from excavations will further clarify this interpretation.

Keywords: *Bathonea, Late Antiquity, İstanbul, Propontis, Unguentarium.*

* Dürdane KAYA, Kocaeli University, Institute of Social Sciences, Student of Master Degree Kocaeli/TURKEY. TURKEY. E-mail: durdane.ky@gmail.com

Antandros Yamaç Ev Sektörü'nde Ele Geçmiş "Light Colored Ware" Grubu Seramikler

Rabia AKTAŞ*

Özet: Antandros Antik Kenti'nde 2001 yılından itibaren devam eden kazı çalışmaları farklı sektörlerde yürütülmüştür. Bu sektörlerden birisi "Yamaç Ev" olarak adlandırılan ve şu ana kadar yaklaşık 2000 m^2'lik bir bölümü açığa çıkarılmış olan Roma villasıdır. Yapılan çalışmalar, villanın MS 3. yüzyılın sonu - MS 4. yüzyılın başında inşa edildiğini ve MS 7. yüzyıla kadar bazı tadilatlarla beraber kullanılmaya devam edildiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmalar sonucunda evin portikosu, portikonun kuzeyinde altı ana odası, hamam yapısı ve diğer ilişkili odalar açığa çıkarılmıştır. 2001-2013 yılları arasında Yamaç Ev'i ortaya çıkarmak için yapılan bu çalışmalarda çok sayıda Geç Roma Dönemi'ne ait seramik malzeme de ele geçmiştir. Bu malzeme grupları arasında yer alan en yoğun malzeme gruplarından birisi Light Colored Ware grubudur. Tipolojik ve morfolojik olarak oldukça farklılık gösteren örneklerin özellikle kapalı kaplar açısından çeşitlilik arz ettiği gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak, Antandros Yamaç Ev Sektörü'nde ele geçmiş olan Light Colored Ware grubu seramiklerin profil yapılarına göre 11 ana tipi belirlenmiş ve gerekli görülen hallerde bu ana tipler alt gruplara ayrılmıştır. Bu tipler içinde tabaklar ve kapalı kaplar en yoğun formlar arasında yer alır. Söz konusu grubun ele geçtiği alanlarda terminus oluşturacak veriye rastlanmamış olması, bu malzeme grubu için analojiyle tarihleme yolunu seçmeyi zorunlu kılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda Antandros Yamaç Ev Sektörü'nde ele geçen Light Colored Ware malzeme grubunun en erken MS geç 4. yüzyıl, en geç MS 6. yüzyılın ortasına ait olduğu söylenebilir. MS 7. yüzyıla tarihlenen ve Champlevé olarak adlandırılan örneklerle karşılaşılmaz.

Anahtar Kelimeler: *Antandros, Geç Roma Dönemi, Roma Seramiği, Light Colored Ware, Yamaç Ev.*

"Light Colored Ware" Group of Terrace House at Antandros

Abstract: The excavations at Antandros Antique City since 2001 have been carried out in different sectors. One of these sectors is the Roman Villa, which is called "Yamaç Ev" and which has been uncover to some 2000 m^2. The studies show that the villa was built the end of 3th century AD - beginning of the 4th century AD and continued to be used with some modifications until 7th century. As a result of these studies, house's portico, six main rooms to the north of portico, bathhouse and other related rooms were uncovered. During these studies to uncover the Terrace House between 2001 and 2013, also found numerous Late Roman ceramics. One of the most dense material groups among these material groups is the Light Colored Ware group. It has been observed that the specimens which are quite different by typological and morphologic are varied in terms of closed vessels. Accordingly, the Light Colored Ware group found in the Antandros Terrace House has identified 11 main types of ceramics according to their profile structures, and these main types are divided into subgroups where deemed necessary. Plates and closed containers are among the most dense forms in these types.

* Dr. Rabia AKTAŞ, Ege University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, 35040 Bornova-İzmir/TURKEY, E-mail: aktas83@gmail.com

The absence of data to form a terminus in the areas where the mentioned material is seized, it was obligatory to choose the dating method by analogy for this material group. As a result of the study, Light Colored Ware material group uncovered at Antandros Terrace Hause belongs the earliest late 4th century AD, latest in the middle of the 6th century AD. It is not encountered with the examples dated to the 7th century AD and named as Champlevé.
Keywords: *Antandros, Late Roman Period, Roman Ceramics, Light Colored Ware, Terrace House.*

Çanakkale Boğazı ve Çevresindeki Bizans Limanları: Üstünlü Limanı

Ayşe Ç. TÜRKER*

Özet: Bizans Dönemi'nde Karadeniz ve Akdeniz önemli ekonomik alanlardır. Bu alanlar arasındaki üretim-tüketim ilişkilerinde, doğal bir deniz yolu olan Çanakkale Boğazı coğrafi konumu ile ön plana çıkar. Boğaz bu konumunun yanı sıra Avrupa ve Asya kıyılarındaki ekonomik kaynaklarıyla da Bizans Döneminin üretim-tüketim ve alış-veriş ilşkilerine önemli katkılar sağlar. Çanakkale Boğazına ulaşan vadiler ve çevresindeki alanlarda 2004 yılından itibaren sürdürdüğümüz yüzey araştırmalarında bölgenin Bizans dönemi yerleşimlerine ait önemli ve çok sayıda veri tespit edilmiştir. Bu verilerin bir bölümünü limanlar ve bu alanlarda tespit ettiğimiz seramik buluntular oluşturmuştur. Bildirinin konusunu Marmara Denizi kıyısındaki Üstünlü Limanı ve seramik buluntuları oluşturacaktır. Burası manastır mevkii olarak bilinir. Korunaklı bir doğal limandır. Bölgedeki çalışmalarımız sırasında limana paralel doğu-batı yönünde 70 m uzanan bir duvar tespit edildi. Bu duvarı dikey yönde kestiği anlaşılan duvar parçaları da belgelendi. Alandaki en yoğun buluntu grubunu ise sırsız seramikler oluşturur. Seramikler toprak kesitinde bazen tam olarak korunmuş biçimde de tespit edilebilir. Ancak denizin, kıyıdaki duvarı tahrip etmesi sonucunda seramikler büyük ölçüde kumsala ve denizin içine doğru taşınmıştır. Kıyıya taşınan bu seramikler ise dalgalar tarafından aşındırıldığı için zaman zaman formlarını tespit etmek güçleşir. Belirlenebilen kap türleri arasında pişirme ve servis işlevine sahip mutfak kapları ile altlık ve maltızlar yer alır. Bu çalışmada seramik buluntuların değerlendirilmesi hedeflenmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Antikçağ Ticareti, Bizans Limanları, Bizans Seramiği, Çanakkale Boğazı, Üstünlü Limanı.*

Byzantine Harbours in and around the Hellespont: Üstünlü

Abstract: The Black Sea and the Mediterranean Sea were important economic areas in the Byzantine Period. The Hellespont, a natural maritime line which formed in the north-east – south-west direction, was of profound importance in the production-consumption relationships between these areas. From the historical data, it is understood that the strait preserved this important location throughout the Byzantine

* Prof. Ayşe Ç. TÜRKER, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, History of Art Department, Terzioğlu Campus, Çanakkale/TURKEY. E-mail: ayseturker@gmail.com

Period. According to these data, archaeological surveys were conducted regarding the Byzantine settlements in the Hellespont and on the valleys that reached the Hellespont as well as their patterns. According to the data we obtained in these studies, one of the common characteristics of the Byzantine coastal cities in the Hellespont is their possession of a natural harbor on the coast of the strait. The locations of these harbors are generally the mouths of the valleys generated by the streams which reached the Hellespont. Some of the surveys we conducted in the region were carried out at and around the Üstünlü. The place concerned is known as the monastery locality. It is a protected natural harbor. The densest assemblage in the area comprises unglazed pottery. Sometimes the pottery can also be detected in completely preserved condition at the soil section. However, the pottery was substantially carried towards the sandy beach and into the sea as a result of the destruction of the wall on the coast by the sea. The types of vessels which could be determined include cooking pots, stands and braziers with functions of cooking and serving. In this study, it was aimed to evaluate the pottery.

Keywords: *Antiquity Trade, Byzantine Harbours, Byzantine Ceramics, Hellespont, Üstünlü Harbour.*

Aleksandria Troas'ta Ele Geçen Amphoralar: İlk Değerlendirmeler

Murat FIRAT[*] & Merve YEŞİL[**]

Özet: Diadokhlar'dan Antigonos Monophtalmos tarafından MÖ 310 yılından kısa bir süre sonra Antigoneia adıyla kurulmuş olan Aleksandria Troas antik kenti Çanakkale İli, Ezine İlçesi, Dalyan Köyü'nün hemen güneyinde çevresine hâkim tepelik bir alan üzerinde yer alır. Kentte yürütülen kazı çalışmaları henüz başlangıç seviyesindedir. Buna karşın 2013 yılından itibaren özellikle Hellenistik Stoa alanında yürütülen kazı çalışmaları sırasında son derece önemli arkeolojik verilere ulaşılmıştır. Çalışmalar sırasında ele geçen seramik buluntular arasında önemli bir grup olarak yer alan amphoralar, özellikle Roma Dönemi'nde, söz konusu antik kentin ticari bağ kurmuş olabileceği bölgeleri işaret etmeleri açısından son derece önemlidir. Şu ana kadar irdelenen 200 amphora parçasının, özellikle MS 2. - 4. yüzyıllar aralığına ait olabilecek farklı tipte örnekler olduğu görülmüştür. Bunlar arasında yerel Ege amphoraları, Kapitän II ve LR3 grubu örnekleri nicelik ve niteliksel olarak ön planda yer alır. Bu amphora grupları kentin kronolojisi yanında, coğrafi konumu itibarıyla yoğun bir ticaret ağının önemli merkezlerinden biri olduğu kolayca anlaşılabilen Aleksandria Troas'ın, hangi yerleşimlerle etkileşim halinde olduğunun anlaşılabilmesi noktasında da ilginç ipuçları sunmaktadır. ***Anahtar Kelimeler:*** *Aleksandria Troas, Seramik, Amphora, Ticaret, Roma Dönemi.*

[*] Assoc. Prof. Murat FIRAT, Süleyman Demirel University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, East Campus 32260 Çünür-Isparta/TURKEY. E-mail: murat.frat@gmail.com

[**] PhD Student Merve YEŞİL, Süleyman Demirel University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, East Campus 32260 Çünür-Isparta/TURKEY. E-mail: merve_yesil@hotmail.com.tr

Amphoras found in Alexandria Troas: Initial Evaluation

Abstract: Alexandria Troas built by Antigonos Monophtalmos was founded with the name of Antigoneia shortly after 310 BC. The ancient city is located on a hilly area around the south of Çanakkale, Ezine District, Dalyan Village. Excavations carried out in the city is still at the beginning level. However, during the excavations carried out in the area of Hellenistic Stoa reached extremely important archaeological data since 2013. The amphoras, that are an important group among the ceramic finds recovered during the excavation, are extremely important in terms of indicating the areas where the ancient city could have established commercial ties, especially in the Roman period. It has been observed that the 200 amphoras parts examined so far are different types of samples that may belong to the 2nd to 4th centuries AD. Among these, local Aegean amphoras, Kapitän II and LR3 group samples are quantitatively and qualitatively located on the front. These amphora groups offer interesting clues on the point that the Alexandria Troas, which can be easily understood to be one of the important centers of a dense trade network in terms of geographical location, can be understood as to which settlements they are interacting with, besides the city's chronology.
Keywords: *Alexandria Troas, Ceramic, Amphora, Trade, Roman Period.*

Parion Kuzey Surları Çevresi 2017 Yılı Amphora Buluntuları Üzerine Değerlendirmeler

İsmail AKKAŞ*

Özet: Parion Kuzey Surları çevresinde 2017 yılında yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. Surların çevresinde farklı üretim merkezlerine ait amphora parçaları tespit edilmiştir. Yüzey araştırmasında farklı tipteki ticari amphoralara rastlanılması bölgedeki ticaret trafiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, yüzey gezileri sırasında bulunan amphoraları sınıflandırmak, tarihlendirmek ve kentin ticari ilişkileri üzerine değerlendirmeler yapmaktır. Bu amphoralar, depozit ya da kontekst buluntuları olmadıkları için, benzer örneklerden yola çıkılarak tarihlenmiştir. Kuzey Surları çevresinde saptanan amphoraların ilk kez çalışılması ve Kuzey Surları çevresinin kullanımına dair önerilerin ele alınacak olması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Parion Kuzey Surları çevresinde bulunan amphoralar tipolojik olarak sınıflandırıldığında 6 farklı form tespit edilmiştir. Bu formlar Ege Bölgesi, Doğu Akdeniz ve Marmara Bölgesi üretimi olan amphoralardan oluşmaktadır. Surların çevresinde ele geçen bu gruplar, MÖ 6. yüzyıldan MS 11. yüzyıla kadar kentte ticaretin yapıldığına işaret etmektedir. Ege ve Doğu Akdeniz Bölgesi kökenli amphoraların buluntular arasında yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu yoğunluktan hareketle Parion'un iki bölgede bulunan merkezler ile daha aktif ticari faaliyetler yürütmüş olabileceğine ihtimal verilmektedir. Çalışmamızda antik kentin önemli konumlarından olan kuzey surları çevresinin kullanımına belirli bir seramik grubu üzerinden öneriler getirilmesi hedeflenmektedir.
Anahtar Kelimeler: *Parion, Roma, Ticari Amphora, Troas, Yunan.*

* Res. Asst. İsmail AKKAŞ, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversity, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Karaman/TÜRKEY, E-mail: ismlakkas@hotmail.com

Assessment of the Amphora in 2017 Years in Parion North Walls

Abstract: Surrounding the North Wall of Parion, surface surveys were conducted in 2017. Amphora pieces belonging to different production centers were found around the walls. In the surface survey, the presence of different types of commercial amphoras is important in terms of showing trade trafficking in the region. The purpose of this study is to classify and date the amphoras found during the sightseeing and to evaluate the commercial relations of the city. These Amphoras are dated by similar examples as they have no deposit or context finds. It is important to study the first study of amphoras set around the North Walls and the suggestions for the use of the North Walls periphery. When amphoras around the North Walls of Parion are typologically classified, six different forms have been identified. These forms consist of amphoras, which are the Aegean, Eastern Mediterranean and Marmara regions. These groups, which were found around the walls, indicate that trade was carried out from the 6th century BC to the 11th century AD. Amphoras from the Aegean and Eastern Mediterranean regions appear to be intense between the finds. From this intensity, it is likely that Parion may have been engaged in more active commercial activities with the centers in the two regions. In our work, it is aimed to bring suggestions over a certain ceramic group to the use of the northern walls of the important structures of the ancient city.
Keywords: *Parion, Roman, Commercial Amphora, Troad, Greek.*

KÜÇÜK BULUNTULAR & CAM / METAL / KEMİK OBJELER
SMALL FINDS & GLASS / METAL / BONE OBJECTS

İznik Roma Tiyatrosu Cam Buluntuları

Binnur GÜRLER* & Şerife VATANSEVER**

Özet: İznik Roma Tiyatrosunda 2015 yılı sonrasında Dokuz Eylül Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Aygün EKİN MERİÇ'in bilimsel başkanlığında gerçekleşen kazı çalışmalarında ele geçen cam buluntular sunulacaktır. Tiyatro yapısı içerisinde batı parodos, doğu parados, orkestra, sahne binası ve doğu sütunlu galeri kazılarında ele geçen cam buluntular stratigrafik ve mekânsal olarak değerlendirilmektedir. Tiyatro yapısının bu işlevini yitirmesinden sonraki zaman dilimlerine ait olan cam buluntular tipolojik açıdan bilgi vermektedirler. MS 4.-7. yüzyıllar arasındaki zaman dilimine ait olan kâse, tabak, bardak, sürahi ve şişelere ait parçalar günlük kullanım ve masa kapları açısından kentin cam repertuarı hakkında bilgi verirken, aydınlatma ile ilgili kandil formlarını da zengin çeşitlilik sunmaktadır. Çalışmanın amacı cam buluntular yoluyla kentin kimliğine ve ilişkilerine katkıda bulunmak, yaygın bir kullanım nesnesinin kentte söz konusu zaman dilimindeki özelliklerini izlemek ve çağdaşı buluntularla birlikte değerlendirmek olacaktır.
Anahtar Kelimeler: *İznik, cam, Bizans Dönemi*.

Glass Finds from the Roman Theater in Iznik

Abstract: Within the theater structure, the glass finds recovered in western parodos, eastern parados, orchestra, stage building and eastern colonnade gallery excavations are considered as stratigraphic and spatial. The glass finds belonging to the later time periods after this function of the theater structure has been lost provide information in terms of typology. While the parts belonging to the time period between the 4th and 7th century AD provide information about the glass repertoire of the city in terms of daily use and table vessels, the bowls, plates, glasses, pitchers and bottles of the period also provide a rich variety of oil lamp forms. To contribute to the identity and relations of the city through the glass finds of the purpose of the work will be to follow the characteristics of the common usage over time in the city and evaluate it with contemporary finds.
Keywords: *Iznik, glass, Byzantine period.*

Antandros Geç Roma Dönemi Cam Buluntuları ve Cam Atölyesi (?)

Evren AÇAR*

Özet: Troas Bölgesi'nin önemli kentlerinden biri olan Antandros'ta 2001 yılında başlayan sistemli kazıların yürütüldüğü alanlardan biri de nekropolistir. MÖ Geç 8. yüzyıl ile MÖ 50 – MS 50 yılları arasında kullanılmış olduğunu anlaşılan nekropoliste

* Prof. Binnur GÜRLER, Dokuz Eylül University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Tınaztepe Campus, Buca-İzmir/TURKEY. E-mail: binnur.gurler@deu.edu.tr
** Şerife VATANSEVER, Dokuz Eylül University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Tınaztepe Campus, Buca-İzmir/TURKEY. E-mail: serivsever@hotmail.com
* Res. Asst. Evren AÇAR, Ege University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, 35040 Bornova-İzmir/TURKEY. E-mail: evrenacar@gmail.com

biri Roma diğeri Bizans dönemine ait iki mezar dışında hiçbir gömünün yapılmadığı belirlenmiştir. Ortaya çıkarılan yapı temelleri Geç Roma döneminde alanın yeninden kullanılmaya başlandığını ancak bu sefer yerleşim birimlerine dönüştüğünü ortaya koymuştur. Bu yapılar nekropolisin içinden geçen ve Antandros'u Gargara kentine bağlayan stabilize yolun kuzey ve güneyine konumlandırılmıştır. Yapıların gerek planı ve gerekse de konumu, bu alanın yerleşimden ziyade bir üretim alanına dönüştüğünü göstermektedir. Bu durum aynı zamanda kentin Geç Antik Dönem'in başlarında zenginleşmesiyle Antandros'un kent surları dışına yayıldığını da kanıtlamaktadır. Üretim alanı olduğu düşünülen mimari yapılar dükkân, atölye ve depolama alanlarından oluşmaktadır. Bu atölyelerden biri şarap üretimi, diğeri ise yoğun cam buluntuları nedeniyle cam atölyesi olabileceği düşünülmüştür. Antik dönemde cam üretimi için iki atölye kullanılmaktaydı. Bunlardan birincil atölye olarak isimlendirileninde camın ham maddeleri belirli oranlarda karıştırılarak hamur haline getirilmekteydi. İkincil atölyeler ise ham maddenin yeniden ısıtılarak son şeklini aldığı atölyelerdir. Ancak bu ikincil atölyelerde ergitme potası, cam yapımında kullanılan çeşitli aletler, cüruflaşmış malzeme ve yoğun kül tabakası gibi veriler tespit edilmeden alanın bir atölye olduğunun belirlenmesi oldukça güçtür. Çünkü mimarisi topraktan olan bu ikinci atölyelerin cam hamurunun ergitilecek boyutta küçük yapılması ve kısa süreli kullanım sonunda üst yapılarının yenilenmesi atölye izlerini belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Antandros örneğinde ele geçen cam buluntuların çokluğu ve yoğun yanık tabakası yapının cam atölyesi olabileceğini göstermektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarla Geç Roma Dönemi'nde Anadolu'da bazı merkezde ikincil cam atölyeleri ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma ile bu atölyelere bir yenisi daha eklenecektir. Ayrıca bu çalışmada cam atölyesi ve cam buluntuları incelenerek alanda bulunan camlar ve atölye ilişkisi ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Antandros, atölye, cam, seramik.*

Late Roman Glass Finds and Glass Workshop (?) from Antandros

Abstract: The necropolis of Antandros, a significant settlement of the Troad region, is one of the areas which have been systematically excavated in the ancient city since 2001. The necropolis was in use between the late 8th century BC and 50 BC – 50 AD, and it was determined that one Roman and one Byzantine grave are the only burials made after this date. The discovery of building foundations indicates that the area was reused in the Late Roman period, this time however transforming into settlement units. These structures are situated on the north and south of the stabilized road which runs through the necropolis and connects Antandros to Gargara. Both the plans and the locations of the structures show that this area was transformed to a production area rather than a residential district. This also proves that Antandros flourished in the early Late Antiquity and the city expanded beyond the city walls. The architectural structures of the possible production area consist of shops, workshops and storage areas. One of the workshops was used for wine production; Intense glass finds on a second workshop have brought to mind the possibility of glass production. In antiquity two workshops were used for glass production. The primary workshops were used to mix the raw materials of the glass in certain proportions to produce a dough. The secondary workshops were the workshops were the raw material was re-melted and given its final shape. However, it's quite difficult to determine a secondary workshop without the detection of material such as melting pots, various tools used in glass making, scum material

and dense ash layer in the field. The traces of secondary workshops, made with soil, are hard to detect because of their small sizes for melting the glass dough, and the renovation of their upper constructions after brief periods of use. In the case of Antandros the multitude of glass finds, and the intensive burnt layer indicate the possibility of a glass workshop. In recent years secondary glass workshops of the Roman period have been unearthed in some centers of Anatolia. This study will add another one to these workshops. In addition, the glass workshop and glass finds will by examined to reveal the relationship between the glasses and the workshop found in the field.

Keywords: *Antandros, workshop, glass, ceramic.*

Production Technology of the Clay Funerary Wreaths from the Greek Apoikias at the Black Sea Coast of Modern Bulgaria

Angela PENCHEVA [*] & Petya PENKOVA [**]

Abstract: The following abstract presents the results of an interdisciplinary study of the techniques and metals and alloys used in the production (or manufacture) of clay funerary wreaths from the necropoleis of the Greek Apoikias (Apollonia Pontica, Messambria, Odessos) on the Black Sea coast of modern Bulgaria. The analyzed finds originate from grave complexes dated after the first half of the 4th to the end of the 3rd century BC. The investigation was carried out to discover possible technological groups of finds with a relatively close chronology. For the envisioned historical period it is difficult to trace the origin of the raw materials. That is why an important research goal is to identify the techniques used for manufacturing the metal elements of the wreaths. The studied examples will be compared according to the following criteria:

1. Plant type: olive, laurel, ivy, oak, etc.
2. Presence or absence of elements such as fruits, buds, flowers, leaves, etc.
3. Size: diameter and number of elements indicating the purpose of use in the funerary context.
4. Materials used: metals and alloys.
5. Production techniques: casting, hammering, polishing, cutting, gilding, etc.

Up to now, the clay wreaths from the above-mentioned territory have not been the subject of such an interdisciplinary research, which is why we believe that it will contribute to a better reconstruction of the manufacturing of clay wreaths in the Late Classical and Hellenistic Periods and their function in funerary contexts.

Keywords: *Bulgaria, clay funerary wreaths, Greek Apoikias, Late Classical and Hellenistic Periods, production techniques.*

[*] Dr. Angela PENCHEVA, Balkan Heritage Foundation & Field School, Sofia/BULGARIA. E-mail : angelapbh@gmail.com
[**] Dr. Petya PENKOVA, National Archaeological Institute with Museum – BAS, Sofia/BULGARIA. E-mail : petiapenkova@yahoo.com

Küçükçekmece Göl Havzasi (Bathonea) Kemik Objeleri

Şengül AYDINGÜN* & Ömer KAYA

Abstract: Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) kazıları 2009 yılından itibaren Avcılar İlçesi Firuzköy Yarımadasında sürdürülmektedir. Kazılarda, büyük iki yapı kompleksi, marytirion, sarnıç, antik yollar, liman yapıları gibi kamusal ve dini yapılar ortaya çıkarılmaktadır. Kazılan alandaki yapılar MÖ 4.- MS 13. yüzyıllar arasına tarihlemektedir. Bu bildiride tanıtılacak olan küçük buluntu grubu kazı açmalarının MS 5-7. yüzyıllar arasına tarihlenen tabakalarda ele geçirilen kemik objelerdir. Objeler bazen bir elbise düğmesi bazen de bir bıçak sapı gibi günlük hayatta çok geniş alanlarda kullanılan işlenmiş parçalardan oluşmaktadır. Geç Antik Çağ'a tarihlenen kemik eserler, süs eşyası, giyim kuşam aksesuarı, mutfak gereci, tıp aleti, ilaç kutusu ve oyun taşı gibi gruplanabilmektedir. Eserlerin benzerleri başta Yenikapı kazıları olmak üzere birçok çağdaş dönem kazılarında ele geçtiğinden Bathonea? Kazıları kemik eserlerinin analojik karşılaştırılması yapılabilmiştir. Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea?) kazıları kemik eserleri, benzer üretimlerin dağılım ve yayılımlarına ait yeni bir bölge olarak katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bathonea, Geç Antik Çağ, kemik obje, küçük buluntu, Küçükçekmece.*

Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) Bone Objects

Abstract: Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) excavations are carried out since 2009 on the Firuzköy peninsula of Avcılar district. A number of architectural remains, both secular and religious, such as two building complexes, a martyrion, a church, a cistern, roads from antiquity, harbors were uncovered. They are dated to a period starting from the 4th century BC to 13th century AD. In this report objects made of bone, which came from a stratum dated to 5th to 7th centuries AD will be presented. These artefacts dated to the Late Antiquity were produced for everyday use, such as buttons of apparels, handles of knifes, ornamental pieces, kitchen utensils, drug boxes, game stones etc.. Because similar findings were recovered from contemporary excavations, such as those carried out in Yenikapı, it was possible to make analogical comparisons of Bathonea's findings. Küçükçekmece Lake's Basin (Bathonea) excavations' bone objects add additional information about the spread of these types of goods during the above mentioned time period.

Keywords : *Bathonea, Late Antique Period, small finds, bone objects, Küçükçekmece.*

* Assoc. Prof. Şengül AYDINGÜN, Kocaeli University, Faculty of Science and Letters, Department of Prehistoric Archaeology, Kocaeli/TURKEY. E-mail : sengulaydingun@kou.edu.tr

The Gala Dagger with Dated Inscription from the Princely Sarmatian Burial Near Kosika in the Lower Volga Area

Alexey BELOUSOV [*] & Mikhail TREISTER[**]

Abstract: The paper is devoted to the cross-guard of the fragmentary dagger found in 1984 in the princely nomad burial near Kosika in the Lower Volga area, belonging to the type of gala daggers which were wide spread in Eurasia in the 1st century BC – 1st century AD and became one of the insignia of power as testified by the finds in the princely nomadic burials and their depictions on the royal figures on the stelae from Commagene. The dated (year 238) dotted inscription revealed on the gold overlay of the cross-guard by one of the authors in 2015 and completely cleaned from the iron oxides in 2017 contains an indication of the craftsmen and the weight of gold, confirmed by the eclogist, which means estimated on the highest state level. The inscription allows to suggest with high degree of probability that the dagger may have been manufactured either as a tax payment of the corporation to the state or rather by the decree of the royal person as a gift to an equal person. Moreover, the analysis of the inscription suggests that the object could have made in Asia Minor, perhaps in Commagene, in 74 BC (that means the date belongs to the Seleucid era), rather than in 59 BC, because the existence of the eclogists in the Pontic Kingdom has not been confirmed by any documents. This dating corresponds well to the archaeological dating of the burial in Kosika to the early third quarter of the 1st century BC and the already published hypothesis, that the deceased could have been a participant of the Asia Minor campaign of the Bosporan King Pharnakes in 49–47 BC.
Keywords: *Kosika, Gala Dagger, Sarmatian Burial, inscription, insignia of power.*

Parion Altın Eserleri

Ersin ÇELİKBAŞ[*]

Özet: Aisepos Irmağı'nın çıktığı yerden, İda Dağı (Kazdağı)'nın güneyinde yer alan Adramytteion (Edremit) Körfezi'ne kadar uzanan hattın batısındaki Antik Troas Bölgesi sınırları içinde yer alan Parion antik kenti, Çanakkale Boğazı'nın Marmara Denizi (Propontis)'yle birleştiği bölgede yer almaktadır. Günümüzde ise antik kent, Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer Köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. Çalışmanın konusunu oluşturan altın eserler 2005 yılından beri kazı çalışmaları gerçekleştirilen Parion Güney Nekropolü'nde ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan altın eserler içerisinde sikke-aplik, diademler, kolyeler, küpeler, yüzükler ve iğneler mevcuttur. Zengin buluntu kontekstlerine sahip olan Güney Nekropolü'nde ortaya çıkarılan altın eserlerin tamamına yakını MÖ 4. yüzyıla ait olan taş sandık mezarlar ile lahitlerin içerisinde ele geçmiştir. Geç Klasik- Erken Hellenistik döneme ait mezarlarda altın

[*] Dr. Alexey BELOUSOV, Moscow State University, Faculty of History, Moskow/RUSSIA. E-mail : abelv@yandex.ru
[**] Assos. Prof. Mikhail TREISTER, German Archaeological Institute, Zentrale Berlin Department, Berlin/GERMANY. E-mail : mikhailtreister@yahoo.de
[*] Asst. Prof. Ersin ÇELIKBAŞ, Karabük University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Karabük/TURKEY. E-mail : ersincelikbas@gmail.com

eserlerin ortaya çıkarılmış olması Parion antik kentinin bu dönem içerisinde refah durumunu göstermesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca altın eserlere Güney Nekropol alanı kazılarında sıklıkla karşılaşılması Parion'da bir altın işliği olup olmadığı sorusunu akla getirmektedir. Antik dönemin en önemli altın eser üretim merkezlerinden bir tanesi olan Lampsakos'un Parion'un komşu kenti olması Parion'da üretim konusunda iki olasılığı ortaya çıkarmaktadır. Bunlardan ilki Parion'un Lampsakos'a komşu olması nedeniyle altın eserleri hemen yakınında bulunan kentten ithal etme olasılığıdır. Diğer olasılık ise antik dönemde varlığı bilinen gezici atölyelerin Parion'a sıklıkla gelmiş olma olasılığıdır. Parion'un antik dönemde önemli bir liman kenti oluşu Parion'un önemli bir deniz ticareti noktası olmasını sağlamış olmalıdır. Bundan dolayı Parion'da ihraç amaçlı bir üretim söz konusu olabilir. Bu çalışmada Parion Güney Nekropolü'nde ortaya çıkarılan altın eserlerin benzer örnekler ışığında analojileri yapılıp katalog haline getirilecektir. Ayrıca Parion'da antik dönemde bir üretim olup olmadığı sorusuna yanıt aranacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Altın eserler, Lampsakos, Parion, takılar, takı işliği.*

Golden Artifacts from Parion

Abstract: Parion which is in the borders of Antique Troad Region in the west of the line stretching to Adramytteion (Edremit) Bay in the south of Mount İda (Kazdağı) where River Aisepos spring from is located in the region where Dardanelles Strait and Marmara Sea (Propontis) meet. Today, the antique city is located in the borders of Çanakkale province, Biga town, Kemer village. The golden artifacts which generate the topic of this study have been unearthed in Parion South Necropolis since 2005 excavations. There are coin-appliques, diadems, necklaces, rings and needles among the unearthed golden artifacts. Almost all golden artifacts unearthed in South Necropolis which is rich in the context of findings, were obtained in the rock cist tombs and sarcophaguses belonging to 4th century BC. The discovery of the golden artifacts in graves belonging to Classical-Early Hellenistic Period is of great importance because it shows the welfare of the Parion antique city in this period. Furthermore, the finding of golden artifacts frequently in South Necropolis excavations makes us think that whether there was golden craftsmanship in Parion. Since the city Lampsakos which was one of the most prominent golden artifacts centers as well as being a neighboring city of Parion reveal two possibilities. First, Parion might have imported golden artifacts from Lampsakos because they were very close neighbors. Second, the mobile workshops whose existence is clear in antique period might have visited Parion frequently. Because of being an important coastal town in antique period, Parion must have played a significant role in sea trade. Therefore, production for exporting is possible in Parion. In this study, the golden artifacts unearthed in Parion South Necropolis are going to be made analogies and catalogues with the help of their equivalents. Furthermore, the question whether there was production in Parion in antique period will be searched for an answer.
Keywords: *gold findings, Lampsakos, Parion, jewellery, jewellery workshop.*

Between Dabene and Ada Tepe: Bronze Age Gold Jewellery from Izvorovo – Southeastern Thrace

Borislav BORISLAVOV [*]

Abstract: During the last fifteen years three very important discoveries related to the Bronze Age of the Balkans and Northwestern Asia Minor have been made on the territory of Southern Bulgaria. Since 2004 an archaeological site extremely rich in gold jewellery, near the village of Dabene, Karlovo (EBA II - EBA III) has been explored. Between 2008 and 2015, the oldest gold mine dated to the LBA, was studied near Krumovgrad in the Eastern Rhodopes. A settlement and a tumular necropolis near the village of Izvorovo, Harmanli district, have been excavated since 2008. They are placed chronologically between the two above mentioned sites. More than 400 artifacts from gold, electron, silver and bronze were found during the excavations until now. The group of precious objects naturally raises the questions of their origin, production, technology, influences and contacts. The solid stone building constructions and the tools for jewellery processing, which were found during the excavations of the settlement, the lack of precise parallels for some of the most representative finds, the data for high standard of living are part of the evidences for the existing of local production centre. The strong tradition lasting more than a millennium is a prove of the role of Southern Thrace not only as an important centre for the extraction of raw materials (gold, silver, copper and lead) but also as a centre with its own characteristics and style in the manufacturing of metal products during the Bronze Age.
Keywords: *Ada Tepe, Bronze Age, Dabene, jewellery, tradition.*

Daskyleion ve Çevresinde Silah Çeşitliliği

Özgün KASAR [*]

Özet: Daskyleion; Balıkesir İli, Bandırma İlçesi, Ergili Köyü'nün 2 km batısında ve Manyas Gölü'nün güney doğusunda yer almaktadır. Kent, Hellespontine Phrygia Bölgesi başta olmak üzere Mysia, Bithynia, Paphlagonia, Phrygia ve Lydia Bölgeleri ulaşım ağı içerisinde hem stratejik hem de dinsel ve politik açılardan kilit noktadadır. Ayrıca kent, Anadolu kültür tarihi için çok önemli olan Mys, Phryg, Lydia, Pers ve Yunan kültürlerine ev sahipliği yapması açısından da önemlidir. 30-35 yılı kapsayan uzunca bir sürede Daskyleion'da gerçekleştirilen arkeolojik kazı çalışmalarında yerleşmenin farklı mekânlarından çok sayıda madeni buluntu ele geçmiştir. Bu buluntular arasında sayıca en yoğun grubu silahlar oluşturmaktadır. Silahlar, başta yerleşmenin yukarı şehrinde olmak üzere, aşağı şehirde ve tümülüs mezarlarda ele geçmiştir. Yerleşmenin İlk Çağ'daki jeopolitik konumu ve siyasi geçmişi dikkate alındığında, kentte savunma ve saldırı amaçlı silahların günümüze kadar yapılan kazılarda çok sayıda ele geçmesi olağandır. Öte yandan yerleşmenin bir paradeisosa

[*] Dr. Borislav BORISLAVOV, Bulgarian Academy of Sciences, Institute of Archaeology and Museum, Department of Thracian Archaeology, Sofia/BULGARIA. E-mail : b_borislavov@hotmail.com
[*] Özgün KASAR (Phd. Candidate), Muğla Sıtkı Koçman University, Directorate of Archeology and Archaeometry Research and Application Center, Muğla/TURKEY. E-mail: ozgunkasar@mu.edu.tr

sahip olması geçmişteki avlanma faaliyetlerinde ok ucu benzeri silahların kullanılmasını gerektirmiştir. Bu bağlamda çalışmada, yerleşmede ele geçen silahların tanımlanması, tipolojilerinin oluşturulması, tarihlendirilmeleri ayrıca zaman ve mekân açısından değerlendirilmeleri hedeflenmektedir.
Anahtar Kelimeler: *Daskyleion, ok ucu, tümülüs, tunç, silah.*

Weapon Diversity at and Around Dascyleum

Abstract: Dascyleum is located in Balıkesir Province of Turkey, 2 kilometers west from Ergili Village in the District of Bandırma and south of Lake Manyas. The settlement, a strategic, religious and political key point, is situated within the access network formed predominantly by Hellespontine Phrygia and also by Mysia, Bithynia, Paphlagonia, Phrygia and Lydia. In addition, Dascyleum is significant due to its position as being host to Mysian, Phrygian, Lydian, Persian and Greek cultures; the pivotal cultures of Anatolian history. Numerous metallic finds of approximate 1000 pieces, including weapons, weights, architectural fittings, furniture fittings, locks and keys, jewelry and ornaments, religious objects etc., have been uncovered from different areas in the settlement. Among these finds, weapons exceed others in number. These weapons were found mainly in the Acropolis and also in Polis and in Tumuli. While the geopolitical position and political history of the ancient city are taken into account, it is natural to find many defense and assault weapons in the region. Besides, the fact that the region has a paradeisos has made it necessary to use arrow head and similar weapons while hunting. In this regard, it is aimed to define the weapons, to create their typologies and to backdate them. It is also aimed to evaluate these weapons with regard to time and space.
Keywords: *Dascyleum, arrowhead, tumulus, bronze, weapon.*

Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea?) Kazılarında Ortaya Çıkarılan Metal Buluntular

Ayberk ENEZ [*]

Özet: İstanbul şehir merkezinin 20 km batısında, Avcılar ilçesinin Firüzköy kıyıları ve Küçükçekmece Gölü'nün kuzeybatısında yer alan yarımada üzerinde, 2009 yılından itibaren devam eden arkeolojik çalışmalarda Doğu Roma İmparatorluk Dönemi'nin farklı evrelerine tarihlendirilen yapı grupları ortaya çıkarılmıştır. Bunlar, eldeki verilere göre dini amaçlı olduğu düşünülen iki apsisli yapı, martyrion, anıtsal boyutlarda bir sarnıç, atık ve temiz su kanal sistemleri, liman yapıları, yollar ve birçok antik dönem mezarıdır. Deprem ve yangın gibi sebepler ile tahrip olan yapılar, tekrar kullanımdan dolayı farklı yapı katlarına sahiptir ve kontekstlerinde çok sayıda küçük buluntu tespit edilmiştir. Bu küçük buluntuların önemli bir bölümünü metal grubu oluşturmaktadır. Takılar, kayış aksamları, üretim gereçleri, kesiciler, sembolik eşyalar ve ticaret ile ilgili olan metal buluntular, mekânların işlevlerinin belirlenmesi ve gerekli

[*] Ayberk ENEZ (M.A. Candidate), Trakya University, Institute of Social Sciences, Archaeology, Edirne/TURKEY. E-mail: ayberkenez@gmail.com

tarihlendirilmenin yapılabilmesini sağlamanın yanı sıra dönemin üretim teknolojileri, sanat anlayışı ve günlük hayat hakkında bilgi sağlamaktadır. Bu sunumda, metal buluntular hakkında bilgi verilmesi ile birlikte, ilgili dönem ve Propontis bölgesi içerisinde yer alan diğer merkezler olan ilişkisi de vurgulanmaya çalışılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Bathoneia, Doğu Roma İmparatorluğu, Konstantinopolis, küçük buluntu, metal eserler.*

Metal Finds from the Küçükçekmece Lake Basin (Bathonea?) Excavations

Abstract: Structural groups dating to the different phases of the Eastern Roman Empire Period were unearthed in archaeological studies on Firüzköy Peninsula since 2009. These are two apse structures (which are religious), martyrion, monumental cistern, waste and clean water canal systems, port structures, roads and many antique graves. Structures destroyed by earthquakes and fires, etc., have different levels of structure due to reuse and many small finds were found in their contexts. A significant proportion of these small finds are made of metal. Metal finds related to jewelery, belt accessories, production tools, cutters, symbolic items and commerce provide information on the production technology, artistic understanding and daily life of the period. As well as to allow the functioning of the spaces to be determined and dating. This presentation, include information on metal finds and also the relationship between the period and other centers in the Propontis region will be emphasized.
Keywords: *Bathoneia, Eastern Roman Empire, Constantinople, small finds, metal works.*

Blechkanne. Copper Hammered Pitchers of the First Centuries AD from the Pontic Area and Sarmatia

Mikhail TREISTER *

Abstarct: Discussed are the finds of jugs of the Straldzha type in the Pontic region, which were assumed by B.A. Raev to be manufactured in the workshops of Thrace. An analysis of the chronology of the vessels shows that in Sarmatia, with rare exception, predominate finds in the funeral contexts of the late 1st and the first half of the 2nd century AD., while in the Bosporus and partly in the South-Western Crimea, the finds of such pitchers predominate in the complexes and layers of the mid-3rd – early 4th century AD. Taking into account the recent finds in the territory of the Western and North-Western Pontic area, in the Crimea, as well as in the burials of the nomads of Asian Sarmatia and the mapping of finds, it becomes evident that the center of the conglomeration of finds in the Northern Black Sea Coast is located in the Bosporan Kingdom with the "splashes" on adjacent territories: to the west – to the region of the South-Western Crimea and to the north-east – to the nomads of the Lower Don region. The doubts expressed by J. Kunow and D.B. Shelov that pitchers of the Straldzha type were manufactured only in Thrace become especially relevant now. To consider, as before, that all these pitchers, which were simple, easy in production and

* Assoc. Prof. Mikhail TREISTER, German Archaeological Institute, Zentrale Berlin Department, Berlin/GERMANY. E-mail : mikhailtreister@yahoo.de

used most probably to boil water, found in the Northern Black Sea area (where the number of finds exceeds the Thracian ones by a factor of two) were made in Thrace, contradicts logic. I am certainly not going to postulate that the finds from Thrace were made in the Bosporan Kingdom, they could have been made in the local workshops or in Pannonia.
Keywords: *Bleckhanne, copper hammering, pitcher, Pontus, Sarmatia.*

Fifth Century BC Craftsmen's Deposit from the Pit Sanctuary at Malko Tranovo Village in the Middle Hebros Valley

Milena TONKOVA [*]

Abstract: The aim of the study is to discuss one of the more important finds coming from the Thracian pit sanctuary at the village of Malko Tranovo, Chirpan municipality. A deposit of 113 pieces – adornments, craftsmen's tools, raw materials and scrap of imported bronze vessels as well as finished articles and raw materials of bone were found in a 5th century pit. Several issues are treated in the study of this deposit: about its date; about its character – a presumable ex-voto of a craftsman, most likely an itinerant one; about its origin – some of the finds are undoubtedly Greek, but others are local production; about the social status of the craftsman, etc. The deposit from Malko Tranovo provides also information about the trade with products of bronze in the Aegean area as well as the presence of itinerant Greek traders in Thrace during the 5th century BC. A particular focus is the considering of this find on the background of other similar deposits of pieces of jewellery and craftsman's tools of the sixth and 5th centuries BC coming from Thrace and beyond and found in a ritual context.
Keywords: *adornments, craftsman, jewellery, Malko Tranovo, pit sanctuary.*

Two New Lead Seals from Chios: Contribution to the Knowledge of the Early Byzantine Provincial Administration (6th-9/10th centuries)

Ioanna N. KOUKOUNI [*]

Abstract: This paper begins with the flip side: rather than data from systematic excavation it presents evidence coming from chance finds. Three objects from a private collection, a token and two lead seals of Byzantine secular officials aim to shed further light to our poor knowledge of the Early Byzantine Chios and its role in the imperial provincial administration: the first is a seal of a certain George, archon of Chios, the second belongs to a certain Nonnos. The former is of particular importance for it makes one more piece of the puzzle regarding the rather enigmatic position of Chios in the Byzantine thematic circumscriptions. Summarizing the main points of the historical record and the scholarly literature, in the early 7th century Chios is shown to be under the jurisdiction of the komes of Abydos, a city at the entrance of the Hellespont; both places belong to the same

[*] Assoc. Prof. Milena TONKOVA, Bulgarian Academy of Sciences, Institute of Archaeology and Museum, Department of Thracian Archaeology, Sofia/BULGARIA. E-mail : milenatonkova@hotmail.com
[*] Dr. Ioanna N. KOUKOUNI, Independent Researcher. E-mail : inkoukounis@yahoo.com

circumscription, whose ninth-century appellation is "theme of Aegean Sea". The district of this maritime theme covered the northern Aegean, and, according to the testimony of Constantine Porphyrogennitus, encompassed "the Cyclades and among the Sporades the isles of Mitylene, Chios and Lemnos, the entire Troad from cape Lekton to the Propontis, Cyzicus and Parion, the Hellespont, River Ryndakos, Daskyleion and the Kyanos Gulf". In the early 11th century the island became a separate theme ruled by its own political and military governor, whose title was general of Chios. The presence of an "archon (magistrate) of Chios" appears only in the sigillographic record and chronologically is placed between the ninth and tenth centuries, thus causing a still unresolved scholarly puzzle in reference to the precise administrative position of Chios. An important detail of the two seals is their provenance: they were found on the island. This paper-proposal seeks to discuss this new evidence integrating it within its wider context of the Propontis and its environs.
Keywords: *Archon, Chios, Early Byzantine, lead seals, provincial administration.*

ΠΑΝΤΟΤΕ ΚΑΛΗ ΕΣΤΙΝ: Inscribed Steelyard Counterweight from Late Antique Parthicopolis

Emil NANKOV [*]

Abstract: This paper presents a unique inscribed steelyard counterweight from Parthicopolis (present-day Sandanski) in southwestern Bulgaria. Although the find was excavated in 1967 on the premises of an Early Christian basilica and an adjoining complex frequently identified as a bishop's residence, it had since remained unpublished. The object is a spherical counterweight, made of lead, coated in two bronze hemispherical cups of which some fragments are still attached. Its weight of 2254 g or ca. 7 Roman librae of 2292 g indicates that the steelyard for which it was intended could measure loads up to at least 23 kg or 70 Roman librae. What makes this small find quite exceptional, however, are the discernible traces of two short Greek inscriptions punched upon the bronze sheathing. The first inscription reads: +ΠΑΝ v ΤΟΤΕ ΚΑ, which was superseded by a second: +ΠΑΝΤΟΤΕ ΚΑΛΗ ΕΣΤΙΝ, positioned rather awkwardly immediately above it. Although the phrase is short and clear, its meaning and significance in the context of a weighing implement remain shrouded in mystery. Perhaps it can be interpreted as an invocation that the counterweight would be good enough for the purpose intended, i.e. its weight was certified to be accurate. Usually, Late Antique steelyards receive punched inscriptions on the scale beams, always preceded by a cross, signifying exclusively personal ownership of clergy officials, as illustrated by several examples from Turkey, Greece, Slovenia, Serbia, Romania and Bulgaria. On account of the counterweight morphology, as well as the paleography of the inscriptions, the inscribed steelyard counterweight from Parthicopolis should be dated to the 6th century AD, but not later than 578 AD, when the whole complex was burned down during the Slavic invasions in the Middle Strymon valley.
Keywords: *Clergy, Early Byzantine, inscription, Parthicopolis, steelyard weight.*

[*] Dr. Emil NANKOV, American Research Center in Sofia, Sofia/BULGARIA. E-mail : ehn2@cornell.edu

İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki Bir Grup Bolu- Göynük/Yenişehir-Bilecik Buluntusu

Gülbahar BARAN ÇELİK *

Özet: Bildirinin konusunu oluşturan buluntu grubu içinde iki bronz situla, bir bronz patera sapı, bir bronz aplik, bir bronz askos, bir bronz büyük kap, bir gümüş küçük testi, bir gümüş süzgeç, bir gümüş kyliks, bir bronz insan formlu üç ayak (Tymiaterion?) ve bir aplik yer almaktadır. Eserler, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Maden ve Hulliyat Eserleri Koleksiyonu'na 1415 (M)-1426 (M) envanter numaraları ile kayıtlı olup kayıtlarda, Müzeye 1900 yılında Bolu Göynük İlçesi Kisra Köyü'nden getirildiği belirtilmektedir. Buluntu grubu satın alma yolu ile Müze koleksiyonlarına kazandırılmıştır. İçeriğinde yer alan symposion eşyaları ve tümünün aynı döneme ait oluşu göz önünde bulundurularak buluntu grubunun bir tümülüse ait olduğu düşünülmüş ve 1998 yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri "İstanbul'un Çevre Kültürleri Thrakia-Bithynia Bizans" adlı sergi salonu, Bithynia bölümünde "Bolu-Göynük Buluntuları" adı altında ziyarete sunulmuştur. İçeriğinde yer alan bir adet situla dışında, eserler bilim dünyası ile yayın yoluyla henüz paylaşılmamıştır. Buluntular, genel olarak Türkiye ve Bulgaristan Trakyası, Bithynia ile Makedonya bölgesi mezar hediyeleri ile benzerlikler göstermektedir ve MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir. Bu bildiride yer alan buluntu grubunun, Bithynia tarihi ve bölgenin kültürler arası ilişkilerinin anlaşılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Metal buluntu grubu, metal kaplar, metal aletler, symposion eşyaları, tümülüs.*

A Group of Finds in Istanbul Archaeological Museums from Bolu-Göynük/Bilecik Yenipazar

Abstract: There are two bronze situlae, one bronze patera handle, one bronze askos, one bronze aplique, one bronze tymiaterion (?), one bronze big cup, one bronze vase, one silver strainer, one silver kylix are included to the group of finds from Bolu-Göynük/ Bilecik Yenipazar which is actually subject of this paper. The group was brought to the Istanbul Archaeological Museums in 1900 from the city of Bolu, Göynük, Kisra village and was included by purchasing to the Metals Objects Collection of the Museum. These objects were registered to the collection with 1415-1426 inventory numbers. They are symposion objects and all of these objects dated to the same period. It thought that these might be from a tumulus and then they were put together and displayed in the exhibiton which was named "The Neighbourhood of Istanbul: Thrakia, Bithynia, Byzantine" in 1998. These objects have not been published yet but only a situlae. The finds from Bolu Göynük, mostly resemble grave gifts from the regions of Turkey, Bulgarian Thrakia, Bythinia and Macedonia and these are dated to second half of the 4th century BC. This paper will attempt to contribute to history of Bythinia and its connections with other cultures by means of this group of objects.

Keywords: *Metal find assemblage, metal vessels, metal utensils, symposion set, tumulus.*

* Gülbahar BARAN ÇELIK, İstanbul Archaeology Museums, İstanbul/TURKEY. E-mail: gulbaharbaran43@gmail.com

HEYKELTRAŞLIK / KOROPLASTİK
SCULPTURE / COROPLASTICS

The Monumental Policy of Artabazus in the Hellespontic Area

Antonio CORSO*

Abstract: Artabazus was the satrap of the Hellespontic Phrygia from 362 BC until the invasion of Alexander the Great. In 352 BC he took part of the revolt of western satraps against the Great King of Persia and constituted his satrapy as an independent state util 345 BC, when he joined the Persian Empire again. His palace at Dascylium is described by Xenophon: there were paradises provided with a great lush. For several years he defended his satrapy hiring an army of mercenaries headed by the Athenian general Chares. This fact may have allowed this satrap to reach deals with important sculptors based in Athens. In fact, he seems to have promoted the cultural identity of his satrapy basing it on the glory of Troy. It is a matter of fact that at least three famous southern Greek sculptors made statues set up in important centers of this satrapy. One of these sculptors is Skopas who carved the statue of Apollo Smintheus for the sanctuary of this god at Chryse in Troad (Strabo 13. 1. 48. 604 and Eustathius, ad Homeri Iliadem 1. 39). This *agalma* may have been represented on local coins and a large fragment of the right leg of the god may survive. Apollo with this epiklesis was the god who in the first rhapsody of the Iliad sent a plague to the Greek army settled near Troy (Homer, *Iliad* 1. 1-317). This observation betrays the patronage of a ruler who was on the side of the Trojans and wanted to establish his own state on the Trojan memory. Moreover Praxiteles' bronze statue of Apollo Sauroktonos may perhaps have been set up at Apollonia *ad Rhyndacum* because it appears on local coins sometimes within a temple for a long period. Moreover two statues were set up in Parion. One of them was the marble statue of Eros by Praxiteles, which is known thanks to Pliny 36. 22. The mythical *aition* of this cult would lay on the legend that Paris – the *gynaikomanes* mad for women hero - spent his childhood at Parion, where he was honored with a statue and the tomb in the *agora* and to whom sacrifices and festivities were performed. Thus even this statue gave emphasis to the Trojan heritage. This Eros, with his velvety skin and S – shaped style expressed the value of the Ionian soft life style opposed to the virile ideal of the Doric world. The second important late classical statue set up at Parion represented Paris, as we know from Athenagoras, *Legatio pro Christianis* 26. 3. It was bronze and set up in the *agora* near the supposed tomb of this Trojan hero. Since statues of Paris are very rare, it is likely that this bronze statue coincides with the bronze Paris by Euphranor lauded by Pliny 34. 77. Pliny specified that Paris was represented, inter alia, also as the slayer of Achilles, which reveals anti-Greek feelings. For this reason even this statue may have been an episode of satrapic patronage. In conclusion, the presence of masterpieces by the most renowned southern Greek masters in the Hellespontic area during the late classical times may is analogous to the display of statues by important sculptors in Caria in the same period. In both cases, the satraps may have hired Greek masters in order to exalt the cultural identity of their regions.

Keywords: *Ancient Sculpture, Artabazus, Monumental Policy, Hellespontic Area, Troad.*

* Antonio CORSO, Athens/GREECE. E-mail : antoniocorso@hotmail.com

Claudiopolis (Bolu) Antik Kenti'nden Bir Lahit

S. Sezin SEZER*

Özet: Bu çalışmada, antik dönemde Bithynia Bölgesi'nde yer alan Claudiopolis (Bolu) antik kentinde Müze yetkililerince yapılan bir kurtarma kazısında bulunan ve bugün Bolu Müzesi'nde sergilenen bir lahitin ikonografik ve stilistik analizi yapılmıştır. Lahitin bulunduğu bölgenin kentin batı nekropolü olduğu düşünülmektedir. Burada yapılan kurtarma kazısı sonucunda bulunan dört adet lahitten üç tanesi tamamen bezemesizdir. Çalışmamıza konu olan bir tanesinin ise teknesi bezemesiz iken yalnızca kapağında figürlere yer verilmiştir. Lahitin kapağında Antik Dönem'de ölü kültünde sık işlenen motifler yer almaktadır. Bölgenin diğer kentlerinde de oldukça sık rastlanılan teknesi bezemesiz olan lahitlerin tercih sebebi irdelenecek ve bu lahitten yola çıkılarak kentte bu tür lahitleri üreten yerel bir atölye olup olmadığı araştırılacaktır. Ayrıca kapakta yer alan dekorasyonun stil ve üslup özelliklerinden yola çıkılarak lahitin tarihlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler : *Claudiopolis, kült, lahit, ikonografi, yerel atölye.*

A Sarcophagus from Ancient Claudiopolis (Bolu)

Abstract: This study involves the iconographic and stylistic analysis of a sarcophagus currently displayed at Bolu Museum as found in a rescue excavation conducted by the Museum authorities at Ancient Claudiopolis (Bolu) located in the Bithynia Region during the Ancient Period. It is considered that the region where the sarcophagus has been found is the western necropolis of the city. Three out of four sarcophagi found during the rescue excavation conducted in this area are completely devoid of decorations whereas the one handled in our study has no decorations on the box while the lid bears figures which consist of patterns that were commonly used in the Ancient Period cult of death. This study will analyze the reasons for preferring such sarcophagi with undecorated boxes frequently observed in the other cities of the region and investigate on the basis of this particular sarcophagus as to whether there was a local workshop in the city producing such sarcophagi. Further, this study will involve the dating work for this sarcophagus based on the style characteristics of the decoration on the lid.

Keywords: *Claudiopolis, cult, sarcophagus, iconography, local workshop.*

İznik Roma Tiyatrosu Taş Eserleri Üzerine Bazı Gözlemler

Nihal KARDORUK*

Özet: İznik, antik ismi ile Nicaea (Nikaia), antik dönemde ve sonrasında çevresinde gelişen tüm uygarlıklara başkentlik etmiş önemli bir merkezdir. Denizden uzak geniş bir göl kenarında verimli bir ovada kurulması ve iklimi-coğrafi özellikleri ile ön plana

* Asst. Pof. S. Sezin SEZER, Kafkas University, Faculty of Science and Letters, Department of Classical Archaeology, Kars/TURKEY. E-mail : sezinsezer1@hotmail.com

* Nihal KARDORUK (Phd. Student), Dokuz Eylül University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Buca-İzmir /TURKEY. E-mail: nihal.kardoruk@gmail.com

çıkan kent, zamanla tanık olduğu dönemlerin sosyal, politik ve ekonomik merkezi haline gelmiştir. Bithynia Krallığından itibaren sırasıyla Roma, Bizans, Laskarisler Dönemi, Anadolu Selçukluları ve Erken Osmanlı Dönemi'nde önemli bir merkez olarak varlığını sürdürmüştür. Roma Dönemi kalıntılarının çoğu modern yerleşim altında kalan kentte bu döneme tanıklık eden en önemli mimari yapı Roma tiyatrosudur. 17. yüzyıldan itibaren gezginlerin uğrak yerlerinden biri olan tiyatroyu "W. Sahm" saray kalıntısına, "Domenico Sestini", su deposuna, "Papadopulos", hapishaneye benzetmiştir. Farklı görüşlerin bulunduğu bu yapı kalıntısının tiyatroya ait olduğu ilk kez 1743 yılında "R. Pococke" tarafından belirlenmiş ve krokisi çizilmiştir. "Texier" tiyatronun kent içindeki yerini plan üzerinde belirtmiş ve 1943 yılında "A. M. Schhneider" toprak altındaki kalıntıları inceleyerek kroki ve resimleri ile birlikte yayımlamıştır. Anadolu sınırları içerisinde düz bir alanda tonozlu galeriler ile oturma sırası elde edilen iki örnekten birini teşkil eden yapı, antik yazar Genç Plinius tarafından yapım tarihi ve mimari özelliklerinin verilmesi ve alt caveayı taşıyan trapezoidal tonozların kullanımda olması gibi özelliklerle diğer örneğinden ayrılır. Doğal afetler ve kentin cazibe merkezi olmasının getirdiği savaşlar sebebiyle zarar gören tiyatro, kent içerisinde daha sonraki dönemlerde yapılan yapılar için hammadde kaynağı olarak da kullanılmasıyla birlikte zarar payını katlamıştır. Bu yüzden, başta sahne binası olmak üzere, oturma basamakları, orkhestra zemini, dış duvarları, kemer ve tonozları onarılamayacak derecede tahrip olmuştur. Özellikle Arap akınları ile birlikte acil savunma ihtiyacı dolayısıyla, tiyatro malzemesinin büyük bir bölümü surlar üzerinde devşirme olarak kullanılmıştır. 1986 yılından günümüze kadar belirli periyotlarla devam eden kazılarda çini sanatının vermiş olduğu ünle birlikte seramik çalışmaları önem kazanmış ve mimari çalışmalar geri planda kalmıştır. Yapının büyük zarar görmesi ve eserlerin çoğunun devşirme malzeme olarak kullanılması bu çalışma sürecini daha da zorlaştırmıştır. Bu bildirideki amacımız, kazıların ilk başladığı dönemden yeni dönem kazılarına kadar olan periyotta ele geçen mimari eserler ve bunların ait oldukları bölümler hakkındaki genel izlenimlerimizi aktarmaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bezeme, mimari, plastik, taş eser, Roma, tiyatro.*

Some Observations about the Stone Artifacts of İznik Roman Theater

Abstract: Iznik, ancient name is Nicaea (Nikaia), was an important center that became capital of developing civilization around it in ancient times and after. The city was to be at the forefront owing to established in fertile plain which is away from the sea and having sufficent climate-geography. Due to that, the city became social, political, economical center in time. After kingdom of Bithynia, the city was significant center during Roman, Byzantine, Laskaris, Anatolian Seljuk and early Ottoman periods. The majority of the Roman ruins are under the modern settlement and the most important structure being witness in that time is Roman Theater. Theater which is visited by travelers during 17th century and after was likened palace by "W. Sahm", water house by "Domenico Sestini", prison by "Papadopulos". For the first time, the ruins was likened theater and drawn sketch by "R. Pococke" in 1973. After that, Texier placed on theater in the city plan. "A. M. Schhneider" invastigated ruins being under earth and published it with the sketch and photos. Theater has bench made with the help of the vault gallery in the flat area is the one of the example in Anatolia. Ancient writer Plinius informed us about the year of build and its features of architecture. This condition and

trapezoidal vaults which carry lower cavea in use is separated this theater from other examples. Theater was damaged by natural disasters and battles experienced with the reason of the attraction center and it was kept on damaging by using its materials for other structures in time. Thus, first scene, bench, the floor of the orchestra, exterior walls, arches and vaults were damaged in bad. Especially, theater materials were used fortifications walls because of the emergency to protect the city during arabic invasion. Because of the fame of tile art, ceramic investigations have importance during excavations which keep on from 1986 to now. As a consequence of this, architectural investigations play second fiddle. In this paper, our purpose is to transfer our impression about architectural elements which are found during excavations and their function.
Keywords: *Ornamentation, architecture, plastic, stone artifact, Rome, theater.*

Venedik Arması ve Gelibolu Tarihindeki Yeri

Fuat DURMUŞ*

Özet: Gelibolu Yahudi Mezarlığı envanter çalışmaları sırasında saptanan, bugün Yahudi Mezarlığı'nda mezar taşı olarak kullanılan Venedik Arması, Gelibolu'nun Haçlı Seferi sırasındaki Venedik işgalinden geriye kalan ve şimdilik bilinen tek belge niteliğindedir. Papa III. Innocentius'un çağrısıyla başlayan IV. Haçlı Seferi ile Venedikliler, 1204 Martında İstanbul surları altında Haçlılar ile yaptıkları anlaşma kapsamında Bizans İmparatorluğu'nun paylaşılmasına karar vermiş; yapılan arazi taksiminde önce Boniface de Montferrat'a verilmiş olan Gelibolu, daha sonra Venedik'e bırakılmıştır. Yaklaşık otuz yıllık Latin işgali (1204) ardından Gelibolu, I. Theodoros Laskaris'in selefi Ioannes III. Dukas Vatatzes (1222-1254) tarafından 1235'te Latin istilasından kurtarılmıştır. Gelibolu'nun Latin İşgali ile bu işgalin nişanesi olarak yapılmış ve muhtemelen Latin İşgali Dönemi'nde Gelibolu Kalesi'ne yerleştirilmiş olan Venedik Arması, tarihi ve ikonografik bağlamda bu makalede ele alınacaktır.
Anahtar Kelimler: *Gelibolu, kale, Latin İşgali, Venedik Arması, yahudi mezarlığı.*

The Coat of Arms of Venice and its Importance in the History of Gelibolu (Gallipoli)

Abstract: The Coat of Arms of Venice, discovered during the inventory research into the Jewish Cemetery in Gallipoli and currently in use as a tombstone in the Jewish Cemetery, refers to the single document known to have remained from the Venetian invasion of Gallipoli in the Fifth Crusade. With the Fifth Crusade, summoned by Pope Innocent III, the Venetians decided upon the partition of the Byzantine Empire as per the agreement with the Crusaders in March 1204, and pursuant to the agreement Gallipoli was given to Boniface of Montferrat and then to Venice. After a 30-year Latin occupation (1204), Gallipoli was released from the occupation by John III Doukas Vatatzes (1222-1254), the predecessor to Theodore I Laskaris, in 1235. The Coat of

* Fuat DURMUS, Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, Esenler Mah. Şehitlik Cad. No:16/2 Çanakkale/TURKEY. E-mail : fuat_durmus@mynet.com

Arms of Venice, produced as a token of the Latin occupation and probably placed in the Gallipoli Fortress during the occupation, will be historically and iconographically discussed in the present paper.
Keywords: *Gallipoli, castle, Latin Occupation, Coat of Arms of Venice, jewish cemetery.*

De l'atelier au sanctuaire et à la tombe. Nouvelles orientations de l'étude des figurines de terre cuite grecques.

Arthur MULLER [*]

Résumé: La recherche sur les figurines de terre cuite grecques, longtemps considérées comme un domaine mineur de l'histoire de l'art, a profondément évolué grâce aux nouvelles approches mises en œuvre au cours des dernières décennies. La restitution précise des procédés de fabrication en masse a révélé un artisanat certes modeste et dans la dépendance directe des ateliers de potiers, mais largement répandu et surtout capable de diffuser rapidement ses produits à travers l'ensemble du monde méditerranéen (voir par exemple la koinè « rhodo-ionienne » à l'époque archaïque, ou le fameux style de Tanagra à l'époque hellénistique). Ce phénomène pose la question de la signification des types de statuettes les plus répandus, qu'elles soient offertes dans les sanctuaires ou placées dans des tombes : en ce domaine, de nouvelles réponses – moins de divinités, plus de mortel(le)s ! – rendent un sens cohérent aux terres cuites figurées dans les pratiques votives et funéraires et jettent plus généralement une lumière nouvelle sur la religion grecque. Ces travaux récents permettent de dresser pour les recherches en cours sur les sites de Propontide et ses environs directs un cahier des charges à la fois exigeant et ambitieux dans le domaine de la petite plastique : il s'agira de situer les ateliers de Propontide dans le réseau des échanges et influences à l'œuvre dans la Méditerranée orientale et la Mer noire, et d'évaluer si l'usage des figurines y répond aux mêmes habitudes.
Mots-clés: *œuvres plastiques et coroplastique, coutumes funéraires, économie ancienne, cultes et croyance.*

From Workshop to Sanctuary and Grave. New Trends in the Study of Greek Terracottas

Abstract: Research on Greek terracottas has been considered for a long time as a minor field of Art History. Things are now changing with new approaches developed in the last decades. The accurate restitution of technical mass-production processes reveals a handicraft certainly modest and in the direct dependence of potters' workshops, but widespread and capable of spreading its products very quickly through the whole Mediterranean world (e.g. the so called "rhodo-ionian" koine during the Archaic period, or the famous Tanagra style during the Hellenistic period). This phenomenon puts the question of the signification of the most widely received terracotta types, specially

[*] Prof. Arthur Muller, Université Lille 3, Charles de Gaulle, Sciences historiques / Archéologie, Lille/FRANCE. E-mail : arthur.muller@univ-lille.fr

when offered in sanctuaries or placed in graves: in this field new answers – more mortals, lesser divinities! – give a coherent meaning to figured terracottas in votive and funerary practices and more generally throw a new light on ancient Greek religion. These recent works make it possible to draw up for the ongoing researches on the sites of Propontis and its direct surroundings specifications at the same time demanding and ambitious in the field of the small plastic: it will be necessary to place the Propontis workshops in the network of exchanges and influences in the Eastern Mediterranean and the Black Sea, and to examine whether the use of figurines responds to the same habits.

Keywords: *Plastic and coroplastic works, burial customs, ancient economy, cults and belief.*

Hellenistic Ritual Terracottas Used in Pontic Region

Tetiana SHEVCHENKO [*]

Abstract: It is usually difficult to determine whether a deity's image in terracotta, jewellery, or in vasepainting was related to a cult or served as a decoration or a mark of a status item. Such find in a house is connected with a religious rite when found not alone, but in a whole set of cultic items. However, gods' depictions in terracotta thymiateria or on walls of miniature altars are more reliable markers of a ritual performed at home, at a burial, or in a polis' sanctuary. Serving in cults was their only function. Unlike statuettes and pieces of utility art, they are never discussed by the scholars apart from the religious life of their owners that is their ritual function is never doubted. Such terracotta miniature altars and bust thymiateria had common types used in Pontic region in the Hellenistic period. Though originating in other areas, they were found in large number here. Thymiateria depicted Aphrodite, and Dionysus' cult members, rarely Mother of the gods or Isis. They had a miniature cup for incenses on their head. Small altars with repeated relief scenes on their sides were widely spread in Pontic region and beyond. Nike, Apollo, Dionysos etc. figured there. Both altars, and thymiateria were not always used for burning the offerings and incenses. Offering could look like putting the fruits or corns, pouring or sprinkling the valuable liquid: blood, oil, vine or incense. Additionally, ritual terracottas themselves could be offered to deities, thus becoming the votives. Bust thymiateria and miniature altars accomplished religious rites at home, or perhaps concentrated them around themselves, the way stationary altars did. These ritual terracottas were found both in houses, and at public sanctuaries of Pontic Ancient Greek cities.

Keywords: *Cult, Hellenistic, Pontic Region, terracotta, ritual.*

[*] Tetiana SHEVCHENKO (Phd. Candidate), The Institute of Archaeology, NAS of Ukraine, Kyiv/UKRAİNE. E-mail : taniashevchenko@yahoo.com

Heraion Teikhos Kazılarında Bulunan Figürinler

Neşe ATİK *

Özet: Tekirdağ Karaevlialtı Mevkii'nde bulunan antik Heraion Teikhos Şehri bir Trak yerleşimidir. 2000 yılından bu yana sürdürülmekte olan arkeolojik kazılar, yerleşimin Akropolü'nde artarda önemli olmuş, iki kült merkezinin varlığını ortaya koymuştur. Yerleşimde ele geçen çok sayıda pişmiş topraktan, az sayıda tunçtan, mermerden, kemikten yapılmış figürinlerin bir kısmının bu inanışlar doğrultusunda olduğu, bir kısmının ise, profan hayata ilişkin olduğu anlaşılmıştır. Akropol'deki yerleşim izleri MÖ 3. bin'e kadar inmektedir. Trak göçleri 2. Bin'de meydana gelmiş, MÖ 8. yüzyılın sonu 7. yüzyılın başında da, bölgede "Hellen Kolonizasyon" hareketleri var olmuştur. Bu bağlamda, Hellen sanatından, yaşam şeklinden vd. çok etkilendiği anlaşılan Traklar'ın, dini anlamda da Hellenler'den etkilendiği anlaşılmaktadır. Akropol'ün en yüksek yerinde yer alan MÖ 7. yüzyıldan, MÖ 2. yüzyıla kadar varlığını sürdüren "Hera/Kybele Kült Alanı/Tapınak'ta" bulunmuş olan heykelcikler, Trak yerleşiminden önce var olduğu anlaşılan Anadolu'nun ana tanrıçasının daha sonra gelen Hellen halkının tanrıçasıyla birleştirilerek "Kucağında aslan yatan" bir tanrıça şeklinde betimlendiğini göstermiştir. Kazı çalışmaları günlük hayatta kullanılan pişmiş toprak kapların bir kısmının ithal Hellen kapları, bir kısmının da tamamen Traklar'a özgü kaplar olduğunu ortaya koymuştur. Aynı durum çoğunluğu hellen figürinlerinden farklı olmayan figürinler için de, söz konusudur. Hem içerik hem de, ifade tarzı bakımından Hellen figürinlerine benzeyen örneklerin yanı sıra, Trak Pantheonu'na ait özgün Trak figürinleri de bulunmuştur; Örn. Tanrı Zabasios'u betimleyen kemikten kol şeklindeki figürinler. MÖ 1. yüzyılda Akropol'e sağlık tanrısı Asklepios'a ithaf edilmiş, kült ve tedavi işlerine ilişkin yapılar ve ilaç işlikleri damgasını vurmuştur. İyileştirilmesi dileğiyle sağlık tanrısına adanan pişmiş topraktan kulak, kol, baş vb. organlar ile birlikte bulunan sikkeler bu sağlık merkezinin MS 1. yüzyıla kadar işlevini sürdürdüğünü göstermektedir. Heraion Teikhos kazılarında ele geçmiş olan figürinler MÖ 7.- MS 1. yüzyıllara ait kültür katlarında bulunmuştur. Söz konusu figürinler kullanım alanları, buluntu tabakaları, malzemeleri, yapım teknikleri ve kullanım süreçleri açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Askleipos, figürin, Heraion Teikhos, kült, Zabasios.*

Figurines from the Heraion Teikhos Excavations

Abstract: The city of Heraion Teichos, located within the vicinity of Tekirdağ Karaevlialtı, is a Thracian settlement. Excavations continuing since 2000 had revealed two repeatedly important cult centres located on the acropolis of the settlement. Figurines, mostly of terracotta and a few of bronze, marble and ivory, found in the settlement mostly belonged to these sanctuaries where as some were understood to be in relation to daily life. The settlement on the acropolis dates back to the 3rd millenium BC. Thracian migrations to the area mostly date to the 2nd millenium BC where as the "Greek Colonization" can be dated to the end of the 8th and beginning of the 7th century BC. In this respect, it is understood that the Thracians were also affected as means of religion from the Greeks together with art and lifestyle. Figurines from the "Hera/Cybele Cult Area/Temple", dated between the 7th and

* Prof. Neşe ATIK, Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Tekirdağ/TURKEY. E-mail : natik@nku.edu.tr

2nd centuries BC, reflect an iconography of a goddess with a "lion on her lap", showing a combination of the Anatolian Mother Goddess with the late Greek goddess. Ceramics from the excavations reflect shapes both belonging to Greek repertories and local Thracian repertories. Same can be expressed for the case of the terracotta figurines. Figurines reflecting a Greek character both by concept and expression are sparse as well as figurines belonging to the Thracian Pantheon; e.g. ivory figurines of arms depicting the Zabasios. 1st century BC acropolis is characterized by a variety of cult and healing oriented structures together with medicine workshops all dedicated to the Asclepios, the God of Health. Coins found together with votives in shape of ears, arms, heads etc. ables us to date this healing center actively as far as into the 1st century AD. Figurines from the excavations of Heraion Teichos originate from levels dated between 7th century BC and 1st century AD. All figurines from these levels will be evaluated according to their area of usage, find contexts, materials of production, methods of production and period of usage.

Keywords: *Ascleipos, figurines, Heraion Teichos, cult, Zabasios.*

Famous Sculptures by Classical Greek Masters in Parion and the Troad

Dora KATSONOPOULOU *

Abstract: In the Classical Period, Parion and the Troad were embellished with great artistic works by renowned Greek sculptors. The first of these masterpieces made for the city of Parion was the bronze statue of Herakles, a work of the sculptor He(a)gesias in the early 5th century BC. In the following 4th century, new celebrated sculptures were set up in Parion: a marble statue of Eros by the famous Athenian sculptor Praxiteles and another bronze statue representing the Trojan prince Paris, most probably the one created by the Isthmian sculptor Euphranor, a work praised by Pliny. In the same era, another renowned Greek sculptor, Skopas of Paros, made a statue of Apollo with a mouse (Apollo Smintheus) for the sanctuary of the god at Chryse, afterwards known as Alexandria Troas, in the Troad. In the paper, I present and discuss these works on the basis of the available literary and archaeological evidence and examine their historical background and possible association with the mythical past and history of the region.

Keywords: *Euphranor, Parion, Praxiteles, sculpture, Skopas.*

Propontis ve Çevre Kültürleri Koroplastiği Çerçevesinde Parion Antik Kenti Roma Dönemi Koroplastiği Üzerine Genel Bir Değerlendirme

Hasan KASAPOĞLU *

Özet: 2005 yılından bu yana aralıksız kazı çalışmaları gerçekleştirilen Parion Antik Kenti'nde 8 farklı alandan, özellikle de kentin Güney-Tavşandere Nekropolisi'nden, Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait çok sayıda pişmiş toprak figürin ele geçmiştir. Zengin bir

* Prof. Dora KATSONOPOULOU, Institute for Archaeology of Paros and the Cyclades, Páros / GREECE. E-mail : paros.iapk@gmail.com

* Asst. Prof. Hasan KASAPOĞLU, Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail : hasankasapoglu@gmail.com hkasapoglu@atauni.edu.tr

tipoloji ve ikonografik çeşitliliğe sahip bu figürinler, bugüne kadar yapılan çalışmalarda genel anlamda Müze koleksiyonlarında yer alan ve ele geçtikleri konteksler hakkında kesin bilgi sahibi olunamayan eserler ve Propontis ortak paydalı birçok merkezden ele geçen benzer özelliklerdeki pişmiş toprak figürinlerin tanımlanması ve tipolojik-ikonografik değerlendirmeleri hakkında da önemli bilgiler elde edilmesine olanak sağlamaktadır. Birçok farklı tip ile birlikte aynı tipin farklı alt jenerasyonlarını da içerisinde barındıran Parion koroplastik konteksti sayesinde Propontis ve çevre kültürleri genelindeki koroplastik eserlerin değerlendirilebilmesi anlamında önemli veriler elde edilmiştir. Daha önce 2004-2013 yılları arasında ele geçen Roma Dönemi pişmiş toprak figürinlerinin değerlendirildiği doktora tez çalışmasına ek olarak, geçen süreçte ortaya çıkarılan diğer Roma Dönemi figürinleri de çalışma kapsamına alınarak, kentin Roma Dönemi figürinleri genel anlamda değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, Propontis bölgesi yerleşimlerinden ele geçen koroplastik örneklerle de ayrıntılı bir kıyaslama yoluna gidilmiştir. Buluntu yoğunluğu sayesinde, Parion koroplastiği odaklı genel değerlendirmelerle, Propontis ve çevre kültürlerinin, Roma Dönemi koroplastik sanatına, üretim şeması, tipoloji ve ikonografi açısından katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır.
***Anahtar Kelimeler**: Pişmiş toprak figürin, koroplastik, Parion, Propontis, Roma Dönemi.*

A General Evaluation on the coroplastic of the Ancient City of Parion in the Roman Period within the Framework of Coroplastic of Propontis and Environmental Cultures

Abstract: A great number of terracotta figurines belonging to the Roman Empire Period have been found from 8 different areas, especially from the Southern-Tavşandere Necropolis, in the Parion Ancient City where continuous excavation has been carried out since 2005. These figures with a rich typology and iconographic diversity enable to obtain important information about findings that have generally been found in the studies carried out so far in the museum collections and have no precise knowledge about the contexts in which they were obtained, and also about identification of terracotta figurines of similar characteristics found from many centres with Propontis as common ground as well as their typological-iconographic evaluations. Thanks to the Parion coroplastic context, which contains many different types as well as different sub-generations of the same type, important data have been obtained in the meaning that the coroplastic findings of Propontis and the environmental cultures can be evaluated. In addition to the doctoral dissertation study on the Roman terracotta figurines which were found between 2004 and 2013, by including the other Roman Period figurines discovered in the last period excavations in the study, the Roman Period figurines of the city were evaluated in a general meaning. In this respect, a detailed comparison was also made with the coroplastic samples obtained from the Propontis Region settlements. Thanks to the multiplicity of the findings, with the general evaluations focused on the Parion, the contribution of Propontis and the environmental cultures to the coroplastic art of the Roman Period in terms of production scheme, typology and iconography was tried to be revealed.
Keywords: *Terracotta figurines, coroplastic, Parion, Propontis, Roman Period.*

MİMARİ
ARCHITECTURE

Daskyleion'da Bir Lydia Mutfağı

Sedef ÇOKAY KEPÇE*

Özet: Bugün Manyas Gölü kıyısında modern Ergili Köyü'ne lokalize edilen Daskyleion, Eski Anadolu'da Hellespontine Phrygia'yı ve muhtemelen Bithynia, Paphlagonia, Phrygia ve Kapadokya'yı kontrol eden bir Pers satraplığının başkenti olarak hizmet veren bir yerleşim yeridir. Yerleşmenin en önemli özelliklerinden biri, çok kültürlü olmasıdır (Phryg, Mys, Lidya, Pers ve Yunan). Son yıllarda yapılan kazılarla, farklı etnik grupların bir arada ve barış içinde yaşadıkları anlaşılmıştır. Yerleşmede kazı çalışmaları, ağırlıklı olarak akropoliste gerçekleştirilmiştir. Önceki yıllarda yapılan kazılarda, Akropoliste yer alan "üç odalı bina" adı verilen karmaşık bir yapının bir elitin ikametgâhı olabileceği öne sürülmüştür. Bina, arkeolojik verilere göre, Akhamenid Dönemin başında bir Lidya binasının üstüne inşa edilmiştir. Muhtemelen iki evreli bir mutfağa sahip olan Lidya binasının altında birkaç evreyi içeren bir anakaya vardır. Anakaya üzerinde değişik amaçlarla birçok farklı boyut ve derinlikte çukur ve kanalların açıldığı görülmektedir. Çukurların işlevlerinin sona ermesinin ardından, taşlarla doldurulmuş ve böylece zemin tesviye edilmiştir. Yine de, bazı çukurların yeni inşa edilmiş mutfak duvarlarının temelleri için yeniden kullanıldığını söyleyebiliriz. Bunlardan bazılarında andezit blokları kullanılmış ve duvarların içinde bulunan Lidya çanak çömlek parçaları yardımıyla, tarihlendirilebilmesi mümkün olmuştur.

Yapılan kazı çalışmaları sırasında odanın ortasında, kerpiç zemin üzerine inşa edilen U şeklindeki bir fırın ile fırın etrafında çeşitli pişirme kapları, kyliksler, öğütme taşları ve havanlar bulunmuştur. Bunların yanı sıra, farklı türden hayvanlar, balık kemikleri, istiridye parçaları ve hayvan kemikleri, bu odanın bir mutfak ünitesi olarak kullanıldığını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca gruplar halinde pişmiş toprak ağırlıklar da bulundu. Geç dönem çanak çömlekler ve erken Korinth çanak çömlekleri gibi buluntulara göre bu dönem, MÖ 7. yüzyılın son çeyreğinde bir yangınla sona ermiş olmalıdır. İkinci evrede, mimari değişmiştir. İlk mutfağın alanı yeni duvarlar eklenerek odalara bölünmüştür. Bu duvarlardan birine ikinci bir fırın yaslanmıştı. Ne yazık ki, kötü bir şekilde yıkılmış olduğu için formunu tam olarak belirleyebilmek mümkün olamamıştır. Bu mutfak da, in situ bulunan bir Attik bantlı kylikse göre yaklaşık MÖ 540 civarında yanmıştır. Bu aşamadan sonra mutfak işlevini yitirmiş olmalıdır. Hemen üzerine oldukça geniş duvar kalınlığına sahip bir Akhaemenid binası inşa edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Akropol, Daskyleion, Lidya, mimari, seramik.*

A Lydian Kitchen in Dascyleum

Abstract: Dascyleum is the ruins on Hisartepe in its vicinity, which is close to modern village of Ergili and 30 km to the south of the present-day city of Bandırma in North-western Anatolia. The settlement serving as the capital of a Persian satrapy which

* Assoc. Prof. Sedef ÇOKAY KEPÇE, İstanbul University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, İstanbul/TURKEY. E-mail : cokays@istanbul.edu.tr

controlled the Hellespontine Phrygia and also Bithynia, Paphlagonia, Phrygia and Cappadocia in ancient Anatolia. Dascyleum was additionally important due to its multi-cultural (Phrygian, Mysian, Lydian, Persian and Greek) society and materials. The excavations also proved the multicultural character of the site: the different ethnicities lived together or successively there. The excavations were conducted mainly on the acropolis of Dascyleum. During the excavations to see the settlement planning, on the southern part of the "cultic road" it was found a complex building which has 1.72 m. wall thickness and because of that we suggest that it has at least two storeys. The building has three rooms an suggested belongs to an elite family. During the excavations conducted on the alphabetically named room C, it was clarified that the area has several phases. According to finds, such as ovens, pottery sherds, organic materials, we defined as a "kitchen" unit at least two of these phases. The first phase consists of pits in the bedrock surface with different sizes and depth. In very few of them were found intact grey monochrome pottery, possibly put on as offerings. On the second phase, the pits have lost their function. It understands that some of them were combined for beds of walls. The others were filled with stones, to support the floor that has been levelled. It could be dated by the help of the Lydia pottery sherds. Besides, some stone walls were erected and built an U shaped ovens with adobe bricks. It was also found different form of cooking wares, cups, mortaria, and organic materials such as animal bones and fish bones. All of these materials support the idea of that unit's function: a kitchen. By the help of the datable pottery sherds, that phase must have been ended at the last quarter of the 7th century BC. Right after that the first construction phase, new walls were erected as second construction phase. We should say at that point, this fire was not in a limited space; traces of a fire were found in a larger area. At that phase a new adobe oven was reclining on one of the walls. And another one built on the other part of the kitchen. That phase was ended by a fire at least 550 BC according an in situ banded cup. After that, probably the kitchen function of the area was ended and the Achaemenid building was built on that area.

Keywords: *Acropolis, Dascyleum, Lidyan, architecture,ceramic.*

Kuzeybatı Anadolu'da Antik Çağ Ilıcaları

Ahmet YARAŞ*

Özet: Batı Anadolu'da bugün bilinen çok sayıda fay hattı vardır. Bu fay hatları üzerinde ortaya çıkan sıcak su kaynakları üzerinde tarih boyunca ılıca inşa edilmiştir. Tarih boyunca farklı hastalıkların tedavisi için kullanılan bu su kaynaklarına büyük önem verilmiştir. Su kaynağının yakınındaki yerleşmenin ekonomik zenginliği, kaynağın bulunduğu coğrafyanın uygunluğu, özellikle kaynak sıcak suyun debisi ve sürekliliği, suyun ortalama sıcaklık değeri, sağaltım için önemli içindeki mineral değerleri gibi pek

* Prof. Ahmet YARAŞ, Trakya University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Edirne/TURKEY. E-mail: ahmetyaras@trakya.edu.tr

çok faktör göz önüne alınarak ılıca mimarileri bugün olduğu gibi antik çağda da değişim göstermektedir. Kuzeybatı Anadolu'da Mysia ve Troas bölgesinde farklı tiplerde pek çok antik ılıca mevcuttur. Ne yazık ki bunların çok azında bilimsel araştırma ve arkeolojik kazı çalışması yapılabilmiştir. Kazı yapılabilen bu ılıcaların ne zaman inşa edildiği, nasıl bir gelişim gösterdiği, Anadolu'daki diğer antik ve Osmanlı dönemi ılıcalarla olan gelişim evreleri, bugün kullanımda olup olmadığına dair genel bir envanter çalışması ortaya konulacaktır. Ayrıca bu ılıcaların antik kaynaklarda ve seyyahlarda nasıl anıldığı, Bizans ve Osmanlı döneminde kullanımda olup olmadığı, suyun mineral değerleri, hangi hastalıklara iyi geldiği, kurtarma kazısı yapılmışsa, mevcut arkeolojik ve epigrafik buluntular değerlendirilecektir. Bu çalışmayla günümüze kadar bilimsel anlamda çok az arkeolojik çalışmaya konu olmuş Mysia ve Troas'daki Ilıcaların niteliksel ve niceliksel değerleri ortaya konacak, gelişim ve kullanım süreçleri Anadolu ve Dünya'daki örnekleri ile karşılaştırılacaktır. Bu ılıcaların nasıl değerlendirilmesi gerektiği ve bölgenin kültür yaşamına dair nasıl bir katkı sağlayacağına dair öneriler paylaşılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Ilıca, Mysia, sağlık, sıcak su, Troas.*

Ancient Age Thermae in Northwest Anatolia

Abstract: Today, in Western Anatolia, there are many fault lines known. Thermae have been built on these fault lines over the course of history. Great importance has been placed on these water resources which have been used for the treatment of different diseases throughout history. Thermae architecture shows changes in ancient age, just like today, in accordance with many factors such as the economic richness of the settlement near the water source, the suitability of the geography where the source is located, and especially the debit and the continuity of the hot water, the average temperature of the water. In Mysia and Troad regions, located in the western Anatolia, there are various ancient thermae of different types. Unfortunately, very few scientific study and archaeological excavations were carried out. A general inventory study is presented in this paper regarding how these thermae were built, their developments, advancement stages of other ancient and Ottoman period thermae in Anatolia. Moreover, how these thermae were mentioned in ancient sources and by itinerants, their possible usages during Byzantine and Ottoman periods, mineral rates of them, their potential benefits for diseases and present archaeological and epigraphic findings are evaluated. With this study, qualitative and quantitative values of thermae in Mysia and Troad, which were subject to just a few archaeological studies in scientific means, are asserted and their utilization process are compared to other examples in Anatolia and the rest of the World. Moreover, suggestions regarding how these thermae should be evaluated and how they would benefit to those regions' cultural life are shared.
Keywords: *Thermae, Mysia, health, hot water, Troad.*

Roma Hamamları içinde Smintheion Hamamlarının Yeri

Davut KAPLAN*

Özet: Roma devletinin birbirinden görkemli ve şatafatlı anıtsal mimari ile donattığı başta Roma olmak üzere merkezi veya taşra hemen her kentte yer alan en yaygın yapı tiplerinden biri de hamamlardır. Genelde İmparatorluk tipi (Thermae) ve halk tipi (balnae) olarak iki grupta incelenen hamamlar kent hamamları için kullanılan genel bir uygulamadır. Smintheion hamamları planlama şekli ve tipinden yapı malzemeleri ve kullanım yöntemlerine, ısıtma sistemleri ve suyun kullanımından dekorasyon ve süslemelerine kadar geleneksel hamamların birer kopyası gibidir. O zaman bu hamamların geleneksel Roma hamamlarından fark veya ayırıcı özellikleri nelerdir? Smintheion'un ise bir kent olmaması, bir Hellen kutsal alanı olması ve özellikle Anadolu'da yer alıyor olması geleneksel Roma anlayışından ayrı uygulamalar ile öne çıkmaktadır. Smintheion hamamları 1960 ve 1970'li yıllarda farklı isimler altında kısmen ve sondajlarla kazılmışlar ancak planları dahi çıkarılmamıştır. 2008-2015 yılları arasında kazılan ve temizlenen yapılardan elde edilen bulgular ifade edilen geleneksellikten ayrılan farklı sonuçları ortaya çıkarmıştır. En bilinen özelliği Roma hamamlarının plan ve tipolojisine uyan örnekler olmasıdır. Dikkat çeken yanları plan ve teknik açıdan İtalya'nın Pompeii hamamlarından doğrudan etkilenmiş olmasıdır. Bir başka ayırıcı fark ise Anadolu'da pek bilinmeyen (thermal örnekler hariç) kutsal alan hamamları olmalarıdır. Her iki örnek Apollon Smintheus Tapınağının bir parçası gibi tapınağın yakınında yer almaları ve Anadolu kent hamamları ile karşılaştırılınca boyutları bakımından küçük olmaları ile dikkat çekerler. Smintheion hamamlarını asıl ayrıcalıklı kılan mekân dizilimi veya Büyük hamam frigidariumda olduğu gibi ayrı bir mekân gibi düzenlenmiş havuzları veya özel tasarlanmış hizmetli koridoru değildir. Dikkat çeken yanı Büyük hamam girişinde yer alan heykel kaideleri ve ilk mekânın apodyterium işlevi de gören büyük bir salon ile yıkanma alanlarının değişiklik göstermesidir. Bu iki hamamın asıl vurgulanması gereken ve diğer geleneksel "kent hamamlarından" ayıran özellikleri Anadolu'da özel inşa edilmiş örneği pek bilinmeyen "kutsal alan hamamları" olmalarıdır.

Anahtar Kelimeler: *Agonistik oyunlar, Kutsal Alan Hamamları, hamam mimarisi, Roma Hamamları, Smintheion.*

Importance of Smintheion Baths in Roman Baths

Abstract: One of the most common types of buildings in the center or in the provinces of central and eastern provinces, especially in Rome, where the Roman state equips them with splendid and sumptuous monumental architecture, is the baths. Generally, the baths studied in two groups as Imperial type (Thermae) and public type (balnae) are the general applications used for city baths. Smintheion baths look like a replica of traditional baths, from planning and type of building materials and methods of use, to heating systems and use of water to decoration and ornamentation. Then what are the differences or distinctive features of these baths from traditional Roman baths? The fact that Smintheion is not a city is a Hellenic sanctuary and especially in Anatolia, it is

* Assoc. Prof. Davut KAPLAN, Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: davutkaplan@gmail.com

distinguished from traditional Roman thought. Smintheion baths were partially excavated under different names in the 1960s and 1970s, but their plans were not even removed. Findings obtained from the structures excavated and cleaned between 2008 and 2015 revealed different conclusions from the expressed tradition. The most well known feature is that it fits into the plan and typology of Roman baths. The drawbacks are that they were directly influenced by the Pompeii baths of Italy in terms of plan and technique. Another difference is that they are sanctuary baths (except thermal samples) which are not known in Anatolia. Both examples stand out as being part of the Temple of Apollon Smintheus near the temple and attract attention with their small size in comparison with the Anatolian city baths. The Smintheion baths are not the main privileged space array or pools arranged as a separate space, such as in the Big Bath frigidarium, or the specially designed serviced corridor. Noteworthy is the changing of the bathing areas with the statue bases at the entrance of the big bath and a large hall which also functions as apodyterium in the first place. The characteristics of these two baths, which should be emphasized and which distinguish them from other traditional "city baths", are the "sanctuary baths" which are not very well known examples specially built in Anatolia.
Keywords: *Agonistic games, sanctuary baths, bath architecture, Roman baths, Smintheion.*

Roma Hamam Mimarisinin Genel Özelikleri İçerisinde Parion Roma Hamamlarının Değerlendirilmesi

Alper YILMAZ*

Özet: MÖ 8. yüzyılda kurulan Parion, kuruluşundan itibaren olduğu gibi Roma Dönemi'nde de önemini sürdürmüştür. Kentin jeopolitik konumunun vermiş olduğu avantajlardan yararlanmak isteyen Roma, Parion'a ilki Caesar, ikincisi Augustus, sonuncusu ise Hadrianus Dönemi olmak üzere üç kez koloni statüsü vermiştir. Almış olduğu özel statüler ile Parion, hem Roma hem de bölge için daha da önemli hale gelmiştir. Özelikle MS 2. yüzyılda elde etmiş olduğu son statü ile kentte önemli yapılar onarıma gidilmiş ve yeni yapılar bu dönemden sonra inşa edilmiştir. Roma kent dokusu denilince akla gelen önemli yapılardan olan hamamlar, Parion'daki bu değişimi yansıtan en önemli örneklerdir. Parion Antik Kenti'nde 2005 yılında başlayan arkeolojik kazılar sonucunda bugüne kadar iki hamam tespit edilmiştir. Roma hamam mimarisi içerinde değerlendirildiğinde, bu hamamlardan birisi Balnea olarak isimlendirilen halk hamamına, diğeri ise daha küçük inşa edilen özel kullanım butik hamamlara örnek olarak gösterilebilir. Parion Roma Hamamı olarak isimlendiren büyük hamamda kazılar henüz tamamlanmadığı için genel planı ortaya çıkarılamamıştır. Buna rağmen yapının üç ısıtılan mekâna sahip olduğu anlaşılmaktadır. On iki sütunla çevrilmiş ortasında soğuk su havuzu (=Piscina) yer alan bölüm, Anadolu Roma hamam mimarisi özelliklerinde daha çok Roma merkez

* Res. Asst. Alper YILMAZ, Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: alperyilmaz.a@gmail.com

hamamları ve Romanın kuzey eyaletlerindeki hamamlarda görülen mimari özellikleri yansıtmaktadır. Parion Antik Kenti'nde yer alan diğer bir hamam ise, teras üzerine inşa edildiğinden dolayı Yamaç Hamamı = (slope Bath) olarak adlandırılan yapıdır. Parion Roma Hamamı'na göre daha küçük boyutludur ve üç adet külhan= (Praefurnium) ile ısıtılmıştır. Hypocaust sistemi ile alttan ısıtılan terleme odası (=Laconicum) Anadolu Roma hamamlarından daha çok Parion Roma Hamamı'nda da olduğu gibi Roma Merkez hamamları ve Roma'nın kuzey eyaletlerinde yer alan hamamların mimari özeliklerini yansıtmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Balnea, Parion, roma mimarisi, roma hamamları, Troas,*

Evaluation of Roman Baths in Parıon Regarding the General Characteristics of Roman Bath Architecture

Abstract: Parion, which maintained its importance from the 8th century BC when it was established, also continued its importance in the Roman period. Rome, which wanted to take advantage of the geopolitical position of the city, gave Parion the colony status three times, the first in the period of Caesar, the second in the period of Augustus, and the last in the period of Hadrian. With its special statuses, Parion never lost its importance for Rome. Especially with the status that it received in the 2nd century AD, changes were made in important buildings in the city, and some buildings were built after this period. Baths, which are among the important structures that come to mind regarding the Roman city texture, began to be built in Parion after the statuses that the city received. As a result of the archaeological excavations in Parion that started in 2005, two bath structures have been revealed to date. When evaluated within the scope of the Roman Bath Architecture, one of these baths is an example of the public bath, called Balnea, and the other one is an example of the smaller private boutique baths. Since the excavations in the structure named as the Parion Roman Bath have not yet come to an end, the general layout of the structure has not been fully revealed. Despite this, it is evident that this bath had three hot sections in total. The section, which is surrounded by twelve columns and has a cold water pool (=Piscina) in the middle, reflects the architectural characteristics of central Roman baths and Roman baths in the northern Roman provinces rather than Roman baths in Anatolia. The second bath of Parion is a structure built on a terrace and called Yamaç Hamamı (=Slope Bath). Smaller than the Parion Roman Bath, this bath was heated with three furnace rooms (=praefurnia). The sweating room (=laconicum), which was heated with the hypocaust underfloor heating system, reflects the architectural characteristics of central Roman baths and Roman baths in the northern Roman provinces, as in the Parion Roman Bath, rather than Roman Baths in Anatolia.
Keywords: *Balnea, Parion, roman architecture, roman baths, Troad.*

Kyzikos Hadrian Tapınağı'ndaki Ek Yapı Üzerine Yeni Gözlemler

Korkmaz MERAL*

Özet: Kyzikos, Propontis'in güney kıyısında yer alan bölgenin en önemli kentlerinden biridir. Bulunduğu konum nedeniyle zaman içerisinde bölgenin en varlıklı kenti olmuştur. Bu da büyük boyutlu yapılar yapmasına zemin hazırlamıştır. Bu çalışmada sadece Kyzikos'un değil aynı zamanda Roma Dönemi Anadolu'sunun da önemli yapılarından biri olan Hadrian Tapınağı'nın batı kısa kenarında yer alan ek yapı ele alındı. Alanın çevresindeki kalıntılar, kalıntıların durumu ve ek yapının mimari dokusundan hareketle kullanım amacına yönelik yeni düşünceler ortaya konmaya çalışıldı. Elde edilen bu veriler ışığında Kyzikos Hadrian Tapınağı'nın terk edildikten sonra özelliklede Ortaçağda maruz kaldığı duruma dikkat çekildi.
Anahtar Kelimeler: *Anadolu, Hadrian Tapınağı, Kyzikos, Propontis, Roma Dönemi.*

New Observations on the Additional Structure in Cyzicus Hadrian Temple

Abstract: Cyzicus is one of the most important cities of the region located on the southern part of Propontis. Due its location, it has become the wealthiest nation of the region in the course of time. This situation enabled the construction of huge-size dimensions. In this study, additional structure on the western short end of Hadrian Temple which is one of the significant structures of Cyzicus and Roman Period Anatolia has been discussed. With reference to the findings around the area, the conditions of the findings and architectural texture of the additional structure, new ideas about the purpose of usage have been put forward. Under the light of these data, the condition of Cyzicus Hadrian Temple after it was left, especially what it has been exposed to is pointed out.
Keywords: *Anatolia, Hadrian Temple, Cyzicus, Roman Period, Propontis.*

Troas Antik Granit Ocaklarındaki Sütun Üretim Teknikleri

Murat AY*

Özet: Antik Çağ'da monolit granit sütunların üretimi hakkında bilgi veren çok sayıda iyi korunmuş taş ocağı Troas Bölgesi'nde bulunmaktadır. Ocakların iyi korunmuş olması sütunların üretim evrelerinin ayrıntılı bir şekilde tespitine imkân tanımaktadır. Çalışma alanındaki büyük boyutlu (yaklaşık Uzunluk 11.5 m, yaklaşık Alt Çap 1.60 m) granit sütunlar Ezine'deki Koçali (Yedi Taşlar) ve Akçakeçili (Kestanbol) ocaklarında üretilmiştir. Bu ocakların yanı sıra daha küçük boyutlu sütun üretimi yapan ocaklar da yine bu bölgede mevcuttur. Bu çalışmada, söz konusu ve yeni keşfedilen granit ocaklarındaki sütun üretim teknikleri irdelenmektedir. Özellikle Koçali yakınlarında tespit edilen ocak kolossal sütunların çıkarılması ve işlenmesi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Sonuç olarak, Koçali, Akçakeçili ve yeni keşfedilen ocaklardaki monolit

* Assoc. Prof. Korkmaz MERAL, Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail: kmeral@atauni.edu.tr
* Res. Asst. Murat AY, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Literature, Department of Archaeology, Çanakkale/TURKEY. E-mail: muratay@comu.edu.tr

sütunlar kanal açama ve kama tekniği ile ana kayadan kaba bloklar halinde kesilerek, çıkarıldıkları ocaklarının içinde işlendikleri belirlenmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Granit, Kestanbol, sütun üretim tekniği, Troas, Yedi Taşlar.*

Column Production Techniques in the Ancient Granite Quarries in Troad Region

Abstract: There are a large number of well-preserved quarries situated in the Troad Region that provide information on the production of monolithic granite columns in the Ancient Period. The well-preserved of the quarries allows a detailed identification of the production phases of the columns. Large size granite columns (ca. Length 11.5 m, ca. base diameter 1.60 m) in the study area have been produced in Koçali (Yedi Taşlar) and Akçakeçili (Kestanbol) quarries located in Ezine. In addition to these quarries, smaller columns produced quarries are also available in this region. In this study, have been scrutinized the column production techniques in the relevant and newly discovered granite quarries. Especially, the determined quarry near Koçali it provides important information about the extraction and processing of colossal columns. As a result, have been determined that the monolithic columns in Koçali, Akçakeçili, and newly discovered quarries were cut into at coarse blocks from the bedrock with grooving and wedging techniques and were shaped in the quarries from which they were extracted.
Keywords: *Granite, Kestanbol, column production technique, Troad, Yedi Taşlar.*

Adramytteion *Khora*'sında Bir Savunma Yapısı – Dedekaya.

Ali ÖZTÜRK*

Özet: Adramytteion kenti *khora'*sında yer alan Dedekaya, günümüzde Balıkesir ili Burhaniye ilçesi sınırlarında, Bahadınlı ve Karadere mahalleleri arasında Karınca deresinin bir kolu üzerinde yer alan vadiye hâkim bir noktada konumlanmaktadır.
Yerleşim, üst kottaki tahkimata dair mimari izlerin tespit edildiği iki ana kaya öbeğinden oluşan alandan ve bu alanın batısında kalan taş ocaklarından oluşmaktadır. Bu alanlar ve çevresinde, yoğunluğu kuzey-kuzey batı yönünde olmak üzere Geç Klasik-Hellenistik Dönem'den başlayarak Bizans Dönemi sonuna kadar tarihlenen keramik buluntular tespit edilmiştir. Bulunduğu konum itibariyle Thebe ovası düzlüğüne açılan vadinin savunması için önemli bir noktada olan Dedekaya, aynı zamanda bölgede yer alan diğer savunma yapılarıyla olan olası ilişkisi içerisinde tüm bölgenin savunma ağı yapısında da yer almaktadır. 2015-2017 yılları arasında sürdürülen çalışmalarla, alanda tespit edilen küçük buluntular incelenmiş, alanın ölçümleri ve çizimleri yapılarak üç boyutlu modelleri oluşturulmuş, ayrıca coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak alanın yapısal özelliklerinin yanı sıra işlevine dair de çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu çalışma, alanda tespit edilen yerleşimin yapısal özelliklerini açıklamakla birlikte, alanın bölge savunmasındaki yerini, çevresindeki

* Res. Asst. Ali ÖZTÜRK, Mimar Sinan University of Fine Arts, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, İstanbul/TURKEY. E-mail: ali.ozturk@msgsu.edu.tr

benzer savunma yapılarıyla olan ilişkisini ve Adramytteion *khora'*sının savunmasına dair genel tespitler sunmaktadır. Ayrıca alanın değişen sosyal ve siyasal süreç içerisinde Roma ve Bizans Dönemi'ndeki kullanımına dair fikirler tartışılmaya çalışılmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Adramytteion, Dedekaya, khora, savunma yapısı, yerleşim.*

A Fortification in Adramytteion *Chora* – Dedekaya.

Abstract: Dedekaya situated in Adramytteion *chora* (Adramyttene) is currently located within the borders of Burhaniye district in Balikesir province (Mysia) and in a position overlooking the valley which is placed on one of the reaches of Karınca Stream between Bahadınlı and Karadere neighborhoods. The settlement consists of two bedrock boulders where architectural traces of the uppermost fortifications were identified and stone quarries in the west of bedrock boulders. Pottery finds dated from the Late Classical-Hellenistic Period to the end of the Byzantine Period have been detected in these areas and in their vicinity, mostly in the north-northwest direction. Located in an important position for the defense of Thebe plain, Dedekaya also takes part in the defense network structure of the entire region when its probable relation to other defense structures in the region is considered. With the studies carried out between 2015 and 2017, small finds found in the fortification were examined; three dimensional models were created by making measurements and drawings of the area and some implications regarding the function of the site as well as its structural features were reached by using geographic information systems. This study analyzes the role of the site in territorial defense, its relation to similar defense structures in the vicinity and the defense of Adramytteion chora in the broadest sense as well as presenting the structural features of the settlement found in the area. The study further discusses the use of the aforementioned area during the changing social and political processes in the Roman and Byzantine periods.
Keywords: *Adramytteion, Dedekaya, chora, defence structure, settlement.*

KÜLT
CULT

Parion Tiyatrosu Skenefrons Alınlık Kabartmaları Üzerine Yeni Gözlemler

Cevat BAŞARAN*

Özet: Kazılarına 2006 yılında başlanan Parion tiyatrosunun skenefrons orta alınlığına ait kabartmalar, Roma inanç sistemine ait önemli bulguları toplu halde ortaya koymaktadır. Eklektik sanat anlayışı içerisinde resmedilen kabartmalar bir bütün olarak ele alındığında, konunun sadece mitolojik bir konuyu yansıtmadığı; Roma dönemi Zodyağına ve günlük yaşamına ait görsel verileri de içerdiğine tanık olunmaktadır. Mitolojik konunun özünde, Demeter'in kızı Persephone'nin Hades tarafından yeraltına kaçırılmasının insanlar üzerine etkileri, mevsimlerin oluşumu, baharla birlikte yeniden doğuş ve yenilenme, günahlardan arınma ve Zodyağın burçları gibi birbirinden farklı konularla sahneye konulmuştur.
Anahtar Kelimeler: Parion, tiyatro, mevsimler, Demeter, Hades, Adonis, Zodyak.

New Observation on the Pediment Reliefs from the Scaneafrons of Parion Theatre

Abstract: Parion theatre has been excavated since 2006. The reliefs of center pediment of scaenae frons in Parion theatre, summarizes the important findings of Ancient Roman belief system. Upon examining the pediments, pictured with eclectic art understanding, it can be seen that the topic is not only about mythology, but also about Roman Zodiac and daily life. The core of the mythological depiction is concerned with the effects of Hades' abduction of Persephone, the daughter of Demeter, on humans; seasons, rebirth and renaissance with spring, redemption, and signs of the Zodiac.
Keywords: Parion, theater, seasons, Demeter, Hades, Adonis, Zodiac.

Kalkhedon'daki Apollon Pythios Kehanet Merkezi'nin Propontis Bölgesi Üzerindeki Etkisi

Fatih YILMAZ*

Özet: Megaralı kolonistler MÖ 7. yüzyılda kıtaların ve de denizlerin kesiştiği bir nokta olan Bosporos'un doğu yakasındaki Kalkhedon (Kadıköy) kentini kurarlarken, beraberlerinde ana kentlerindeki baş tanrıları Apollon'un kültünü de buraya taşımışlardı. Tanrının *panhellenik* karakterine uygun olarak kentteki bu kült de bir kehanet merkezi (μαντεῖον) olarak tasarlanmıştır. İlerleyen süreçle birlikte Kalkhedon jeopolitik yapısına paralel olarak, ekonomik ve siyasi bir değer kazanarak ön plana çıkmış, bu doğrultuda Apollon kehanet merkezinin etki alanı da genişlemeye başlamıştır. Bu bağlamda söz konusu tanrının Delphoi'daki merkezi MÖ 3. yüzyılda Kalkhedon'daki Apollon Pythios'a *asylia* (dokunulmazlık) hakkı tanıdığını ilan etmiştir. Hemen ardından Tenedos ile Phokaia kentleri de Kalkhedon Apollon'una bu hakkı tanıdıklarını beyan etmişlerdir. Bunun sonucunda kehanet merkezi öylesine bir

* Prof. Cevat BAŞARAN, Atatürk University, Faculty of Letter, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY, E-Mail: cbasaran@atauni.edu.tr; parionluparis@hotmail.com
* Res. Asst. Fatih YILMAZ, Akdeniz University, Mediterranean Civilizations Research Institute, 07058 Campus, Antalya/TURKEY. E-mail: fatihyilmaz@akdeniz.edu.tr

kutsiyet ve saygınlık kazanmıştır ki, gelecekten haber almak ya da tanrının onayını talep etmek isteyenler buraya akın etmişlerdir. Ününün Propontis'in ötesine aşmasıyla birlikte, öncelikli olarak Karadeniz'in kuzeybatı kıyılarında yaşayan Istroslular MÖ 3. yüzyılda kentlerinde bir Serapis kültü oluşturmak isteğiyle Kalkhedon'daki Apollon'a danışmışlardır. Benzer bir durum bundan yaklaşık dört yüzyıl sonra, MS 2. yüzyılın ortalarında Abonotheikhoslu sahte kâhin (ψευδόμαντις) olarak bilinen Aleksandros'un kendi yarattığı tanrısı Glykon için memleketinde kuracağı kültün tesisi sırasında da vuku bulmuştur. Buradaki sunumda öncelikli olarak Apollon'un Kalkhedon kentindeki Πύθιος ya da Χρηστήριος gibi *epitheton*larına odaklanılacak ve özellikle Propontis Bölgesi için bir çekim alanına dönüşen kehanet merkezinin *prophetes* olarak adlandırılan rahiplik memuriyeti ele alınacaktır. Sonrasında ise söz konusu kehanet ocağının Anadolu coğrafyasındaki diğer merkezleriyle analojileri ve farklılıkları genel hatlarıyla değerlendirilecek; böylelikle Apollon Pythios'un bölge halkı nezdindeki statüsü ve önemi saptanmaya çalışılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Apollon Pythios, Kalkhedon, Kehanet, Propontis.*

The Influence of Apollo Pythios' Oracle Center in Kalkhedon upon the Propontis Region

Abstract: The Megarian colonists brought the cult of Apollo to Calchedon from their main city when they colonised the city on the eastern side of Bosporos, at a point where continents and seas meet. In accord with the *panhellenic* character of the God, this cult in the city was also designated an oracle center (μαντεῖον). Along with the subsequent process, Calchedon came to prominence through gaining economic and political value from its geopolitical position and the influence from the Apollo oracle center begun to spread out from this new centre. In this context, the center of the god at Delphoi declared in the 3rd century BC that he recognized the right of *asylia* (immunity) for Apollo Pythios of Calchedon. Shortly afterwards, the cities of Tenedos and Phocaia also declared that they recognized this right of the Calchedonian Apollon. In consequence, the oracle center at Calchedon gained such a sanctity and respect that those who want to receive news of the future or request approval of the god flocked to the centre. Together with the spread of its reputation beyond the Propontis, the city of Istros consulted Apollon in Calchedon regarding their desire to found a cult of Serapis in their city. A similar situation occurred about four centuries later, when Alexander of Abonoteichos, known as a false soothsayer (ψευδόμαντις) in the mid-2nd century AD established the cult of Glykon, the self-created god of this soothsayer in his hometown. In this presentation, we will firstly focus upon the epithets of Apollo, such as Πύθιος or Χρηστήριος in Kalkhedon and especially its priesthood, who were termed *prophetes* of the oracle center, which became a centre of attraction in the Propontis. Then the analogies and differences with other oracle centers of Apollo in Anatolia are evaluated in general terms and, in this way, the attempt is made to investigate Apollon Pythios' particular status and importance to the people of the Propontis region.
Keywords: *Apollo Pythios, Calchedon, Oracle, Propontis.*

Troas, Bithynia ve Mysia'da Theos Hypsistos Kültü

Tuba EFENDİOĞLU*

Özet: Politheist bir algı ve anlayışın hâkim olduğu Roma coğrafyasında, değişen koşullar yeni sosyo-kültürel ve inanç yönelimlerinin ortaya çıkmasına sebep oldu. Tanrı, ne, şehirlerde büyük tapınaklarda şaşalı şekilde yüceltilmekte ne de tam olarak kırsaldaki gibi özentiden yoksun halde adaklarda dile getirilmekteydi. Diğer tüm tanrılar içinde, "En Yüce" ya da "Biricik" sıfatlarıyla anılan bu tanrı, Yahudi tek tanrısına benzer özelliklere sahip ama Yahudi tek tanrısı olmayan, pagan geleneklerinden beslenen ama söz konusu geleneği tamamıyla kabul etmeyen, soyut, semavi ve tasvirlerden uzak bir şekilde ortaya çıkmıştır. İnanç gibi kırılması güç, değişmesi çok uzun süren, kabulü sancılı olan bir olgunun, MS 2.yüzyılın ikinci yarısından itibaren Roma hâkimiyeti altındaki coğrafyada hızla yayılması din tarihi açısından enteresan bir durumu teşkil etmektedir. Gök ve ışıkla ilişkilendirilerek "Hypsistos" sıfatıyla yüceltilen tanrı, doğu kökenli tanrıların özelliklerine sahip, felsefi tabanı olan ve dönemin ruhunu tamamıyla yansıttığını varsaydığımız, unutulmuş bir inancın yeniden ortaya çıkan başkahramanıdır. Sadece ekonomik ve siyasi istikrarsızlıktan kaynaklı farklı inanç arayışları sonucu ortaya çıktığını söylemekten çekindiğimiz, daha çok doğu mistisizminin, unutulmuş yerel unsurlarla beraber hem yeni felsefe akımlarına (Neoplatonizm) hem de inançta etkin olan çoğula karşı seçkin bir tanrı arayışı sonucu ortaya çıktığı düşünülmektedir. Roma İmparatorluk sistemi içinde, kentlerdeki asilzadelerin kontrolü altında olmaktan çıkan inanç, yerel eşrafın da söz hakkına sahip olduğu MS 3. yüzyıl şartlarında, yayılarak olgunlaşmıştır. Sokrates öncesi, Tanrı algısını olağanın üstünde ele alan düşünceyi, Eskidoğu kökenli anlayışla harmanlayan ve hatta Hıristiyanlığa da yön verdiği düşünülen Yeni Platoncular'dan tutun da, zorluklardan korunmak ve kaçınmak için meşhur tanrılarından ziyade, "En yüce", "Biricik" ya da "Her şeyi duyan" Tanrıya yönelen halk yığınlarına varıncaya kadar geniş bir sosyal çevre içinde değerlendirilebilecek etkin bir inanç ortaya çıkmıştır. Roma'nın batısından, Ortadoğu coğrafyasına değin, farklı kültürel kontekst içinde yerelliklerle de desteklenen Tanrı, Küçükasya'nın adak yazıtlarında yer almış, Bithynia, Troas, Mysia gibi bölgelerinde de kendine has özelliklerle yüceltilmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Bithynia, Mysia, Theos Hypsistos Kültü, Troas.*

The Cult of Theos Hypsistos in Troad, Bithynia and Mysia

Abstract: The changing conditions of the Roman geography which was dominated by a polytheistic perception and comprehension paved the way for the apperance of some new socio-cultural and doxastic orientations. The deity was neither splendently exalted in the enormous temples of the cities nor it was accurately verbalized through oblations in a way deprived of wannabes unlike in the countryside. Apart from all other deities, the one which was mentioned as "the Most Exalted" and "The Unique" had some characteristics similar to the ones of the Judaic mono-deity. However it came up through the nutrition with the paganic tradition which it had never accepted totally. It was abstract, heavenly and distant from iconic depiction. The deity which was correlated with heavens and gleam and which

* Res. Asst. Tuba EFENDİOĞLU, Kırklareli University, Faculty of Science and Letters, Department of History, İzmir/TURKEY. E-mail: tubaefendioglu@gmail.com

was exalted in the character of "Hypsistos" had some characteristics similar to the ones of the originally oriental deities and it had some philosophical basis. It was a resurrected protagonist of a belief which had been sunk into oblivion. We have supposed that this belief had reflected the period's ethos. We have abstained from a statement about that it resulted from various doxastic odysseys which were inspired by solely economic and political instabilities. It is considered to have resulted both from novel philosophical orientations (such as Neoplatonism) and from the pursuit of a distinguished deity for the plural in tandem with oriental mysticisim and local component which had been sunk into oblivion. The deity which was braced by the local components in various cultural contextes ranging from the Roman West to the Middle East geography took part in the oblation epigraphies of Minor Asia and it was exalted with its pecularities in the regions such as Bithynia, Troad, and Mysia.
Keywords: *Bithynia, Mysia, Cult of Theos Hypsistos, Troas.*

Parion'da Trak Süvarisi Kültünün İzleri

Enver AKIN*

Özet: Parion, Antik Troas Bölgesi'nin en önemli yerleşim yerlerinden biridir. Mezopotamya, Mısır, Anadolu, Kıta Yunanistan ve Trakya üzerinden gelen kültürlerin kesiştiği bir noktada olduğu anlaşılıyor. Bu kültürel etkiyi oluşturan en önemli örgelerden biri toplumları birleştiren ve kaynaştıran din-inanç anlamındaki kült özellikleridir. Bu çalışmada, Parion'da MÖ 1. yüzyılda Roma Dönemi'nde inşa edilen tiyatronun arşitravına ait firiz parçası üzerinde yer alan "Erosların Av Sahnesi" betimlemesindeki bazı uygulamaların Trak Süvarisi Kültü ile ilişkisi üzerinde durulmuştur. Firiz üzerindeki av sahnesinde, köpeklerle domuz avlanma ve ağaca sarılı yılan uygulamasının olması, genellikle "Trak Süvarisi" konulu firizlerde gördüğümüz köpeklerle domuz, aslan veya geyik avlanması ve ortada yılanın sarılı bulunduğu ağaç motifleri ile benzerlik göstermesinden, burada aslında bir Trak Süvarisi Kültünün (Heros) işlenmiş olabileceğini düşündürmüştür. Çünkü Trak inancında yılanın sarılı olduğu ağaç, Asklepios ile ilişkili düşünülebileceği gibi, yılanlı ağaç veya yılan, ölümsüzlüğün sembolü olarak kabul ediliyordu. Yılan, ayrıca ölü ruhunun dönüşümünü temsil ederek ölen bir Trak'ın hayatını yer altında yılan kılığında devam ettirdiğinin de simgesi olarak kabul görüyordu. Erken dönemlerden itibaren Anadolu'da var oldukları bilinen Trakların özellikle Marmara Bölgesi ve Batı Anadolu kültürünün şekillenmesinde önemli rol oynadıklarını ele geçen çok sayıdaki stel ve mimari yapılar üzerindeki Trak Süvarisi betimlemelerinden anlayabilmekteyiz. Parion tiyatrosu arşitrav parçası üzerinde yer alan betimlemelerde Trak Süvarisi Kültü'nün (Heros) işlenmiş olması, Trakların, Parion'da etkin bir kültür olarak kent ve çevresinde kültün şekillenmesinde önemli rol oynadıklarını göstermesi açısından önemlidir.
Anahtar Kelimeler: *Parion, Parion Tiyatrosu Trak Süvarisi, Kült, Etkileşim, Roma Dönemi.*

* PhD. Enver AKIN Dicle University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, 21280, Diyarbakır/TURKEY. E-mail: envr@mynet.com

Traces of the Cult of the Thracian Horseman in Parion

Abstract: Parion is one of the most important settlements of the Ancient Troad Region. Mesopotamia, Egypt, Anatolia, Continent Greece and Thracia. One of the most important documents that make up this cultural influence is the cult features of religion and faith that unites and fuses societies. In this study, The relationship between the Thracian cavalry and some of the applications in the description of the "Eros' Hunting Stage" on the frying piece belonging to the arthitravir of the theater built in the 1st century BC. The fact that the practice of hogging pigs and wrapped snakes with dogs in the hunting scene on the fryer is similar to the motifs of pigs, lions or deer hunting with the dogs we usually see in frying enthusiasts about "Thracian Horseman" it might have been processed. Because the tree in which the snake was wrapped in the Thracian belief could be considered as associated with Asklepios, the snake tree or snake was considered to be the symbol of immortality. The serpent was also regarded as a symbol of the survival of a dead Trak's life under the ground, representing the transformation of the dead soul. We can understand from the descriptions of Thracian cavalry on the many steles and architectural structures that the Thrace known to exist in Anatolia from early times played an important role especially in the formation of Marmara Region and Western Anatolian cultures. The fact that the Thracianus Cult (Heros) has been processed in the depictions on the Parion theater architrave piece is important as it shows that the Thracians play an important role in shaping the cultures in and around the city as an effective culture in Parion.

Keywords*: Parion, Parion Theater Thracian Cavalry, Cult, Interaction, Roman Period.*

Mysia Bölgesi'nde Zeus Pandemos Kültü ve Zeus Pandemeia Bayramı

Şengül Dilek FUL*

Özet: Doğuda Phrygia, batıda Troas ve Ege Denizi, güneyde Aiolis, Lydia, kuzey ve kuzeydoğuda Propontis, Bithynia bölgeleri ile komşu olan Mysia Bölgesi adını bir Thrak boyu olan Mysler'den almıştır. Anadolu'ya Thrakia ve boğazlar üzerinden girmiş oldukları düşünülen bu halkın sahip olduğu kültürün önemli bir parçasını din oluşturmaktadır. Mysler, kendi inanç sistemleri ile Anadolu'nun karma inanç dünyasını bir araya getiren bir sentez inanç sistemi oluşturmuşlardır. Bu inanç sistemi içinde, Yunan kökenli bir tanrı olan Zeus'un özel bir önemi vardır. Anadolu'da ise Zeus, yerel tanrıların kimlikleriyle birleştirilerek ve yerel epithetler verilerek bir Anadolu tanrısı kimliğine dönüştürülmüştür. Mysia bölgesinde çok farklı epithetlerle karşımıza çıkan bu tanrı adına Mysialılar tarafından bayramlar da kutlanmıştır. MÖ 4. yüzyıldan itibaren Yunanistan'da Aphrodite'nin bir epitheti olarak kullanılan Pandemeia kelimesi, Hadrianoi'da ele geçen steller üzerinde Zeus'la birlikte de kullanılmıştır. Bu kültün özellikleri tam olarak bilinmemekle birlikte, sözkonusu epithetin insanları bir

* Asst. Prof. Şengül Dilek FUL, Gazi Osman Paşa University, Faculty of Science and Letters, History of Art Deparment, Tokat/TURKEY. E-mail: dilekful@gmail.com

araya toplayan yönüne işaret edilmiştir. Zeus bu sıfatla, Anadolu'da İmparator Domitianus dönemine tarihlenen Synnada kent sikkelerinde ilk kez karşımıza çıkar. Mysia Bölgesi'ndeki Pandemeia bayramları ise, Hadrianus zamanında düzenlenmeye başlanmıştır. Bu bildiride de Mysia Bölgesi'nde ele geçen yazıtlar ışığında, bölgedeki Zeus Pandemos kültü irdelenmeye çalışılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Mysia, Propontis, Zeus Pandemos Kültü, Zeus Pandemeia Bayramı.*

Zeus Pandemos Cult and Feast of Zeus Pandemeia in Mysia Region

Abstract: Mysia region surrounded by Phrygia in the east, Troad and Aegean in the west, Aiolis and Lydia in the south, and Propontis and Bithynia in the north and northeast, receives its name from a Thracia tribe Myses. They are believed to have entered Anatolia through Thracia and the straits. An important part of the culture that this tribe have is religion. Myses have created a synthesis belief system that brings together their belief systems and the mixed faith world of Anatolia. Within this belief system, Zeus, a god of Greek origin, has a special significance. In Anatolia, Zeus was converted into an Anatolian god identity by being combined with the identities of local gods and by being given local epithets. Celebrations were held by the Mysians in the name of this god who is found with very different epithets in the Mysia region. The Pandemeia word, which was used as an epithet of Aphrodite in Greece as of the 4th century BC, was also used with Zeus on the stelas found in Hadrianoi. Although the features of this cult are not completely known, this epithet stands with its feature of uniting people. Zeus with this feature emerges for the first time in Synnadas city coins that date to the Emperor Domitianus period in Anatolia. The Pandemian festivals in the Mysia region began to be organized in Hadrianus time. In the light of the inscriptions uncovered in the Mysia region, the Zeus Pandemos cult of the region will be examined in this presantation. .
Keywords: *Mysia, Propontis, Zeus Pandemos Cult, Feast of Zeus Pandemeia.*

Kale Tepe: İç Troas Bölgesinde bir Kutsal Alan ve Yerleşim

Musa TOMBUL*

Özet: Bu çalışma İç Troas bölgesinde Yenice İlçesi yakınlarında Sazak köyü sınırları içerisinde yer alan Kale Tepe olarak bilinen arkeolojik yerleşimi tanıtır. Kalatepe Karamenderes Nehrini takip eden kara yolu üzerinde önemli bir coğrafik noktada yer alır. Yerleşim alanını üzerinde çok sayıda bulunan ve kendi içinde çok çeşitlilik gösteren mermer adak stelleri yerleşimin yakınında henüz tespit edilememiş bir kutsal alanın varlığına işaret eder. Söz konusu Roma dönemi mermer adak stelleri 20 cm ile 40 cm arasında ebatlara sahip, üzerinde atlılar ve çeşitli meslek gurupları tasvir etmeleri ile oldukça dikkat çekicidir. Yerleşim alanı herhangi bir antik kaynakta görülmez. Ancak 19. yüzyılın ortalarında yaşamış Alman coğrafyacı ve kartograf Heinrich Kiepert alanı inceler ve Strabon'nun bahsettiği iç Troas'daki "Büyük Çam Muhiti"

* Musa TOMBUL, Çanakkale Troia Archaeology Museum, Çanakkale/TURKEY. E-mail: musatombul@hotmail.com

olduğunu belirtir. Strabon sözü edilen Büyük Çam Muhiti'nden Melainai denen bir köye ve Asklepeion'a gidildiğini aktarır. Bahsedilen Asklepion çalışmamıza konu Kale Tepenin yaklaşık 20 km güneyinde bulunan Hıdırlar kaplıcası, Çan bölgesinde Çavuşköyde bulunan Asklepion ve Bardakçılar kaplıcalarından biri olmalıdır. Bu bakımdan bu çalışma Kaletepe buluntusu dikkat çekici yüzey buluntuları inceleyerek yerleşimin işlevi konusunda bazı değerlendirmeler yapmayı amaçlar.
Anahtar Kelimeler: *Kale Tepe, Kutsal Alan, Kült, Propontis, Troas, Yenice.*

Kale Tepe: A Sacred Space and Settlement in the Inner Troad

Abstract: This work introduces the site of Kale Tepe in the inner Troad, located near the modern village of Sazak in the Yenice Town. Kale Tepe is located on a strategic point on the land-based route following the Scamandrus (Karamenderes) River. The recovery of a numerous marble votive stelae found over the surface of the site implies that this place could also have a sacred function as well. These distinctive marble votive stelae with sizes varying between 20 cm and 40 cm depict horseback figures as well as people of various professions. Although the location of Kaletepe does not appear in any ancient source, it was mentioned by German geographer and cartographer Heintich Kiepert during the middle of the nineteenth century. Kiepert identifies the site with the so-called "Great Pine Neighborhood" mentioned by the geographer Strabo. This Great Pine Neighborhood appears in the accounts of Strabo as a place that provides access to the village of Melainai and to the Asklepeion. Here, Askleipon could be either the thermal spring located at the Hıdırlar located 20 km far from Kaletepe or the Askpleion near Çavuşköy at the town of Çan or the thermal spring at the village of Bardakçılar. In this context, this work argues in light of the marble votive stelae that Kale Tepe may have had a sacred function in addition to a settlement.
Keywords: *Kale Tepe, Sacred Space, Kült, Propontis, Troad, Yenice.*

Alexandria Troas'ta Hekate Kültü

Erhan ÖZTEPE*

Özet: Troas bölgesinin önemli antik yerleşimlerinden biri olan Alexandria Troas'ta günümüze kadar yapılan araştırmalar yazıtlarda varlığından söz edilebilecek bir Hekate kültü olduğunu bize göstermektedir. Alexandria Troas'ın doğu kapısı yakınında bulunmuş olan Grekçe bir yazıt, yerleşimde daha önce bilinmeyen bu kültün varlığını ispatlamaktadır. MS 2. yüzyıla ait olduğu düşünülen bu yazıt, üzerinde bulunduğu başlıklı ve kaideli bir adak sütununun, Hekate Rahibi olan Grek kökenli Roma yurttaşı Lucius Curiatius Onesimus tarafından Alexandria Troas'tan Apollon Smintheus tapınağına uzanan "kutsal yola" tanrı Apollon için sunulduğunu belirtir. Söz konusu bu yazıt bugüne kadar Hekate Kültü ile Alexandria Troas arasındaki en önemli bağlantıyı oluşturmaktadır. Ancak 2017 yılı yaz aylarında antik yerleşimin forumunda güney portikoda gerçekleştirilen araştırmalarda sonradan buraya gömüldüğü anlaşılan farklı

* Assoc. Prof. Erhan ÖZTEPE, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Archaeology, Ankara/TURKEY. E-mail : erhanoztepe@gmail.com

boyutlardaki dört adet üç gövdeli Hekate heykeli antik kentte bu kültün bilinen en somut arkeolojik bulguları olmuşlardır. Sempozyum kapsamında bu kültün Alexandria Troas'taki ve Troas bölgesindeki varlığı yeni bulunan heykellerin anlamı, tipolojik, stilistik ve ikonografik değerlendirmeleri üzerinden sorgulanacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Alexandria Troas, Hekate, heykel, kült, yazıt.*

The Cult of Hekate at Alexandria Troas

Abstract: Investigations which have taken place at Alexandria Troas which is one of the important ancient settlement in Troad so far, allow us to be able to mention the existence of Hekate cult on inscriptions. A Greek inscription which was detected near east gate of Alexandria Troas, demostrates existence of this cult which has been unknown before. This inscription which is carved on base and capital of a offering column thought to date to the 2nd century AD, it points out a dedication to "sacred road" extending from Alexandria Troas to temple of Apollon Smintheus for Apollo by Lucius Curiatius Onesimus who was of Greek origin, A Priest of Hekate. Aforementioned inscription is the most important connection between cult of Hekate and Alexandria Troas so far. However, in researches taking place in south portico at the ancient settlement's forum on the summer season 2017, have been detected in four different sizes statues which were thrown away there shown with three bodies Hekate and all of them are the most tangible archaeological proofs of this cult in the ancient city. As part of symposium, existence of this cult at Alexandria Troas and Troad will be questionized with meaning of this statues, typological, sytlistics and iconographic assessments.
Keywords: *Alexandria Troas, Hecate, sculpture, cult, inscription.*

Kuzey Propontis'te Ana Tanrıça Kültü - Yeni Bulgular

Zeynep KOÇEL ERDEM*

Özet: Propontis'in kuzey kıyılarında yer alan Tekirdağ-Şarköy Bölgesi'nde ve Çanakkale Gelibolu Yarımadası'nda sürdürmekte olduğumuz yüzey araştırmalarının bulguları bölgenin kültür tarihi ile ilgili bir takım yeni ve önemli veriler sunmaktadır. Bölgede ana tanrıçanın varlığı şimdiye dek genel olarak yazıtlar, steller ve sikke betimlerinden bilinmektedir. Bölgenin en yüksek dağı olan Ganos Dağı'nın zirvesinde yer alan kült alanından antik kaynaklarda söz edilmekte ve bölgede ele geçen bir yazıta dayanarak kutsal dağın bir tanrıçanın varlığı ile özdeşleştirilmiş olduğu da görülmektedir. Araştırmalarımız sırasında Şarköy'de Sufunya ve Harmankaya / Kapıkaya / Kiraztarla Mevkileri ile Gelibolu Yarımadası'nda Yeniköy Arıtaş, Tayfur ve Karainebeyli'de ilk kez saptanan kutsal alanlar fiziksel şekilleri bakımından Frigya Bölgesi'nden de etraflıca bilinen ana tanrıça Kybele kült alanlarını düşündürmektedir. Sunumuzda yüzey bulgularımız ışığında söz konusu bu alanların nitelikleri tanıtılacak ve bu alanlarda ana tanrıça tapınımı ile Propontis Bölgesi'nde tanrıça Kybele'nin varlığı irdelenecektir.
Anahtar Kelimeler: *Ganos Dağı, Gelibolu Yarımadası, Kybele, kült alanı, Tekirdağ.*

* Prof. Zeynep KOÇEL ERDEM, Mimar Sinan Fine Arts University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, İstanbul/TURKEY. E-mail: zerdem@gmail.com

The Cult of the Mother Goddess in the Northern Propontis - New Findings

Astract: The findings of the archaeological surveys that we continue in the Tekirdağ-Şarköy region on the north coast of the Propontis and on the Gallipoli Peninsula (Thracian Chersonese) in Çanakkale province had provided some new findings and important data on the cultural history of the region. The existence of the mother goddess in the region was known from the inscriptions, stelai and coins in general. It is also known that at the summit of the sacred mountain (Mount Ganos) which is the highest mountain of the region was identified with the presence of a goddess (Goddess Ganea) based on an inscription which was found in the region. During our surveys the cult areas were detected for the first time at Sufunya, Harmankaya/Kapıkaya/Kiraztarla around Şarköy and also at Yeniköy Arıtaş, Tayfur and Karainebeyli in Gallipoli Peninsula which remind the cult places of the chief goddess Kybele at Phrygian Region in terms of their physical forms. In our presentation we will be introducing the qualities of these areas in the light of our surface findings and will examine the worship of mother goddess in these areas and the existence of goddess Kybele in the Propontis Region.
Keywords: *Mount Ganos, Gallipoli Peninsula, Kybele, cult place, Tekirdağ.*

Kyzikos Hadrian Tapınağı Güney Frizinin Bir Kısmında Yer Alan Dionysos Kültü Kabartmaları Üzerine Kısa Bir Bakış

Nurettin KOÇHAN[*] & Ahmet TERCANLIOĞLU[**] & Serdal GÜNDOĞDU[***]

Özet: Kyzikos Hadrian Tapınağı'nın yaklaşık 100 m uzunluğa, 1.60 cm yüksekliğe sahip güney frizinde, Dionysos kültüyle ilgili birkaç kabartma kazılar sonucu ele geçmiştir. Genel olarak Dionysos kültü kabartmaları, Yunan sanatında daha çok tiyatro ve tiyatrolara yakın Dionysos ile doğrudan bağlantılı tapınaklarda yer almaktadır. Dionysos kültü ile ilgili anlatımların daha yaygınlaşmış halini Roma dönemi sanatında da görmekteyiz. Örneğin Roma Dönemi sanatında Dionysos kültü ile ilgili kabartmaları tiyatro, tapınak, lahit vb. yerlerde görmek mümkündür. Kyzikos Hadrian Tapınağı'nda, Dionysos kült unsurlarının işlenmesi, tapınağın bulunduğu alanın ve tapınağın yakın çevresinin şölenlere ve toplantılara mekân olması açısından önemlidir. Hem bahsi geçen kabartma eserler hem de tapınağın bulunduğu alanda yapılan şölenler ve toplantılar bu çalışmada ele alınmıştır. Kabartmaların stil özellikleri, sanatsal detayları ciddi bir şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca tapınak ve tapınağın kuzeyinde yer alan agorada yapılan şölen ve toplantılar ve bu toplantılarda konuşan başta Aristides olmak üzere, Roma Dönemi söylevcilerinin notları dikkate alınarak incelenmiş ve Dionysos kültüyle ilgili muhtemel ilişkileri olumlu ya da olumsuz yönde ele alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada ayrıca Antoninler Döneminin genel karakterini ortaya koyan

[*] Assoc. Prof. Nurettin KOÇHAN, Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail : nkochan@atauni.edu.tr
[**] Ahmet TERCANLIOGLU (Phd. Candidate), Atatürk University, Institute of Social Sciences, Erzurum/TURKEY. E-mail : ahmettercanlioglu78@gmail.com
[***] Serdal GÜNDOGDU (Phd. Candidate), Atatürk University, Institute of Social Sciences, Erzurum/TURKEY. E-mail: oduklu25@gmail.com

stoacı düşünce ve Dionysos kült anlayışının hem zıtlıkları hem de subliminal anlatımı bütün zıtlıklarına rağmen karşılıklı olarak tartışılmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Dionysos, Hadrian Tapınağı, kabartma, kült, Kyzikos.*

A Brief Review About The Reliefs of Cult of Dionysus in Part of South Frieze of the Temple of Cyzicus Hadrian

Abstract: In the southern frieze of the temple of Cyzicus is about 100 m long, 1.60 cm high, where several reliefs were founded an excavations about the Dionysus cult. In general the reliefs of cults of Dionysus, in Greek art, it is mostly located in directly connected to the temple of Dionysus, where is near to theater and this cult is located in theater. We also see the more widespread use of Dionysus cult in art of Rome Period. For example in the Roman period art, about reliefs of Dionysus cult, it is possible to see theater, temple, sarcophagus and so on. The reliefs of Dionysus cults were worked in the temple of Cyzicus Hadrian, the area where the temple is located, and the immediate surroundings of the temple are important for the festivities and meeting place. In this study, both the feasts and meetings and reliefs were approached, the feasts and meetings were organized in around of the temple. The style features and the details of art features of the reliefs have seriously critized. In addition, the festivals and meetings held in the agora, where was North of Temple of Cyzicus Hadrian, and in the temple, and the discussions of these meetings, especially the Aristides, were examined taking into account the notes of the Roman period discusters and the possible relations with the Dionysus cult were tried to be handled positively or negatively. In this study, both the contrasts of stoic thought and Dionysus cult understanding, which reveal the general character of Antonins Period, are mutually discussed despite their contrasts.
Keywords: *Dionysus, Hadrian Temple, relief, cult, Cyzicus.*

Neocorate Temples and Ceremonial Routes of Perinthos in the 3rd Century AD

Milena RAYCHEVA*

Abstract: Perinthos, the capital of Roman Thrace, undeservedly remains relatively unexplored, considering its major role in regional ancient history and for the Propontic area in particular. The Severan period was especially eventful and prolific for the city: Perinthos was the headquarters of the future emperor Septimius Severus in the civil war against Pscennius Niger, and later preserved its importance for the new ruling dynasty. One of the key events related to Severan activity in the area is the granting of the prestigious title neokoros, or "temple warden", to the city twice.

Apart from signifying a great honor, this fact also implies the existence of two (still undiscovered) temples dedicated to the emperor, traditionally regarded as impressive landmarks and source of pride by ancient cities. The purpose of this paper is to study the possible location of these neocorate temples, by exploring the available archaeological, numismatic and epigraphic evidence. This contribution is also an attempt to reconstruct the

* Asst. Prof. Milena RAYCHEVA, Department of Classical Archaeology at the National Institute of Archaeology with Museum, Sofia/BULGARIA. E-mail : milenaraycheva@gmail.com

ceremonial routes related to the official state cult in Perinthos of the early 3rd century, based on the known topographic features of the ancient capital and the public monuments studied so far, e.g. ports, stadium, theatre, temple of Hadrian and Sabina.
Keywords: *Ceremonial routes, neochoros, neochorate temples, Perinthos, Roman Thrace.*

Sikkeler Işığında Kyzikos'ta Neokoria

Hacer ÇORUH*

Özet: Bir kentin sikkelerinde gururla sıralanan unvanlar, o kentin önemli ayrıcalıkları ve onurlarını kapsamaktaydı. İmparator kültüne hak kazanan kentler için "Neokoros" (Tapınak Bekçiliği) büyük bir onur payesiydi. Kentlere böyle bir imparator kültünün tanınması, hükümdarın ya da senatonun kararı ile gerçekleşmekteydi. Kentler bununla birlikte ΣΕΒΑΣΜΙΑ, yani imparator onuruna oyunlar düzenleme ayrıcalığı kazanıyor ve oyunlar sırasındaki büyük mali zorlukları da üstleniyorlardı. Neokoros kelimesinin ilk kez bir kenti tanımladığı bir yazıtta, Kyzikos kentinin adı geçmektedir. Yazıtta Kyzikos "en büyük ve en yüce tanrı Gaius Caesar ailesinin kadim ve atadan kalma neokorosu" olarak ifade edilmektedir. Kyzikos, Asia'da bir imparatorluk tapınağı yapan ilk kentlerden biridir. Apollonis Tapınağı ile başlayan Kyzikos'taki imparatorluk kültü geleneği, Hadrian döneminde zirveye ulaşır. Hadrian, deprem sonucu yıkılan kentteki ünlü Zeus Tapınağı'nın inşasına yardım eder. Kyzikoslular tapınağı "soteri kai ktiste" sıfatıyla Hadrian'a adayarak, imparatoru 13. Olympos Tanrısı ilan ederler. İmparatorda bu ilgiye karşılık Kyzikos'u "Neokoria" unvanı ile onurlandırır. İmparator Hadrian için Anadolu'nun birçok kentindeki gibi Kyzikos'ta da "Adrianeia Olympia" denilen olimpiyat oyunları düzenlenir. Kyzikos, "Koina Asias" (Asya Birliği) unvanına layık olmuş kentlerden biri olup, birliğin sürekli üyesi ve Hadrian Olimpiyatlarının merkezi olarak ön plana çıkmıştır. Hadrian'ın şehre yapılmasına izin verdiği ilk Neokoria, Antoninus Pius döneminde, kent sikkelerin arka yüzünde genellikle bir podyum üzerindeki 8 sütunlu bir tapınak ve KVZIKHNΩN NEOKOPΩN lejantıyla resmedilmiştir. Bu tapınak, Neokori'nin simgesi olarak görülmüş ve bu konuyla ilgili olarak Caracalla döneminde de sikkeler basılmıştır. Kyzikos MS 2. yüzyılda İmparator S. Severus döneminde ikinci Neokoria sıfatı ile ödüllendirilmiştir. Kentin sikkeleri üzerinde görülen Kore'ye ait kült yapısı ile Hadrian Tapınağı'nın yan yana verilmesi, Neokoria konusunda bazı tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada kentteki Neokoria ile ilgili sorunlar irdelenip, Kyzikos'un sahip olduğu ayrıcalıklar üzerinde durularak, Neokoria unvanının kente yansımaları, sikkeler ışığında yorumlanacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Konia Asias, kült, Kyzikos, Neokoria, Neokoros.*

Neochoria in Cyzicus in the light of Coins

Abstract: The titles that proudly lined up on the coins of a city showed the important privileges and honor of that city. "Neokoros" (Temple Guard) is a great honor for the

* Asst. Prof. Hacer ÇORUH, Harran University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeoloy, Şanlıurfa/TURKEY. E-mail : kudra_25@hotmail.com

cities that are entitled to the emperor cult. With this title cities won the privilege of organizing games for ΣΕΒΑΣΜΙΑ the emperor's honor and also undertook major financial difficulties during the games. On an inscription, Cyzicus was noticed, which is the Neokoros was firstly describred as a city. In the inscription Cyzicus is declared as belong to ancestor and whilom "the neocorose of the greatest and most eminent goddess Gaius Caesar family". Cyzicus is one of the first cities to make an imperial temple in Asia. The tradition of empire cult in Cyzicus, which started with the Temple of Apollonis, reached its peak in the Hadrian period. Hadrian helps the construction of the famous Temple of Zeus destroyed by the earthquake. Cyzicus people devoted Hadrian as the "soteri kai ktiste" and accepted the emperor 13th Olympos God. The emperor honored to Cyzicus with the title "Neokoria" for this interest. For Emperor Hadrian, as in many cities of Anatolia, Olympic games called "Adrianeia Olympia" are held in Cyzicus. City is one of the cities that have been awarded the title of "Koina Asias" (Asian Union) and is a permanent member of the union and became the center of Hadrian Olympics. The first Neocoria that Hadrian allow to city was depicted reflected on the reverse of the coins of city with a temple which has eight columns usually on a podium and with legend KVZIKHNΩN NEOKORΩN during the period of Antoninus Pius. This temple was regarded as the symbol of Neokori and the coin was also minted during the Caracalla period related of Neokori. Cyzicus was awarded with the second Neokoria in the 2nd century AD during the reign of Emperor Septimus Severus. There are some discussion on the Neokoria because of the cult building of Kore and the Hadrian Temple seen together on the city's coins. In this study, the problems related to Neokoria will be examined and focusing on the privileges of Cyzicus in point of the reflections of the city of Neokoria will be interpreted on the light of the coins.

Keywords: *Konia Asias, cult, Cyzicus, Neochoria, Neochoros.*

Autour de Quelques Monuments Funéraires de Mésie Inférieure : Cyzique, Nicomédie ou les deux à la fois?

Alexandru AVRAM*

Résumé: Parmi les nombreux Nicomédiens attestés par des inscriptions de Mésie inférieure, attirent l'attention, hormis les commerçants résidant notamment à Tomis et dans ses environs, un architecte possesseur d'une double citoyenneté (Νεικομ[ηδεὺς] ὁ καὶ Το[μείτ[ης], IOSPE I2 174), un marbrier actif, semble-t-il, à Tomis plutôt qu'à Istros (ISM I 374) et surtout une σύνοδος Νεικομηδέων λιθοξόων (IGBulg II 674, Nicopolis ad Istrum). On sait, d'autre part, que les Nicomédiens furent, à l'époque impériale, les créateurs d'une école de marbriers. Auront-ils exporté leur savoir-faire jusque dans le Pont Gauche et sur le bas Danube ? Il est enfin connu que les mêmes Nicomédiens étaient profondément impliqués dans l'acheminement des marbres de Proconnèse et, dans une moindre mesure, de Dokymaion, vers la même région. D'autre

* Prof. Alexandru AVRAM, Université du Maine Faculté des Lettres, Langues et Sciences humaines, Le Mans/FRANCE. E-mail : alexandru.avram@univ-lemans.fr

part, certaines stèles funéraires de Mésie inférieure trahissent des influences manifestes venues de la part des ateliers de Cyzique. Mieux encore, on peut mettre en exergue un sarcophage dont on sait, grâce à l'inscription, qu'il a sûrement été travaillé à Cyzique (ISM V 300), de même que de nombreux autres sarcophages en calcaire exécutés dans des ateliers locaux d'après des modèles fournis par des objets similaires en marbre de Proconnèse. Les sources épigraphiques réservent donc une place de choix aux Nicomédiens, alors que les témoignages archéologiques mettent en évidence des influences exercées par les ateliers de Cyzique. Quelle en serait l'explication ? Il est bien possible que les Nicomédiens aient joué dans ce domaine, comme l'avait déjà prôné J.B. Ward-Perkins, le rôle d'intermédiaires entre Cyzique et la côte occidentale de la mer Noire. Il y a, cependant, aussi des produits qui révèlent sans conteste la main des maîtres de Nicomédie, lesquels seraient alors à chercher parmi ceux dont les inscriptions font parfois état.

Mots-clés: *Monuments Funéraires, l'inscription, Mésie Inférieure, Cyzique, Nicomédie*

NEKROPOLİSLER / ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİ
NECROPOLEIS / BURIAL CUSTOMS

Protecting the grave in Roman Thrace: a look at the funerary inscriptions from the Propontic coast.

Dragos HALMAGI*

Abstract: The protection of the tomb is a prevalent concern in Greek epitaphs and it constantly captures the interest of modern scholars. The practice of engraving funerary imprecations and fines is most common in Asia Minor, but similar dispositions are documented on monuments throughout the empire. The present paper focuses on the cities of Propontic Thrace to examine inscriptions with prohibitions and penalties related to tomb violation and to discuss specific clauses. The comparative analysis reveals legal and religious practices, but also traditions and patterns of mobility and social belonging.

Keywords: *Asia Minor, ancient tombs, funerary inscriptions, Roman Thrace, protecting the grave.*

Propontis Çevresinde Öteki Dünya İnançlarının Görsel Yansımaları: Lahitler ve Steller

Özden ÜRKMEZ*

Özet: Propontis'in sınırlarını oluşturan Troas, Mysia ve Bithynia bölgelerinde yaşayan kadim halkların öteki dünya ile ilgili inançlarına ait bilgiler, aslında extramural (nekropolisler) biçimde en azından Erken Tunç Dönemi'nde karşımıza çıkar. Fakat en eski zamanlara ait söz konusu mezarlar, ancak ölü gömme adetleri ile ilgili sınırlı bilgiler içerirler. Sonrasındaki Demir Çağı ile birlikte, güçlü demir sayesinde taştan yontulmuş lahitler ve steller, ölüler şehrinin toprak altını ve üstünü süslemeye başlamışlardır. Bu taşların öteki dünya inançları açısından en önemli özellikleri ise üzerlerine çeşitli kabartma sahnelerin işlenmiş olmasıdır. Arkaik Dönem'den Roma Çağı'na, Propontis bölgesinde bulunan taşlar üzerine işlenmiş sahneler, aslında derin ve tartışmalı ikonografik mesajlara sahiptir. Sahnelerdeki mesajların odağında ise doğal olarak "ölüm" olgusu vardır. Bu olgu asıl olarak ölüm karşısındaki trajedik dünyevi insani hisler ve öteki dünya ile ilgili umutların bir bileşimi olarak karşımıza çıkar. Ölüm olgusu tüm çağlar ve kültürler için ortak görünse de, ikonografik yansımaları az ya da çok farklılıklar içerir. Bu farklılıklar Anadolu'da belki de en çok Propontis çevresinde kendini gösterir. Bölge'de Arkaik Dönem'de görülen kısıtlı Hellen etkilerinin hemen ardından, Klasik Dönem'le beraber yoğun bir farklılaşmanın gerçekleştiği görülür. Bu faklılaşmanın ana nedeni, yadsınamayacak bir biçimde özellikle Kuzey-Batı Anadolu'daki güçlü Akhamenid varlığıdır. Akhamenidler bölgeye yalnızca Pers kültür unsurlarını getirmemişler aynı zamanda daha güçlü Mezopotamyalı unsurları da taşımışlardır. Bu karışık unsurlar, içlerindeki propagandist mesajlarla kaynaşarak bölgede Greko/Anadolu-Pers sanatını doğurmuştur. Bu sanatın yansımaları, en iyi

* Dragos HALMAGI, Doctoral School of History, University of Bucharest, 36–46 Mihail Kogalniceanu Blvd, Bucharest/ROMANIA. E-mail: dragoshhalmagi@gmail.com

* Asst. Prof. Özden ÜRKMEZ, İzmir Demokrasi University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, İzmir/TURKEY. E-mail: ozdenurkmez@gmail.com

biçimde taş lahit ve mezar stelleri üzerinde karşımıza çıkar ve bu sanatın etkileri Roma Çağı'na kadar devam eder.

Anahtar Kelimeler: *Bithynia, mezar, Mysia, öteki dünya, Troas.*

Visual Reflections of Hereafter Beliefs Around Propontis: Sarcophagi and Stelai

Abstract: We reach information about the other world beliefs of ancient people who lived Troad, Mysia and Bithynia regions forming the borders of Propontis, at least during the early bronze age thanks to the extramural necropolis. But the earliest tombs contain only limited information about burial customs. Along with the later Iron Age, carved stone sarcophagi and tombstones thanks to strong iron, have begun to decorate the underground and top of the dead city. The most important features of these stones in terms of other world beliefs are that they have been decorated with various relief scenes. Scenes on stones found in the region of Propontis, in fact, have deep and controversial iconographic messages from Archaic to Roman Period. Naturally, there is a death case in the focus of the messages in the scenes. This phenomenon comes out as a combination of tragic earthly human senses against death and hopes for the other world. Although the phenomenon of death seems common to all ages and cultures, iconographic reflections contain more or less differences. These differences perhaps manifest themselves most in the vicinity of Propontis in Anatolia. Immediately after the limited Hellenic influences seen in the Archaic period in the region, an intense differentiation is observed with the Classical Period. The main cause of this fragmentation is the strong Achaemenid presence, especially in North-West Anatolia. The Achaemenids did not only bring the elements of Persian culture to the region, but they also carried more powerful Mesopotamian elements. These mixed elements have fused with the propagandist messages in them and created Greco/Anatolian-Persian art in the region. The reflections of this art are best seen on stone sarcophagi and grave stones and its effects continue until the Roman Age.

Keywords: *Bithynia, grave, Mysia, hereafter, Troad.*

Ainos Su Terazisi Nekropolisi Arkaik Dönem Mezarları

Gülnur KURAP*

Özet: Ainos'ta günümüze değin yapılmış kazı çalışmalarında üç nekropolis araştırılmıştır. Bunlardan ilki günümüzdeki yerleşimin sınırları içinde kalan Taşaltı Nekropolisi, ikincisi yerleşimin yaklaşık bir km dışındaki Çakıllık Nekropolisi ve sonuncusu, yerleşimin hemen girişinde yer alan Su Terazisi Nekropolisi'dir. İlk iki nekropolisin kazı çalışmaları bulundukları konumdan dolayı günümüzde devam etmemektedir ve elde edilen bilgiler sınırlı kalmıştır. 2008 yılında araştırılmaya başlanan ve günümüzde devam eden Su Terazisi Nekropolisi'ndeki çalışmalarda tespit edilen 700'ü aşkın mezar kentin ölü gömme gelenekleri konusundaki en kapsamlı verileri oluşturmaktadır. Ainos'ta bulunan mezar tipleri ve hediyelerinin çevre kentlerle

* Res. Asst. Gülnur KURAP, Mimar Sinan University of Fine Arts, Faculty of Fine Arts, Department of Conservation and Restoration of Artworks, İstanbul/TURKEY. E-mail : gulnurkurap@gmail.com

karşılaştırmasına zemin oluşturmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada Su Terazisi Nekropolisi'nde bulunmuş ve Arkaik Dönem'e tarihlenen farklı mezar tiplerini ve gömme geleneklerini temsil eden örnekler tanıtılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Ainos, mezar tipleri, mezar hediyesi, nekropol, ölü gömme*.

Graves Dating to Archaic Period from Ainos Su Terazisi Necropolis

Abstract: At the excavations in Ainos three necropoli had been investigated until today. First of them, Taşaltı Necropolis, is located at the territory of actual settlement. The second, Çakıllık Necropolis, is located circa one km away from the settlement and the last one, Su Terazisi Necropolis, is at the entrance of Enez. Nowadays the excavation works of the first two doesn't continue due to their position and the datas obtained from them are restricted. Graves found at Su Terazisi Necropolis, which is being investigated since 2008, reached over number of 700 and are providing most extensive datas about burial practices of the city.
This study aims to provide a basis to make possible analogy studies about grave types and foundings with other cities at the same region and includes presentation of representative grave types from Su Terazisi Necropolis dating to Archaic Period as well as burial practices performed there.
Keywords: *Ainos, grave types, grave offerings, necropolis, burial practice.*

Antadros Nekropolisi Lesbos Amphora Mezarları

Uğur CANDAR*

Özet: Antandros antik kenti Balıkesir il sınırları içerisinde kalan Edremit ilçesinin Altınoluk mahalle sınırlarında yer almaktadır. Antik kent Altınoluk mahalle merkezinden yaklaşık 2.5 km. batıda yer alan Kaletaşı Tepesi üzerinde kurulmuştur. Modern araştırmacılar kentin Kaletaşı Tepesi'nin batısında ve eteklerinde kurulduğunu düşünmektedir. Kaletaşı Tepesi'nin yaklaşık 300 m. batısında Kara Kazan Deresi yer almaktadır. Dere kent ile kentin nekropolünün doğal sınırıdır. Kentin nekropol alanı Kaletaşı Tepesi'nden yaklaşık 500 m. batıdadır. Kentin nekropolü 1980'li yıllarda bölgenin imara açılması ile ortaya çıkmıştır. Nekropol alanında 1991-1995 yılları arasında aralıklarla kurtarma kazıları devam etmiştir. Değinilen kazılar Balıkesir Kuva-i Milliye Müzesi arkeologları tarafından gerçekleştirilmiştir. 2000 yılında Ege Üniversitesi, Klasik Arkeoloji Anabilimdalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Gürcan Polat tarafından antik kentte ve onun nekropolünde sistematik kazı çalışmalarına başlanmıştır. Bildirinin amacı 2001-2012 yılları arasında nekropol alanında gerçekleştirilen sistematik kazılar sonucunda ortaya çıkartılan ve yapımında Lesbos amphorası kullanılan mezarların değerlendirilmesidir. İnhumasyon gömü tipinde ve bebek mezarı olarak kullanılan amphoralar mezar hediyeleri ile birlikte ele alınmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Antandros, Lesbos amphorası, mezar, nekropol, ölü hediyeleri.*

* Uğur CANDAR (Phd. Student), Dokuz Eylül University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Buca, İzmir /TURKEY E-mail : candarugur@gmail.com

Lesbos Amphora Tombs from the Necropolis of Antandros

Abstract: Ancient city Antandros is located between the Boarders of Balıkesir province. Most specifically city is in the territory of Altınoluk neigbourhood in Edremit district. Ancient city was founded on the Kaletaşı Hill. Hill is on the 2.5 km. east side of the Altınoluk. According to the modern researchers ancient city had founded on the western sides and slopes of the hill. There is a Kara Kazan spring on the 300 m. west of Kaletaşı hill. Spring is a natural boarder between ancient city and necropolis area. Necropolis is aproximatelly 500 m. west side of Kaletaşı Hill. Necropolis of the city have been found first in the 1980's. The mentioned area had opened to the zone for construction in the beginning of 1980's. The salvage excavation had been done in the necropolis from time to time between 1991 to 1995. Mentioned salvage projects had been held by archaeologist from Balıkesir Kuva-i Milliye Museum. The systematical excavations have been continued on ancient city and its necropolis since 2000 under the direction of Prof. Dr. Gürcan Polat from Ege University, Classical Archaeology Department. The aim of this report is to evaluate Lesbian amphoras that used as a infant graves from the excavations between 2001-2012. Mostly these amphoras used as a infant graves as mentioned before the grave gifts were also evaluated in the content of this report.
Keywords: *Antandros, Lesbos amphora, grave, necropolis, grave gifts.*

Enez (Ainos) Toplumunda Bebek ve Çocuk Ölü Gömme Geleneği

Atiye Bahar MERGEN [*]

Özet: Enez, Ege Denizi'nin kuzey sahilinde, Edirne'nin Keşan ilçesinin doğusunda, Trakya'nın en önemli akarsuyu Meriç Nehri'nin (Antik Hebros) denize döküldüğü alanda yer almaktadır. İlk çağlarda Ainos olarak bilinen Enez, Balkanlar'ı Ege ve Anadolu 'ya bağlayan önemli bir liman şehri olarak kayıtlarda yer almaktadır. Ainoslular da diğer toplumlar gibi ölü gömme geleneklerine sahiptir. Amphora, pelike ve küp olmak üzere farklı mezar tiplerinde bulunan iskeletlerde yapılan antropolojik çalışmanın sonucunda fetüs (yeni doğan), 0-3 yaş arası bebek, 3-10 yaş arası farklı yaş gruplarında bireyler tespit edilmiştir. Bu çalışmada mezar tipleri ile bebek ve çocukların biyolojik özellikleri değerlendirilecektir.
Anahtar Kelimeler: *Ainos, bebek ve çocuk mezarları, Enez, nekropol, ölü gömme.*

Infants and Children Burial Custom in Enez (Ainos) Population

Abstract: Enez is located on the north shore of the Aegean Sea, to the east of the Keşan district of Edirne, on o the most important stream of Trakya where the Meriç River (ancient Hebros) disembogue into the sea. Enez, known as Ainos in the early ages, is one of the most important port cities linking the Balkans to the Aegean and Anatolia mentioned in records. The Ainos people also have dead burial customs like other societies. As a result of the anthropological study done on skeletons in different types

[*] Asst. Prof. Atiye Bahar MENGEN, Bitlis Eren University, Department of Archaeology, Bitlis/TURKEY. E-mail : baharmergen@gmail.com

of tombs including amphora, pelic and cube, fetuses (newborn), infants between 0-3 years of age and individuals between different ages of 3-10 years were identified. In this study, tomb types and infants and children biological characteristics of will be evaluated.
Keywords: *Ainos, child and infant burials, Enez, necropolis, burial customs.*

Antandros Nekropolisi: Klasik Dönem Ölü Gömme Gelenekleri

Kahraman YAĞIZ*

Özet: MÖ Geç 8. yüzyıldan Hellenistik dönemin sonuna kadar kesintisiz bir kullanıma sahne olan Antandros nekropolisi, kentin ölü gömme gelenekleri konusunda önemli bilgiler vermektedir. Nekropolisin Arkaik döneminde özellikle MÖ 7. yüzyılın ikinci yarısında yetişkin bireyler için birincil ve ikincil kremasyon türleri tercih edilirken, bebek ve çocuk bireyler için basit toprak mezarlar ile amphora, khytra, hydria ve pithosların oluşturduğu inhumasyon tarzında gömüler tercih edilmiştir. Bu durum MÖ 7. yüzyılın sonları ile MÖ 6. yüzyılın başlarıyla yavaş yavaş değişmeye başlar ve bu tarihe kadar çocuk bireyler için kullanılan pithoslarda, inhumasyon tarzda yapılmış yetişkin bireylerin varlığı tespit edilir. Bunlar sayıca çok az olmasına rağmen geleneğin değişmeye başladığını göstermesi açısından oldukça önemlidir. MÖ 6. yüzyılın ikinci çeyreğinden sonra monolitik taş lahitlerin ve yüzyılın ortalarından sonra pişmiş toprak lahitlerin de yetişkin inhumasyon gömüleri için kullanılmasıyla değişim ivme kazanır. Klasik dönemle birlikte pişmiş toprak lahitlerin yerini taş lahitler, kremasyon gömülerin yerini ise inhumasyon gömüler alır. Klasik dönemde taş lahit içine yapılmış inhumasyon gömüler en büyük mezar grubunu oluştururken, çatı kiremidi, pithos, bebek ve çocuk bireyler için amphora mezarlar ile basit toprak gömüler ve urneler diğer mezar gruplarını oluşturur. Bu dönemde birincil kremasyon örneğine rastlanmamıştır. Urneler, Klasik dönemin yegâne kremasyon mezarlarıdır. Toplam sekiz örnek açığa çıkarılmış olup, bunların altısı lahit içine bırakılmıştır. Sayıları az olmakla birlikte hala kremasyon geleneğinin sürdüğünü göstermesi açısından önemlidir. Ancak dönemin hâkim gömü şekli inhumasyondur ve taş lahitler gerek buluntuları gerekse de mimari düzenlemeleri ile öne plana çıkan mezar türüdür. Taş lahtlerde mimari düzenler açısından blok taşlarla örülmüş at nalı planı ve dikdörtgen şekilli üst yapı oldukça dikkat çekmektedir. Ayrıca moloz taşlarla örülmüş, dış yüzü sıvalı üst örtü de dönemin taş lahitlerinde görülen bir diğer mimari düzenlemedir. Bunların daha basit örneklerini moloz taşlarla örülmüş sıvasız istinat duvarı şeklinde çatı kiremidi mezarlarda, tek sıradan oluşan dairesel bir düzenleme ile pithosların üzerinde görmekteyiz. Dönemin mezarlarından amphoralarda hiçbir mezar hediyesi ele geçmemiştir. Pithos, basit toprak ve çatı kiremidi mezarların yetişkin bireyler için kullanılanlarında mezar hediyesi oldukça azdır. Buna karşın söz konusu bu mezar gruplarının çocuk ve bebek bireyler için kullanılan örneklerinde çoğunluğu figürin olmak üzere hediye sayısının arttığı görülmüştür. Taş lahitlerde mezara bırakılan hediye sayısı değişken olmakla birlikte,

* Asst. Prof. Kahraman YAĞIZ, Adıyaman University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Adıyaman/TURKEY. E-mail: kahramanyagiz@hotmail.com; kyagiz@adiyaman.edu.tr

en zengin buluntuların bu mezarlardan geldiği söylenebilir. Taş lahitlerin MÖ 5. yüzyıl örneklerinde lekythos ağırlıklı mezar hediyeleri, lahdin hemen her tarafına bırakılırken MÖ 4. yüzyıl örneklerinde ayakucu bölümü tercih edilmiştir. Antandros nekropolisi sunmuş olduğu verilerle sadece Antandros toplumunun ölü gömme geleneklerinde yaşanan değişimleri ortaya koymakla kalmamakta, aynı zamanda Troas Bölgesi'nin diğer yerleşimlerindeki toplulukların ölü gömme geleneklerinin anlaşılmasına da katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Antandros, inhumasyon, kremasyon, lahit, urne.*

Necropolis of Antandros: Burial Customs in Classical Period

Abstract: The necropolis of Antandros giving important informations about burial customs of ancient city from the late 8th century BC to the end of Hellenistic Period. In the archaic periods of necropolis, especially in the second half of the 7th century BC primarily and secondary cremation type of burials were favored for adults. Infants and childrens were mostly buried to the inhumation type of burials to amphorae, chytria, hydria and pithoi. This situation had begun to change in the end of 7th century BC and beginning of 6th century BC. Until that period of time mature deciesed can be seen in inhumation type of pithos burials which built for infants and childrens. Those examples are less in number however they are important to show the changes about burial habits. After second half of 6th century BC. with the use of monolithic stone sarcophagus and terra cotta sarcophagus indicating sharp acceleration of change in burial habits. With the Classical Period stone sarcophagus and cremation type of burials replaced by inhumation type of burials. In the Classical Period inhumation type of burials in stone sarcophaguses are the main bruial groups. Terra cotta tiles, pithoi, amphoras that uses for infants and children burials, urns are other burial types in the same era. There are no example of primarily cremation type of burials. Urns are only burial type group in Classical Period. There are eight examples were unearthed and among these eight examples only six of them left in the sarcophagus. Atlthough they are less in number, important to show continuation of cremation tradition in era. However subordinated burial type in the era was inhumation and either the concept and quality of foundings or architectural features indicating that stone sarcophagi are also favored burial types. The stone sarcophagi designed as a horse shoe shaped and masonary of these burials with a stone blocks are quite distinctive. Also rubble stone with a plastered outside type of stone sarcophagi were another favored group. In that burial group stone sarcophagi were located in the middle of rubble and plastered architectural arrangements. Much more simple version of these type of burial group seen around the pithos and simple terracotta tile burials. Pithoi and tiles were surrounded by retaining walls that made by rubble. There are no burial offerings in amphorae burials in the Classical Period. Pithoi, simple earth burials, and roof tile burials has quite amounth of burial gifts. The gifts are only seen in the mature burials. Apart from this in infant and children burials among the mentioned burial gruops burial offerings were incresaed during period. Especially figurines were favored offering objets. In stone sarcophagi number of grave offerings are changeable. The richest burial groups are stone sarcophagus groups. Majority of the burial offerind in stone sarcophagi in 5th century BC are lektyhoi. The lekytoi can be seen not only one position or area in the sarcophagus, they can put the offering every area of the sarcophagus. However in 4th century BC lekytoi type of offerings were

mostly located around foot. The necropolis of Antondros with the scientific informations not only enlightened the social and cultural life of Antandros people in Classical Period but also enlightened tradition and habit in terms of burial customs of all Troad region.
Keywords: *Antandros, cremation, inhumation, sarcophagus, urn.*

"Kültürel Yağma"dan "Kültürel Miras"a – Troas Bölgesi Beyoba Tümülüsü

Hazar KABA* & Ali ATMACA**

Özet: Parion antik kentinin 6 km güneyindeki Beyoba Köyü yakınlarındaki yüksek bir tepenin üzerinde yer almakta olan Beyoba Tümülüsü, Troas Bölgesi sınırları içinde yer alan sayısız mezar tepesinden biridir. Günümüzde anıtsal niteliğini büyük ölçüde yitirmiş olan yığma toprak tepenin altına kesme taşlardan özenli bir işçilik ile inşa edilmiş olan mezar, uzun bir dromos ve beşik tonozlu bir mezar odası ile karakterize edilmektedir. Özellikle taş işçiliği ile bölgenin tümülüs mimarisi içinde hatırı sayılır bir önem arz eden Beyoba Tümülüsü pek çok kaçak kazı ile tahrip edilmiş bir kültürel mirastır. Söz konusu bu anıtsal mezar, sonuncusu 2009 yıllarında olacak şekilde gerçekleşmiş bir dizi kısmi kazı ve yüzeysel incelemeye de tabi tutulmuştur. Özelde Troas Bölgesi genelde ise Türkiye'nin Kültürel Mirasının bu önemli parçasının maruz kaldığı bu "talihsiz" geçmiş, 2018 yılında Çanakkale Müzesi başkanlığında olacak şekilde Parion Antik Kenti Kazısı'ndan bir arazi ekibi tarafından gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarla değişmiştir. Beyoba Tümülüsü bünyesinde 2018 yılında gerçekleştirilmiş olan kurtarma kazısının ön sonuçları ilk defa bu çalışma ile bilimsel bir düzlemde açıklanmış olacaktır. Bu sayede, uzun zamandır göz ardı edilmiş olan bu mezar tepesi ile barındırdığı arkeolojik değerlerin Troas Bölgesi arkeolojisindeki yerini yeniden kazanacağı ümit edilmektedir.
Anahtar Kelimeler: *Kurtarma kazısı, kültürel miras, tonozlu mezar odası, tümülüs, Troas.*

From "Cultural Looting" Towards "Cultural Heritage" – Beyoba Tumulus in Troad

Abstract: Beyoba Tumulus, located on a high hill at a distance of 6 km from Parion at the vicinity of Beyoba Village, is one of the numerous burial mounds from the Troad Region. The mound, which today dwarfs its once monumental size, inholds a long dromos and a big vaulted burial chamber both built of fine ashlar masonry. Beyoba Tumulus nowadays, unfortunately, stands as a looted cultural heritage due to numerous illicit excavations that were done in and around the mound for many years. Scientific investigations were also conducted on this burial mound, only by the Çanakkale Museum on a superficial basis, last of them being in 2009. This "unfortunate" past of this important funerary monument was transformed into a new and better state by a recent full scaled rescue excavation done under the auspices of the Çanakkale Museum.

* Asst. Prof. Hazar KABA, Sinop University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Sinop/TURKEY. E-mail : hazarkaba@sinop.edu.tr; hazarkaba@gmail.com
** Ali ATMACA (Director of the Çanakkale Archaeology Museum), Barbaros Mahallesi, 100. Yıl Str. No: 49, 17020 Çanakkale/TURKEY.

Realized in 2018 by a field team from the Parion Excavations, this last investigation of the tumulus changed the state of this funerary monument from being an object of illicit digging into a piece of cultural heritage under protection. A vaulted burial chamber with a built dromos was unearthed during the excavations and many finds were retrieved pointing to a burial context of Late Hellenistic – Early Roman periods. This paper will be the first study in which the preliminary results of the 2018 rescue excavation on the Beyoba Tumulus will be presented on a scientific basis. By doing so, it is hoped that this long-neglected burial mound will again earn its deserved place within the archaeology of the Troad Region.
Keywords: *Rescue excavation, cultural heritage, vaulted chamber, tumulus, Troad,*

EPİGRAFİ
EPIGRAPHY

Antikçağdan Ortaçağa - *Propontis, Hellespontos* ve *Bosporos*: Thalassografik Bir Değerlendirme

Erkan KURUL*

Özet: Antikçağ *thalassografi*sinde Marmara Denizi (= Προποντίς), Çanakkale Boğazı (= Ἑλλήσποντος) ve İstanbul Boğazı (= Βόσπορος) coğrafi adlandırmaları ön plana çıkmaktadır. Bu minvalde, söz konusu adlandırmalar Hellen ve Latin sözlü-yazılı kaynaklarında da sıklıkla kullanım görmüştür. Öyle ki, bu adlandırmalar kimi zaman mitlerde kurgulanan olayların imgesel sahnelerini (örneğin *Io* efsanesi, *Hero & Leandros* destanı ve *Argo gemicileri* söylencesi gibi) temsil ederken, kimi zamansa tarih yazım geleneğinin (historiografi) bütünleyici figürlerinden biri olan *mekân* kavramının karşılığı olmuşlardır. Böylelikle *Propontis*, tarih ile mitolojinin buluştuğu ve birbiriyle iç içe geçerek bütünleştiği kadim bir iç denizi nitelerken, *Hellespontos* ve *Bosporos* ise Doğu ile Batı'nın, aynı zamanda Asya ile Avrupa'nın geçmişlerinin, mevcudiyetlerinin ve de geleceklerinin şekillendiği boğazlar olarak anılagelmişlerdir. Bu bildiride; Antikçağdan günümüze kadar isimlerini muhafaza ederek günümüze ulaştırmış Marmara Denizi, ayrıca da Çanakkale ve İstanbul boğazlarını tasvir ederken kullanılan antik tanımlamaların ortaya çıkış ve değişim süreçleri incelenecek, akabinde bu isimlendirmelerin ne tür bir tarih yazım geleneği perspektifinde kabul görerek kullanılmaya başladıkları sorgulanacaktır. Diğer bir yandan ise, *Propontis* ile *Hellespontos* ve *Bosporos* adlandırmalarının Arkaik Dönem'den günümüze değin antikçağ yazarları tarafından ne sıklıkla ve hangi aralıklarla kullanıldığına yönelik çıkarımlar yapılarak çeşitli tezler üretilmeye çalışılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Bosporos, Hellespontos, Propontis, Thalassografi.*

Propontis, Hellespontos and *Bosporos*: From Antiquity to the Medieval - A Thalassographic Assessment

Abstract: The geographical names, the Sea of Marmara (Προποντίς), the Dardanelles Strait's (= Ἑλλήσποντος) and the Bosphorus' (= Βόσπορος) come to the fore in ancient *thalassography* and these names are terms often employed in Hellenic and Latin oral-written sources. Such uses at times represent the imaginary scenes of events of mythic events (such as the legend of *Io*, the myth of *Hero & Leandros* and the epic of the *Argonautica*), some of them became established so as to define a concept of space, forming one of the complementary figures of historiography. Thus the *Propontis* characterises an archaic inner sea, a sea in which history and mythology come together and become integrated with each other; while *Hellespontos* and *Bosporos* has been referred to as West and East, as well as the pasts of Asia and Europe, as also the straits, in which their presence and future are shaped. In this presentation; The Marmara Sea, which has preserved its names from antiquity to the present, and the emergence and alteration processes of the ancient definitions used to define the straits of Çanakkale and İstanbul, are examined and the subject of in what kinds of ancient script are these names accepted and used is investigated. On the other hand, there will be conclusions about how frequently and in what intervals the *Propontis*, *Hellespontos* and *Bosporos*

* Res. Asst. Erkan KURUL, Akdeniz University, Research Institute of Mediterranean Civilizations, Departmen of Ancient Mediterranean Civilizations, Antalya/TURKEY. E-mail: erkankurul@akdeniz.edu.tr

nomenclature are used by the ancient authors from the Archaic Period to onward. Thus, a number of comments on the significance of these uses are discussed and various theses are suggested.
Keywords: *Bosporos, Hellespontos, Propontis, Thalassography.*

ANTİK ÇAĞ TİCARETİ VE EKONOMİSİ
ANCIENT TRADE AND ECONOMY

Traders in Propontis in the Hellenistic Period, Epigraphical and Archaeological Evidences

Franck PRÊTEUX*

Abstract: Since Herodotus, VII, 147, described Xerxes watching convoy of merchant ships going down the Hellespont, the maritime grain supply route from the Black Sea to Aegean Greece is well-known. Modern scholars published many papers and books on this topic (Alfonso Moreno, *Feeding the Democracy*, 2007). However, traders have taken other trade routes, crossing the shores of Hellespont from east to west. The sources show a surprising paradox. The Propontis was permanently crossed by merchants but the documentation rarely records their presence. Merchants appear to be ghosts of Greek history. In this presentation, we would like to discuss the presence of traders in Propontis, especially in Troad and Thracian Chersonese in Hellenistic Period. Traders are often considered as foreign individuals or small groups, objects of low social consideration in the greek cities. Activities related to long-distance trade left very few epigraphical and archaeological evidences. It is often difficult, quite impossible in fact, to show that a foreigner honored by the tax exemptions (*ateleia*, port tax, *exagôgè*, *eisagôgè*) in an honorary decree of a city was a trader. Since we can not identify traders in inscriptions by the rare words *emporos* and *naukleros*, we propose two methods of investigation. We can first of all be interested in the products circulating (salted fish trade, wine) and the actors of the exchanges in the sources, that they are tradesmen, intermediaries or sponsors. We can also question the laws favorable to merchants and the circulation of goods in the Greek cities of the region of Hellespont.
Keywords: *Hellenistic Period, Propontis, traders, Thracian Chersonese, Troad.*

Troas Bölgesi'nin MÖ 3. Bin yıl Hayvancılık Ekonomisini Anlamak

Can Yümni GÜNDEM *

Özet: Troas Bölgesi'nin MÖ 3. bin yıllık hayvancılık ekonomisini anlamak için bölgede yapılmış olan Zooarkeolojik çalışmalara araştırmak ve bu sonuçları iyi analiz etmek gerekmektedir. Troas Bölgesinin Erken Tunç Çağlarının en iyi araştırılmış ve önemli yerleşimi olan Troia bu konuda bize yardımcı olmaktadır. Kalkolitik Dönem'in sonu ve Erken Tunç Çağlara geçiş hakkında bilgi veren Kumtepe yerleşimi ve bölgede devamını Troia I-II-III tabakaları (Denizsel Troia Kültürü) bize bölge hakkındaki hayvana dayalı ekonomiyi iyi bir şekilde yansıtmaktadır. Denizsel Troia Kültürü'nün önemi Troia'da bulunmuş olan uzak mesafe ticareti buluntuları ve bunun yanında da meşhur Priamos Hazinesinin gösterebiliriz. Troas Bölgesine gelen bu zenginlik Troia'nın yalnızca bir liman kenti olması değil, aynı zamanda da Zooarkeolojik çalışmalarında gösterdiği gibi koyun besiciliğinin sağladığı tekstil üretimidir.
Anahtar Kelimeler: *Ekonomi, Erken Tunç Çağı, hayvancılık, Troas Bölgesi, Zooarkeoloji.*

* Assoc. Prof. Franck PRÊTEUX, Sorbonne University, Paris/FRANCE. E-mail: franck.preteux@paris-sorbonne.fr
* Asst. Prof. Can Yümni GÜNDEM, Batman University, Department of Archaeology, Batman/TURKEY. E-mail: canyumni@hotmail.com

Understanding the Livestock Economy in the Troad Region during the Third Millennium

Abstract: It is necessary to investigate the archaeozoological studies which were carried out in the Troad Region in order to understand the 3rd millennium BC livestock economy. Troia, the best researched and important settlement of the Early Bronze Ages of the Troad Region, is helping us in this matter. Kumtepe settlement, which gives information about the end of the Chalcolithic period and the transition to the Early Bronze Ages, and Troia I-II-III (Maritime Troia Culture) reflect the economy based on the domestic animals in the region. The long-distance trade finds excavated in Troia, as well as the famous Priam's Treasure prominence the Maritime Troia Culture. This wealth of Troad Region is not only based on the port of Troia, but also textile production provided by sheep breeding after the zooarchaeological studies.
Keywords: *Economy, Early Bronze Age, livestock, Troad Region, zooarcheology.*

Propontis'in Güneyinde Güçlü Bir Liman Kenti: Kyzikos ve Deniz Ticareti

Ahmet Cuneydi HAS [*] & Korkmaz MERAL[**] & Tuba AYDIN [***]

Özet: Antik Mysia Bölgesi'nde, MÖ 7. yüzyılda Miletos kolonisi olarak Ege ve Karadeniz arasında bir basamak taşı görevi üstlenen Kyzikos, bölgenin önemli bir ticaret merkezi konumundaydı. Kent siyasi ve kültürel kimliğinin yanı sıra konumunun getirdiği avantajlı durumu en iyi şekilde kullanarak ticari anlamda da her dönem adından söz ettirmiştir. Kentin güneybatısındaki Hytos ve güneydoğusundaki Thrakikos limanları bu duruma katkı sağlamış geç dönemlere kadar kullanım görmüşlerdir. Kıyılarda konumlanan Abydos, Amisos, Byzantion, Heraklia, Lampsakos Parion, Priapos Trapezus ve Sinope gibi kentler arasında Kyzikos, önemli bir kavşak noktasında bulunuyordu. Antik dönemde kara ticaretinin zor ulaşım koşulları göz önünde bulundurulduğunda kent konumunu çok iyi kullanarak deniz ticaretinde hızlı bir gelişim göstermiştir. Doğal limanları, verimli toprakları ile balıkçılık, zeytincilik, ipekçilik ve şarapçılıkta önde gelen kentler arasında kalmayı başarmıştır. Bu çalışmada Propontis çevresinde çok önemli bir yeri olan deniz ticareti, bölgenin önde gelen kentlerinden biri olan Kyzikos üzerinden kapsamlı olarak değerlendirilecektir.
Anahtar Kelimeler: *Deniz ticareti, Hytos, Kyzikos, liman, Thrakikos.*

A Powerful Harbour City in the Southern Part of Propontis: Cyzicus and Sea Trade

Abstract: Cyzicus, which undertook the duty of a step-stone between Aegean and Blacksea regions as a colony of Miletos in the 7th century BC in ancient Mysia region, was one of the important trade center of the region. The city made its name known in every period in terms of trade by making use of its advantageous location as well as its

[*] Res. Asst. Ahmet Cuneydi HAS, Mardin Artuklu University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Mardin/TURKEY. E-mail: ahmetchas@gmail.com
[**]Assoc. Prof. Korkmaz MERAL, Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail: kmeral@atauni.edu.tr
[***] Tuba AYDIN (Phd. Candidate), Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY.

political and cultural identity. Hytos harbour in the south-west and Thrakikos harbour in the south-east part of the city contributed to this situation and they were used until late periods. Cyzicus, among the cities such as Abydos, Amisos, Byzantium, Heraclea, Lampsakos, Parion, Priapos, Trapezus and Sinope which were located on the shores, was located on a significant junction point. Taking into consideration the difficult conditions of land trade in the ancient period, the city made use of its location and made a fast improvement in sea trade. It was able to remain among the prominent cities thanks to its trade in fishing, olive cultivation, sericulture and winemaking. In this study, sea trade which is quite significant around Propontis will be evaluated thoroughly by looking at Cyzicus as one of the prominent cities of the region.
Keywords: *Sea trade, Hytos, harbour, Cyzicus, Thrakikos.*

Transport Amphorae from the Black Sea Area of the Roman Province of Thrace

Nadezhda BORISLAVOVA [*]

Abstract: The aim of this paper is to present the distribution of transport amphorae in the Black Sea area of the Roman province of Thrace. The examined amphorae were imported into the markets of the urban centers Marcianopolis, Mesambria, Anchialus, Apollonia Pontica, Deultum and their administrative territories. Considering their origin and content, the characteristics of the import into one of the province's coastal zones are analyzed. The towns in the Black Sea area are emphasized as redistributive centres. According to the conclusions, the trade relations of the province of Thrace and the routes for distribution of goods are traced. The geographical position of the province predetermines the intensive trade with distinct regions - Black Sea, Aegean islands and Western Asia Minor.
Keywords: *Black Sea, imports, sea trade, Roman Thrace, Transport amphorae*.

Parion'dan Knidos Amphora Mühürleri

Erkan ALKAÇ [*]

Özet: Parion 2017 yılı kazı çalışmaları sırasında, Agora, Yamaç Hamamı, Odeion ve yüzeyden yedi adet Knidos kökenli amphora mührü bulunmuştur. Bu mühürler, Parion ile Knidos arasındaki ticari ilişkileri kanıtlayan arkeolojik buluntular arasındadır. Parion'da ki Knidos mühürlerini konu alan bu çalışmada, mühürler üzerindeki yönetici ile üretici isimlerini tespit etmek, mühürleri tarihlemek ve iki kent arasındaki ticari ilişkilerin tarihsel sürecini belirlemek amaçlanmıştır. Parion kentinden ele geçen Knidos amphora mühürleri ilk kez burada değerlendirilmiştir.
Parion Knidos amphora buluntuları arasında pruva sembolüne sahip iki mühür tespit edilmiştir. Knidos'un en erken mühür grupları arasında olan bu mühürler, yaklaşık

[*] Dr. Nadezhda BORISLAVOVA, Independent Researcher, Sofia / BULGARIA. E-mail : n.g.borislavova@gmail.com
[*] Asst. Prof. Erkan ALKAÇ, Mersin University, Faculty of Science and Literature, Department of Archaeology, Mersin / TURKEY. E-Mail: ealkac77@gmail.com

olarak MÖ 325 – 280 yılları arasına tarihlenmektedir. İki mühür, Parion ile Knidos arasındaki ticari ilişkilerin bu tarihlerden itibaren başladığını desteklemesi açısından oldukça önemlidir. Mühürlerde Δωριγένης ve Swsikr£thj isimleri belirlenmiştir. Knidos amphora mühür kronolojisine göre Period III'de (yaklaşık MÖ 220 – 188) yöneticilik yapmış olan Μητρόδωρος'un isminin yer aldığı iki mühür saptanmıştır. Bunlar, aynı kalıptan elde edilmiştir. Diğer bir mühürde Eponym Διοκλῆς ve üretici Μενέστρατος'un isimleri birlikte görülmektedir. Bu Eponym'in Period V'de (yaklaşık MÖ 146 – 108) görev yaptığı anlaşılmıştır. Sembol olarak mızrak yer almaktadır. Mühür merkezinde bucranion sembolü olan örnekte, üretici Damokr£thj Đ 'Aristokleàj'un ismi tespit edilmiştir. Bu mühür, Knidos ile Parion arasındaki ticari bağların MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısında da sürdüğünü göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Amphora mühürü, eponym, Knidos, Parion, ticaret, üretici.*

Cnidian Amphora Stamps from Parion

Abstract: During the excavations of the Parion 2017, seven stamp of amphorae of Cnidus origin were found from the Agora, Slope Bath, Odeion and the surface. These stamps are among archaeological finds that prove the commercial relationship between Parion and Cnidus. In this work, which deals with the Cnidian stamps in Parion, it is aimed to identify the names of the producers and producers on the stamps, to date the stamps and to determine the historical process of the commercial relations between the two cities. The Cnidian amphora stamps recovered from the city of Parion were first evaluated here. Among the finds of the Parion Cnidian amphora were two stamps with a bow symbol. These stamps, which are among the earliest stamp groups of Cnidus, date from approximately 325-280 BC. The two stamps are very important in terms of supporting the commercial relations between Parion and Cnidus starting from these dates. The names of Δωριγένης and Swsikr£thj were determined in the stamps. According to the chronology of the Cnidian amphora stamp, two stamps were identified, in which the name of Μενέστρατος, which had been the administrator in Period III (about 220 - 188 BC), was written. These were obtained from the same pattern. On another stamp are the names of the Eponym Διοκλῆς and the fabricant Μενέστρατος. It is understood that this Eponym had served in Period V (about 146 - 108 BC). The spear is the symbol. In the example of the stamp center with the symbol of bucranion, the name of the fabricant Damokr£thj Đ 'Aristokleàj has been identified. This stamps shows that the commercial ties between Cnidus and Parion continued in the second half of the 2nd century BC.

Keywords: *Amphora stamp, eponym, Cnidus, Parion, trade, fabricant.*

MS 193-194 (Beş İmparator) Yılı ve Sonrasında Propontis ve Çevresinin Politik ve Ekonomik Yapısı

Onur Sadık KARAKUŞ*

Özet: Commodus'tan sonra İmparator ilan edilen Publius Helvius Pertinax'ın 193 yılında öldürülmesi sonucu, Praetorianlar'dan tahtı parayla satın alan Didius Iulianus başa geçmiş, Senatus da bunu onaylamıştır. Bu durum İmparatorluk çapında daha büyük bir kaos'u doğurmuş, Pescennius Niger Suriye'de, Clodius Albinus Britanya'da ve Septimius Severus da Pannonia'da orduları tarafından İmparator ilan edilmiştir. Çeşitli güç odaklarının ortaya çıktığı bu iç savaş döneminde büyüklü küçüklü pek çok kent de belli amaçlarla (maddi kazanç, bağımsızlık isteği, oluşacak yeni durumda eyalet başkenti olmak, prestijli bir konuma ulaşmak vb.) adı geçen kişileri desteklemiştir. Bu çalışmanın amacı, 193-194 yılında etkileri en ağır şekilde hissedilen, söz konusu generallerin mücadele ettiği iç savaş yıllarında Propontis ve çevresinde birbirine rakip olan kentlerin (Byzantion-Perinthos Herakleia, Nikomedia-Nikaia vb.gibi) hangi tarafı tuttuğu veya neden tarafsız kaldığı, kentlerin ne şekilde ödüllendirildiği veya cezalandırıldığı gibi konuları ele almaktır. M.S.197 yılına kadar parça parça devam eden bu savaşın, özellikle başlangıç aşaması olan ve Kyzikos, Nikaia ve Issos Savaşlarını da içine alan 193-194 yılı çalışmanın tarihsel sınırlamasını oluşturmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Anadolu, Propontis, Pescennius Niger, Roma İmparatorluğu, Septimius Severus.*

Political and Economic Structure of Propontis and Its Periphery in 193-194 AD (Five Emperors) Years and After

Abstract: After Commodus, Publius Helvius Pertinax who was declared emperor was murdered in 193 AD, as a result of this, Didius Iulianus, became an emperor who bought with money to throne from Praetorians, and Senatus confirmed it. This Stiuation led to a greater chaos around the Empire, Pescennius Niger in Syria, Clodius Albinus in Britain, and Septimius Severus in Pannonia declared emperor by his armies. In this period of civil war, where various power centers emerged, in many large and small cities, supported people who aforementioned for certain purposes (financial gain, desire for independence, becoming a provincial capital in a new situation, achieving a prestigious position, etc.). The aim of this study was to find out which side of Propontis and periphery its rival cities (Byzantion-Perinthos Herakleia, Nikomedia-Nikaia etc.) had been held or why they remained neutral, how the cities are rewarded or punished in the years of civil wars in which the influences were felt most severely during 193-194. This struggle, which continued until 197 AD, 193-194 years constitutes the historical limitation of this work, which is particularly the initial phase and includes the Cyzicus, Nicaea and Issos wars.
Keywords: *Anatolia, Propontis, Pescennius Niger, Roman Empire, Septimius Severus.*

* Res. Ass. Onur Sadık KARAKUŞ, Düzce University, Faculty of Science and Letters, Department of History, Düzce/TURKEY. E-mail: onurskarakus@gmail.com

Propontis Bölgesi'nde Künk Ticareti: Parion Örneği

Michael D. YILMAZ*

Özet: Propontis (Marmara Denizi), tıpkı Hellespontos (Çanakkale Boğazı) ve Bosphorus (İstanbul Boğazı) gibi Aigaion Pelagos (Ege Denizi) ve Pontus Euxinos (Karadeniz) arasında bulunduğu için "ara deniz" olarak kabul edilir. Ve coğrafi konumu dolayısıyla, Aigaion Pelagos (Ege Denizi), Pontus Euxinos (Karadeniz) ve daha uzak bölgelerle ticaret konusunda önemli bir yere sahiptir. Buradaki ticaret ve ticareti yapılan mallar hakkındaki önemli bilgileri bize antik kaynaklarla beraber ticaret gemilerine ait batık buluntuları sunar.

Propontis'in güney kıyılarında yer alan Parion (Kemer) ve Priapos (Karabiga) antik kentleri arasında kalan sularda, günümüzde balıkçıların (ve eskiden süngercilerin) deniz altında bu tarihi buluntulara rastladığı ve bazen bunları aldıkları bilinmektedir. Bazen de bu buluntular müzelere ve yakındaki kazı başkanlıklarına bildirilmektedir. Bu batık buluntular arasında, antik dönemde su borusu olarak kullanılan, pişmiş topraktan imal edilmiş künklere de rastlanmıştır. Bu bildirinin amacı Propontis'de künk ticaretinin varlığına işaret eden bu künklerin ayrıntılı bir tasvirini yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: *Batık, künk, Propontis, Parion, ticaret.*

Trade of Terracotta Water Pipes in the Propontis Region: Parion Example

Abstract: Propontis (Sea of Marmara), by being located between the Aigaion Pelagos (Aegean Sea) and Pontus Euxinos (Black Sea) as the Hellespontos and Boshorus, is considered as a "mid sea". And as a result of its geographic situation, holds a significant place for the trade between the Aigaion Pelagos (Aegean Sea), Pontus Euxinos (Black Sea) and further regions. Important information regarding the trade conducted and the traded goods in this sea is gained from ancient sources as well as shipwrecks belonging to trade vessels. In the waters between the ancient cities of Parion (Kemer) and Priarpos (Karabiga) located on the southern shores of the Propontis fishers (and previously sponge divers) are known to have come across historical artifacts under the sea and in some circumstances to have taken these artifacts. These items are sometimes reported to the museums or to nearby excavations. Among these shipwreck finds, terracotta water pipes from the antiquity are known to exist. This presentations objective is to present a detailed depiction of these terracotta water pipes which are a proof of the trade for these items in Propontis.

Keywords: *Shipwreck, terracotta water pipe, Propontis, Parion, trade.*

* Res. Asst. Michael Deniz YILMAZ, Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Kurupelit/SAMSUN. E-mail: michaeldyilmaz@gmail.com

Halûk Perk Müze Koleksiyonunda Bulunan Lysimakheia Kent Terazi Ağırlıkları

Halûk PERK*

Özet: Hâluk Perk Müzesi (HPM) koleksiyonunda bulunan Lysimakheia Antik Kentine ait terazi ağırlıkları daha evvel yayınlanmışların toplamından fazladır. HPM koleksiyonundaki terazi ağırlıklarının tanıtılması ile Marmara Bölgesinde önemli bir antik kent olan Lysimakheia terazi ağırlıklarının daha evvel yayınlanan örnekleri de dikkate alındığında kentin ağırlık sistemleri, ticari hayatları hakkında çok daha fazla veriye ulaşılmış olacaktır. Bildiride tanıtılarak değerlendirilecek HPM koleksiyonundaki terazi ağırlıklarının çok önemli bir kısmı daha önce yayınlanmamıştır.
Anahtar Kelime: *Ağırlık, Halûk Perk Müzesi, Hellenistik, Lysimakheia*.

Lysimakheia Town Scale Weights in Halûk Perk Museum Collection Halûk Perk

Abstract: Scale weights belonging to Lysimakheia Antique Town in Halûk Perk Museum **(**HPM) collection are heavier than the total amount of the weights published before. After the introduction of scale weights in HPM collection, the important antique town in Marmara area Lysimakheia's scale weights in consideration of the previously published ones, will have given us more information on the town's weight system and business life. A big part of the HPM collection weights that will be introduced and evaluated in the bulletin have never been published before.
Keywords: *Weights, Halûk Perk Museum, Hellenistic, Lysimakheia.*

Antik Dönem Tarımsal Üretimde Orak: Tanım, Gelişim ve Etnoarkeolojisi

Ömer Can YILDIRIM*

Özet: Bu çalışmada Küçük Asya'da Antik Dönem tarımsal üretiminde Neolitik Dönemden günümüzde kimi yerleşimlerde hala kullanılan tarım aletlerden biri olan Orağın gelişimi mezar, adak stelleri, lahitler, metal, kemik, mozaik buluntular ve Anadolu Etnoarkeolojisi ışığında değerlendirilmektedir. Tarım, insanlığın ortaya çıkışıyla hayat bulmuş en eski mesleklerden bir tanesi ve insanların temel ihtiyaçlarından olan biyolojik gereksinimlerini karşılayan bir faaliyet dizinidir. İnsanların yerleşik yaşama geçmesiyle tarımsal üretim olgusu ortaya çıkmış, bu durum da tarımsal ürünlerin çeşitlenmesini ve kişilerin bu meslekte giderek uzmanlaşmasını sağlamıştır. Üretimde kullanılan basit fakat belirli amaca yönelik kullanışlı araçlar zamanla çeşitlenerek gelişmiş, önceleri sadece insan gücüne dayanan üretim yöntemleri kullanılırken daha erken zaman dilimlerinde yaşayanlarca keşfedilmiş veya ıslah edilmiş bitki türlerini daha geniş alanlara yaymış ve üretim miktarını da hayvan gücüyle artırmışlardır. İnsan gücüne dayalı tarımsal üretimin önemli bir ögesi olan oraklar,

* Halûk PERK, Gümüşpala District Londra Asfaltı, No: 186 K.1 34840 Avcılar-ISTANBUL/TURKEY. E-mail: hp@halukperk.com
* Res. Asst. Ömer Can Yıldırım, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Çanakkale/TURKEY. E-mail: omer@comu.edu.tr

Küçük Asya topraklarının genelinde basit bir form ve malzemeden daha kullanışlı bir materyal ve tipolojiye doğru bir gelişim sergilemiştir.
Anahtar Kelimeler: *Ethnoarchaeology, Küçük Asya, orak, tarım, tarımsal üretim.*

Sickle in Ancient Agricultural Production: Description, Development, and Ethnoarchaeology

Abstract: In the present paper, the development of sickle, an agricultural tool used in agricultural production in the antiquity and having been used for agricultural purposes in some settlements in Asia Minor from the Neolithic Age to the present time, is discussed in consideration of graves, votive stelae, sarcophagi, metal, bone, and mosaic finds, and Anatolian Ethnoarchaeology. Agriculture is among the oldest professions having emerged with the advent of humankind and referred to as a series of activities conducted to satisfy humans' basic biological needs. This practice appeared when humans settled down, which allowed for diversification of agricultural produces and people to specialize in this profession. Basic but purposeful tools used in agricultural production has become diversified and developed over time. Humans used production methods solely relying on human labor force in the very beginning, yet then spread crop species discovered and cultivated by their ancestors over a larger area and increased the amount of their yield with animal labor force. Sickles as essential elements of agricultural production relying on human labor force have evolved from a simple form into a more useful and advanced tool to develop a better typology.
Keywords: *Ethnoarchaeology, Asia Minor, sickle, agriculture, agricultural production.*

NÜMİZMATİK
NUMISMATIC

Ayvalık-Cunda Adası, Dr. Kaya Sayar Koleksiyonundaki Troas Bölgesi Grek Dönemi Şehir Sikkeleri

Melih ARSLAN*

Özet: Bu çalışmada, Ayvalık-Cunda adasında, Balıkesir Müze Müdürlüğü denetiminde taşınır kültür varlığı koleksiyoneri olan, Dr. Kaya Sayar'ın, Grek Dönemi Troas Bölgesi kentlerine ait sikkeleri tanıtılacaktır. Propontis'in (Marmara Denizi) güneybatısında kalan Troas Bölgesi, Anadolu'nun en kuzeybatı kesimindedir. Çanakkale İli'nin büyük kısmını, Balıkesir İlinin ise, Edremit Körfezi kuzeybatı kıyılarını kapsayan bu bölgenin, tek yerleşim gören adası Bozcaada (Tenedos)'dır. Grek Döneminde, bölgenin 25 antik kenti, her biri farklı tarihlerde olmak üzere, en erken MÖ. 6. yüzyıldan, en geç MÖ. 1. yüzyıla kadar olan tarihlerde sikke darp etmişlerdir. Dr. Sayar'ın Cunda Koleksiyonunda, Troas Bölgesinde sikke bastırmış 25 şehrinden, 17 şehrin sikkeleri mevcuttur. Koleksiyondaki bu sikkelerin çoğunluğu bronz olmakla birlikte, çok az sayıda gümüş olan sikkeler de bulunmaktadır. Dr. Sayar koleksiyonunu, Ayvalık, Burhaniye, Ören, Edremit ve Ezine'de kurulan semt pazarlarından, yörenin köylüsünden ve çiftçisinden temin ettiğini ifade etmektedir. Alibeyadası-Cunda'da (Nesos-Aiolis) oluşturulmuş olan bu zengin ve seçkin Troas Sikkeleri koleksiyonu, bölgenin içinden ve komşu olan Aiolis ve Mysia bölgelerinden temin edilmiş olduklarından çok önemli bir numismatik kaynak oluşturmaktadır. Bölgenin 17 şehrinin 100'ün üzerindeki sikkesi bu çalışmada değerlendirilerek kent ve bölge numismatiğine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede Troas kentlerinin unvanları, kültleri, sikke birimleri ve bölge kentlerinin sikke tipleri arasındaki benzerlikler de değerlendirilecektir. Ayrıca Astyra şehrinde darp edilmiş, Pers Satrabı, Tissafarnes'in 4 adet sikkesi de bu çerçevede incelenip tanıtılacaktır.
Anahtar Kelimeler: Ayvalık-Cunda, Dr. Kaya Sayar Koleksiyonu, Grek, şehir sikkeleri, Troas.

Greek City Coins from the Troad Region in the Collection of Dr. Kaya Sayar, Ayvalık-Cunda Island

Abstract: In this study, coins from the cities of the Troad region during the Greek period, which are present in Dr. Kaya Sayar's collection will be presented. He is a movable cultural heritage collector in Ayvalık-Cunda, under the supervision of the Balıkesir Museum Directorate. The region of Troad is located on the southwest of Propontis (Marmara Sea), in the northwest part of Anatolia. It covers most of Çanakkale Province, the northwest coast of the Edremit Gulf of Balıkesir Province, and the only settled island in this region - Bozcaada (Tenedos). In the Greek period, 25 ancient cities of the region struck coins, across numerous dates, between the 6th century BC (at the earliest) and the 1st century AD (at the latest). In Dr. Sayar's Cunda collection, there are coins of 17 cities of the 25, which had struck coins in Troas. The majority of these coins in the collection are bronze, with very few silver coins. Dr. Sayar states that he obtains his collection from the local markets in Ayvalık, Burhaniye, Ören, Edremit and Ezine, and from the local villagers and farmers. This rich and exclusive collection of

* Lect. Melih ARSLAN (Archaeologist-Numismatist), Gazi University, Ankara/TURKEY. E-mail: arslanmelih06@hotmail.com

the Troas Coins, created in Alibeyada-Cunda (Nesos-Aiolis), constitute a very important source of numismatics since they are provided from within the region and from the neighboring Aiolis and Mysia regions. It is aimed to contribute to the city's and region's numismatic knowledge by evaluating over 100 coins from the 17 cities of the region. In this study, the titles, cults, and coin denominations of the Troas cities will be introduced, and the similarities between the coin types of the region's cities will be examined comparatively. In addition, four coins of the Persian Satrap Tissafarnes, minted in the city of Astyra, will be introduced in this context.
Keywords: Ayvalık-Cunda, Dr. Kaya Sayar Collection, Greek, City coins, Troad.

La cité d'Ilion et le *koinon* d'Athéna Ilias: une association religieuse de cités grecques, de la Troade au Bosphore

William PILLOT[*]

Résumé: La cité grecque antique d'Ilion (Troie) et son sanctuaire d'Athéna Ilias constituent un bon laboratoire d'observation pour l'étude de l'identité civique et de la culture régionale des cités grecques de Troade et de Propontide, dans la région des Détroits de l'Hellespont et du Bosphore. Ce sanctuaire civique a aussi une dimension fédérale et un rayonnement régional. Il est la propriété de la cité d'Ilion, mais la fête et la panégyrie des Panathénées sont administrées en commun par les cités membres du *koinon* d'Athéna Ilias. Cette association religieuse supra-civique regroupe des cités de Troade, de Propontide et d'au-delà, jusqu'à Chalcédoine sur la rive asiatique du Bosphore. Elle est principalement documentée par l'épigraphie. L'étude de la nature, de l'organisation, de la composition ethnique et géographique de ce *koinon* offre des informations précieuses sur la culture régionale dans cette région des Détroits.
Mots-clés: *Athena Ilias, Ilion, koinon, Propontide, sanctuaire grec – épigraphie grecque, Troade.*

The city of Ilion and the Koinon of Athena Ilias: A Religious Association of Greek Cities, from Troad to the Bosporus

Abstract: The ancient Greek city of Ilion (Troy) and its sanctuary of Athena Ilias offer a good example of the civic identity and the regional culture of the Greek cities of Troad and Propontis in the region of the Straits of Hellespons and Bosporus. This civic sanctuary has a federal and regional dimension. It belongs to the city of Ilion, but the festival of the Panathenaia is administrated by all the cities of the *koinon* (association) of Athena Ilias. This supra-civic and religious association gathers cities of Troad, Propontis and beyond, until Chalkedon on the Bosporus. It is mainly known by epigraphic material. The study of the nature, the organization, the ethnic and the geographic composition of this *koinon* gives us precious information about the regional culture in the area of the Straits.
Keywords: *Athena Ilias, Ilion, koinon, Propontis, Greek sanctuary, Greek epigraphy, Troad.*

[*] Lect. William PILLOT (Post-docotorants), University of Angers, Ancient Greek World History, Laboratoire TEMOS / CNRS, Angers/FRANCE. Email: william.pillot@univ-angers.fr

Propontine Astakos and its Coinage

Koray KONUK*

Özet: Khalkedon, Selymbria ve Byzantion ile birlikte Astakos, Propontis'teki dört Megara kolonisinden biriydi. Astakos, Atinalı Haraç Listelerinde yer alır ve Diodorosa göre burada Atinalı kolonistler yerleşmiştir. Şehir daha sonra Lysimachos tarafından tahrip edilmiştir. Bu bildiride de, şimdiye kadar çok az ilgi gören Astakos sikkeleri incelenecektir. Çalışma sayesinde, kentin şimdiye kadar bilinen tüm sikkeleri bir arada değerlendirilerek, Astakos'un tarihinin aydınlanmasına katkı sağalanacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Astakos, sikke, sikke darbı, Propontis, Lysimachos.*

Propontine Astakos ve Sikke Darbı

Abstract: With Khalkedon, Selymbria and Byzantion, Astakos was one of the four Megarian colonies in the Propontis. Astakos appears in the Athenian Tribute Lists and according to Diodoros Athenian colonists settled there. The city was later destroyed by Lysimachos. This paper aims to examine the coinage of Astakos which has received very little attention so far. A corpus of all surviving coins was undertaken and it is hoped that these coins will help to shed some light on the early history of Astakos.
Keywords: *Astakos, coin, coinage, Propontis, Lysimachos.*

Monnaies de Propontide, Troade et Mysie trouvées à Thasos

Marie-Christine MARCELLESI*

Résumé: les relations entre la Thrace et le nord-ouest de l'Asie Mineure d'après les trouvailles des fouilles. Des recherches récentes ont souligné la présence de monnaies de cités de Thrace sur les sites d'Ilion, Assos et Pergame, alors qu'elles sont absentes de plusieurs sites de Lydie et d'Ionie. Cette présence semble attester des liens privilégiés entre les cités de Thrace et celles du nord-ouest de l'Asie Mineure. Nous nous proposons ici d'étudier les monnaies de Propontide, Troade et Mysie trouvées dans les fouilles de Thasos, grande cité insulaire de Thrace. L'analyse de ces trouvailles permettra de préciser les liens entre ces régions.
Mots-clés: *Numismatique, époque hellénistique et impériale romaine, monnaies de fouilles, cités grecques de l'Égée du Nord, circulations.*

Coins from Propontis, Troad and Mysia found in Thasos

Abstract: the relations between Thrace and North-Western Asia Minor in the light of the excavation finds. Recent research has emphasized the presence of coins from cities of Thrace on the sites of Ilion, Assos and Pergamum, whereas these coins are absent from several sites of Lydia and Ionia. This presence suggests close relationships between cities of Thrace and North-Western Asia Minor. The aim of the present paper

* Assoc. Prof. Koray KONUK, French National Centre for Scientific Research, Bordeaux/FRANCE. E-mail: koraykonuk@gmail.com
* Prof. Marie-Christine MARCELLESI, Sorbonne University, Faculty of Lettres, Paris/FRANCE. E-mail: marie-christine.marcellesi@sorbonne-universite.fr

is to study the coins from Propontis, Troad and Mysia found in excavations in Thasos, the great island city of Thrace. By analyzing these finds we will try to clarify the links between these regions.

Keywords: *Numismatics, Hellenistic and Imperial Roman times, excavation coin finds, North Aegean Greek cities, circulation.*

Kios/Prusias Ad Mare Kent Sikkeleri

Alev ÇETİNGÖZ*

Özet: Antik Çağ'daki adı Kios veya Kianus Sinus olan Kios antik kenti Marmara Denizi kıyısında yer alır. Gemlik körfezi kıyısı ile Arganthonius dağı etekleri arasında yer alan bir kent adıdır. Antik kaynaklarda kenti Herakles'in arkadaşı ve onunla birlikte bu seyahate çıkan Kios'un kurduğu yazmaktadır. Mela, kentin Phrygia'nın emporiumu olduğunu bildirmiş, Pers ordusunun Sardis'i yakmasının ardından kent General Hymess tarafından ele geçirildi, MÖ 202'de Makedon V. Philip tarafından tahrip edilerek fethedilmiştir. Philip, kenti Zelas'ın oğlu Prusias'a vermiş, kent bu dönemde restore edilmiş ve ismi Prusias ad Mare (Deniz Kenarındaki Bursa) olarak değişmiştir. Roma döneminde tekrar orijinal adıyla Kios olarak anılmıştır. Kent MÖ 4. yüzyılda zenginleşmiş ve ilk altın stater'lerini basmıştır. MÖ 330-302 yılları arası basılan sikkelerde ön yüzde Apollon başı, arka yüzde gemi pruvası, yıldızlı süslemeler ve sikkenin basımından sorumlu memurun adları yer almaktaydı. MÖ 302-202 yılları arası basılan sikkelerde ise ön yüzde Mithra olduğu düşünülen genç bir erkek, Apollon Herakles başları, arka yüzde ise ΚΙΑΝΩΝ sopası, aslan postu, kutusunda yay, üzüm, buğday başakları gibi figürler yer almaktadır. MÖ 202 sonrasında kentin Prusias ad Mare olarak adlandırılmasının ardından ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ/ ΤΩΝ ΠΡΟΣ / ΘΑΛΑΣΣΗΙ yazılı bronz sikkelerin ön yüzünde Herakles'in başı, arka yüzünde sopa ve kutusunda yay veya ön yüzünde Apollon başı, arka yüzünde üçayaklı masa figürleri görülmektedir. Bithynia'nın MÖ 72'de Romalılar tarafından işgal edildikten sonra basılan sikkelerin ön yüzünde Musa ve Orodaltis adlı kraliçelerin başları bulunmaktadır. Roma idaresinde Claudius ile Saloninus dönemleri arasında Herakles, Athena, Sarapis, Aphrodite, Eros, Hylas'ın tasvir edildiği sikkeler ΚΙΑΝΩΝ, ΑΔΡΙΑΝΩΝ ΚΙΑΝΩΝ adıyla basılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kios, Marmara Denizi, Prusias Ad Mare, Propontis, sikke.*

Kios/Prusias Ad Mare Coins

Abstract: Kios is a city name located between the shores of Gemlik gulf known as Kios or Kianus Sinus in the Antique Age along the Marmara Sea, and Arganthonius hillsides. In ancient sources write that, the city was founded by Kios, who is a friend of Herakles, who traveled with him. Mela informed that the city was the emporium of Phrygia, the city which was seized by General Hymess after the Persian army burned Sardis. It was conquered in 202 BC by Macedon V. Philip, which was largely destroyed. Philip gave

* Alev ÇETİNGÖZ, Dokuz Eylül University, Department of Archaeology, İzmir/TURKEY. E-mail: alevcetingoz@gmail.com

it to Prusias, the son of Zelas, the city was restored during this period and was called Prusias ad Mare (Bursa on the Sea). In the Roman period, it was again called Kios as its original name. The city was enriched in BC 4th century and in the coins dating from 330 to 302 BC, there were Apollon heads on the front, milestones on the rear, star decorations, and officer names responsible for the printing of coins. In the period between the ages of 302 and 202 BC, there was a young man, Apollo Herakles head, KIANΩN stick, lion posture, bow, grape, wheat ears. After BC 202, the city was named Prusia ad Mare, followed by the heads of Heracles, the head on the back, the apollo head on the back, and the tripod table figures on the back, on the face of the bronze coins with ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ / ΤΩΝ ΠΡΟΣΙΕΩΝ / ΤΩΝ ΠΡΟΣ / ΘΑΛΑΣΣΗΙ. The front face of the coins minted after 72 BC, Bithynia was occupied by the Romans, there are heads of vassal queens named Musa and Orodaltis. Between Claudius and Saloninus periods in Roman administration, on coins depicting Heracles, Athena, Sarapis, Aphrodite, Eros, Hylas were printed in the name of KIANΩN, ΑΔΡΙΑΝΩΝ ΚΙΑΝΩΝ.
Keywords: *Kios, Marmara Denizi, Prusias Ad Mare, Propontis, coins.*

Arıkantürk Koleksiyonu'ndaki Kuzeybatı Anadolu'da basılan Satrap Sikkeleri

Aliye EROL ÖZDİZBAY*

Özet: Pers İmparatorluğu döneminde basılan sikkeler, krali darplar ve satrap darpları olarak iki gruba ayrılır. MÖ 5. yüzyılın sonlarından itibaren özellikle de imparatorluğun batısındaki satraplıklarda satrapların portreleri ve isimleriyle sikkeler basılmaya başlamıştır. Sikke lejandları ve tipleri pek çok satrap sikkesinin hangi yönetici döneminde ve hangi darphanede basıldıklarını tespit etmemizi sağlasa da bir kısmının darp edildiği kentler hala belirsizliğini korumaktadır. Bu çalışmada, ağırlıklı olarak Troas, Aiolis ve Mysia bölgesi sikkelerinden oluşan Özkan Arıkantürk Koleksiyonu'nda yer alan Pers satraplarına ait bronz sikkeler ele alınacaktır. Orantas'ın Adramytteion ve Kisthene'de; Pharnabazos'un Kisthene'de; Tissaphernes'in Astyra ve Adramytteion(?)'da bastırdığı sikkeler bölgenin tarihsel arka planı ile birlikte değerlendirilecektir. Ayrıca Teuthrania ve Halisarna satrabı olarak bilinen Prokles'in Teuthrania'da darp edilen sikkelerine de değinilecektir.
Anahtar Kelimeler: *Aiolis, Kuzeybatı Anadolu, Mysia, Satrap Sikkeleri, Troas.*

The Coins of the Satraps from Northwest Anatolia in the Arıkantürk Collection

Abstract: The coins minted during the Persian Empire can be divided into two groups, defined as royal and satrapal issues. From the end of the 5th century BC, the satrapal coinage began to mint with portraits and names of the Persian satraps, particularly in the western part of the empire. Coin legends and types allow us to identify in which city and in which administration period most of the satrapal coins struck. However, identification of some satrapal coins still remain uncertain. This paper examines the bronze coins of Persian satraps in the Özkan Arıkantürk Collection, consisting mainly

* Asst. Prof. Aliye EROL ÖZDİZBAY, Istanbul University, Faculty of Letters, Ancient History Department, Laleli-Istanbul/TURKEY: E-mail: aliyeerol@gmail.com, aliyerol@istanbul.edu.tr

of the coins from Troad, Aeolis and Mysia regions. The coins of Orantas minted in Adramytteion and Kistehene; the coins of Pharnabazos minted in Kisthene; the coins of Tissaphernes minted in Astyra and Adramytteion (?) These will be evaluated together with the historical background of the region. Also discussed will be the coins of Prokles, known as satrap of Teuthrania and Halisarna in Mysia.
Kelimeler: *Aeolis, Nortwest Anatolia, Mysia, Coins of the Satraps, Troad.*

On the chronology of the circulation of electrum coins of Cyzicus in the Pontic Region

Evgeny V. ZAKHAROV*

Abstract: Coinages of the Greek states of the Northern Black Sea region in 6th-5th centuries BC were based on small silver units and bronze "coins" issued for a local circulation. International trade and large commercial transactions between colonies and parent states required coins of high metal value. Archaeological findings and epigraphical sources indicates that electrum coins of different states of Asia Minor were circulated in the region in the second half of 6th century BC. Since the end of the century electrum coins of Cyzicus started play a role of an international currency and became the most popular foreign coins in the Pontic region. They circulated here during the Classical end early Hellenistic Periods. Coins findings, hoards and epigraphical sources give us an opportunity for making the periodization of the circulation of cyzicenes in the region. There are three chronological periods of their circulation in the Pontic area – last quarter of the 6th – first half of the 5th century BC, second half of the 5th century – second quarter of the 4th century BC and the third quarter – last third of the 4th century BC. Individual findings and the hoards of the first period characterized by small denominations of cyzicenes of the I and II groups according to classification of H. von Fritze, second one – coins of the III group. Cyzicenes of the IV group are specific for the composition of the hoards of the last chronological period. According to the archaeological context of the Myrmekion hoard of cyzicenes I suppose the date of this group is second quarter – last third of the 4th century BC. Probably the disappearance of the electrum coins of Cyzicus from Pontic circulation were closely connected with monetary policy of states started issuing its own large silver and gold coins as it was in Olbia according to the decree on money (IOSPE I^2 24).
Keywords: *Asia Minor, Cyzicus, electrum coins, Pontic Region, Propontis.*

* Evgeny V. ZAKHAROV, Moscow/RUSSIA. E-mail: zakharov.evg@gmail.com

On both sides of the Propontis: A comparative approach to the Coins of Coela, Alexandria Troad and Parion

Antony HOSTEIN*

Abstract: Numismatists usually record coins in syllogae by following a geographical order inherited from Strabo's description of the world. The numismatic data is listed region by region all around the Mediterranean Sea, from Baetica Syri and from Egypt to Mauretania Tingitana. This standard has remained unchanged since the late 19th century, and it is currently used *e.g.* for the *Sylloge Nummorum Graecorum* and the *Roman Provincial Coinage* project. While convenient, this way to arrange and record numismatic data raises many issues, especially for the study of Roman provincial coins. For the Principate, the ancient regions are not necessarly the best framework to approach coin production, local economies or identities. Moreover, neighboring mints may never be studied together since they are recorded in separate volumes. We must also take account of the importance of modern historiographical considerations and biases. This paper will present a comparative approach of the both sides of the Hellespontus and the Propontis: Coela in Thrace, Alexandra in Troad and Parion in Mysia. A special attention will be paid on the last phase of the coinage production, from the 240s to the 260s. The analysis will Show that despite differences, the coins of these three cities had a lot in common (legends, images, denominations). It can even be assumed that under Gallienus sole reign (260-268 AD), these cities-and others in the region shared a common metrological system.

Abstarct: *Alexandria Troas, Coela, coins, Parion, Propontis.*

Smintheion ve Hamaksitos- Yeni Bir Sikke Tipi

Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN*

Özet: Smintheion modern Gülpınar köyü sınırları içerinde yer alan Fare Apollon'a ait bir kutsal alandır. Prof. Dr. C. Özgünel başkanlığındaki bilimsel ekip tarafından 1980 yılından günümüze kadar sürdürülen arkeolojik kazılarda Kutsal Alana ait birçok mimari öğe gün ışığına çıkarılmış, Antik Dönemdeki önemi hakkında birçok çalışma yayınlanmıştır. Kalkolitik Donemde bir yerleşim izlerinin Prof. Dr. T. Takaoğlu tarafından yapılan çalışmalarla ortaya konulmasından sonra, Kutsal Alanında yaşam Bizans Dönemine kadar süreklilik gösterdiği, daha sonraki dönemlerde de önce Külahlı ve daha sonra Gülpınar adı altında gerçekleştiği bilinmektedir. Arkeolojik buluntular, epigrafik tanıklıklar gibi çeşitli belgelerin işaret ettiği Roma İmparatorluk Döneminin aksine, Apollon Kutsal Alanının merkezi konumundaki Hellenistik Dönem tapınağının inşasından önceki dönem hakkında bilgilerimiz sınırlıdır. Özellikle Antinogos Monophtalmos tarafından gerçekleştirilen ve Hamaksitos, Larissa, Neandria, Kebren, Kolonai kentlerinin birleştirilip, daha sonra Alexandria Troas diye adlandırılacak

* Prof. Antony HOSTEIN, Ecole Pratique des Hautes Etudes, PSL, Paris/FRANCE. E-mail: antony.hostein@ephe.psl.eu
* Prof. Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Archaeology, Ankara/TURKEY. E-mail: ogun@humanity.ankara.edu.tr zeynepogun1@gmail.com

Antiogoneia kentinin kurulmasıyla sonuçlanan Troas Synoiskismos'unda öncesine ait arkeolojik buluntuların sınırlı sayıda olması Smintheion'un erken dönemleri hakkında bilgi veren her türlü belgeyi önemli kılar. Son yıllarda yapılan Synoiskismos'u konu alan ve bu değişimi irdeleyen birçok çalışma yapılmış olması Apollon Smintheus'un yakın çevresininim erken dönemi hakkında bazı yeni bilgileri de gözler önüne koyar. Bu çalışmada Kutsal Alanda ve yakın çevresinde birbirilerinden bağımsız kontekste bulunan farklı belgeler incelenecektir. Bu buluntuların içinde Kutsal Alanda bulunan Klasik Dönem ve öncesine tarihlenen mimari elemanlar, seramikler gibi buluntu grupları vardır. Ayrıca Smintheion'un çevresinden gelen epigrafik malzemelerin çokluğu da o dönemde Kutsal Alanın varlığı, yaşamı hakkında bazı sonuçlara ulaşmamızı sağlar. Bunu destekleyen diğer başka bir belge ise nümismatik bulgulardır. Kutsal Alanın Alexandria Troas kurulmasından önce var olduğunu Antik Kaynaklar aracılıyla bilmekteydik. Ancak bilinen nümismatik belgelere yeni bir sikke tipinin eklenmesi bu konudaki tartışmaya son noktayı koyacak niteliktedir.
Anahtar Keliemeler: *Apollon Smintheus, Sikke, Smintheion, Synoiskismos, Hamaksitos.*

Smintheion et Hamaxitos- un nouveau type monétaire

Résumé: Situé dans la région de la Troade (Turquie) aux envions de l'ancienne cité d'Hamaxitos, à une trentaine de kilomètres au sud d'Alexandrie de Troade, Smintheion était un important sanctuaire civique dédié à Apollon. Le dieu y était honoré sous l'épithète de Smintheus, ("rat", "rat des champs") comme dieu des rats et destructeur des rats. Les fouilles archéologiques menées, depuis 1980 jusqu'à nos jours, par une équipe scientifique sous la direction C. Özgünel ont mis à jour de nombreux éléments architecturaux du Sanctuaire et de plusieurs études ont été publiées concernant le rôle et l'importance de ce site dans l'Antiquité. Descendant jusqu'au Chalcolithique comme révélées dans les travaux de T. Takaoğlu, la vie dans cet espace sacré se poursuivit sans interruption jusqu'à l'époque byzantine tardive. Par la suite, gagna un caractère d'habitation rurale sous le nom de Külahlı et récemment de Gülpınar moderne. Contrairement à l'Haute Empire attestée par des divers documents épigraphiques et historiques, nos connaissances historique et archéologiques sont restreintes sur le Sanctuaire sur la période antérieure à la construction du temple d'Apollon hellénistique. En particulier, les témoignages sont limités sur la période antérieure au Synœcisme d'Antigone, réunissant les cités d'Hamaxitos, de Larissa, de Neandrie, de Cebren et de Coloné pour fonder d'Antigoneia. La cité sera appelée ultérieurement Alexandrie par Lysimaque au moment de sa refondation avec la volonté de rétablissement de la situation antérieure dans la région. Grâce aux nombreuses études archéologiques menées ces dernières années, on aboutit à des nouvelles informations liées aux phases les plus anciennes du Sanctuaire et de ses alentours. Cette étude sera consacrée à l'analyse des divers types de documents découverts dans des contextes indépendants, comme les éléments architecturaux, les trouvailles en terre cuites, les céramiques. La documentation numismatiques, épigraphiques nous aident à compléter certaines lacunes. Cependant, une monnaie d'Hamaxitos avec un nouveau type monétaire acquise à la Collection d'Ö. Arıkantürk pourrait nous apporter des précieuses informations.
Mots-clés: *Apollon Smintheus, monétaire, Smintheion, Synœcisme, Hamaxitos.*

The Coinage in the Name of Septimius Severus Struck at Ilium

Michel AMANDRY*

Abstract: The coinage of Ilium was studied first by Hans von Fritze, in Wilhelm Dörpfeld's *Troja und Ilion* (Athens, 1902), VII Abschnitt, « Die Münzen von Ilion », pp. 477-534, then by Alfred R. Bellinger, *Troy. The Coins* (Princeton, 1961). *Roman Provincial Coinage* I, II, III, IV, VI, VII,1 and IX have added material. The volume *RPC* V,2, devoted to the period 193-218 and to the province of Asia, is in preparation and this Symposium offers an excellent occasion to present some thoughts on the coinage in the name of Septimius Severus struck at Ilium. His coinage his scanty, as it consists in nine specimens, distributed among three different emissions, each produced with one obverse die. These obverses dies are paired with four different designs, two of them being unique in the production of the mint. One (Bellinger T214), with the legend ΕΚΤΩΡ ΙΛΙΕΩΝ ΠΑΤΡΟΚΛΟC, shows Hector slaying Patroclos. It is no doubt that this mythological scene alludes to the victory of Septimius Severus (Hector) againt Pescennius Niger (Patroclos) in 194. The other one (Bellinger T217) shows Herakles, the Trojan princess Hesione, Priam's sister, and a sea monster in front of the walls of Troy. The sea monster is dead, killed by Herakles who saves Hesione, who was exposed by his father, King Laomedon, to be devoured by the sea monster, in order to pacify Apollo and Poseidon, angry at Laemodon because he refused to pay the wage he promised them for building Troy's walls. Once again, this myth glorifies the emperor, as Herakles, saving the unity of the empire, identified to Hesione, after having defeated Niger and Clodius Albinus in 197.

Keywords: *Coinage, coins, Ilium, Propontis, Septimius Severus.*

İlion Kenti'nin İkinci Sophistik Dönem Sikkeleri Üzerinde Mitolojik Tasvirler

Hüsamettin Hayri ŞENER*

Özet: İkinci Sophistik Dönem'de İlion kentinin sikkeleri üzerinde çok sayıda mitolojik konulu tasvir görülmektedir. Bu tasvirlerin hemen hemen hepsi kentin tarihiyle ilgili olup, birçoğu kent ile özdeşleşmiş olan Homeros'un İlyada destanından kesitler sunmaktadır. Roma için manevi değeri oldukça büyük olan İlion, aynı zamanda Roma İmparatorluğu'nun ayrıcalıklı kentleri arasında yer almaktaydı. Sikkeler üzerinde darp edilen mitolojik sahneler hem Roma ideolojisine hizmet etmekteydi hem de kentin kendi tasvirinde önemli rol oynayan konulardı. Roma İmparatorluk döneminin başlaması ile birlikte kentin darp ettiği sikkeler üzerinde mitolojik sahneler sıkça darp edilmeye başlar. Kentin Roma ile olan bağlarını vurgulayan "Aeneas" ve "Lupa Romana" sikkeler üzerinde en sık tasvir edilen mitolojik konuların başında gelmektedir. Kentin kuruluş söylenceleri ile ilgili mitolojik karakterler ve yine kentin tarihinde rol oynayan önemli kahramanlar İmparatorluk dönemi sikkeleri üzerinde

* Michel AMANDRY, Bibliothèque nationale de France, Department of Coins, Medals and Antiques, Faculty Member. Paris/FRANCE. E-mail: michel.amandry@noos.fr michel.amandry@gmail.com

* Lect. Hüsamettin Hayri ŞENER, Aksaray University, Science and Letters Faculty, Department of Archaeology, Aksaray/TURKEY. E-mail: dnpaterpatriae@yahoo.de

tasvir edilen diğer konuları oluşturmaktadır: Kentin baş tanrıçası "Athena İliados", "Poseidon ve Apollon", "Ganymedes", "Hektor" ve "Herakles" ile ilgili mitolojik tasvirler bu konuların başında gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Homeros, İlion, mitoloji, Troia, Sophistik Dönem.*

Mythological Representations on the Coins of the Second Sophisticated Period of Ilion City

Abstract: Numerous mythological representatıons have seen on the coins of the city of Ilion in the Second Sophisticated Period. Almost all of these depictions have related to the history of the city and many of whıch provides fragments from the Iliad epic by Homeros, which identified with the city. Ilion, which was quite large in spiritual value for Rome, was at the same time one of the privileged cities of the Roman Empire. The mythological representatıons prınted over the coins served both the ideology of Rome and those that played an important role in the city's own portrayal. With the beginning of the Roman Empire period, mythological creatures have often been printed on the coins of the city. It is one of the most frequently described mythological creatures of "Aeneas" and "Lupa Romana" printed on the coins emphasize the city's relation with Rome. The mythological characters related to the historical background narratives of the city and the other important heroes who play a significant role in the history of the city generate the other subjects depicted on the periods of the Empire: Mythological portraits about Athena Iliados, Poseidon and Apollon, Ganymedes, Hector and Herakles are main of them.

Keywords: *Homeros, Ilion, mythology, Troia, Sophistic Period.*

Parion Oda Mezarları (Toprak Kuleler)' den Ele Geçen Sikkeler/ Coins Found from the Parion Chamber Tombs (Toprak Kuleler)

Vedat KELEŞ*

Özet: Propontis bölgesinin güneyinde, Çanakkale Boğazının Marmara denizi çıkışında yer alan Parion sahip olduğu jepolitik konumu ile kurulduğu andan yıkılışına kadar bölgeye hakim olmak isteyen egemen güçlerin önem verdiği bir kent olmuştur. Konumuzu oluşturan sikkelerin ele geçtiği oda mezarlar, Parion Antik Kenti'nin doğusunda yer almakta olup sıralı olarak yan yana yapılan beş oda mezardır. Mezarların ortak özelliği, harç kullanılarak çeşitli büyüklükteki moloz taşlarla, dikdörtgen planlı olarak opus incertum tekniğinde inşa edilmiş olmalarıdır. Açığa çıkarılan bu beş oda mezar; boyutları, içlerinde bulunan tekne yönlerindeki farklılıklar, barındırdıkları gömüler ve ölü hediyeleri açısından oldukça önemli veriler sunmuştur. Oda mezarlardan ele geçen sikkeler ölü gömme ritüelleri açısından önemli bilgiler verdiği kadar Parion Antik kentinin MS.1.yy. ile MS.3.yy. arasındaki dönem ile ilgili önemli tarihsel bilgileri de sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kharon sikke, oda mezar, ölü gömme, Parion,*

* Prof. Vedat KELEŞ, Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: vkelesus@gmail.com vedat.keles@omu.edu.tr

Coins Found from the Parion Chamber Tombs (Toprak Kuleler)

Abstract: Parion, situated within the southern limits of Propontis, close to the Marmara exit of the Dardanelles had been an important urban center due to its geopolitical position for all the ruling powers who desired to dominate the region. The five chamber tombs that yielded the subject coins of this paper are situated towards the east of Parion and were built in a row adjacent to each other. The tombs with a rectangle shaped chamber all bear the same architectural traits by being built of opus incertum technique using rubble stones of various sizes. Tombs supply us with important datas in light of their structures, burials made within them and especially their rich finds. Among these finds, coins are important as well as they give us valuable information related to burial customs as well as to the situation of Parion during the period between 1st and 3rd centuries AD.
Keywords: *Charon coins, chamber tombs, burial, Parion,*

Tekirdağ Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan Parion Sikkeleri ve Kılıçlar Definesi

Oya YAĞIZ*

Özet: Tekirdağ Arkeoloji Müzesi Yunan Sikkeleri Koleksiyonlarında yer alan ve satın alma ya da kazı buluntusu olarak Müze'ye kazandırılmış olan Parion Kenti sikkeleri, Propontis Kıyı Kentleri arasındaki sosyo-ekonomik ilişkilere açıklık getirecek önemli tarihi belgelerdir. Buluntu yeri ile adlandırdığımız, Parion sikkelerinden oluşan Kılıçlar Definesi de bu yorumlamalara katkı sağlamaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Kılıçlar Definesi, Parion, Propontis, Sikke, Tekirdağ Arkeoloji Müzesi.*

Coins of Parion and Kılıçlar Hoard in the Tekirdağ Archaeological Museum

Abstract: The coins of Parion in the Collection of Greek Coins of Tekirdağ Archaeological Museum, which were found in archaeological excavations or acquired to the museum by purchase, are important historical documents that will clarify the socio-economic relations between the Propontis coastal cities. The Kılıçlar Hoard consisting of Parion coins, also contribute to this interpretation.
Keywords: *Kılıçlar Hoard, Parion, Propontis, coin, Tekirdağ Archaeological Museum.*

PARION and APOLLONIA PONTIKA – Monetary inter-relations in the 5th Century BC

Evgeni I. PAUNOV*

Abstract: It has been observed that a number of 5th c. BC silver drachms of Parion in Mysia were overstruck by Apollonia Pontika in Thrace. They are all of the type: facing Gorgoneion / incuse square punch with central pellet and linear pattern (*SNG France*

* Prof. Oya Yağız, Mimar Sinan Fine Arts University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Istanbul/TURKEY. E-mail: oyayagiz@hotmail.com
* Dr. Evgeni I. PAUNOV (Independent scholar), Vienna/AUSTRIA. E-mail: epaunov@gmail.com

BN 1343-1352), weighing ca. 3.30 grams. The Apolloniate coins are always early drachms with the inverted anchor with crayfish (with or without letter 'A') on the obverse and Gorgoneion on the reverse, with the same weight (*SNG Cop*. 452-454; *SNG Dewing* 1275; Topalov 2007, no. 38). All overstrikes correspond (according to a recent author's study) to drachms of type 5b, 6 and 7 which should date to ca. 450/45 – 440 BC. It seems that the authorities of Apollonia in Thrace had re-used the drachms of Parion in shortage of their own silver and undertook overstriking foreign coins of the same weight and similar design. This phenomenon arise the question about further monetary and economic relations between the two cities over this period. The proposed poster will discuss the overstruck drachms of Parion in relation to Apollonia Pontika and will suggest a more precise dating and a new interpretation.
***Keywords**: Apollonia Pontica, Coin, Parion, Propontis, Thrace, Troad.*

Parion Erken Bizans Dönemi Sikkeleri

Kasım OYARÇİN*

Özet: Troas Bölgesi'nin kuzeyinde, bugünkü Çanakkale ili Biga ilçesi sınırları içerisindeki, Kemer Köyü'nde yer alan Parion, sahip olduğu coğrafi ve stratejik konumu ile çağlar boyunca bölgedeki egemen güçlerin sahip olmak istedikleri bir kent olmuştur. Roma Dönemi'nde önemli bir koloni kenti olan Parion, Erken Bizans Dönemi'nde ise bir piskoposluk merkezine dönüşmüştür. Parion'un stratejik öneminin doğal bir sonucu olarak 2005 yılından bu yana gerçekleştirilen kazılarda önemli arkeolojik bulgulara ulaşılmıştır. Bu arkeolojik bulgulardan önemli bir grubu da şüphesiz sikkeler oluşturmaktadır. Parion antik kentindeki arkeolojik kazı çalışmalarında, MÖ 4. yüzyıldan, MS 7. yüzyılın ikinci yarısına kadar kesintisiz olarak sikke buluntuları ele geçmiştir. Parion'un sikke buluntularında, Bizans (Doğu Roma) Karanlık Dönemi olarak adlandırılan MS 7. yüzyılın ortalarından MS 9. yüzyılın ortasına kadar olan dönemde birçok Anadolu kentinde olduğu gibi kesilme olurken, MS 9. yüzyılın ortasından itibaren buluntu sayısının yeniden artmaya başladığı görülmektedir. Çalışma konusunu, Anastasius'un MS 498 yılında bronz sikke birimlerinde yaptığı köklü reformla başlayan ve Heraclius Dönemi ile son bulan sikke buluntuları oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Parion Erken Bizans sikkeleri ve buluntu yerleri hakkında bilgi verilecek, sikke sayıları diğer dönemlerle karşılaştırılarak kentin Erken Bizans Dönemi'nde sosyal ve ekonomik yapısı değerlendirilecektir.
***Anahtar Kelimeler:** Erken Bizans, Parion, Roma Kolonisi, Piskoposluk, Sikke, Troas.*

Parion Coins of The Early Byzantine Period

Abstract: Parion, situated within the limits of the Kemer Village of the Biga district of modern day Çanakkale, had always been a city desired to be ruled by the sovereign powers of the region especially due to its geographical and strategical position. An important colonial city during the Roman Period, Parion turned to be an favored episcopal center. Due to its strategical importance of city, excavations conducted in the

* Asst. Prof. Kasım OYARÇİN, Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: kasimoyarcin@gmail.com

site since 2005 revealed many important finds. An important portion of these finds were, without doubt, the coins spreading to a time span of 4th century BC until 7th century AD. A ceasing in numbers is evident with the coins of the mid 7th and the mid 9th centuries AD, the so-called Byzantine (East Greek) Dark Ages, where as an increase in numbers is traceable after the mid 9th century AD. The scope of this study is formed by the Parion coins from the period starting by the radical reform of Anastasius on bronze coin units done in 498 AD and ending by the Period of Heraclius. In this aspect, brief information will be given of the Parion coins from this period, together with a comparison of coin numbers with the other periods for revealing the social and economic character of the city during the Early Byzantine Period.
Keywords: *Early Byzantine, Parion, Roman Colony, Episcopy, Troad, coin.*

Kocaeli Müzesi'ndeki Erken Bizans Sikkeleri

Zeliha DEMİREL GÖKALP*

Özet: Bu bildirinin konusu, Kocaeli Müzesi sikke koleksiyonunda bulunan Erken Bizans dönemi sikkeleri ve antik dönemde Bithynia Bölgesi'nde yer alan Nikomedia (İzmit ili) darphanesidir. Antik adıyla Nikomedia'nın geçmişi tarih öncesi dönemlere kadar uzanır. Kent Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı Dönemlerinde yerleşim görmüş bir kenttir. Çalışmada öncelikle, Bizans İmparatorluğu'nun doğudaki ana darphanelerinden biri olan ve büyük oranda da başkent Konstantinopolis kalıplarının kullanılmış olduğu Nikomedia darphanesinin faaliyetleri tarihsel olaylar ışığında ele alınacaktır. Çoğunluğu satın alma yoluyla müzeye gelen Erken Bizans sikkelerinin tartışılacağı zaman dilimi ise 491-717 yılları arası olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Kocaeli Müzesi'nde bulunan sikkeler ve Bithynia Bölgesi'nde tespit edilen diğer yayınlı Bizans sikkeleri bir arada değerlendirilerek, bölgedeki Erken Bizans dönemi sikke dolaşımı, Anadolu geneli ile karşılaştırılarak tartışılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Erken Bizans, Bithynia, Kocaeli Müzesi, Nikomedia, sikke.*

Early Byzantine Coins in The Kocaeli Museum

Abstract: The subject of this paper is the Early Byzantine Period coins in the Kocaeli Museum and the Nikomedia (İzmit province) mint in ancient times in Bithynia Region. The antique name Nikomedia's history dates back to prehistoric times. The city was a settlement in Hellenistic, Roman, Byzantine, Seljuk and Ottoman periods. In the study, the activities of the Nikomedia mint will be discussed in light of historical events. Nikomedia is one of the main mints of the Byzantine Empire and It is known that the Nikomedia darphane usually uses the Constantinople mold. The time period for discussion of early Byzantine coins was set between 491-717. In this context, the coins in the Kocaeli Museum and other published Byzantine coins found in the Bithynia Region will be evaluated together and the coinage of the Early Byzantine Period in the region will be discussed in comparison with the Anatolian generals.
Keywords*: Early Byzantine, Bithynia, Kocaeli Museum, Nikomedia, coin.*

* Prof. Zeliha DEMİREL GÖKALP, Anadolu University, Faculty of Letters, Department of Art History, Eskişehir/TURKEY. E-mail: zdgokalp@gmail.com

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI
PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE

Parion Antik Kenti Arkeolojik Kazıları: Mimari Kalıntılar, Korunma Problemleri ve Çözüme Yönelik Uygulama Önerileri

Yaşar Selçuk ŞENER[*] & Zafer KARAHAN[**] & Melike DİKMENLİ[***]

Özet: Parion antik kentinde 2005 yılından beri sürdürülen düzenli arkeolojik kazılar sürdürülmektedir. Bu kazılarda ele geçen kalıntılar sayesinde, Odeion, Agora-Dükkânlar, Tiyatro, Roma Hamamı ve Yamaç Hamamı ile Nekropolis belirginlik kazanmaya başlamıştır. Kazı alanında yapılan incelemelerde, gerek mimari kalıntıların, gerekse bu yapılara ait döşeme, sıva-duvar resmi, taban döşemesi ve mimari plastik gibi taşınabilir nitelikteki eserlerin, hem gömü (toprak örtü süreci) öncesinde, hem uzun süreli kaldıkları toprak altı gömü ortamında ve hem de kazı sonrasında değişen ölçülerde bozulmalara uğradığı belirlenmiş; bu nedenle de, gerek önleyici gerekse aktif koruma müdahalelere ihtiyaç duyduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmayla, mimari kalıntılarda karşılaşılan sorunlar ele alınarak, bu sorunların önlenmesi ve giderilmesi yönünde, gerek kazılar sürecinde gerçekleştirilen koruma ve onarım uygulamaları ve gerekse yapılması gerekli görülen somut uygulamalara yönelik öneriler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Koruma problemleri, kültürel miras, mimari kalıntılar, Parion, arkeolojik restorasyon.*

Parion Ancient City Archaeological Excavations: Architectural Remains, Protection Problems and Solution Procedure Suggestions

Abstract: In the ancient city of Parion, regular archaeological excavations have been carried out since 2005. Thanks to the remains uncovered in these excavations, has begun to become apparent with Odeion, Agora-Shops, Theater, Roman Bath, Slope Bath and the Necropolis. In researches and observations made on the excavation site, in the architectural remnants and in the movable works such as flooring, plaster-wall painting, flooring and architectural plastic belonging to these constructions, before burial (earth covering process), after long periods of underground burial environment and after excavation it has been determined that the changing metrics cause distortions; for this reason, it has emerged that both preventive and active protection interventions have to be done. With this work, the problems encountered in the architectural remnants, the prevention and repair practices carried out in the course of the excavations in order to prevent and solve these problems, and the proposals of the concrete applications required to be done will be explained.

Keywords: *Protection problems, cultural herıtage, architectural remains, Parion, archaeological restoration.*

[*] Prof. Yaşar Selçuk ŞENER, Gazi University, Faculty of Fine Arts, Department of Conservation and Restoration of Cultural Heritage, 06830 Gölbaşı-Ankara/TURKEY. E-mail: ssener@gazi.edu.tr yasarselcuksener@gmail.com
[**] Rest. - Cons. Zafer KARAHAN, Ankara/TURKEY. E-mail: zafer.karahan@winvestate.com
[***] Rest. - Cons. Melike DİKMENLİ, Ankara/TURKEY. E-mail: mlkdkmnl@gmail.com

Kültürel Miras Alanı Koruma Ve Yönetiminde Peyzaj Planlama Çalışmaları

Füsun ERDURAN NEMUTLU* & Aysun ÇELİK**

Özet: Kültürel peyzajlar; kültürel ve doğal kaynakları bir arada bulunduran, tarihi bir olay, aktivite veya kişi ile bağlantılı olan coğrafi alanlar olarak tanımlanabilirler. Kültürel peyzajda, insanlık tarihi boyunca devamlılık gösteren kültürel gelenekler, sosyal değerler ve eğilimler üzerinde durulur. Kültürel miras, bir toplumun üyelerine ortak geçmişlerini anlatan, aralarındaki dayanışma ve birlik duygularını güçlendiren bir hazinedir. Bu hazine, İnsanların tarih boyunca biriktirdikleri deneyimlerin, geleneklerin devamlılığını ve geleceğin doğru kurulmasını sağlar. Böylece geçmişle bugün arasında bağlantı kurarak, içinde yaşanılan kültüre ve dünyaya bir temel oluşturur. Bu çalışmada kültürel miras niteliği taşıyan alanların korunarak yönetiminin sağlanabilmesi için peyzaj mimarlığı açısından yapılması gereken planlama çalışmalarının açıklanması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada yöntem olarak planlama çalışmalarına veri oluşturabilecek bilgilerin doğru olarak elde edilmesinde ilk adım olan; alan çalışmaları ve envanterlerin tespit ve belgelenmesi için yapılması gereken uygulamalar aşamalar şeklinde açıklanmıştır. Sonuç olarak bu veriler doğrultusunda yerleşim yerlerinin kültürel peyzaj fonksiyonunun mekânsal olarak ifade edilmesinin koruma ve yönetim açısından önemi ortaya konulmuştur.
Anahtar Kelimeler: *Kültürel miras, peyzaj yönetimi, kültürel peyzaj koruma.*

Landscape Planning Studies in Cultural Heritage Field Conservation and Management

Abstract: Cultural landscapes; can be defined as geographical areas associated with a historical event, activity, or person, who have cultural and natural resources together. Cultural landscapes focus on cultural traditions, social values and trends that persist throughout human history. Cultural heritage is a treasure that tells the common past of members of a society and strengthens their sense of solidarity and unity among them. This treasure provides the continuity of the traditions and the future of the people, the experiences they have accumulated throughout history. Thus, by establishing a connection between the past and today, it forms a basis for the culture and the world in which it lives. In this study, it is aimed to explain the planning studies that should be done in terms of landscape architecture in order to protect and manage the areas of cultural heritage. For this purpose, as a method in working, the first step in obtaining the information that can create data for planning studies correctly; field trials and the steps to be taken in order to identify and document the inventories. As a result, in the direction of this data, the spatial expression of the cultural landscape function of the settlements has been emphasized in terms of protection and management.
Keywords: *Cultural heritage, cultural landscape protection, landscape management.*

* Assoc. Prof. Füsun ERDURAN NEMUTLU, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design, Landscape Architecture Department, Çanakkale/TURKEY. E-mail: fusunerduran@gmail.com

** Assoc. Prof. Aysun ÇELİK, Uludağ University, Faculty of Agriculture, Landscape Architecture Department, Bursa/TURKEY. E-mail: aysuncelik@uludag.edu.tr

Parion ve Priapos Antik Kentlerinin Miras Dokusunu Koruma Kültürü

Öznur YAZICI* & Mediha SEYHAN

Özet: Kültürel varlıklar tüm insanlığın ortak mirasları arasındadır. Bu varlıklar, geçmişten günümüze aktarılan ve geleceğe de aktarılması beklenen değerler olup, iyi bir şekilde korunmaları için, önemleri üzerinde farkındalık yaratılması gerekmektedir. Kültürel varlıkların korunması; coğrafya, tarih, turizm, mimarî, ekonomi, edebiyat, arkeoloji, sanat gibi alanların hepsiyle iç içedir. Bütün bu alanların yansımaları; devletin resmî kurumlarını, sivil toplum kuruluşlarını, eğitimcileri, turistleri, medyayı ve yerel halkı önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle kültürel dokuyu koruma ve geliştirmeye yönelik çabalarla ekonomik girdiler, millî kimlik oluşturma ve güçlendirme, gelenekleri yaşatma gibi çok yönlü kazanımlar sağlanabilir. Günümüze kadar ulaşan antik yapılar, eski uygarlıklar hakkında detaylı bilgiler sunmaktadır. Şüphesiz ki, kültürel mirasın korunup geliştirilmesinde atılacak ilk adım, yeterince tanıtımın yapılmasıdır. Bu çalışmada, Çanakkale Biga ilçesindeki iki önemli Antik Kent olan Parion (Biga, Kemer Köyü) ve Priapos'un (Karabiga) kültürel miras dokularının tanıtılması ve etkin bir koruma kültürünün ele alınması amaçlanmıştır. Çalışma alanı olarak seçilen Parion ve Priapos Antik kentleri, mekânsal açıdan birbirine yakın olmakla beraber; Parion modern ve günyüzünde kalmış, Priapos ise bilinçsizlik sebebiyle iyi korunamamış ve kentin büyük kısmı silinip gitmiştir. Çeşitli festivallerle pek çok gelenek ve görenek yaşatılmaya çalışılmakta, bölgede turizm canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Çalışmada, bahsi geçen antik kentlere has miras dokusu açıklanacak, bütün paydaşların katkılarıyla koruma kültürü ekseninde sürdürülebilirliğine yönelik planlama, geliştirme ve önerilere yer verilecektir.
Anahtar Kelimeler: *Kültürel miras, koruma kültürü, sürdürülebilirlik, antik kent, turizm.*

Heritage Conservation Culture of Parıon and Priapos Ancient Cities

Abstract: Cultural assets are among the common heritage of all mankind. These assets are expected to be transferred from the past to the present day and transferred to the future, and awareness of their importance is needed to be well protected. Preservation of cultural assets has interconnection with geography, history, tourism, architecture, economy, literature, archeology, arts. The reflections of all these areas have significantly influenced the state's official institutions, civil society organizations, educators, tourists, media and local people. For this reason, efforts to protect and develop the cultural texture will be able to provide multi-faceted acquisitions such as economic inputs, national identity creation and empowerment, tradition alive. The antique buildings reaching up to the present day provide detailed information about the ancient civilizations. Undoubtedly, the first step in the preservation and development of cultural heritage is to make enough publicity. In this study, it is aimed to introduce the cultural heritage textures and to discuss an effective protection culture of two important Ancient Cities which are Paran (Biga, Kemer Village) and Priapos

* Asst. Prof. Öznur YAZICI, Karabük University, Faculty of Letters, Geography Department, Karabük/TURKEY. E-mail: oznuryazici@karabuk.edu.tr

(Karabiga) in Biga county of Çanakkale province. The Parion and Priapos Antique cities, which were selected as the study area, even though close to each other being in spatial terms, the Parion was modern and in sight, and Priapos was not well preserved due to unconsciousness and most of the city was shaded away. Various traditions and customs are being tried to be survived with various festivals and tourism is being kept alive. In the study, it will be given a place to planning, development and proposals for the sustainability of the heritage texture of these ancient cities, with the contributions of all stakeholders in the axis of conservation culture.
Keywords: *Cultural heritage, conservation culture, sustainability, ancient cities, tourism.*

İstanbulda Bayındırlık Projeleri ve Kent Arkeolojisi

Yasemin YILMAZ*

Özet: 2004 yılından bu yana İstanbul'da Bayındırlık projeleri çerçevesinde yürütülen kurtarma kazıları, Kent Arkeolojisini, sorunları ve çözümleriyle birlikte Türkiye gündemine taşımıştır. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü tarafından başarıyla yürütülen kazılar, arkeolojide yeni istihdamları, serbest arkeolog gibi yeni isimlendirmeleri ve yeni kazı tekniklerini beraberinde getirmiştir. Bu kazılarda, Marmaranın gölden denize evrilmesini ve bu durumun Neolitik kültüre olası etkileri hakkında bilgiler edinilmiştir. Tarihi Yarımada'da Neolitik Döneme ait kalıntıların saptanmasıyla, kentin arkeolojik geçmişinin yeniden düşünülmesi zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca, Anadolu arkeolojisinde daha önce bilinmeyen, organik dolgu olarak adlandırılan; yer yer çamurda, yer yer nemli alanlarda farklı bir kazı ve belgeleme yönteminin benimsenmesini de zorunlu kılmıştır. 2008 yılından başlayarak, İstanbul'un birçok noktasında, farklı dönemlere tarihlenen ve farklı nitelikteki arkeolojik dolgularda çalışmalar yürütülmüştür. Özellikle insan kalıntılarını merkezine alan bir yaklaşımla; gömütler, kremasyonlar, ayak izleri üzerinde, kurtarma kazılarının zaman sınırı da dikkate alınarak, veri kaybı olmaksızın kalıntıların kazılması, belgelenmesi açısından yeni araçlar ve yöntemler geliştirilmiştir. Bu deneyimler ışığında, kent arkeolojisi ve arkeoloji eğitimi birlikte değerlendirilerek kültürel mirasın korunması konusunda öneriler sunulacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Bayındırlık projeleri, kültürel miras, İstanbul, kent arkeolojisi.*

Public Works Projects and Urban Archaeology in Istanbul

Abstract: The rescue excavations that have been conducted within the framework of Public Work Projects in Istanbul since 2004, have moved the urban archaeology to Turkey's agenda along with its problems and solutions. These excavations which have been carried out succesfully by the Directorate of Istanbul Archaeology Museums, bring about the new employments in archaeology, introducing the new terms such as the freelance archaeologist and emerging the necessity of new excavation techniques. Besides, due to these excavations, the impact of the evolution of Marmara Sea from the

* Asst. Prof. Yasemin YILMAZ, Düzce University, Faculty of Science and Letters, Arhaeology Department, Düzce/TURKEY. E-mail: yaseminyilmaz@duzce.edu.tr

fresh lake to salt water, on the culture has been observed and also the improvement of new excavation techniques have been achieved. With discovery of the Neolithic remains in the Historical Peninsula in Istanbul, reconsideration of the archaeological past of the city has been mandatory. Further, in the organic sediments, which were not seen in Anatolian archeology before, a different archaeological documentation technique that apply to some muddy and moist areas, has been adopted. Since 2008, in many locations in Istanbul, various archaeological deposits have been excavated with different quality and dating to the different periods. In particular, with an approach centered on human remains, the brand new tools and methods on burials, cremations and footprints have been developed in order to excavate and document these remains without any data loss while taking into account the time limit of rescue excavations. In view of our experience, we will propose ideas in how to protect the cultural heritage incorporating the urban archeology and the education in archeology.
Keywords: *Public works projects, cultural heritage, Istanbul, urban archaeology.*

Kültürel Miras Koruma ve Yönetiminde Peyzaj Mimarlığı: Priapos Antik Kenti - Karabiga Örneği

Zeliha DOĞAN* & Füsun ERDURAN NEMUTLU**

Özet: Bugün Karabiga olarak isimlendirilen belde, antik dönemde Troas bölgesinin kuzey sınırını oluşturan Priapos antik kentidir. Marmara Denizi'nin güneybatısında bir liman kenti olan bölge, bağları, bahçeleri ve ilk şarap üretimi yapılması ile ünlüdür. Ancak günümüzde o dönemin izleri fiziki mekâna taşınamamış olup, bölgenin kültürel dokusu hızla değişime uğramaktadır. Kültür, bölge peyzajını şekillendiren en önemli öğelerden biridir. Çevre peyzajını zamana bağlı olarak; yöre insanının yaptığı faaliyetler etkilemekte ve bölgeye karakter kimlik kazandırmaktadır. Karabiga bölgesi de antik dönemden itibaren yerleşime sahne olmuş, eski bir medeniyet olması ile kimlik taşımaktadır. Bu kimliği çevre peyzajına yansıtılarak korunursa kültürel miras olarak gelecek nesillere devam edebilecektir. Kültürel peyzaj her bölgeye göre farklılık göstermekle birlikte zamana göre de değişmektedir. Ancak tarihin izlerini gelecek nesillere aktarabilmek için miras niteliğini taşıyan kaynakların korunarak yönetilmesi gereklidir. Bu çalışmanın amacı antik dönemden günümüze kadar yerleşime sahne olan Karabiga bölgesinin sahip olduğu tarihi-arkeolojik değerlerinin kültürel miras olarak belirlenebilmesinin ve korunarak yönetilmesinin sağlanmasıdır. Bu amaçla çalışma yönteminde bölgenin sahip olduğu kültürel kaynak değerlerinin belirlenmesi için envanter çalışması yapılmıştır. Bölge ile ilgili belge ve haritalar resmi kurumlardan elde edilerek kültürel peyzaj değerlerinin haritası oluşturulmuş ve zaman ile alanın değişimi irdelenmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Karabiga, kültürel miras, kültürel peyzaj, peyzaj yönetimi, Priapos.*

* Zeliha DOĞAN, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design, Landscape Architecture Department, Çanakkale/TURKEY. E-mail: zelihazeynepdogan@gmail.com
** Assoc. Prof. Füsun ERDURAN NEMUTLU, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design, Landscape Architecture Department, Çanakkale/TURKEY. E-mail: fusunerduran@gmail.com

Landscape Architecture in the Management and Preservation of Cultural Heritage: Example of the Ancient City of Priapos - Karabiga

Abstract: Today, called as Karabiga, the ancient city of Priapos, which forms the northern border of Troad region. The region, which is a port city to the southwest of the Marmara Sea, is famous for its vineyards, gardens and first wine production. Today, however, the traces of that period have could not be moved to the physical location, and the cultural texture of the region are rapidly changing. Culture is one of the most important elements that shape the landscape of the region. Depending on the time of environmental landscape; the activities of the local people affect and it gives character identity to the region. Karabiga region has been the scene of settlement since the ancient period and it has an identity with an ancient civilization. If this identity is protected by reflecting it on the environmental landscape, it will be able to continue to be a cultural heritage for future generations. Cultural landscape varies according to each region, but also varies with time. However, in order to transfer the traces of history to future generations, it is necessary to protect and manage the resources of the Heritage. The aim of this study is to determine and be managed by protect the historical and archaeological values of Karabiga region, which has been the scene of settlement since antiquity, as a cultural heritage. For this purpose, inventory studies were carried out in order to determine the cultural resource values of the region. Documents and maps related to the region were obtained from official institutions and maps of cultural landscape values were created and the changes of the area with time were examined.
Keywords: *Karabiga, cultural heritage, cultural landscape, landscape management, Priapos.*

Doğalgaz Boru Hattı Projeleri ve Kültürel Mirasın Korunması Üzerine Bir Örnekleme - TANAP Doğalgaz Boru Hattı Projesi Marmara Bölgesi Çalışmaları

Engin ÇOŞAR*

Özet: Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP), Azerbaycan doğalgazının Türkiye ve Avrupa'ya iletilmesini amaçlayan Güney Gaz Koridoru'nun bir parçası, ancak en büyük olanıdır. Türkiye sathı boyunca yeraltına döşenecek borular ile bu amaca ulaşmayı kendisine gaye edinmiş olan TANAP'ın diğer hedeflerinden biri ise ülkenin Kültürel Mirasının ve Arkeolojik bulgularının korunması olmuştur. TANAP'ın, Bursa ili, Mustafakemalpaşa ilçesi sınırları içerisinde ve Emet çayı geçişi ile başlayan kesiminden itibaren devam eden güzergâh, Parion Antik Kenti kuzeyinden deniz geçişi yapmakta, Avrupa yakasında ise Antik Melas Kolpos (Saros Körfezi) Kuzeyinden geçmektedir. Türkiye'nin en zengin arkeolojik bölgelerinden birinde yaklaşık 270 km.lik bir güzergâh üzerinde ve 3 sene boyunca sürdürülen çalışmalar neticesinde çok sayıda yeni arkeolojik saha tespit edilmiştir. Gerçekleştirilen ilk etap çalışmalarda toplam 23 adet potansiyel arkeolojik saha keşfedilmiş olup boru hattı güzergâhı bu lokasyonlara göre belirlenmiştir. Tespit edilen alanların birçoğu ilgili Koruma Kurullarınca tescil edilerek koruma altına alınmıştır. Ayrıca inşaat çalışmaları esnasında 4 nekropol, 1 tümülüs ve 5 yeni arkeolojik

* Archaeologist Engin ÇOŞAR, Ankara/TURKEY. E-mail: engin.cosar@tanap.com

yerleşim ve çok sayıda arkeolojik eser Türkiye Kültür Envanterine kazandırılmıştır. Güzergâhın bu kesiminde ve farklı noktalarda gerçekleştirilen 8 kurtarma kazısı ise Propontis coğrafyasının arkeoloji ve kültürel miras envanteri hakkındaki bilgilerimize ciddi katkılar sağlamıştır. Bu çalışma, TANAP'ın Türkiye geneline, özelde ise antik Propontis Bölgesi'nin arkeolojik geçmişi ile kültürel mirasına sağladığı değerli katkıların bilim dünyasına sunulacağı ilk çalışma olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Doğalgaz, kültürel miras, kurtarma kazıları, TANAP, tümülüs.*

An Examinatıon on Natural Gas Pipeline Projects and Cultural Heritage Protection-Marmara Regional Works of TANAP Natural Gas Pipeline Project

Abstract: Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline Project (TANAP), which aims to transmit the Azerbaijan gas to Turkey and Europe is the largest part of the Southern Gas Corridor. Achieving this goal with pipes to be laid underground all along Turkey is the leading aim of TANAP. Whereas its second important focus is to protect the country's cultural heritage and archaeological findings that were situated along its pipe route. The route followed by TANAP, which commences from the Bursa, Mustafakemalpaşa borders and Emet river crossing, passes from the north of Parion and continues through the North of ancient Melas Kolpos (Saros Gulf). Various new archaeological sites were located on this route, during the 3 years of continuous works conducted for 270 km. distance on one of the richest regions of Turkey. A total of 23 potential archaeological sites were discovered during the first phase of the work, and the pipeline route was determined and remodeled according to these locations. Many of the identified areas have been registered and protected by the relevant Protection Boards. In addition, 4 new necropolis, 1 tumulus and 5 new archaeological sites were added to the rich archaeological inventory of the Turkish Cultural Heritage. Total of 8 salvage excavations conducted within this part of the route on different points have exclusively made significant contributions to our knowledge of the archaeological and cultural heritage inventory of the Propontis geography. This study will be the pioneering work, where the TANAP's general contribution to Turkey and particular contribution to the archaeology and cultural heritage of Propontis region will first be shared with the world of academy.

Keywords: *TANAP, Natural Gas, Cultural Heritage, Salvage Excavations, Tumuli.*

Tarihi Mekânlarda Peyzaj Tasarımı

Aysun ÇELİK* & Füsun ERDURAN NEMUTLU**

Özet: Tarihî olayların izlerini ve kanıtlarını taşıyarak günümüze kadar gelen mekânların sürekliliğinin sağlanması için peyzaj mimarlığı açısından korunarak kullanılmaları çok önemlidir. Tarihî ve kültürel alanlar kullanılmadıkları sürece terk edilmeye ve yok olmaya mahkûm olurlar ve gelecek nesillere aktarılamazlar. Tarihî bir olay veya yaşam kültürü ancak bulunduğu fiziki mekânın o dönemi yansıtması ile

* Assoc. Prof. Aysun ÇELİK, Uludağ University, Faculty of Agriculture, Landscape Architecture Department, Bursa/TURKEY. E-mail: aysuncelik@uludag.edu.tr celikaysun06@yahoo.com.tr

** Assoc. Prof. Füsun ERDURAN NEMUTLU, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design, Landscape Architecture Department, Çanakkale/TURKEY. E-mail: fusunerduran@gmail.com

yeterince anlaşılabilir ve içselleştirilir. Bu alanlar çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda kimlikleri korunarak değerlendirilmelidir. Tarihî alanlar sadece belli bir uygulamanın parçası olmanın ötesinde, alanlara karakter kazandırabilecek şekilde, taşıdıkları kültürel kimliği çevreleri ile bir bütün olarak yansıtabilecek tasarımlarla sunulmalıdır. Bu kapsamda, bu çalışmada tarihi alanların korunarak kullanılması doğrultusunda peyzaj mimarlığı tasarım ilkelerinin sunulması amaçlanmıştır. Tarihî çevreleri koruma ve yenilemede amaç; tarihsel ve kültürel sürekliliğin sağlanması, tarihî çevrenin çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda daha sağlıklı fakat kimliğini koruyarak canlandırılmasıdır. Bunu yaparken sadece yapısal boyutta bakılmamalı peyzajın ve geleneksel yerleşim modellerinin korunması da hedeflenmelidir. Bu nedenle zamana bağlı olarak yaşanan değişim ve dönüşümün tarihî çevrelerde fiziksel ve sosyal yapı açısından sürdürülebilirliği koruma amaçlı çalışmalar ile olabilecektir. Çalışma sonucunda peyzaj mimarlığı tasarım ilkeleri doğrultusunda tarihi mekânlarda uygulanması gereken tasarım anlayışı ortaya konulurken, yasal-yönetsel açıdan yapılması gerekenler önlemler üzerinde durulmuş ve öneriler sunulmuştur.
Anahtar Kelimeler: *Tarihi peyzaj, peyzaj tasarımı, koruma.*

Landscape Design in Historical Places

Abstract: It is very important to protect the landscaping architecture in order to ensure the continuity of the spaces that come up to the day by carrying the traces and evidence of the historical events. Historical and cultural areas are condemned to be abandoned and destroyed as long as they are not used and can not be passed on to future generations. A historical event or culture of life can only be sufficiently understood and internalized by the fact that the physical space in which it is located reflects that period. These areas should be assessed in the direction of contemporary living conditions while preserving their identity. Historical sites should be presented not only as part of a particular application, but also as designs that can reflect them as a whole, with the surrounding cultural identity circles so that they can acquire characters in the fields. In this context, it is aimed to present landscape architecture design principles in the direction of preservation and use of historical sites in this work. The purpose of preserving and renewing historical environments; historical and cultural continuity, the historical circulation is more healthy in the direction of contemporary living conditions but it is animated by preserving its identity. In doing so, it should be aimed not only at the structural dimension but also to protect the landscape and traditional settlement models. For this reason, the change and transformation that take place depending on the time may be due to studies aiming to preserve sustainability in terms of physical and social structure in historical circles. As a result of the study, in the direction of landscape architectural design principles, the concept of design which should be applied in historical places was put forward, legal-managerial measures to be done from the point of view were discussed and suggestions were presented.
Keywords: *Historical landscape, landscape design, conservation*.

The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans

Vassil MARKOV[*] & Dimitria SPASOVA[**] & Anton GENOV[***]

Abstract: The rock-hewn pyramid near the village of Kovil (Rhodopa Mountain), which was studied at the end of 2014 by a team of the University Research Centre for Ancient European and Easterly Mediterranean Cultures at South-West University (Bulgaria), poses a great interest. The village of Kovil is located in the Eastern Rhodopes, 5 km north of Krumovgrad, Kardzhali Region in Bulgaria. To the east and north of the village, on a low rock plateau, there is a vast sacred territory which consists of whole complexes of stone-hewn altars, chutes, cult caves, trapezium-shaped niches, traces of ancient constructions, silhouettes of stone figures…The plateau is marked with water wells cut in the cliffs, which were probably used as sacred water sources. With its vast area of approximately five or six kilometers in length and two kilometers in width and with its concentration of megalithic and stone-hewn monuments, this sanctuary was one of the biggest in size sacred territories in Ancient Thrace. The Pyramid near Covil finds good parallels in the stepped structures of the Tatul and Angel Voivoda sanctuaries in the Eastern Rhodopes and the Midas City in Anatolia.
Keywords: *Ancient Thrace, Balkans, cultural heritage, pyramid, Kovil.*

[*] Prof. Vassil MARKOV, South-West University, Faculty of Art, Culture Studies Department, Blagoevgrad/BULGARIA E-mail: ve22@abv.bg

[**] Ch.Asst. Prof. Dimitria SPASOVA, South-West University, Faculty of Art, Culture Studies Department, Blagoevgrad/BULGARIA.

[***] Asst. Prof. Anton GENOV, South-West University, Faculty of Art, Culture Studies Department, Blagoevgrad/BULGARIA.

ANTROPOLOJİ / ZOOARKEOLOJİ
ANTHROPHOLOGY / ZOOARCHAEOLOGY

Çanakkale İlinde Pleistosen Dönem İnsan İzleri

İsmail ÖZER* & Mehmet SAĞIR** & İsmail BAYKARA*** & Berkay DİNÇER**** & Başak KOCA ÖZER***** & Serkan ŞAHİN****** & Ece EREN******* & Ayşegül ÖZDEMİR********

Özet: İnsan türlerinin 2,8 milyon yıl önce ilk kez Afrika kıtasında ortaya çıkmış olduğu ve oradan Dünyanın diğer kıtalarına yayıldığı bugünkü araştırmalar ışığında kabul edilmektedir. İnsan türlerinin iklimsel değişimleri takip ederek yaptığı bu yayılımlar sırasında hangi güzergâhları izledikleri Paleoantropolojinin en önemli konularından biridir. Bu göçlere kanıt oluşturacak olan yaşam alanlarının nerelerde olduğunun tespit edilmesi için pek çok araştırma yapılmaktadır. Afrika, Asya ve Avrupa kıtaları arasındaki konumu dolayısıyla Anadolu bu konunun araştırılması açısından kritik öneme sahip bir bölgedir. Pleistosen insanlarının yayılım alanlarının ortaya çıkarılması kapsamında Çanakkale İlinde 2014-2017 yılları arasında yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiş ve Pleistosen döneme ilişkin yontmataş alet buluntuları içeren 40 lokalite tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra araştırmalar sırasında 16 mağara tespit edilmiş ve bunlar içerisinde yoğun bir insan yerleşimine sahip İnkaya Mağarası'nda kazı çalışmaları başlatılmıştır. İlk sonuçlar göstermektedir ki İnkaya Mağarası çok yoğun bir insan yerleşimine sahiptir. Bu çalışmada Çanakkale'de 4 sezondur devam eden arazi çalışmaları ve bu çalışmalarda elde edilen bulgular ışığında Batı Anadolu'daki fosil insan izleri tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Çanakkale, Paleolitik, Pleistosen, insan evrimi, fosil insanlar.*

Human Activity in Pleistocene Period in Çanakkale Province

Abstract: It is accepted in the light of today's researches that human species first appeared in Africa 2,8 million years ago and spread to other continents of the world. It is one of the most important issues of Palaeoanthropology is the routes through which human species follow climatic changes during these distribution. Researches are being done to determine where living is likely to be evidenced during these migrations. Due to its position between Africa, Asia and Europe continent, of the Anatolian is a critical prescription region for the investigation of this issue. For this purpose, survey investigations were carried out between 2014 and 2017 in Çanakkale province within the scope of revealing the dispersals of the Pleistocene humans, and 40 locality finds

* Prof. İsmail ÖZER, Ankara University, Faculty of Languages, History and Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail: iozer@ankara.edu.tr

** Prof. Mehmet SAGIR, Ankara University, Faculty of Languages, History and Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail: msagir@ankara.edu.tr

*** Assoc. Prof. İsmail BAYKARA, Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Letters, Department of Anthropology, Van/TURKEY. E-mail: iibaykara@gmail.com

**** Lecturer Dr. Berkay DİNÇER, Ardahan University, Faculty of Humanities and Letters, Department of Archaeology, Ardahan/TURKEY. E-mail: berkaydincer@gmail.com

***** Prof. Başak Koca ÖZER, Ankara University, Faculty of Languages, History and Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail: bkozer@ankara.edu.tr

****** Dr. Ass. Serkan ŞAHIN, Ahi Evran University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Anthropology, Kırşehir/TURKEY. E-mail: moeritherium@hotmail.com

******* Res. Asst. Ece EREN, Ankara University, Faculty of Languages, History and Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail: ece_eren86@hotmail.com

******** Res. Asst. Ayşegül ÖZDEMIR, Ankara University, Faculty of Languages, History and Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail: ozdemira@ankara.edu.tr

containing the chipped stone tool finds related to the Pleistocene period. Furthermore during these researches, 16 caves were found and one of these is İnkaya Cave an excavation was conducted in 2017. Preliminary results showed that in İnkaya Cave very rich human settlement. In this study, four field surveys in Çanakkale and the fossil human traces in Western Anatolia are discussed in the findings obtained in these studies.
Keywords: *Çanakkale, Palaeolithic, Pleistocene, human evolution, fossil humans.*

Bakırköy Sümerbank Tekstil Fabrikası İskeletlerinin Antropolojik Açıdan Değerlendirilmesi

Ayşegül ŞARBAK[*] & Asuman ÇIRAK[**] & Mustafa Tolga ÇIRAK[***]

Özet: 2012 yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından yapılan Bakırköy Sümerbank Tekstil Fabrikası kazısı iskeletleri Bizans Dönemine tarihlendirilmektedir. Bakırköy Sümerbank Tekstil Fabrikası kazı çalışmalarından 4'ü toplu mezar olmak üzere toplam 21 mezar tespit edilmiştir. Bu mezarlardan ele geçirilen insan iskeletlerinin demografik analizleri sonucunda 55 birey saptanmıştır. 55 bireyin 37'si 4 toplu mezardan ele geçmiştir. Toplumun %23,64'ü erkek, %32,73'ü kadın, %7,28'i adölesan, %1,81'i çocuk, %1,81'i bebeklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Toplumun yaş dağılımına bakıldığında ise genç erişkinlerin oranı %9,1, orta erişkinlerin oranı %18,18, ileri erişkinlerin oranı ise %1,81 olarak bulunmuştur. %32,73'ünün ise yaş ve cinsiyeti belirlenememiştir. Paleopatolojik değerlendirmeler sonucunda ise parmak ve sacrum kemiklerinde kemik çıkıntı, fibula ve femurda enfeksiyon tespit edilmiştir. Ayrıca boyun omurların ikisinde kaynaşma ve omurların bazılarında schomorl nodülü ve osteofit saptanmıştır. Kafatası kemiklerinde parietal foramen, subra orbital foramen görülürken topuk kemiklerinde calcanel anterior facet görülmüştür. Diğer çağdaş Anadolu toplumları ile sağlık açısından karşılaştırıldığında benzer olduğu görülmektedir.
Anahtar Kelimeler: *Bizans, Osteoarkeoloji, Paleodemografi, Paleopatoloji, İstanbul / Bakırköy.*

Antropological Evaluation Of The Skeletons From Bakırkoy Sümerbank Textile Factory

Abstract: Bakırköy Sümerbank Textile Factory excavation skeletons built by Istanbul Archeology Museums in 2012 are dated to the Byzantine period. A total of 21 graves were identified from the excavations of Bakırköy Sümerbank Textile Factory, 4 of which were mass graves. As a result of the demographic analysis of the human skeletons captured from these graves, 55 individuals were identified. 37 of 55

[*] Asst. Prof. Ayşegül ŞARBAK, Hitit University Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology, Çorum/TURKEY. E-mail: aysegulsarbak@hitit.edu.tr
[**] Asst. Prof. Asuman ÇIRAK, Hitit University Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology, Çorum/TURKEY. E-mail: asumancirak@hitit.edu.tr
[***] Asst. Prof. Mustafa Tolga ÇIRAK, Hitit University Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology, Çorum /TURKEY. E-mail: mtolgacirak@hitit.edu.tr

individuals were seized from 4 mass graves. 23,64% of the population were male, 32,73% were female, 7,28% were adolescents, 1,81% were children and 1,81% were infants. When the age distribution of the population is examined, the ratio of young adults is 9.1%, middle adults 18.18% and advanced adults 1.81%.32,73% were not able to determine their age and sex. As a result of the paleopathological evaluations, osteophyte in the fingers and sacrum bones, infection in fibula and femur were detected. In addition, fusion of two of the cervical vertebrae, and schmorl nodules and osteophytes were found in some of the vertebrae. Parietal foramen and supraorbital foramen were seen in skull bones, and calcaneal facet was seen in heel bones. It seems to be similar to other contemporary Anatolian societies in terms of health.
Keywords: *Byzantine, Osteoarchaeology, Paleodemography, Paleopathology, İstanbul / Bakırköy.*

Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde Zooarkeoloji Çalışmaları: Göçler ile Beraber Gelen Yeni Beslenme Modeli

Mürsel SEÇMEN* & Can Yümni GÜNDEM**

Özet: Çanakkale Boğazı'nın Avrupa yakasında, Kilye Koyu'nun hemen güneyinde yer alan Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde 2010 yılından itibaren yürütülen kazı çalışmaları sırasında tespit edilen tabakaların tarihlendirmeleri belirlenmiştir. C14 sonuçlarına göre höyükte en erken yerleşim izlerine MÖ 2080/2060'li yıllarda rastlanılmıştır (İlk Tunç Çağı III). Günümüze kadar yapılan arkeolojik kazılar sırasında sekiz tabaka tespit edilmiştir. Tespit edilen sekiz tabakada içerisinde yer alan IV. tabakada (Erken Demir Çağı) yapılan kazılar sırasında ele geçen mimari kalıntılar, seramik formları ve küçük buluntular Balkan kültürlerinin etkisini yansıtmaktadır. Söz konusu tabakada tüm bölgede görülen ve Troia VIIb dönemi olarak tanınan bu dönemin özellikleri Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde de gözlemlenmiştir. Evlerin duvar temelleri dik konulan taşlarla, ortostat biçiminde inşa edilmiş, seramik olarak da 'Barbar Malı' ve 'Buckel Seramik' örneklerine bolca rastlanmıştır. Zooarkeoloji çalışmalarında sırasında yapılan araştırmalar Tunç ve Erken Demir Çağlarında höyükte yaşamış toplulukların kırmızı et taleplerini karşılamak için dönemler arasında beslenme ekonomilerinde bazı farklılıkların olduğu gözlenmiştir. Maydos Kilisetepe Höyüğü sakinlerinin Tunç çağ dönemlerinde kırmızı et ihtiyaçlarını çoğunluğunu evcil hayvanlardan karşılarken, Erken Demir Çağında av hayvanlarındaki artış memeli hayvanlara dayalı yeni bir beslenme modelinin ortaya çıktığının göstergesidir.
Anahtar Kelimeler: *Göç, Maydos Kilisetepe, memeli hayvanlar, Tunç ve Erken Demir Çağ, Zooarkeoloji,*

* Mürsel SEÇMEN (M.A. Candidate), Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Çanakkale / TURKEY. E-mail : murselsecmen@hotmail.com
** Asst. Prof. Can Yümni GÜNDEM, Batman University, Department of Archaeology, Batman / TURKEY. E-mail : canyumni@hotmail.com

Archeozoology Studies nn the Maydos Kilisetepe: Changes in the Dietary after the Immigrations

Abstract: Maydos Kilisetepe located on the European side of the Dardanelles and south of the Kilye Bay. Eight architectural layers were documented and the earliest of the site dated to 2080/2060 BC after the C14 results (Early Bronze Age III). The Balkans' influence shows itself clearly with the IV. layer of Maydos Kilisetepe (Early Iron Age) in the architecture, ceramic forms and small finds. The similar change occurred in Troia VIIb. The foundations of the houses were now built with upright placed ortostat and there were abundant examples of "Barbarian Ware" and "Buckel Ceramic" as ceramics. Archaeozoological studies show differences in the red meat consumption between the Bronze and Iron Ages. Red meat demand was covered mainly through the domestic animals during Bronze Ages; however an increase in the wild animal remains indicates a new dietary modelling during the Iron Age. This increase in the hunted wild fauna could be explained by the human population growth in the settlement or could be that the new groups brought their hunting cultures to their new settlement.
Keywords**:** *Immigration, Maydos Kilisetepe, mammals, Bronze and Iron Age, Zooarchaeology.*

Paleolitik Çağ'dan Günümüze Propontis Bölgesi'nin Zooarkeolojik Analizi

Derya SİLİBOLATLAZ[*] & İlkem GÜRGÖR[**] & İsmail ÖZER[***]

Özet: Zooarkeoloji, arkeolojik kazılardan çıkarılan hayvan kemikleri üzerinde çalışmayı ifade eder. Bu yolla insanların genel diyetleri, avcılık uygulamaları, kasaplık faaliyetleri, besin tercihleri ve yaşadıkları ortam ile dini ritüelleri, ticari faaliyetleri, sosyal ve politik organizasyonları hakkında bilgilere ulaşılabilir. Tüm bu veriler bir araya getirildiğinde geçmişte yaşamış insan topluluklarının yaşam biçimleri anlaşılabilir. Bu çalışmanın amacı, Propontis ve çevresinde yapılan arkeolojik çalışmalarda ortaya çıkarılan zooarkeolojik buluntulardan yola çıkarak hayvancılık, avcılık ve balıkçılığın Paleolitik Çağ'dan günümüze gelinceye kadar nasıl değiştiğini ve insan ve hayvanlar arasındaki ilişkilerin dönemsel olarak nasıl değiştiğini ortaya koymaktır. Bu çalışma kapsamında Propontis Bölgesi'ndeki arkeolojik alanlardan elde edilen zooarkelojik veriler değerlendirilmiştir. Paleolitik Çağ'da insanlar yabani geyik türleri, yaban keçisi/koyunu, yaban domuzu gibi hayvanları avlamışlar ve mağaralarda yaşamışlardır. Evcilleştirme ve tarıma geçiş ise Neolitik Çağ ile birlikte başlamıştır. Propontis Bölgesi ve çevresindeki arkeolojik kazılardan ele geçirilen hayvan kemiklerine baktığımızda çoğunlukla koyun, keçi, sığır ve domuz baskın türleri oluşturmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Anadolu, diyet, hayvan kemikleri, Propontis Bölgesi, Zooarkeoloji.*

[*] Asst. Prof. Derya SILIBOLATLAZ, Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Letters, Department of Anthropology, Van/TURKEY. E-mail : deryasili@gmail.com
[**] İlkem GÜRGÖR (Phd. Candidate), Ankara University, Institute of Social Sciences, Paleoanthropology, Ankara/TURKEY. E-mail : ilkemgurgor@gmail.com
[***] Prof. İsmail ÖZER, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Anthropology, Ankara /TURKEY. E-mail : iozer@ankara.edu.tr

Zooarchaeological Analysis of Propontis Region from Paleolithic to Recent

Abstract: Zooarchaeology refers to working on animal bone remains extracted from archaeological excavations. In this way, the information about past people's general diets, hunting activities, butchering practices, food preferences, animal economies, religious rituals, and social and political organizasions can be gathered. When all these informations are combined, the habits and lifestly of ancient people can be understood. The aim of this study is to demonstrate how livestock, hunting and fisheries have changed from Paleolithic Age to today and how the relations between human and animals have changed periodically, from zooarchaeological reports in and around Propontis. In this study, zooarchaeological data obtained archaeological sites in Propontis Region will be evaluated. In the Paleolithic Age, people hunted wild animals and lived in caves and shelters. Domestication and husbandry began with the Neolithic Age. When we look at the animal bone remains found from Propontis Region, it is mostly dominated by sheep, goat, pigs, and cattle.
Keywords: *Anatolia, diet, animal bones, Propontis Region, Zooarchaeology.*

Havuzdere Ortaçağ Toplumu Bebek, Çocuk ve Adölesan İskeletlerinin Paleoantropolojik Açıdan Değerlendirilmesi

Ayşegül ÖZDEMİR* & Ece EREN** & Başak KOCA ÖZER*** & İsmail ÖZER****

Özet: İnsanda büyüme, çevresel ve sosyo-kültürel etmenlerle değişen yüksek gelişim plastisitesi ve bireysel olarak stres odaklarına karşı gösterilen fizyolojik deneyimlerle karakterizedir. Çalışma MS 15. yüzyıla tarihlendirilen, Yalova İli Havuzdere nekropolünden çıkarılan bebek ve çocuk iskelet kalıntılarının oksolojik açıdan değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Arkeolojik kazılar süresince 305 mezar bulunmuş ve 121 bebek ve çocuk iskeleti gün ışığına çıkartılmıştır. Dental yaşlandırması gerçekleştirilen 87 iskelet çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Uzun kemiklerin büyümesi (femur, tibia, humerus, radius ve ulna), dental yaşın diş formasyonu ve sürmesi ile diş kronu ve kök gelişim durumuna göre bir fonksiyonu olarak gerçekleştirilmiş, daimi ve süt dişleri üzerindeki mine hipoplazileri incelenmiş, paleopatolojik analizlerle stres göstergeleri değerlendirilmiş, radyolojiler yardımıyla Harris çizgileri araştırılmış ve büyüme göstergesi olarak da boy uzunluğu hesaplanmıştır. Çalışma sonuçları Havuzdere Ortaçağ çocuklarının büyüme modellerini ortaya koyarken, diyet gibi çevresel koşullardaki farklılıklar ile spesifik olmayan stres lezyonlarındaki farklılıkların uzun kemik büyümesindeki etkileşimini göstermektedir.
Anahtar Kelimeler: *Anadolu, bebek ve çocuk iskeletleri, Havuzdere toplumu, iskelet biyolojisi, oksoloji.*

* Res. Asst. Ayşegül Özdemir, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail : ozdemira@ankara.edu.tr
** Res. Asst. Ece Eren, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail : eceren@ankara.edu.tr
*** Prof. Başak Koca Özer, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail : bkozer@ankara.edu.tr
*** Prof. İsmail Özer, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Anthropology, Ankara/TURKEY. E-mail : iozer@ankara.edu.tr

Palaeoanthropological Evaluation of Infant, Child and Adolescent Skeletons of Havuzdere Medieval Population

Abstract: Human growth is characterized by high developmental plasticity, which varies with environmental and socio-cultural factors, and physiological experiences demonstrated against individual stress markers. The aim of the study is to evaluate the infant and child skeletal remains from the necropolis of Havuzdere, Yalova dated to the 15th century from an auxological perspective. During the archaeological excavations 305 graves were found, 121 infant and child skeletons were excavated, and 87 skeletons were studied whose dental ages were evaluated. The growth of long bones (femur, tibia, humerus, radius and ulna) was analyzed as a function of dental age, the hypopliasia of permanent and deciduous teeth was analyzed, stress indicators were evaluated by paleopathological analyzes, height estimation was conducted and Harris lines were investigated from tibia using x-ray images. The results of the study reveal the growth patterns of Medieval children of Havuzdere, while discussing the differences in environmental conditions such as diet and differences in non-specific stress lesions in long bone growth.

Keywords: *Anatolia, infant and child skeletons, Havuzdere population, skeletoal biology, auxology.*

Spradon Toplumun Sağlık Sorunları

Mustafa Tolga ÇIRAK* & Asuman ÇIRAK** & Ayşegül ŞARBAK***

Özet: Geçmişten günümüze kadar gelen süreçte hastalıkların gelişim ve değişim sürecini izlemek Antropolojinin çalışma konularından birisidir. Antik dönem toplumlarında görülen hastalıkların tespit edilerek günümüzdeki insanların sağlık sorunlarıyla olan benzerlik ve farklılıkların ortaya konması önemlidir. Marmara bölgesi içerisinde yer alan Spradon Antik kenti yerleşkesinde 2011 yılında yapılan kazılar neticesinde 58 mezar tespit edilmiştir. Spradon Antik Kenti, İstanbul İli Avcılar ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu mezarlar içerisinden toplam 90 bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Toplam 90 bireyden 69 bireyin yetişkin, geri kalanların ise bebek, çocuk ve adölesan yaş gruplarında olduğu saptanmıştır. Diğer çağdaşı Anadolu toplumlarıyla karşılaştırıldığında bebek ve çocuk ölüm oranları benzerdir. Yapılan paleopatolojik incelemeler neticesinde Spradon halkında enfeksiyon kaynaklı hastalıklar, vertebral patolojiler, travmalar, beslenme kaynaklı anemiler ve diş patolojileri sıkça görülmektedir. Cinsiyetler arası hastalıklarda çok belirgin farklılıklar olmamakla birlikte erkeklerde daha çok fiziksel hareketlere bağlı hastalıkların olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Anemi, beslenme, Geç Roma Dönemi, Spradon, sağlık.*

* Asst. Prof. Mustafa Tolga ÇIRAK, Hitit University Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology, Çorum/TURKEY. E-mail: mtolgacirak@hitit.edu.tr

** Asst. Prof. Asuman ÇIRAK, Hitit University Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology, Çorum/TURKEY. E-mail: asumancirak@hitit.edu.tr

*** Asst. Prof. Ayşegül ŞARBAK, Hitit University Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology, Çorum/TURKEY. E-mail: aysegulsarbak@hitit.edu.tr

Health Problems in Spradon Population

Abstract: It is one of the study areas of anthropology to follow the process of development and change of diseases from the past to the present day. It is important to identify the diseases seen in ancient populations and to reveal the similarities and differences with the health problems of today's people. In the settlement of Spradon Ancient city located in the Marmara region, 58 graves were identified as a result of the excavations made in 2011. The Spradon Antique City is located within the borders of İstanbul's Avcılar county. A total of 90 skeletal remains from these tombs have been reached. A total of 90 individuals were identified as 69 adults and the rest were in infant, child and adolescent age groups. Compared to other contemporary Anatolian populations, infant and child mortality rates are similar. Infected diseases, vertebral pathologies, traumas, nutritional anemia and dental pathologies are frequently observed in the Spradon population as a result of the paleopathological studies. There are no significant differences between the sexes in the diseases but it is seen that the males have more diseases related to the physical movements.
Keywords: *anemia, diet, , Late Roman Period, Spradon, health.*

Geç Tunç Çağı'nda Kuzeybatı Anadolu'daki Politik Organizasyonu Tanımlamaya Yönelik Antropolojik Model Önerileri

Muammer İREÇ[*]

Özet: Geç Tunç Çağı Batı Anadolusu, (MÖ 1700-1100) ağırlıklı olarak kültür tarihçi bir yaklaşımla materyal kültürün tanımı üslubu ve tarihlenmesiyle ilgili başlıklara odaklanan bir çerçevede değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Orta Anadolu ve Ege kaynaklı yazılı belgeler bir rehber olarak kullanılmakta sosyo-politik organizasyon tarih temelinde anlaşılmaya çalışılmaktadır. Fakat bu yaklaşım bölgedeki toplumların yönetim kültürü, idari sistemleri, sosyal tabakalanma ve toplumsal eşitsizlik gibi önemli konuların detaylı bir şekilde anlaşılmasını engel olmuştur. Bu durumdan ötürü literatürde ciddi bir eksiklik söz konusudur. Yakın zamana kadar yukarıda özetlenen teorik çerçevede değerlendirilen Kuzey Batı Anadolu'daki bu eksiklik, bölgede çalışan bazı araştırmacıların ilgisini çekmiş ve hakim arkeoloji pratiğinde bir yenilenme süreci başlamıştır. Bölgedeki politik olarak örgütlenmiş toplumları başta beylik konsepti (chiefdom) olmak üzere antropolojik arkeolojideki örgütlenme tipolojileri üzerinden değerlendirmek tarihi verilerin eksikliğinden ötürü bir açmaz içerisindeki bölge arkeolojisi için son derece önemlidir. Bu çalışmada ilk kez Geç Tunç Çağı'nda, Kuzey Batı Anadolu'da yaşamış toplumlar için politik organizasyon modelleri önerilecek, bu öneriler Orta Anadolu'daki ve Ege'deki politik birimler üzerinden karşılaştırmalı analizlerle zenginleştirilecektir. Önerilen modellerin coğrafi düzlemde işlevsel olup olmadığı da, GIS kullanılarak sınanacaktır.
Anahtar Sözcükler: *Beylik, Geç Tunç Çağı, Kuzeybatı Anadolu, Model, Politik Organizasyon.*

[*] Res. Asst. Muammer İREÇ, Dokuz Eylül University, Tınaztepe Yerleşkesi, Faculty of Letters, Department of Archaeology, İzmir/TURKEY. E-mail : muammer.irec@deu.edu.tr

Anthropological Model Proposals to Define the Political Organization in the Northwest Anatolia during Late Bronze Age

Abstract: Late Bronze Age Western Anatolia (1700-1100 BC) has been mainly evaluated in a framework that focuses on issues related to description, style and dating of the material culture with a culture historical approach. In this context, written documents from Central Anatolia and Aegean have been used as a guide and the socio-political organization has tried to be understood on the basis of history. However, this approach has hindered the understanding of important issues comprehensively such as administrative culture and systems of the societies in the region, social stratification and social inequality. Because of that a significant shortcoming exists in the literature. This absence in Northwest Anatolia which until recently has been studied in the theoretical framework mentioned above have aroused the interest of some researchers working in the region and a renewal process has begun in common archaeological practice. Examining politically organized societies in the region through sociopolitical typology in anthropological archaeology (mostly the chiefdom concept) is of the utmost importance for the archaeology of region which is in a difficult position due to lack of historical records. In this study, political organization models will be proposed for societies lived in Northwest Anatolia during the Late Bronze Age for the first time. Next, these proposals will be enriched by comparative analysis of political entities in Central Anatolia and Aegean. Then, proposed models will be tested to see whether they are functional geographically by using GIS.

Keywords: *Chiefdom, Late Bronze Age, Northwest Anatolia, model, political organization.*

Erken Bronz Çaği Gökçeada (İmroz) Yenibademli Höyük'te Mollusca Filumun'un Yeri

Onur GÖNÜLAL*

Özet: Yeni Bademli Höyük konumu, Gökçeada'nın Kuzey-doğusunda Kaleköy limanının yaklaşık 1,7 km güney batısıdır. Höyük günümüzde Gökçeada'nın en geniş vadisi olan Büyük dere'nin içinde yer alır. Vadi düzleminde küçük bir yükselti görünümü sunan höyüğün, yayılım alanı 15600 m2'dir. 120 x 130 m. ebatlarındaki höyüğün deniz seviyesinden yüksekliği 18 m. dir. Yeni Bademli sakinleri beslenmek için, Erken Bronz Çağ döneminde tarım ve hayvancılık faaliyetleri gerçekleştirmişlerdir. Şu ana kadar yapılan kazılarda pek çok konutta yumuşakça türleri tespit edilmiştir. Buna karşın balık kemikleri az miktarda bulunmuştur. Elde edilen veriler bize beslenme alışkanlığı konusunda ipuçları vermektedir. Bu bildiride 2015 ve 2017 yılları arasında yapılan kazılar sonuçlarında açmalara göre elde edilen mollusca türleri ve sayıları hakkında bilgi verilmiştir. Söz konusu kazılarda şu ana kadar 13 molllusca türü elde edilmiştir. Bunlardan Helix pomatia karasal kökenli olup diğerleri denizel türlerdir. Patella caerulea türü diğerlerine göre oldukça fazla bulunmuştur.

* Asst. Prof. Onur GÖNÜLAL, İstanbul University, Department of Fisheries, Gökçeada Marine Research Unit, Imbros, Çanakkale/TURKEY. E-mail : ogonulal@istanbul.edu.tr

Glycymeris glycymeris türü ise sadece 2017 yılına ait kazılarda tespit edilebilmiştir. Ayrıca birçok deniz kabuklarının üzerlerinde muntazam bir şekilde açılmış delikler tespit edilmiştir. Bu da kabukların süs/takı eşyası olarak kullanıldığı göstermektedir. Gökçeada'nın ilk sistematik kazısı olan ve Ege prehistoryasına bilgi akışını sağlayan bu eski yerleşim yerinde bulunan mollusca filumu detaylı olarak verilmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Erken Bronz Çağ, Ege, Gökçeada (İmroz), Yeni Bademli, Mollusca.*

Phylum Mollusca at Early Bronze Age in Gökçeada Island (İmroz) Yenibademli Mound

Abstract: The location of the YeniBademli mound is about 1.7 km south west of the port of Kaleköy in the North-East of Gokceada island. The mound is located in Büyük Dere, which is the widest valley of Gökçeada today. The mound, which offers a small elevation view in the valley plane, has a spreading area of 15600 m^2, 120 x 130 m. The height of the mound at 18 m. above sea level. In order to feed the Yeni Bademli residents, they carried out agriculture and animal husbandry activities during the Early Bronze Age. So far, molluscan species have been identified in many dwellings. In contrast, fish bones were found in small quantities. The obtained data give us clues about dietary habits. In this paper, the results of the excavations conducted between 2015 and 2017 provided information on the types and numbers of molluscs obtained according to the explanations. So far 13 molluscus species have been obtained in this excavation. Helix pomatia is of terrestrial origin and the others are marine species. Patella caerulea is quite common compared to others. Glycymeris glycymeris could only be detected in excavations of the year 2017. In addition, many holes have been uncovered regularly on many seashells. This indicates that the shells are used as jewelry. The molluscan phylum in this ancient settlement, which is the first systematic excavation of Gökçeada and provides flow information to the Aegean prehistory, is given in detail.
Keywords: *Early Bronze Age, Gökçeada (İmroz), Aegean, Yeni Bademli, Mollusca.*

ARKEOMETRİ
ARCHAEOMETRY

Geophysical Prospection of Thracian Burial Mounds

Nikola TONKOV*

Abstract: Geophysical prospection of Thracian burial mounds in Bulgaria has already a long history. And it is quite reasonable. These are amongst the most numerous and attractive monuments remained in Bulgarian lands from antiquity. Tumulus survey is not a routine procedure since it usually requires a big depth of investigation so it lies on the boundary between archaeological and geological prospection. At this stage, the most powerful technique has appeared electroresistivity survey. For a long time the resistivity prospection was focused on the detection of big structures – tombs. The investigations were performed by mapping with a single or several fixed electrode configurations. This manner of prospection, however, allows only qualitative or at best semiquantitative interpretation of the data. This means: detection of eventual disturbing body and determination of its approximate dimensions in plan but not the depth and the vertical dimensions. Nevertheless, the resistivity prospection proved its efficacy by the discovery of such emblematic examples as the tombs in Golyama Arsenalka and Malkata mogila tumuli belonging to the necropolis of Shipka-Sheynovo. The rapid development of the geophysical equipment as well as the computer programs in the last couple of decades allowed the technique of resistivity prospection to be improved and thus the whole tumulus embankment to be more completely and precisely examined. This enhanced technique includes the joint application of common electroresistivity and geomagnetic mapping, supplemented now by the new opportunities provided by the continuous vertical electrical sounding (CVES) and, respectively, by the two and three dimensional inverse modelling known also as two and three dimensional resistivity tomography (2D and 3D ERT). First example of successful application of this technique was the discovery of the rich built grave in Svetitsata mound of the same necropolis. The present report will discuss the results of the geophysical prospection (and the subsequent archaeological excavations) of several tumuli mainly from the valleys of the rivers Tundzha (*Tonzos*) and Maritsa (*Hebros*), where a great variety of archaeological structures were detected – monumental tombs, built graves, stone enclosures (*krepises*), burial pyre, stone heaps, etc.

Keywords: *Bulgaria, Geophysical Prospection, Thracian Burial Mounds, tombs.*

* Dr. Nikola TONKOV, National Archaeological Institute with Museum, Bulgarian Academy of Sciences, 1000 Sofia/BULGARIA. E-mail: tonkov_n@hotmail.com

Kuzey Troas Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırmasında İHA Görüntüsü Tabanlı Mekânsal Analizlerin Kullanımı

Derya YILMAZ* & Mehmet Ali YÜCEL**

Özet: Bu çalışmada Çanakkale ili, merkez ilçesi arkeolojik yüzey araştırması ışığında elde edilen verilerin coğrafi bilgi sistemleri (CBS) kullanılarak mekânsal analizleri yapılmıştır. 2016-2017 yılları arasında yürütülen arkeolojik yüzey araştırması kapsamında Kuzey Troas'ta Neolitik Çağ'dan Demir Çağı sonuna kadar çeşitli dönemlere ait yerleşim yerleri tespit edilmiştir. Troya araştırmalarında Troya'nın çevresindeki uydu kentlerin varlığından hep bahsedilmiştir. Ancak bu yerleşim yerlerinin nerede olduğu, sayısı, boyutları hakkında detaylı bir bilgi mevcut değildir. Bu çalışma "Çanakkale ili merkez ilçesi sınırları içinde Troya ile çağdaş tabakaları içeren başka yerleşimler var mıydı" sorunsalı üzerine şekillenmeye başlamıştır. Troas Bölgesi'nde Prehistorik ve Protohistorik Dönem çalışmaları Troya'nın yakın çevresinde ve daha çok sahil kesiminde önceden bilinen yerleşimlerde yoğunlaşmıştır. Ancak Çanakkale merkez ilçe sınırlarının tamamını kapsayan Neolitik Çağ'dan Demir Çağı sonuna kadar bir çalışma yapılmadığı için, özellikle bu alanda yerleşim dokusunun tespit edilmesi ve Troya gibi yerleşimlerle bağlantılarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda disiplinler arası bir yaklaşımla arazide ölçümü yapılan arkeolojik yüzey araştırması verileri üzerinden mekânsal analiz yapmak için CBS araçları kullanılmıştır. Yüzey araştırması sırasında elde edilen İHA görüntüleri Agisoft PhotoScan Professional yazılımında işlenerek ortomozaik görüntü, 3B nokta bulutu, 3B yüzey modeli, sayısal yükseklik modeli (DEM) verisi ve yükseklik eğrileri elde edilmiştir. 3B nokta bulutu ve 3B yüzey modeli ile Kuzey Troas Bölgesi'nin 3B sayısal arazi modeli üretilmiştir. DEM verileri ve yükseklik eğrileri kullanılarak ArcGIS yazılımında mekânsal analiz amaçlı eğim haritası, bakı haritası yapılmış ve görünürlük analizi gerçekleştirilmiştir. Mekânsal analiz haritaları ArcScene yazılımında 3B olarak görselleştiriliştir. Elde edilen DEM ile sahanın daha ayrıntılı incelenmesi ve kalıntı yerlerinin tespitine destek sağlamıştır. Böylece yerleşim yerlerinin genel özellikleri ve topografik yapısı ile coğrafi konumlarından yola çıkılarak mekânsal analiz yöntemleri ile merkez ilçe sınırlarındaki yerleşim dokusunun yapısal özellikleri daha iyi anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Arkeolojik yüzey araştırması, Coğrafi Bilgi Sistemleri, İnsansız Hava Aracı (İHA), mekânsal analiz, yerleşim dokusu.*

Archaeological Surface Survey in the Northern Troad Region Using UAV Data Based Spatial Analysis

Abstract: In this study, spatial analysis of the data obtained from the archaeological survey of the central district of Çanakkale province made using geographic information systems (GIS). The settlements of various periods from the Neolithic Period to the end

* Asst. Prof. Derya YILMAZ, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Protohistoric Archaeology, Ankara/TURKEY. E-mail: deryayilmaz7@gmail.com

**Assoc. Prof. Mehmet Ali YÜCEl, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Engineering, Department of Geomatic Engineering, Çanakkale/TURKEY. E-mail: aliyucel@comu.edu.tr

of the Iron Age has been determined at the Çanakkale central district surface survey conducted in 2016-2017. It has been mentioned that presence of satellite cities around Troy at the research at Troy. However, detailed information about the location, number, dimensions of these settlements are not available. This project has been developed upon the problem of whether there are settlements in the region that include contemporary layers with Troy. Prehistoric and Protohistoric Period studies concentrated in previously known settlements near Troy and more on the coastal plain. Since no work has been done covering from Neolithic Period to the end of the Iron Age all the central district borders of Çanakkale, the aim of this study detection of settlement patterns especially in this area and theirs connections with some settlements known like Troy. In this purpose, GIS tools used to perform spatial analysis on archaeological surface survey data, which was captured in the field survey with an interdisciplinary approach. The UAV images obtained during the surface survey were processed in Agisoft PhotoScan Professional software to obtain orthomosaic image, 3D point cloud, 3D surface model, digital elevation model (DEM) data and contours. The 3D terrain model of North Troad Region was created with 3D point cloud and 3D surface model. DEM data and contours were used for the spatial analysis slope map, route map and visibility analysis by ArcGIS. Spatial analysis maps were visualized in 3D using ArcScene. Detailed surface investigation and archaeological remain determination were done using the digital land model of study area. Thus, the general detail of the archeological settlements, their geographical location and topographic structure, and structural characteristics of settlement areas were well-determined using GIS based spatial analysis methods in the central district boundaries of Çanakkale province.
Keywords: *Surface survey, Geographic Information System (GIS), Unmanned Aerial Vehicle (UAV), spatial analysis, settlement pattern.*

Yenibademli Höyük E.T.Ç. Seramiklerinde Arkeometrik Analizler

Ali Akın AKYOL* & Halime HÜRYILMAZ**

Özet: Gökçeada'nın Büyükdere Vadisi'nde alçak bir tepe görünümü sunan Yenibademli Höyük, tarih öncesi dönemlerde doğudan batıya doğru alçalan bir sırtın batı ucunda yükselmeye başlamıştır. 15,600 m^2'lik bir alana yayılan ve üç kültür dönemini yansıtan yerleşimin, gerçek kimliğine Erken Tunç Çağı II döneminin kültür katları damgasını vurmaktadır. MÖ 3. bin yılının başlarından itibaren varlığını yaklaşık 400 yıl boyunca sürdüren yerleşimin, üretim ekonomisinde seramik endüstrisi ön plana çıkmaktadır. Konut amaçlı yapılarda karşılaşılan çanak çömlek türü buluntular, çoğunlukla servis, pişirme ve depolama kaplarına aittir. Kap spektrumunda baskın görünen ve tip itibariyle Denizel Troia I kültürünün yapımlarıyla entegre olan örneklerden başka, yerel mesleki becerileri sergileyen ürünler ve kuzey Ege'nin ada yerleşimleri arasında teknik bilgilerin paylaşıldığını ortaya koyan deliller de mevcuttur. Yerleşimin farklı kesimlerinden alınan ve

* Assoc. Prof. Ali Akın AKYOL, Gazi University, Faculty of Fine Arts, Department of Protection and Restoration of Cultural Assets, Ankara/TURKEY. E-mail : aliakinakyol@gmail.com
** Prof. Halime HÜRYILMAZ, Hacettepe University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Ankara/TURKEY. E-mail : halimeh@hacettepe.edu.tr

işlevselliği değişen seramik örneklerinin arkeometrik (kimyasal ve petrografik) analizleri bu yazının konusunu oluşturmaktadır. Kodlanıp fotoğraflanarak belgelenen seramik örneklerin renk değerleri L*a*b* renk sistemi kullanılarak belirlenmiştir. Örneklerin petrografik özellikleri (matriks/agrega içeriği, gözenekliliği, kil matriks yapısı, agrega türü, dağılımı ve boyutu) ince kesit optik mikroskop analiziyle, kimyasal (elementel) yapısı da XRF analizi ile belirlenmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Arkeometri, E.T.Ç. seramikleri, İnce Kesit Analizi, XRF Analizi, Yenibademli Höyük.*

Archaeometric Analyzes of Ceramics From Yenibademli Early Bronz Age Mound

Abstract: Yenibademli Hoyuk, which is located on a low hill at Büyükdere Valley in Gökçeada, has begun to rise from east to west in prehistoric times. The settlement, which spreads over an area of 15600 m2 and reflects three cultural periods, is imprinted on the cultural floors of the Early Bronze Age II. The settlement which continued its existence for about 400 years from the beginning of the 3rd millennium BC, the ceramics industry is the foreground in the production economy. The finds of the pottery type found in the residential buildings mostly belong to the table ware, cooking and storage vessels. In addition to the examples that dominate the container spectrum and are integrated with the type of production of the Trojan I cultures of the sea, there are also evidence showing that local technical proficiencies and technical information are shared between the northern Aegean island settlements. Archaeometric (chemical and petrographic) analyzes of ceramic samples have taken from different parts of the settlement and varying in functionality form the subject of this article. The color values of the ceramic samples which were coded and photographed were determined using the L* a*b * color system. The petrographic properties (matrix / aggregate content, porosity, clay matrix structure, aggregate type, distribution and size) of the samples were determined by thin section optical microscopy analysis and chemical (elemental) structure by XRF analysis.
Keywords: *Archaeometry, Early Bronz Age ceramics, Thin Section Analysis, XRF Analysis, Yenibademli Höyük.*

Daskyleion Doğu Nekropolü, Kaya Mezarı II'den Ele Geçen İki Metal Buluntunun Arkeometrik Analizleri

Atalay KARATAK* & Ali Akın AKYOL** & Kaan İREN***

Özet: Manyas Gölü'nün (Bandırma, Balıkesir) güneydoğu kıyısında bulunan Daskyleion (Hisartepe); antik dönemde Propontis, Mysia ve Hellespontos Phrygiası olarak bilinen bölgelerin kesiştiği bir noktada yer almaktadır. En erken yerleşim izlerinin MÖ 8. yüzyıla kadar indiği bilinen bu arkeolojik alan, antik kaynaklarda sıkça

* Atalay KARATAK, Gazi University, Institute of Fine Arts, Program of Protection of Cultural Assets, Ankara/TURKEY. E-mail: atalaykaratak@gmail.com
** Assoc. Prof. Ali Akın AKYOL, Gazi University, Faculty of Fine Arts, Department of Protection and Restoration of Cultural Assets, Ankara/TURKEY. E-mail: aliakinakyol@gmail.com
*** Prof. Kaan İREN, Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Muğla / TURKEY. E-mail: kaaniren@mu.edu.tr

değininilen önemli Pers satraplıklarından birisidir. Daskyleion'un, yerleşim alanına ek olarak doğu ve güneyinde iki de nekropol alanı bulunmaktadır. Bu nekropol alanları, Daskyleion'un farklı dönemlerine ait çeşitli tip ve büyüklüklerde mezarları barındırmaktadır. Mezarlardan bazıları, Prof. Dr. Kaan İren başkanlığında sürdürülmekte olan Daskyleion arkeolojik kazıları bünyesinde yapılan çalışmalar sonucu açığa çıkarılmıştır. Bu mezarlar arasında, Kaya Mezarı II olarak tanımlanan mezar, anakayaya oyulmuş uzun bir dromos ve mezar odasından oluşmaktadır. Mezarda 2014 yılında yapılan kazı çalışmalarında, anakayaya işlenmiş iki kline ile çeşitli tür ve biçimlerde ölü hediyelerinin varlığı saptanmıştır. Bildiriye konu olan iki buluntudan ilki, bu klinelerden biri üzerine defnedilmiş olan bireye mezar hediyesi olarak bırakılmış demir bir hançerdir. Kınıyla birlikte mezara bırakılması ve in situ olarak günümüze kadar korunagelmiş olması, bu hançere Anadolu ve bölge arkeolojisi açısından ender bir buluntu niteliği kazandırmaktadır. İncelenen bir diğer buluntu ise, yine aynı mezar içerisine ölü hediyesi olarak bırakılan bir mobilyanın ayağına ait tunçtan imal edilmiş silindirik bir donatıdır. Gazi Üniversitesi, Tarihi Malzeme Koruma ve Araştırma Laboratuvarı (MAKLAB) bünyesinde arkeometrik yönden incelenen buluntular üzerinde P-XRF, X-Ray Radyografi ve Elektron Mikroskobu (SEM-EDX) analizleri uygulanmıştır. Yapılan analizlerden elde edilen veriler sonucunda, her iki örneğin malzeme karakterizasyonları, kompozisyonları, makro ve mikro yapıları, üretim teknikleri ve süreçleri hakkında bilgilere ulaşılmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Antik metal analizi, Daskyleion, metal, SEM-EDX, XRF.*

Archaeometric Analysis of Two Metal Finds from Dascyleum Eastern Necropolis, Rock-cut Tomb II

Abstract: Dascyleum (Hisartepe), on the southeastern coast of Lake Manyas (Bandırma, Balıkesir), is located at a intersections of a regions known as Propontis, Mysia and Hellespontine Phrygia in antiquity. This archeological site is one of the most important Persian satrapies of which frequently mentioned in ancient sources, that is known to the earliest settlement traces date back to the 8th century BC. In addition to the settlement, Dascyleum has two necropolis areas in the east and south. These necropolis areas contain various types and sizes tombs, from different periods of Dascyleum. Some of the tombs were unearthed by studies through carrying out at Dascyleum archaeological excavations under the direction of Prof. Dr. Kaan Iren. Among these tombs, the tomb which is defined as the Rock-cut Tomb II, consists of a long dromos and a burial chamber cut into the bedrock. During the excavations at the tomb in 2014, revealed the presence of two klines carved into the bedrock with various types and forms grave goods has been determined. The first of the two finds the subject of this proceeding is an iron dagger that left close to buried individual as a gift on one of these klines. Owing to the left in a sheath and preserved in situ, this dagger serve as a rarely encountered find in terms of Anatolian and regional archeology. Another examined find is a cylindrical fitting made of bronze that belongs to a leg of furniture which is left as a grave good in the same tomb.Archaeometric analysis including p-XRF, X-Ray Radiography and Electron Microscopy (SEM-EDX) were performed on the finds at Gazi University, Historical Materials Conservation and Research Laboratory (MAKLAB). According to data verified from the analysis, information

about the material characteristics, compositions, production techniques and processes of both samples were obtained.
Keywords: *Analysis of ancient metal, Dascyleum, metal, SEM-EDX, XRF.*

Troas Bölgesi'nden Erken Bakır Aletlerin Arkeometrik Analizleri

Ümit GÜDER [*] & Turan TAKAOĞLU [**]

Özet: Anadolu'da bakırın kullanımının tarihi Neolitik Döneme kadar uzansa da Troas bölgesinde Tunç Çağı öncesine ait bakır buluntu sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle Gülpınar kazıları esnasında ele geçmiş olan MÖ 4. bin yıla tarihlendirilen dört bakır alet oldukça önemlidir. Uzunlukları 6 ila 11 cm arasında değişen bu aletler yuvarlağa yakın kesitlere sahiptirler. Aletlerin arkeometrik incelemeleri sonucunda üretiminde kullanılan bakır cevheri türü ve üretim yöntemi hakkında detaylı bilgiler elde edilebilmiştir. Tüm aletler üzerinde taşınabilir XRF cihazı ile yapılan analizlerde aletlerin yüzeylerinin bakır oksit ve bakır tuzlarından oluşan bir patina ile kaplı olduğu anlaşılmıştır. Seçilen iki aletten alınan örnekler metalografi, SEM-EDS yöntemleri ve mikro sertlik testiyle incelenmiştir. Bu incelemeler ile aletlerin mikro yapılarının tek tip bakır fazına ait tanelerden oluştuğu ve bu yapılara çeperden merkeze doğru değişen sayılarda gri ve siyah renkte kalıntıların eşlik ettiği tespit edilmiştir. SEM-EDS incelemelerinde ise iki örnekte de %1 arseniğe rastlanmıştır. Kalıntıların üç farklı gruptan oluştuğu, bu grupların döküm süreci ile alakalı bakır oksit fazlar, yoğun demir içerikli kalıntılar ve son olarak kurşun ve kükürtçe zengin kalıntılardan oluştuğu gözlenmiştir. Mikro sertlik ölçümlerinde ise tane boyutlarıyla alakalı olarak bir aletin 48-50 HV, diğerinin ise 105-123 HV arasında değişen sertliklere sahip olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları değerlendirildiğinde Gülpınar'da bulunan bakır aletlerin üretiminde kullanılan bakırın, sülfür içerikli polimetalik cevherin kavrulması ve izabe edilmesi ile elde edildiği anlaşılmıştır. Bu esnada cevherde bulunan arsenik %1 oranında metale karışarak kalmıştır. Gülpınar'da izabeye yönelik cüruf veya pota gibi kanıtların bulunmayışı, bu iğnelerin ingotlar ya da yarı bitmiş formlar halinde Gülpınar'a getirilmiş ve burada ısıtma-dövme-tavlama işlemleri ile ihtiyaca göre şekillendirilmiş olabileceğini düşündürtmektedir. İğne formundaki bir alet şekillendirme işlemi ardından tavlama sonrası haliyle bırakılmışken, delici amaçla kullanıldığı düşünülen diğerinde ise tavlama uygulanmayarak sertliğin daha da yüksek kalması sağlanmıştır. Gülpınar örnekleri Troad bölgesinin en erken arsenikli bakır örnekleri oluşu ve polimetalik cevherlerden izabe işleminin izlerini taşımaları nedeniyle dikkat çekicidir.
Anahtar Kelimeler: *Arkeometri, bakır aletler, Gülpınar, SEM-EDS, Kalkolitik.*

[*] Asst. Prof. Ümit GÜDER, Çanakkale Onsekiz Mart University, ÇOBİLTUM-Archeometry Labaratory, Çanakkale/TURKEY. E-mail: uguder@comu.edu.tr
[**] Prof. Turan TAKAOĞLU, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Çanakkale/TURKEY. E-mail: turantakaoglu@gmail.com

Archaeometric Analysis of Early Copper Tools from Troad

Abstract: Although the first use of copper dates back to as early as the Neolithic Perion in Anatolia, the evidence regarding the use of copper-based objects in the Troad is limited. Thus, from Gülpınar excavations four copper tools, dated to 4th millennium BC, are extremely important. The lengths of Gülpınar tools which have got round cross-sections, change between 6 and 11 cm. Investigation of the Gülpınar tools by archaeometric techniques provided detailed information about the type of ore used to produce copper and production process. Preliminary analysis, conducted on the surfaces of all samples by p-XRF, revealed copper oxide and copper salts forming patina covering the objects. Samples which were taken from two selected objects, were analyzed by using metallography, SEM-EDX and micro-hardness techniques. The examinations show that the main constituents of the microstructures are single type copper grains and grayish-black inclusions are present with various concentrations. Circa 1 % arsenic was detected in both samples' copper phases by EDX equipment. On the other hand, inclusions can be classified in three groups according to chemical compositions. These groups are detected as copper oxide phases, iron dominated inclusions and copper sulphide rich ones. Micro-hardness tests on one of the tools gave values corresponding to very soft structure (48-50 HV), while harder values (105-123 HV) were detected due to coarser grain size in the other tool's microstructure. As a result of analysis, it is understood that the copper which were used to produce those tools, were obtained by following the stages, roasting and smelting of the poly-metallic sulphide ores. During those processes arsenic in ore were lost and only 1 % could join the composition. Since neither slags nor crucibles were found at Gülpınar, it is assumed that tools were brought as finished objects or ingots, half-shaped pieces which were shaped by choosing combination of heating – hammering - annealing processes at the site. The tool with needle shape was annealed, while the other one, assumed to be used for piercing, was left after final forging without annealing to keep it harder. Gülpınar objects are remarkable since they are the earliest arsenical copper objects from Troad which were produced by smelting polymetallic ores.

Keywords: *Archeometry, copper tools, Gülpınar, SEM-EDS, Chalcolithic.*

SUALTI ARKEOLOJİSİ
UNDERWATER ARCHAEOLOGY

Kuzey Doğu Marmara'da Prokonnesos Kökenli Bir Mermer Batığı

Ahmet BİLİR[*] & Oktay DUMANKAYA[**] & Serkan GÜNDÜZ[***] & Serkan GEDÜK[****]

Özet: Kuzey Doğu Marmara Su Altı Araştırmaları kapsamında, 2016 yılında Vordonisi Adası mevkiinde, Prokonnesos kökenli bir mermer batığı tespit edilmiştir. 2017 yılında üzerinde detaylı bir belgeleme ve çizim çalışması yürütülen batık ve rotası bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. MS 1010 yılında yaşanan bir deprem nedeniyle sulara gömülen Vordonisi Adası'nın, Patrik Photios'un sürgün adası olduğu düşünülmektedir. MS 858 – 867 ve MS 877 – 886 tarihleri arasında Konstantinopolis Patriği olan Photios, Vordonosi'deki Armeniakoi veya Armenians Manastırı'na sürgüne gönderilmiştir. Vordonisi üzerinde gerçekleştirilen dalışlar neticesinde, çeşitli amphora kulpları ve gövde parçaları, çatı kiremitleri dışında on sekiz parçadan oluşan işlenmemiş mermer bloklar tespit edilmiştir. Bunların üzerlerinin midye, denizkestanesi ve kekamoz tabakası ile kaplı oldukları görülmüştür. Belli bir düzen içinde sıralanmadıkları gözlenen bu mermer blokların, bazılarının düzgün kesimli olduğu anlaşılmaktadır. Bir arada ve gelişi güzel bulunmaları nedeniyle, dökülmüş oldukları izlenimi verdiklerini belirtmek mümkündür. Özellikle İstanbul'daki yoğun yapı faaliyetlerinde, sıklıkla Prokonnesos mermerinin tercih edildiği bilinmektedir. Acil durumlarda lodosun şiddetinden korunmak isteyen denizciler, Çanakkale Boğazı'nı geçtikten sonra Marmara Denizi'nin güney kıyılarını takip etmişlerdir. Özellikle Marmara'nın kuzey doğusunda bulunan Vordonisi Kayalıkları, lodosa açık ve denizciler için son derece tehlikelidir. Bunlar yatağından kesilmiş şekliyle bir gemiye yüklendikten sonra, batık adanın kayalıklarına çarparak batan bir geminin kargosu olmalıdır. Bu çalışmanın amacı tespit edilen mermer blokların kökenini belirlemek ve batığın rotasını tayin etmektir. Bu amaç doğrultusunda mineralojik-petrografik analiz için İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı'nda incelenmek üzere, sekiz farklı bloktan eser miktarda örnek alınmıştır. Yatak tespiti için ise Marmara Adası, Saraylar Beldesi'ndeki mermer ocaklarından üç farklı örnek laboratuvar ortamında analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Batık, mermer, Prokonnesos, sualtı, Vordonisi.*

A Proconnesos Origin Marble Wreck in the North East Marmara

Abstract: Within the scope of North East Marmara Underwater Surveys, a marble of Prokonnesos origin was found in Vordonisi Island area in 2016. A detailed documentation and drawing work is carried out in 2017 on the wreck and its route constitutes the subject of this study. It is believed that the island of Vordonisi, which was buried in the waters due to an earthquake in 1010 AD, is the exiled island of

[*] Asst. Prof. Ahmet BILIR, Düzce University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Düzce/TURKEY. E-mail: ahmetbilir@duzce.edu.tr

[**] Asst. Prof. Oktay DUMANKAYA, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Science and Literature, Department of Archaeology, Kahramanmaraş/TURKEY. E-mail: oktay_dumankaya@hotmail.com

[***] Res. Asst. Dr. Serkan GÜNDÜZ, Uludağ University, Faculty of Letters Department of Archaeology, Bursa / TURKEY. E-mail : sgunduz@uludag.edu.tr

[****] Serkan GEDÜK (Curator), Section of Chinese and Japanese Porcelain and Silver, Topkapı Palace Museum Directorate. E-mail: serkangeduk@hotmail.com

Patriarch Photios. Between 858-867 AD and 877-886 AD, Photios, the Patriarch of Constantinople, was sent to exile to the Armonians or Armenians Monastery in Vordonisi.As a result of the dives carried out on Vordonisi, except for various amphorae and body parts, roof tiles, unprocessed marble blocks consisting of eighteen parts were identified. They are encrusted with layers covered with seashells, sea urchins and shipworms layer. They were not arranged in any particular order and some were evenly cut. Since they were found together and irrelevantly, they give off the impression that they spilled off a ship. It is known that Proconnesos marble is usually preferred especially in the intensive construction activities in Istanbul. The sailors, who wanted to protect themselves from the violence of the south-westerly lodos winds in emergency situations, followed the southern coast of the Sea of Marmara after passing the Dardanelles Strait. The Vordonisi Rocks to the northeast of Marmara is especially open to lodos and extremely dangerous for sailors. These marbles must be from a cargo that was loaded onto a ship as being cut from marble beds, that hit the sunken island's reefs and sank. The aim of this study is to determine the origin of the marble blocks is detected and to determine the course of the wreck. For this purpose, trace amount samples were collected for eight different blocks for mineralogical-petrographic analysis in Istanbul Restoration and Conservation Centre and Regional Laboratory. For bedding determining, three different samples were analysed from the marble quarries in Marmara Island, Saraylar Town in the laboratory environment.
Keywords: *Wreck, underwater, marble,Proconnesos, Vordonisi.*

Çanakkale Kıyıları Antik Çağ Batıkları ve Denizciliği

A. Harun ÖZDAS* & Nilhan KIZILDAG**

Özet: Günümüzde olduğu gibi, eski çağlarda da çok sayıda gemi Çanakkale kıyılarında seyir yapmış, Ege ve Marmara denizlerinin bağlantısını sağlayan Çanakkale boğazını kullanmışlardır. Stratejik öneme sahip bu deniz rotası boğazda ve çevresinde kurulan kıyı yerleşimleri tarafından kullanılmıştır. Ticari rotaların kesişim noktası olan bölgede, gemilerle bu yerleşimler arasında ticari mallar taşınmıştır. Marmara denizinin Boğaz girişine yakın yapılan çalışmalarda toplam 17 adet batık gemiye ait kalıntıya ulaşılmıştır. Buna ek olarak son dönemde Çanakkale kıyılarında 13 yeni batık Türkiye Batık Envanteri Projesi kapsamında, yanal taramalı sonar ve tüplü dalış yöntemleri kullanılarak yürütülen sualtı arkeolojik araştırmalarında tespit edilmiş ve bu batıkların fotomozaikleri yapılarak detaylı bilgilerine ulaşılmıştır. Şiddetli akıntı ve rüzgarlara sahip bölgede, kıyıdan açıkta bulunan batık alanlarının korunmuş durumda olduğu, sığ bölgelerde bulunanların ise oldukça tahrip olduğu görülmüştür. Batmış gemilerin yanı sıra, yörenin paleomorfolojisi değerlendirilerek Prehistorik dönemlerde deniz seviyesinin yükselmesi sonucu sualtında kalmış potansiyel yerleşim alanlarının

* Assoc. Prof. A. Harun ÖZDAŞ, Dokuz Eylul University, Institute of Marine Sciences and Technology, Balçova, İzmir/TURKEY. E-mail: harun.ozdas@deu.edu.tr
** Asst. Prof. Nihal KIZILDAĞ, Dokuz Eylul University, Institute of Marine Sciences and Technology, Balçova, İzmir/TURKEY. E-mail: nilhan.kizildag@deu.edu.tr

tespitine yönelik bir arkeojeofiziksel ön araştırma gerçekleştirilmiştir. Deniz jeofiziği verileri toplanarak, eski kıyı sahil şeridi ve sualtında kalmış potansiyel alanlar belirlenmiştir. Bölgede gerçekleştirilen sualtı araştırmalarından elde edilen sonuçlar, Çanakkale kıyılarının sualtı kültür mirası açısından oldukça zengin olduğunu göstermektedir. Klasik Dönem'den 20.yy'a kadar uzanan zaman diliminde batmış gemilere ait kalıntıların tespit edilmesiyle, bölge deniz ticaretine ve antik çağ gemi seyir rotalarına ışık tutacak bilgilere ulaşılmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Antik batıklar, Çanakkale, denizcilik.*

Ancient Shipwrecks and Seafaring along the Coast of Çanakkale

Abstract: In ancient times, like the present, many ships would have sailed along the coast of Çanakkale using the Dardanelles Strait, which connects the Aegean and Marmara seas. The Strait is located on a strategic sea route that has been used for centuries where numerous ancient coastal settlements were situated in its vicinity. The region is known to be at the intersection of sailing routes where commercial goods were transported by ships. Totally 17 shipwreck remains have been recorded in the past surveys that was performed in the Marmara region, close to the entrance of the Strait. In addition to that, 13 new shipwreck remains have recently been discovered along the Çanakkale coasts during the recent underwater archaeological surveys conducted by using side scan sonar and scuba dives as part of the Shipwreck Inventory Project of Turkey. Detailed visual information pertaining to these wrecks was obtained through a method of creating photomosaic images. The research results in the region, famous with its strong currents and winds, indicate that the wreck sites which are located off the shore are well-preserved, while the wrecks situated in the shallow waters are badly damaged. In addition to shipwrecks, ancient potential human settlements, which may have submerged due to sea level rising since the Prehistoric times were tried to be identified through a conduct of a preliminary archaeogeophysical survey. The investigation was made taking into account the paleomorphology of the region with the aim of establishing the paleo-shoreline and identfying submerged potential sites through the acquired marine geophysical data. Underwater survey results suggest that Çanakkale coasts are quite rich in terms of underwater cultural heritage. Dating of these shipwreck remains covers a wide era from Classical Period to 20th century and the new data obtained from surveys shed light on maritime trade and ancient sailing routes.
Keywords: *Ancient shipwrecks, Çanakkale, seafaring.*

POSTER SUNUMLAR
POSTER PRESENTATIONS

Parion Roma Hamamı 2016 Yılı Roma Seramiği Buluntuları

Ahmet Levent KESKİN*

Özet: Çalışmamızın konusunu, Parion Roma Hamamında 2016 yılında yapılan arkeolojik kazılarda ele geçen Roma Dönemi seramikleri oluşturmaktadır. Ele geçen Kırmızı Astarlı Geç Roma seramikleri ile Parion Roma Hamamının evreleri anlaşılmaya çalışılmış ve yapının geç dönem kullanımı hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Parion Roma Dönemi kamu yapılarının tümünde ele geçen seramiklerin, yoğun olarak Foça, Afrika ve Kıbrıs'tan ithal edilerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışmada, MS 3. yüzyıl ile MS 7. yüzyıl arasına tarihlenen 52 adet Roma Dönemi seramiği incelenmiş ve bu malzeme grubunun tanıtılması amaçlanmıştır. Çalışmamız sonucunda, Parion Roma Hamamında bulunan seramikler Foça, Afrika, Kıbrıs ve Açık Renkli Geç Roma Seramikleri, olarak sınıflandırılmıştır. Açık Renkli Geç Roma Seramiklerinin, ithal seramiklerin ardından sayıca en önemli buluntu gurubunu oluşturduğu görülmüştür. Bu durum, Açık Renkli Geç Roma seramiklerinin Troas bölge kentlerinden birinde üretilmiş olabileceği tezini destekler niteliktedir.
Anahtar Kelimeler: *Parion, Propontis, Roma Seramiği, Roma Hamamı.*

Roman Ceramic Finds of Parion Roman Bath in 2016

Abstract: The subject of this study is the Roman Period ceramics unearthed in the archaeological excavations in Parion Roman Bath in 2016. The stages of the Parion Roman Bath have been tried to be understood in consideration of the late period Roman ceramics with red lacquer. It has been aimed to obtain information about the late period use of the Roman Bath. It has been determined that all ceramics recovered in the public constructions of Parion Roman Period were mostly imported from Phokaia, Africa and Cyprus. In this study 50 pieces of Roman ceramics from 3th century AD to 7th century AD were investigated and it was aimed to introduce these material group. As a result of this study, the ceramics found in the Roman Bath of Parion were classified as Phokaia, African, Cyprus and Light-Colored Late Roman Ceramics. It was seen that the Light - Colored Late Roman Ceramics constituted the most important group after imported ones. This supports the thesis that the Light-Colored Late Roman ceramics might have been produced in one of Troad regional cities.
Keywords: *Parion, Propontis, Roman Bath, Roman Ceramics, Troad.*

* Ahmet Levent KESKİN (MA Candidate), Samsun Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Campus, Samsun/TURKEY. E-mail: ahmetleventkeskin@gmail.com

Parion Odeionu 3 Nolu Tonozundan Ele Geçen Roma Seramiklerinin Stratigrafik Açıdan Değerlendirilmesi

Eda KILIÇ*

Özet: Antik Troas'ın adı bilinen ve 2005 yılından itibaren gerçekleştirilen kazı çalışmalarıyla da tarihsel birçok sürece ait pek çok buluntu ele geçen Parion Antik Kenti, küçük buluntuları kadar mimari açıdan da Batı Anadolu mimari işçiliğine dair önemli örnekler sunmaktadır. Agora, Roma Hamamı, Yamaç Hamamı, Tiyatro, sur duvarları ve su sistemine dair yapı unsurlarının yanı sıra, 2010 yılı itibariyle kazı çalışmalarına başlanmış ve günümüzde neredeyse tamamına erişilebilmiş Odeion, hem kent, hem de söz konusu yapılar için örnek teşkil edebilecek nitelikte özellikler sunmaktadır. Ait olduğu Roma Dönemi'nde kentin zenginliği ve büyüklüğünün göstergesi olarak da kentte yerini alan Parion Odeion'unda gerçekleştirilen kazılar ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin kollektif bir biçimde değerlendirilmesi yapının kullanım evreleri hakkında fikirler oluşturmaktadır. Yapıdaki 2017 yılı kazı çalışmaları, kuzey bölümde yapının oturtulduğu tonozlardan doğudaki, 3 no'lu tonozda gerçekleştirilmiş olup, ele geçen seramikler diğer buluntular ile kontekst olarak değerlendirilip, tarihlendirilmiştir. Seramiklerin yoğun olduğu bu kontekstlerin tarihlendirilmesi sayesinde tonoz içerisindeki kullanım evrelerinin stratigrafik durumu da belirlenmiştir. Bununla birlikte, kentteki diğer yapıların buluntuları ile Parion Odeionu 3 No'lu tonoz seramiklerinin ortak değerlendirilmesi sonucunda, bahse konu yapılardaki tabakalanmaya dair somut veriler de elde edilmiştir.
Anahtar Kelimeler: *Odeion, Parion, tonoz, seramik, stratigrafi.*

Stratigraphic Evaluation of the Roman Ceramics in Vault 3 of The Parion Odeion

Abstract: Parion Ancient City, which is known in Ancient Troas and has been found many finds belonging to historical process since 2005 by excavations, presents important examples of Western Anatolian architecturally as well as its small finds. Besides the agora, the Roman Bath, the Slope Bath, the theater, the fortification walls, the water system components, the Odeion, which has been started the excavations by year of 2010 and has been reached, presents quintessential features both the city and related structures. The excavations carried out and datas obtained from these works in the Parion Odeion, which is the most indicator of a city's wealth and greatness which it belongs to the Roman period , constitudes ideas about the usage stages of the building. The excavations of the building in 2017 and 2018 were carried out in Vault 3, which has been settled in the east of the builng in the North part, and the ceramics to found were dated and evaluated contextly with other finds. The stratigraphic status of the usage phases in the vault thanks to determined by the dating of these contexts, where ceramics are intense. Thus, as a result of joint evaluation ceramics in Vault 3 of the Parion Odeion and the other buildings in the city, it has been obtained tangible datas with regard to the stratification mentioned constructions.
Keywords: *Odeion, Parion, vault, ceramic, stratigraphy.*

* Eda KILIÇ (PhD Candidate), Atatürk University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail: edakilic6565@gmail.com

Aleksandria Troas 2017 Yılı Çalışmaları

Erhan ÖZTEPE* & Mehmet KAŞKA** & Murat FIRAT***

Özet: Aleksandria Troas antik kenti Çanakkale İli, Ezine İlçesi Dalyan Köyü'nün hemen güneyinde hâkim bir tepelik alan üzerinde yer alır. Kentin, Antigonos Monophtalmos tarafından yaklaşık olarak MÖ 310 civarında kurulduğu bilinmektedir. Kentte 2013 yılından itibaren gerçekleştirilen kazı çalışmaları özellikle iki sektörde (Forum ve Hellenisitk Stoa) yoğunlaşmıştır. Forum alanı çalışmaları daha çok düzenleme ve konservasyon şeklinde yürütülmektedir. Stoa çalışmaları ise kazı ve düzenleme faaliyetleri şeklinde devam etmektedir. Belirtilen sektörlerde şimdiye kadar devam ettirilen çalışmalar sonucunda MÖ 2 - MS 6 yüzyılına kadar geniş bir zaman dilimine ait önemli buluntularla karşılaşılmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Aleksandria Troas, Forum, Hellenistik Stoa, Kazı.*

Excavations at Alexandria Troas in 2017

Abstract: The ancient city of Alexandria Troas is located on a hillside area just south of Dalyan Village of Ezine County in Çanakkale. It is known that the city was founded around 310 BC by Antigonos Monophtalmos. The excavations carried out in the city since 2013 are mainly concentrated in two sectors (Forum and Hellenistic Stoa). Forum area excavations are mostly carried out in conservation and regulation. Stoa works continue as excavation and regulation activities. As a result of the studies carried out so far in the mentioned sectors, important finds dating from the 2nd BC to the 6th century AD were encountered.
Keywords: *Alexandria Troas, Forum, Hellenistic Stoa, Excavation.*

Parion Yamaç Hamamı 1515-1260 Sektörü Hellenistik Dönem Seramikleri

Gonca FIRAT*

Özet: Çalışmada siyah firnisli seramikler, batı yamacı seramikleri ve gri seramikler başlıkları altında incelenen 296 parça seramiğin, teknik ve dijital ortamda çizimleri yapılmıştır. Söz konusu başlıklar altında incelenen seramikler formlarına göre sınıflandırılmıştır. Tezde öncelikle kentin Hellenistik Dönem form repertuarının belirlenmesi sonrasında üç grup altında incelenen bu seramiklerin diğer merkezlerde bulunan örneklerle olan benzerlikleri ya da faklılıkları, form ve bezeme tercihlerinin saptanması ve tarihlenmesi amaçlanmıştır. Parion'un Hellenistik Dönem'de geniş bir form repertuarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu formlar Hellenistik Dönem boyunca

* Assoc. Prof. Erhan ÖZTEPE, Ankara University, Faculty of Language and History-Geography, Department of Archaeology, Ankara/TURKEY. E-mail : erhanoztepe@gmail.com
** Assoc. Prof. Mehmet KAŞKA, Süleyman Demirel University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, East Campus 32260 Çünür-Isparta/TURKEY. E-mail: mtkaska@gmail.com
*** Assoc. Prof. Murat FIRAT, Süleyman Demirel University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, East Campus 32260 Çünür-Isparta/TURKEY. E-mail: murat.frat@gmail.com
* Gonca FIRAT (PhD Candidate), Atatürk University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail: sdcvns@yandex.com

kullanılan standart sofra kaplarıdır. MÖ 4. yüzyıl son çeyreği ile MÖ 3. yüzyıl ilk çeyreğine ait siyah firnisli seramik örnekleri, Parion'da MÖ 330'tan sonra bir gerileme dönemi olmadığını göstermiştir. Parion'da ithal olduğu düşünülen kaplar dışında, kapların genelinde tespit edilen kil rengi farklılığı, Hellenistik Dönem'de yerel üretimde artış olduğunu göstermiştir. Batı yamacı seramiğinde MÖ 3. yüzyıl ikinci çeyreğinden sonra Bergama etkisi açıkça görülmektedir. Gri seramikler MÖ 3. yüzyıl sonu ile MÖ 2. yüzyılda kullanım görmüş olup Daskyleion, Knidos ve Sardes örnekleriyle benzerlik olduğu görülmüştür. Ortaya çıkarılan kontekst malzemede seramik buluntuları için tarihsel üst sınır MÖ 4. yüzyıl alt sınır ise MÖ 2. yüzyıl 2. yarısı olarak belirlenmiştir. Tarihsel yoğunluk MÖ 3-2. yüzyıl arasında olup, bu durum ele geçen mühürlü amphora kulp parçaları ile desteklenmektedir.
Anahtar Sözcükler: *Batı Yamacı, Gri Seramik, Hellenistik, Parion.*

Hellenistic Period Ceramics of Parion Slope Bath 1515-1260 Sector

Abstract: In the study, 296 pieces of ceramics examined under the headings of black glaze ceramics, west slope ceramics and gray ceramics were drawn in technical and digital media. The ceramics examined under the headings are classified according to their forms. In the thesis, it was aimed to determine the similarities or differences of these ceramics with the samples in other centers, the form and the preference preferences of these ceramics examined under the three groups after determining the city repertoire of Hellenistic Period, and to dated them. Parion has been found to have a large repertoire of form in the Hellenistic Period. These forms are standard tableware used throughout the Hellenistic Period. The examples of black glaze ceramics from the last quarter of the 4th century BC and the first quarter of the 3rd century BC show that there is no period of decline in Parion after 330 BC. The difference in clay color found throughout the vessels, except for the vessels thought to be imported in Parion, showed that there was an increase in local production during the Hellenistic Period. After the second quarter of the 3rd century BC, the influence of Bergama is evident in the west slope ceramics. Gray ceramics have been used in the end of the 3rd century BC and the 2nd century BC and it is seen that they are similar to the examples of Daskyleion, Knidos and Sardes. Historical upper limit for ceramics finds in discovered context is the 4th century BC, lower boundary is 2nd half of the 2nd century BC. Historical intensity is 3th-2nd centuries BC, and this situation is supported by the parts of the sealed amphora handle that were uncovered.
Keywords: *West Slope, Gray Ceramic, Hellenistic, Parion.*

Parion Tiyatrosu Geç Roma Dönemi Seramikleri

Gözde ERGÜL*

Özet: Antik dönemin önemli buluntularından olan pişmiş toprak kapların değerlendirilmesi ile elde edilecek sonuçlar, araştırılan kentin sosyal, kültürel ve ticari ilişkileri gibi birçok alanda bilgi sağlanmasında etkili bir rol oynamaktadır. Arkeolojik

* Gözde ERGÜL (MACandidate), Kocaeli University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Kocaeli/TURKEY. E-mail: gergul92@gmail.com

çalışmalar sırasında Troas Bölgesi'nin Parion Kenti'nde bulunan Roma Dönemi Tiyatrosu'nun orjinalinin pek çok kez tahrip edildiği anlaşılmaktadır. Mimari parçalar ışığında MS 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen yapı asıl kullanımını tamamladıktan sonra, mimari elemanların devşirme yöntemi ile orijinali dışında yeni alanlar inşa edilme amacıyla kullanıldığı saptanmıştır. 2012-2017 yılları arasındaki çalışmalar sırasında açığa çıkarılan seramikler ile alanlar kendi içinde incelenmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan seramik buluntular, MS 4.-6. yüzyıl Kırmızı Astarlı Seramik grubundandır. Eklenti yapılarda seramiklerin yanısıra gün yüzüne çıkarılan diğer arkeolojik malzemeler de dikkate alınıp, tarihlendirme ve alanların kullanım amaçlarına yönelik sonuçlar çıkarılması üzerine çalışılmaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Geç Roma Dönemi, seramik, Parion, Tiyatro, Troas.*

Late Roman Ceramics from the Theather of Parion

Abstract: Assessing terra-cotta poteries which are important ancient period findings play essential role to give infromation about investigated cities' social, cultural and trade connections. During archaeological excavations, it is understood that origin of Parion Ancient city's Theatre which is dated Roman period has been destroyed several times. In the light of the architecturala fragments, theatre structure's architectural elements which are dated to 2th century AD were used to build new buildings after completed its main usage. Unearthed potteries and areas during 2012-2017 excavations are analyzed in its own right. The scope of study addresed in pottery finds were placed in 4th- 6th centuries AD Red Slip Ware group. At extention structures, other unearthed archaeological materials alongside the potteries are considered to study on dating and drawing conclusion of the intended use of areas which are working on at.
Keywords: *Late Roman, ceramis, Parion, Theather, Troad.*

Parion Antik Kenti Kemik Oyun Taşları ve Markaları

Halil ÖZKAN*

Özet: Oyun, ilkçağdan bu yana toplumsal hayatının bir parçası haline gelmiştir. İnsanlar gündelik hayatın yorğunluğunu atmak için bir araya gelerek eğlenmek, vakit geçirmek, stres atmak, sosyalleşmek ve muhabbet etmek amacıyla oyunlar oynamıştır. Antik çağ'da çeşitli oyunlar oynanıldığı yazılı kaynaklar ve arkeolojik buluntular ışığında tespit edilerek, oyunların kuralları ve oyun araçlar ile nasıl oynanıldığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Oyunlar, Sosyal ve kültürel hayatın yansıyan bir aynası olması yanında, hem çocuklar hem de yetişkin insanlar tarafından hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Oyun taşları ve markaları genellikle kemik ve fildişinden yapılmıştır. Aynı zamanda taş, mermer, cam, bronz, kil gibi maddelerden yapılmış örneklerede rastlanılmaktadır. Bu çalışmada Parion'da 2005-2017 yıllları arasında yapılan kazılarda bulunan kemik oyun taşları ve markaları değerlendirelecektir.
Anahtar Kelimeler: *Kemik, Oyun Taşı, Oyun Markası, Parion, Propontis.*

* Halil ÖZKAN (MA Candidate), Samsun Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: halilozkan051@gmail.com

Bone Games Stones and Brands of Parion Ancient City

Abstract: The game has become a part of its social life since the early ages. People have played games for fun, spendign time, relaxing, socializing and chating to get rid of the fatigue of everyday life. It is found in the light of written sources and archaeological finds that various games were played in ancient times, and the rules of the game and how to play with tools were tried to be revealed. The games have become an indispensable part of lifefor both children and adults as well as a mirror reflecting social and cultural life. Game stones and brands are usually made of bone and ivory. Examples made of stone, marble, glass, Bronze, clay are also observed.
In this study, Parion will evaluate the bone play stones and brands found during the excavations between 2005 and 2017.
Key Words: *Bone, game play stone, game brand, Parion, Propontis.*

Parion Güney-Tavşandere Nekropolisi 2005-2015 Yılları Arası Arkaik, Klasik Ve Hellenistik Dönem Amphora Buluntuları

İsmail AKKAŞ*

Özet: Antik Dönem kentleri arasındaki ticaretin göstergelerinden biri olan amphoralar, her antik kentte olduğu gibi, Parion' da da çok sayıda ele geçen bir seramik grubudur. Antik dönemde Propontis Denizinin güneyinde konumlanan Parion kentinde, 2005-2015 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda en erken MÖ 7. yüzyıldan MS 13. yüzyıla kadar ki sürede farklı tipte birçok amphora ve amphora parçaları ele geçmiştir. Çalışmamızın kapsamında ise, kentin Güney Nekropolisi (Tavşandere) 'nden ele geçmiş, MÖ 7. – 2. yüzyıl arasına tarihlenen erken dönem amphora buluntuları değerlendirilecektir. Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem'e ait bu amphora formları, tabaka verileri ve aynı ya da farklı dönemlerde üretilmiş varyasyonlarından hareketle, tipolojisi ve tarihlemesi yapılarak ele alınacaktır. Çalışma içerisine ele alınan bu amphoralar aracılığıyla, Parion'un erken dönemdeki ithalat - ihracat hareketliliğinin açığa çıkartılmasının yanında, Troas Bölgesi ve kentte, erken dönemdeki kültürel etkileşimler ve ticari ilişkiler konusunda ön değerlendirmelerin yansıtılması amaçlanmaktadır. Çalışma içerisinde değerlendirilecek olan erken dönem amphora buluntuları, Prof. Dr. Cevat Başaran danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezimden alınmıştır.
Anahtar Kelimeler: *Amphora Ticareti, Arkaik, Hellenistik, Klasik, Parion.*

Archaic, Classical and Hellenistic Amphora Findings of the 2005- 2015 Seasons from Parion South-Tavşandere Necropolis

Abstact: Amphorae, one of the signposts of trade between ancient cities, are a group of ceramics found in many of the antique cities of Parion. In the ancient city of Parion located in the south of the Propontis Sea, in the studies conducted between 2005 and

* Res. Asst. İsmail AKKAŞ, Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, Karaman/TÜRKİYE, E-mail: ismlakkas@hotmail.com

2015, many amphora and amphora fragments of different types were found at the earliest from the 7th century BC to the 13th century AD. In the scope of our work, early amphora finds dating from the 7th - 2nd century BC which were recovered from the South Necropolis of the city will be evaluated. These amphora forms belonging to the Archaic, Classical and Hellenistic Periods will be studied in terms of typology and dating by moving from layer data and variations produced at the same or different periods. Through these amphorae considered in the study, it is aimed to reflect the preliminary evaluations of cultural interactions and commercial relations in the early period in the Troas Region and the city, as well as the import and export mobility of Parion in the early period. Early amphora finds to be evaluated in the study were taken from the master thesis conducted under the supervision of Professor Cevat Başaran.
Keywords: *Amphora Trading, Archaic, Hellenistic, Classical, Parion.*

Parion'da Ele Geçen Bizans Anonim Follis Sikkeleri Tipolojisi

Kübra PARLAK*

Özet: Bu çalışmanın konusunu 2006-2017 yılı kazı çalışmalarında ele geçen Bizans Anonim follis sikkeleri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında az sayıda düşük kondüsyonlu ve birçoğu iyi kondüsyonlu okunabilir durumdaki 50 adet sikkenin kataloğu yapılarak değerlendirilmiştir. Sikkelerin bulundukları yapılara göre dağılımları verilerek tipolojik ve lejant açısından değerlendirmeleri yapılmıştır. Katalogda değerlendirilen sikkelerin tamamı bakır sikke biriminde olup MS 10-11 yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir. Parion Antik Çağ'dan itibaren tarihi, ekonomik ve politik açıdan oldukça önemli bir kenttir. Dolayısıyla kazılarda ele geçen sikkelerin sayıca fazla ve tanımlanabilir olmaları, nümismatik açıdan bölgedeki ticari bağlantıları yansıtır.
Anahtar Kelimeler: *Anonim follis, Bizans, Parion, Sikke.*

Anonymous Folles Byzantine Coins Typology Found in Parion

Abstract: The theme of this work Byzantine Anonymous folles coins which were revealed during the excavations of 2006-2017. Coins subject to this work litte poor condition and mostly are of good condition which are 50 coins have been evaluated. The coins have been evaluadet accarding to their distribution among find spots typology and legends. All of the coins evoluated in catalog capper coins it is dated between 10-11 centuries AD. Parion played a majör role in ancient tımes a historical, economical or an political city. Thus coins recovered from excavations represent numismaticaly implies the trade contacts area more than coins and defined.
Anahtar Kelimeler: *Anonymous Folles, Byzantine, Parium, coin.*

* Kübra PARLAK (MA Candidate), Samsun Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail:

Parion Azizleri

Michael D. YILMAZ*

Özet: MÖ 709 yılında bir Yunan kolonisi olarak kurulan Parion, tarihsel süreç içerisinde farklı güçlerin himayesinden geçerek MÖ 1. yüzyılda bir Roma kolonisi haline gelmiştir. Kent, Geç Roma ve Doğu Roma (Bizans) Dönemlerinde Hristiyan bir kimlik kazanmış olup, Doğu Roma Döneminde ise burada bir piskoposluk merkezi kurulmuştur. Hristiyanlık her ne kadar MS 1. yüzyılda ortaya çıkmış olsa da MS 4. yüzyılda Roma'nın resmi dini ilan edilinceye kadar büyük kitlelere ulaşamamıştır. Kuşkusuz, bunun en büyük sebebi dinin kendisi ve bu dine mensup olanlar üzerindeki baskılardır. Bu baskıların olduğu dönemlerde ve sonrasında din uğruna kendisini feda ederek şehit olan, mucize olarak kabul edilen birtakım olaylar gerçekleştiren ya da dine uygun ve örnek yaşantılarıyla öne çıkan kişiler "aziz" ilan edilmişlerdir. Her aziz için ona atfedilen kutsal bir gün vardır: yaratanlarına kavuştukları gün veya aziz ilan edildikleri gün. Bununla birlikte, bu azizlerin kendilerine has özelliklerine göre birtakım güçleri olduklarına inanılmaktadır. Bu kişilerin yaşantıları, tecrübeleri ve sahip oldukları güçler hikayeleştirilerek kuşaklar boyunca aktarılmıştır. Şüphesiz ki Parion'da da "aziz" sıfatına layık görülmüş Hristiyanlar vardır. Bu çalışma kapsamında bunların kim oldukları hakkında birtakım bilgiler verildikten sonra, bu bilgiler üzerinden kentteki Hristiyan cemaata dair birtakım çıkarımlara varılacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Azizler, Hristiyanlık, Parion, Propontis.*

Saints of Parion

Abstract: Parion, being founded as a Greek colony in 709 BC and then following the historical process of passing through the auspices of various powers became a Roman colony in the 1st century BC. The city is known to have become a christian society during the Late Roman/East Roman (Byzantine) Period and even a bishopric in the Byzantine Period. Although christianity is a religion which emerged in the 1st century AD it did not immediately reach the mass populace until the religion became the state religion of the Romans in the 4th century AD. The greatest reason for christianity having been unable to reach a mass populace was the oppression suffered by christianity and followers of the belief: the christians. During and after the period of oppression some people who became martyrs by sacrificing themselves for their belief, or made relative miracles or lived a pius life and thereby set an example for others, were declared "saints". For each saint there was a commemorative day: this day was either the day of the saints meeting their creator or the day they were declared a saint. It is believed that each saint had some unique powers. The lives and experiences of "saints" are made in to stories and retold along with their powers throughout generations. Doubtlessly christians worthy of the title "saint" were present in Parion, within this work information regarding these individuals will be presented with some conclusions regarding the christian community of Parion.
Keywords: *Saints, Christianity, Parion, Propontis.*

* Res. Asst. Michael D. YILMAZ, Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Archaeology, Samsun/TÜRKİYE, E-mail: michaeldyilmaz@gmail.com

Parion Tiyatrosu Victoria'lı Alınlık

Mustafa YILDIZLI*

Özet: Mimari yapılar üzerinde önemli bir yere sahip olan alınlık düzenlemesi, antik çağda taş mimariye geçişle birlikte yapıların vazgeçilmez unsuru olmuştur. Parion Antik Kenti 2012 yılı kazılarında tiyatroda ele geçen Victoria'lı alınlık, bitkisel süsleme ve figürsel olarak önemli bir buluntudur ve tiyatroda sonraki yıllarda yapılan kazılarda da benzer şekilde işlenmiş figürlü alınlıklar açığa çıkarılmıştır. Bu alınlıklar arasında en iyi korunmuş olanı Victoria'lı alınlıktır. Akanthuslardan çıkan ve yanlarda kıvrıkdal tutan figürlerin işlenmesi geleneği Geç Klasik Dönem'den itibaren kullanılmaya başlanmış olup; Hellenistik Dönem'de artmış ve bu figürlerin tanrı ve tanrıçaları temsilen yapıldığı anlaşılmıştır. Tanrı ve tanrıçaların, akanthus ve kıvrıkdallarla işlenmesi de yapılardaki dini işlevlerinden kaynaklanmakta olup; doğadaki güçlerinden ve insanlara etkisi göz önünde bulundurularak, insan ile tanrı arasındaki bağın kuvvetli olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu figürlerin işlenişindeki temel amac doğaya hayat vermek, kök salmak ve bereketi simgelemek olduğu düşünülmektedir. Roma imparatorları, kendi dönemlerinde yaptırdıkları tapınaklar, villalar, forumlar ve bu forumlar içinde yer alan kamusal yapılarda alınlık ikonografisine önem vermişler ve bu yapıların işlevine göre tanrı veya tanrıça betimlemelerine, alınlıklarda yer vermişlerdir. Özellikle, imparatorların kendi inandıkları tanrı ve tanrıça figürlerine yer verdikleri görülmektedir. Süsleme ögesi olan akanthus ve kıvrıkdallar da bu betimlemelerle birlikte kullanılmıştır. Alınlık ortasında betimlenen Victoria'nın tümüyle çıplak gösterilmesini ve oldukça geniş yansıtılmış kalçalarını göz önüne aldığımızda, figürün bir bereket ve bolluk simgesi olduğu anlaşılmaktadır. Victoria figürünün işlenişindeki bir başka amaç da zaferi simgelemesinden gelmektedir. Parion Tiyatrosu'nda ortaya çıkartılan kabartmalı friz üzerinde yer alan Hades'in Persephone'yi kaçırmasını ve Demeter'in arayışı ile devamında yer alan Adonis mitolojisini bir bütün olarak düşündüğümüzde Victoria'lı alınlığın tiyatro sahne binası üzerindeki konuyu tamamlar nitelikte olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Victoria'lı alınlık, mimari bezemesi ve figürün plastik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirildiğinde MS 2. yüzyılın son çeyreğinin başlarına tarihlenmektedir.
Anahtar Kelimeler: *Alınlık, akanthus, kıvrıkdal, Parion, Roma, Tiyatro, Victoria.*

Victoria Pediment of the Theater of Parion

Abstract: The arrangement of the pediment, which has an important place on the architectural structures, has become an indispensable element of the constructions together with stone architecture in the antique age. The Victoria pediment of the Parion Antique City, recovered in the theater in the year 2012 excavations, is an important figurative find in vegetal ornamentation, and similar figurative pediments have been unearthed in the similar excavations in the later years. The best preserved of these pediments is the pediment of Victoria. The tradition of the processing of the figurines emerging from the Akanthus and curling at the sides has begun to be used from the Late Classical Period; Hellenistic Period, and these figures were understood to represent

* Mustafa YILDIZLI (PhD Candidate), Atatürk University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail: yildizlimustafa46@gmail.com

gods and goddesses. The processing of God and goddesses with akanthus and twists is also due to their religious functions; it is important to show that the bond between man and god is strong, considering the forces of nature and the influence on humans. The main purpose of these figures is thought to be giving life to nature, rooting and symbolizing fertility. The Roman emperors paid attention to iconographies of temples, villas, forums, and public buildings in their own era, and they featured in gods or goddesses depictions according to their functions. Particularly, it is seen that the emperors included gods and goddess figures that they believed in. The ornamentation of acanthus and scroll-pattern were also used together with these descriptions. When we consider the completely naked representation of Victoria, depicted in the middle of the forehead, and the fairly wide reflected hip, it is understood that the figurine is a symbol of abundance and abundance. Another purpose in the process of Victoria's figure comes from the symbolism of victory. It is better understood that Hades, on the relief frieze found at the Parion Theater, misses Persephone, and when we consider the mythology of Adonis, which follows the quest of Demeter as a whole, the Victoria's pedestal is complete on the stage stage of the theater. The pediment of Victoria is dated to the beginning of the last quarter of the 2nd century AD when it is evaluated considering the characteristics of the architectural decoration and figurine plastic.

Keywords: *Pediment, acanthus, scroll-pattern, Parion, Roman, Theater, Victoria.*

Greek Coin Types of the Propontis and the Surrounding Regions

Ulrike PETER* & Viladimir STOLBA**

Abstract: The Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities together with the Münzkabinett Berlin has developed a web portal for Thracian coins. Now we classify these coins by types. Because a type catalogue is also missing for the surrounding regions – Moesia, Troad and Mysia – we would like to expand our efforts and create type catalogs for these regions too. The portal will be a free accessible online tool and build on the principle of Linked Open Data. In the poster we will present our goals and methods.

Keywords: *Mysia, Propontis, Thracian coins, Troad.*

Parion, Toprak Kuleler Mevkindeki OM 5 Adlı Oda Mezar

Sadık SULAN*

Özet: Parion Antik Kenti'nin güneydoğu sınırında yer alan Toprak Kuleler mevkinde, 2017 yılında yapılan kazı çalışmaları ile OM 5 adlı oda mezar açığa çıkarılmıştır. İrili

* Dr. Ulrike PETER, Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin/GERMANY. E-mail: peter@bbaw.de
** PD. Dr. Viladimir STOLBA, Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin/GERMANY. E-mail: vladimir.stolba@bbaw.de
* Sadık SULAN (PhD Candidate), Atatürk University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Erzurum/TURKEY. E-mail: sadk.sulan@gmail.com

ufaklı moloz taşlar ve harç yardımıyla inşa edilmiş olan oda mezarın beden duvarları içten ve dıştan sıva tabakası ile kaplanmıştır. Eşik seviyesine kadar yeraltında olan mezar girişi güneye bakmakta olup, monolit kapı bloğu ile kapatılmıştır. Mezarın üst örtüsünde beşik tonoz uygulaması görülmektedir. Anakayanın tıraşlanması ile düzleştirilen mezar zemini, tek mekan oluşturularak gömüye hazırlanmıştır. OM 5 adlı oda mezar içerisinde 10 adet pişmiş toprak eser, 2 adet cam eser, 1 adet metal eser, 1 adet sikke ve 2 adet takı olmak üzere toplamda 16 adet buluntu ele geçmiştir. Belli bir tabakaya kadar kontekstinin korunduğu belirlenen söz konusu mezar, içerisinde üst üste ve yan yana 26 adet gömüye rastlanması ve çoklu gömü uygulamasına işaret etmesi ile önem arz etmektedir. Bu çalışmada mimarisi ve buluntularının inceleneceği mezar, Parion kentinin Erken Roma İmparatorluğu Dönemi'ndeki kimliğine, sosyal, demografik ve dini açıdan önemli katkılar sunmuştur.
Anahtar Kelimeler: *Erken Roma, gömü, oda mezar, Parion, Troas.*

The Chamber Tomb OM 5 in the Location of Toprak Kuleler in Parion

Abstract: Named as OM 5 built chamber tomb was revealed as a result of an intense excavation period lasting from 2017 within the Toprak Kuleler locality on the southeastern limits of the ancient city of Parion. The tomb that was built by means of using rubble and mortar was found to be covered with a layer of stucco both from inside and outside. Entrance to the tomb, which is below the ground level, was made possible by small entrances opening to the south and understood to be closed by monolith block. The tomb was covered by a built barrel vault. Floors of the chamber was carved from the bedrock itself and created one place. A total of 16 artefacts were recovered from the chamber comprising of 10 ceramics, 2 glass artefacts, 1 metal objects, 1 coins and 2 pieces of jewellery. The tomb with a partially preserved context, named as OM 5, especially stands out from the rest as it housed a mass burial made of 26 bodies piled on top or aside of each other. The tomb and these remains, which will be evaluated within this study, posses a high potential for a better understanding of the social, demographic and religious identity of Parion during the Early Imperial Period.
Keywords**:** *Early Roman, burial, chamber tomb, Parion, Troad.*

Parion Roma Hamamı 2017 Yılı Pişmiş Toprak Kandil Buluntuları

Salih PEKGÖZ*

Özet: Bu çalışmanın konusunu Parion Roma Hamamı'nda 2017 yılı kazı çalışmalarında gün yüzüne çıkarılan MS 1. yüzyıl'dan MS 7. yüzyıla kadar yayılım gösteren çeşitli formlara sahip kandiller oluşturmaktadır. İlk olarak kandilin tanımı, tarihçesi, yapım teknikleri, bölümleri ve kullanım yerleri hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışma kapsamında 19 kandil ele alınmış ve bu kandiller burun ve omuz formlarının özelliklerine göre altı ayrı tipte sınıflandırılarak, tipoloji ve kronolojileri oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında yer alan bu kandiller benzerleri aracılığıyla

* Salih PEKGÖZ (MA Candidate), Samsun Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: salihpkgz71@gmail.com

tarihlendirilmişlerdir. Parion Antik Kenti'nde kandil üretimiyle ilgili şu ana kadar her hangi bir arkeolojik veri ele geçmemiş olmakla birlikte, değerlendirilmeye alınan kandillerin büyük bir çoğunluğunun Efes ve Afrika üretimi olduğu ve ithal edilerek kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Hamam, kandil, Parion, Roma Dönemi, tipoloji.*

Terracotta Lamps of the 2017 Season from the Parion Roman Bath

Abstract: The theme of this poster is the lamps with various forms spreading from the 1st century to the 7th century AD which were all found from the Parion Roman Bath during the excavations of the 2017 season. Firstly, the definition of the lamp will be made together with its evolution, production techniques, parts and places of use. In the scope of the study, 19 lamps were taken into consideration and they were classified into six types according to the characteristics of the nozle and shoulder for establishing a typology and chronology. Lamps that were included within the scope of this study are dated in light of their similars. Although no archaeological data have been obtained so far regarding the production of lamps within the city, a large majority of the lamps taken into consideration on this poster are understood to be productions of Ephesus and Africa that were imported to Parion.

Keywords: *Bath, lamp, Parion, Roman Period, typology.*

Arkeolojik Veriler Işığında Parion'da Eros Kültü

Selman TAMYÜREK*

Özet: Troas bölgesinde yer alan Parion antik kentinin pek çok külte ev sahipliği yaptığını düşündüren çok sayıda arkeolojik veri mevcuttur. Bu çalışmada, Hesiodos'un Theogonia' da yaradılışı anlatırken Khaos'tan hemen sonra bahsettiği, birleşme ve üremeyi sağlayan, aşk ve sevgi tanrısı Eros'un Parion'un inanç sistemindeki yeri incelenmiştir. Parion Antik kenti kazılarında ele geçen ve üzerinde Eros betimi bulunan bütün malzeme grupları en erken dönemden en geç döneme kadar araştırılıp Parion'daki Eros kültü genel anlamda değerlendirme altına alınmıştır.Bu bağlamda, epigrafik veriler, sikkeler, pişmiş toprak kandiller ile figürinler, metal eserler ve heykeltıraşlık eserleri kataloğu yapılarak aynı zamanda stilistik açıdan da incelenerek bu çalışmanın temeli oluşturulmuştur. Antik kaynaklardan da yararlanılması ile bütün arkeolojik veriler birleştirilmiş ve Parion'da Eros kültünün varlığı çeşitli savlarla ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Troas, Parion, Eros, Kült, Figürin.*

Cult of Eros in Parıon in Light of the Archaeological Data

Abstract: Parion, situated within the Troad Region, supplies us with a lot of archaeological data which point to the presence of a wide variety of cults within the city. In this poster, the role of Eros, the god of love who ensures union and reproduction named just after Chaos in the Theogony of Hesiod, will be evaluated within the belief

* Selman TAMYÜREK (MA Candidate), Samsun Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: selman.tamyurek07@gmail.com

system of Parion. All material groups from early to late periods with images of Eros which were recovered from the excavations were gathered and put into an evaluation within the scope of the cult of Eros. In this aspect, epigraphical data, coins, terracotta lamps and figurines, metal objects and sculptural works were catalogues and stylistically studied to form the basis of this study. All archaeological data were collated together with the ancient sources for helping to reveal the presence of the cult of Eros in Parion through various arguments.
Keywords: *Troad, Parion, Eros, Cult, Figurine.*

2017 Yılı Parion Yamaç Hamamı Metal Buluntuları

Sinan EKİNCİ*

Özet: Madeni eserler, antik çağ arkeolojisinde birçok bakımdan önemli bir gruptur. Kazılarda genellikle küçük parçalar halinde ve amorf olarak bulunmaları nedeniyle tanımlanamayan bu eserler; toplu olarak ele alındığı takdirde kendi dönemleri için teknolojik, plastik, ticari ve hatta ekonomik bakımlardan bir rehber konumunda olabilirler. Dolayısıyla, antik kent kazılarında çıkan madeni buluntuların dikkatli biçimde toplanması ve sınıflandırılması büyük önem taşımaktadır. Kazılarda ele geçen tıp, tarım, kişisel bakım ve süs eşyaları gibi kategoride değerlendirebileceğimiz birçok eser, günümüzde de aynı işlevle fakat farklı formlarda kullanılmaya devam edilmektedir. Parion Antik Kentinde yapılan kazılar sırasında ele geçen madeni buluntular buna güzel bir örnek oluşturur. Birçok antik kentte metal eser üretimi ile ilgili kesin bulgular olmamakla birlikte, Parion kentinde metalürjik faaliyetlerin olduğu Dr. Ersin ÇELİKBAŞ tarafından hazırlanan "2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları'' adlı doktora tezinde, antik kentin çevresinden toplanan cüruf örneklerinin analizi ile ortaya konulmuştur. Bu bakımdan hemen her antik yerleşimde küçük veya büyük çaplı bir madeni eşya üretimi yapıldığı kabul edilebilir. Parion Yamaç Hamamı sektöründe 2017 yılı kazı sezonunda ele geçen madeni buluntular arasında demir ve bronzdan yapılmış; çiviler, sympulum sapı, küçük kaplara ait kaideler, küpe, kanca, balıkçı mekiği, tarım aleti, kapı menteşesi, ve kanca uçlu sonda (tıp aleti) bulunmaktadır. Bulunan metal eserler, stüdyo ortamında fotoğraflanmasının ardından çizimi yapılarak dijital ortama aktarılmış ve yayına hazır hale getirilmiştir. Seminer ve tez konusu kapsamında bu eserlerin tanımları, ölçüleri, tipolojisi ve kullanıldığı dönem aralıkları hakkında araştırmalar yaparak, ortaya çıkarıldıkları Yamaç Hamamı yapısı geçmişine ışık tutacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Metal eserler, metalurji, Parion, üretim, Yamaç Hamamı.*

Metal Finds from the 2017 Excavation Season of the Parion Slope Bath

Abstract: Metal artifacts are an important group in many aspects of ancient archaeological. These artefacts, which can not be identified due to their small fragments and their presence in the excavations; they can be a guide for technological, plastic,

* Sinan EKİNCİ (MA Candidate), Samsun Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences, Department of Archaeology, Samsun/TURKEY. E-mail: sinanekinci6363@gmail.com

commercial and even economic maintenance for their period if they are handled collectively. Therefore, the careful collection and classification of the mineral finds from ancient city excavations is of great importance. Many works that can be evaluated in the categories such as medicine, agriculture, personal care and ornamental items unearthed in excavations continue to be used in the same function but in different forms today. The metal finds discovered during the excavations in the ancient city of Parion are a good example. Although there are no exact findings about the production of metal artifacts in many ancient cities, Asst. Prof. In his Ph.D. dissertation titled "2005-2014 Parion Excavation Metal (Bronze-Iron-Lead) Findings" prepared by Ersin ÇELİKBAŞ, the analysis of the samples of slag collected from the surroundings of the ancient city has been put forward. In this respect, it can be accepted that almost every ancient settlement is made of small or large scale metal goods production. In the Parion Slope Bath sector, iron foundations and bronzes were recovered during the excavation season of the year 2017; ear pins, hooks, fishing shuttle, agricultural tools, door hinges, and hook-tipped probes (medical instruments). The metal works were photographed in the studio environment and then digitized by drawing and made ready for publication. Within the scope of seminar and thesis, researches on the definitions, measurements, typology and intervals of these periods will shed light on the history of the Yamaç Hamamı structure.

Keywords: *Metal finds, metallurgy, Parion, production, Slope Bath.*

Première approche des plantes exploitées à Labranda (Milas)

Tzvetana POPOVA*

Résume: Labranda était un site grec d'Asie Mineure. Des fouilles archéologiques ont débuté dans l'ancienne ville de Labranda, située dans la province occidentale de Muğla's Milas. Les fouilles dans la ville antique ont été initiées en 1948 par des universitaires suédois. Les travaux sont maintenant effectués par des fonctionnaires de la Direction du Musée de Milas. Une équipe internationale participe aux fouilles sous l'observation du Prof. Ass. O. Henry de l'Institut Français d'Etudes Anatoliennes. Ici sont présentés les résultats archaeobotanique des 3 saisons des fouilles archéologiques de Labranda. Les plantes cultivées sont présents avec les céréales: *Triticum dicoccum, T. aestivo/durum, T. spelta, Hordeum vulgare, Panicum miliaceum.*Les taxons identifiés comme: *Prunus domestica, Prunus avium, Rubus idaeus/fruticosus. Vitis vinifera ssp. vinifera, Juglans regia,* sont caractérisent la périphérie de la forêt, toutes ces plantes de ce fait facilement accessibles ont été soumises à un ramassage important. La vigne présente sous forme non seulement de pépins de raisin mais également de charbons de bois. Au cours de l'âge du Fer et de l'époque romaine, la vigne est l'une des espèces les plus attestées partout. Un intérêt particulier est la découverte d'une olive pour la première fois dans Labranda. En ce qui concerne le début de la culture d'olive, 'il n'y a pas de façon substantielle preuve à l'appui de l'hypothèse que les cultures d'arbres ont

* Tzvetana POPOVA, National Archaeological Institute and Museum, Sofia/BULGARIA. E-mail: paleobotani_tz@abv.bg

été cultivés systématiquement depuis le début des partir période minoenne. Mais les presses à pierre situées à proximité du site donnent la possibilité à l'existence de la production de vin ou à la production d'huile d'olive. On note également la présence des semences *d'Abrutus unego* particulièrement intéressant. Les restes des végétaux découverts a Labranda donnent des informations sur les plantes utiliséeées et leur application dans diverses pratiques - que ce soit rituelle ou quotidienne.

Mots-clés: *Archéobotanique, Asie Mineure, Labranda, Milas, plantes exploitées.*

Setting the Bronze Age table: Archaeobotanical evidence of subsistence economy in Early Bronze Age settlement near Sokol, Bulgaria

Tzvetana Popova* & Hanna HRISTOVA**

Abstract: Archaeobotanical studies have a main role in providing information on past uses of different plant species. Archaeobotanical data reveals important aspects of subsistence economy which relies mainly on natural resources to provide basic needs through gathering and subsistence agriculture. Early Bronze Age settlement near Sokol is an important archaeological site part of the PlantCult project which is funded European Research Council (ERC) under the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation Program (Consolidator Grant, Grant Agreement No 682529). Macroscopic plant remains found in Early Bronze Age settlement near Sokol represent cultivated and wild plants. The remains of cultivated plants confirmed that plant resources formed an important part of the past subsistence strategies. In EBA, barley (Hordeum vulgare L.), four types of wheat (Triticum sp.) and legumes, such as lentil (Lens culinaris Medik.) and bitter vetch (Vicia ervilia L.), were the dominant crops. Both winter and summer crops were cultivated and farming was developing on three fronts: extensive cereal cultivation, leguminous plant cultivation and probably small horticultural plots. Nuts and fruits were inseparable part of the main food supply. Antracological analyses of wood remains represent a separate group of plants and may be used for the reconstruction of local woodlands and the possible domestic use. Charred bread and porridge remains are among the most important finds from the settlement, as they provide objective information about processed plant foods in Early Bronze Age.

Keywords: *Antracological analyses, Archaeobotanic, Bulgaria, Early Bronze Age, Sokol.*

* Tzvetana POPOVA, National Archaeological Institute and Museum, Sofia/BULGARIA. E-mail: paleobotani_tz@abv.bg
** Hanna HRISTOVA, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Sofia/BULGARIA. E-mail: hkh@mail.bg

NÜMİZMATİK / Ek Bildiri
NUMISMATIC / Additional Presantation

Coin Hoards with Drachms and Hemidrachms of Parion and Thracian Chersonese 5th-4th Century BC: Territorial Distributions in Thrace and Problems of Interpretation

Julia TZVETKOVA* & Mariana MINKOVA** & Ilya PROKOPOV***

Abstract: The silver drachms and hemidrachms of Parion and Thracian Chersonese are some of the most popular coins in Thrace from the end of 5th to the second half of 4th century BC. More than 50 hoards, mainly from Thrace south of Haemus, are reported in the literature comprising ca. 4000 coins of Parion and Thracian Chersonese type. Only few of the hoards are homogeneous: usually, the Chersonesian hemidrachms build 50%-75% of the hoard's content complemented with the coins of Parion. Nevertheless, both coinages have not been studied thoroughly so far. Main obstacle for this is the lack of detailed publications of the hoards. One very important coin hoard with the earlier drachms of Parion providing a possibility for dating is Krushevo (IGCH 695). It is kept in the Regional Archaeological museum of Plovdiv (Bulgaria). Two of the richest ones with hemidrachms of the Thracian Chersonese from the 4th century BC are Gorno Novo selo (IGCH 751) and Troyanovo (IGCH 753) from the collection of Stara Zagora museum (Bulgaria). The present paper is aimed at representing the first results of their study within the prepared publication. Simultaneously, the authors attempt to address some issue on the coin circulation in Thrace during the 4th century BC, and especially the role of the hemidrachms of Parion and Thracian Chersonese – their distribution, date and minting authority.
Keywords: *Coin hoards, drachm, hemidrachm, Parion, Thracian Chersonese*

* Asst. Prof. Julia TZVETKOVA, Sofia University St. Kliment Ohridski, Faculty of History Department of Ancient History, Thracian Studies and Medieval History, Tsar Osvoboditel Blvd. 15 BG-1504 Sofia/BULGARIA. E-mail: tzvetkova09@gmail.com
** Dr. Mariana MINKOVA, Head of Numismatics Department at the Stara Zagora Regional Museum of History, Stara Zagora/BULGARIA. E-mail: velta_mm@abv.bg
*** Prof. Ilya PROKOPOV, Indipented Researcher – Numismat, Sofia/BULGARIA. Website: http://ilyaprokopov.com